

Eminot we-deot

oder

Glaubenslehre und Philosophie

von

Saadja Alfajjumi.

Mit einem Commentare und der Biographie des Verfassers
versehen vom Herausgeber

David Slucki.

Leipzig, 1864.

ספריו

חכמת ישראל

הווצה כולה מיטב ספרי חכמי ישראל, בפילוסופיה
האלדוחה ובחכמת המדוזה. שוחרו משנת ד' אלפיים
הרץ"ג (רבינו סעדיה גאון) עד שנה ה' אלפיים קע"ג
(רבינו יוסף אלבו)

נסדרו ונערמו עם הוסיף דבות ויקורות, והונחו בעין פקודה ע"י הוצאות
שונות וכתבי יד עתיקים.

ט"ו

דוד סלוצקי

חלק שני

האמונות והדעות

לייפציג

חר"כ נפ"ק

Chochmath Israel

oder

die jüdische Religionsphilosophie

umfassend

sämtliche philosophische Werke jüdischer Gelehrten
seit R. Saadja Alsfajjumi bis R. Joseph Albo.

Nach Handschriften und älteren Ausgaben recensirt und
mit Commentaren versehen vom Herausgeber

David Slucki.

Zweiter Theil.

Emunot we-Deot.

Leipzig, 1864.

Druck von C. W. Böllrath.

האמונות והדעות

אליהו חולדות

הנאון רביינו סעדיה הפיקומוי ז"ל.

א

הש侃פה כלליה על מעמד ומצב העת אשר בה נולד וחיה
רביינו סעדיה.

בעה אשר ענני החשך והסכלות כטו את שמי הארץ, וערפל החוללה,
כى מאשרי העם היו מתחעים, וכנהנים הוליכו אשול לאת האלים להאמין
בושא נטעה. ובаш קנאח הדת עזרו את עני המאמינים, לבלי יהוז
אח או רודעת. ובלהט חריב המתהפלת אשר בזרע עום שמרו את
הדרך העולה קדרימה (פארווערטס)¹. — בעת היהיא זרחה שימוש החכמה
על ראש עם קדוש. ולבני ישראל היה אור במושבותם. כי גודליהם
וכהני - התורה גלו חיש מפני אורה, ויתנו מהלכים להascal והתבוננה
בתקד מקדשי - אל. ובஹילוי הדת השכינו גם את הדעת. והאמונות
והדעות הלכו אחותיו ייד וצמודות ייד באין שטן ובאי מפיעע — בין
המאורים הנגדלים האלה יתנויס שם ורבינו סעריה לגאון ולתפארה. הוא
יהה מהמצינאים אחורי בעלי החוללו, אשר עשו שלום במלחמים, בין
התורה והחכמה. יראתו, תורתו, והכמוה, הטע שרש טוב בלבבות בני
דורו, ויעשו פרוי הולדים גם להבאים אחריהם. ולדור דור יונן שמו,
ותורחו ווחכמו העמدة נאם בני עמנ, לעדר! —

¹ רלה נמיים נמיים לנגני ירכאלן לאמכס גראנטן חלק קמייס עמוד 2"ג.

חברו בלשון ערבית

הנאון רביינו סעדיה הפיקומוי ז"ל

ראש ישיבה במתחא טחסיא.

והעתקו לשפת קדשו

ר' יהודהaben תבון מרמן ספרד.

ועתה יצא לאור עם הוספות רבות. (א) מראה מקומות בתנ"ך ובתלמוד.
(ב) הוגה מאיד ע"ז כל ההוצאות אשר בידינו. (ג) חוללות המתרבז וקורות
ספריו. (ד) עם באור חדש ומספק להבנת דברי הספר.

כל אלה פועל ועשה

דוד מלוצקי

לירוף צוין

ב

המשקיף ומתקנן בעין רוחו, על השתלשלות קורות עם ישرون, החווית עינוי נפלאות: כי ההשגחה הפרטית הפסורה ותשמר את צערם המקרים והחששות. ובראותה כי לפיו מצב המקרים וווחזםן, החרבה לשנות עין מה בהחלכות זה-האומה, או להסיר הדבר כלו ממינו ולשום אחר החתיו, אשר יהאים עם קורות ימי עולם הכללי, — אז טרם ישנה או יוסר הדבר, תכין ההשגחה את המתלא מקומו, והוא על משמרתו יעמוד, ומצפה מתי יבוא יומו ותמלחה מלבותו, והוא באשר הגע העת, יצא ממחבאו ויקח רוכן המטשלה בידו. — ככל החזון הזה רואים אנחנו פה, כאשר ראתה ההנאה העולמית והויאליה להסיר את ממשלת "ראש גלותא" מבני ישראל — זכרון ממשלה אשר נשאר לו מכל הפרתנות וגיהלתו אשר היה לנבע ישבע על אדמתנו — היכינה בטובה וחסודה את הרפואה קודם להמכה. ועד שלא שקעה שימושה של ראש גלייה, זורחה שימוש החכמה, אשר היא בליטת אהותה הבכירה התורה, לקחו את המטשלה בידן, לא בחיל ולא בכח, כי אם ברוח משפט, וברוח הדעת. ובכונפינן הסתרה היהודי ביום סעה, וכמי עולם תהיה עמידתו, אם ישען עליהם. וגם בין העמים לא יתבולל, כאשר רבות ראיינו. האבן פנה וייסד מוסד להשוני העצם והנרא הזה בקורות עם ישرون בארץ הקדם, היה רביינו סעדיה, כי הוא היה הראשון, אשר הפיץ ענני ההשיש, יכול להאריך במחשי לבות אחיו, אשר הילכו חשבים ולא נגה להם. וחכמו עמדו לו להיות חזק מזר, ולבלתי חת מפני כל, וגם להראש גלותא אשר היה ביום לא נשא פנים; ואת אשר הגה רוחו הוציא מפיו بلا מראה ופהה. כאשר יזהה הקורא במרוצת דברינו אלה.

ג

ואם נחרור עודلالה, נמצא כי פי שנים ברוחו. ועוד תעודה אחרת, בונה ההנאה, בשלחה את רביינו סעדיה עלי אדרמה בעת ההיא. כי הוא היה במלךמושע לדורות אל חי, ויצילה משני הארויות הטורפות. —

כ"י לדאון לב התכמים הראשונים בעלי הרבניים. הבהה נטה הקראים שרש ביטאים האלה, והענן החל להעיב את שם דיון. ובקשיות עורף נבמצה נחשוה, הבהיר בחרהנו המסורה. — ואלה מוחה היו אנשים, עוי פנים כבלבים נבוכים אשר עוד הווירו ברוחם לגעתם בקדושים (חיי הבלבי עין ובברינו להלה). — אז הופיע סעריה הדור בלבושו, לבוש בשערין תמורה והחכמה, צעה ברוב כחן, ובמחלמת הנופה נלחם עם מלומדי מלחתה אלה ויכל להם, אף כי הטלהטה הייתה לו מפנים ואחור. אמרו בכל מכתבי וספריו התנגידות אשר כתוב, חזביכם לחבות אש, וכל מי אשר איןנו נהרג בנהלו נמה. כאשר יזהה הקורא גם בספריו הנוכחי האמנות גוזדות.

ה

חולדה ר"ס יומי עולם.

הגאון הזה נולד בשנה² ארבעת אלפים שש מאות וחמשים ושתיים ליירה, (892 למספרם)³ בעיר פיטום (פאיום בערבי) בגילן מצרים העליין (אבעראנג'יפטען). שמו הנכבד בקרוב עמו הוא: סעדיה (בערבי סעדיר) ⁴ בן יוסף, ⁵ ابو - יעקב (בן דוא שם חכינו שלו) הפניומי (אלפאיומי,

² ע"לazon נילתו אין מחלוקת כלל בין כתכמים קהילתיים, ורק מקוס מלבד כספר תלמודות קום קמעה מהליס כי נולד קיים, הולס נזכר קולתו וכלהלמיים כתנעות סופר קום ורלה בכוורי כתמים מקפ"ט עמוד סה-כו קערת ל' לדורי גיגון צייר ע"ל כספני טז. והבנת צדורי נלהלמיות וקדשה כסוף קער טרלון צנעה פ"ט. — כתמס ר' י"ג כספוי בית-עקר כספרי עבירות צנעה חמוקבונו בנס לחתם נכתבו: מול 891 נכתם מגהן צנעה 927, ומול צנעם צנעם צנעם צנעה פ"ט. — וע"ל 928 — 942. ³ גס ע"ל זה הן מחלוקת כל-כך מול 941. וע"ל 892 — 928. כתכום כתם סעדים צייר טרלון טרלון (רכ"ג טרלון ע) ומכמי צערזיס. וע' בכוורי כתמים סס קערת צי. ⁴ כן יקרת לכוי צמי טרלון. הולס סופר דברי ימייס לכתמים מפוליא לcker סיחן דוו זל ר'ס, כתם למ' לכוי יעקב מסעיל בן יעקוב. וכמכם מונק מספרו (Notice Sur R. S. Gaon, Paris 1838) עמוד ס' כתם. — וכתכם ניגען ספורה: ע' סס Geigers Zeitschr. נעה לדעת כתערתי(?). ⁵ כן כתם פירוט נפכו

ימין ושמאל. תורתו חכמוו וקנאו לאליהו, נודעה לכל בני הגלות. עד כי שמו הטוב הגען גם לארץ בבל מקום היישוב וראשי הגלות.

ה

מעמד היישובות בבבל, ור"ס נחרת לגאון.

בימים האלה ירדה ישיבת מטה מתחיא (סורה פלאים), כי אפסו חכמים ויהודים תורה. אשר כה לחם לעמד בחוכלי היישובות, ולהעניק מתרותם להשומעים דבר ד' זו הלבנה. דור בן זכאי נשיא הגלות (ראש גלוות) לא מצא בכל ארץ בבל אף איש אחד, אשר יטמן דין עלי, לכתרו במעלות, "גאון" והברחה אכן עלי לו לשם את המשרה הגדולה הזהה על שם אריג אחד: ושמו יום טוב בהגנא בן יעקב. אבל ימי קלוני-אריג, כי כלו ואפסו תקوت-חיו (לעבענספנדען) ונגען ויאסף אל עמי, וכן שתי שנים נהג גאונות. כה הייתה ישיבת סורא אולצת יד. עד שהagation ראש ישיבה מפומברדיא, ר' כהן צדק, התה את לבב הנשייא ד"ד ב"ז. להסידר את ישיבת מטה מתחיא מגבירה. ולספחה אל ישיבת פומברדיא. — אשר פרחה אז תחת הנרגתו. — ולהסימן גאון אחד לשם (טייטולאָר גאנָן) מסורא, ושיבתו תהיה בפומברדיא. הנשיא לא מצא (טייטולאָר גאנָן) מסורא, ושיבתו תהיה בפומברדיא. הנשיא לא מצא דרך אחרת לפניו, ויסכימים בדעתו לעצמת כתן צדק, ובבריער את איש אחד אשר נבחר בשם גאון (טייטולאָר גאנָן) כי ילך לפומברדיא. — אולם הגאון-לשם הזה מת לפהע פטאום! המקהלה הוה תזריזה את לב ראש גלוות, וכל בני היישוב נבהלו, ויראו כי יצא עאליהם היה אשר לא תמש היישבה הנכבדה מפקומה. — ויעד ד' את רוח ראש גלוות, זומלך בלבו לחדש כנשר געורי היישוב, ולבקש ראש ישיבה מארץ מתקים, אם לא נמצא בארץ בבל. ואחרי אשר שמע מרווח לב ר' סעדיה עצקתו, בחר בו יקראהו מטכרים לסורא. ויכתר בכתר גאון בחודש אירן שנת ד"א תרפ"ח בהיותו בן שלשים ושש שנים. הבחירה הזאת הייתה לפלא, כי עד היום לא זכה שם איש, אף מארץ בבל אשר לא למד שנים רבות בהישבה,

ע"ש מקום מולדתו פאים. ואל, הוא ה' הידיעה בערבי). קורות ימי ילהזר נעלמים מפננו ואין אנחנו יודע עד מה. אך שני מורים אשר יצחק מים על יהיהם נודעים לנו: הרראשון⁶ אבו בתיר. והשני⁷ יוחנן בן זכריה. בימי היהת ארץ מצרים עניה ורלה בתורה ובחכמת התלמוד,⁸ גם ב"י מהגאנונים אשר קדומו מעתם היו לפניינו, כי מים התימת התלמוד עד זמן ר"ס אין אחינו ספרים רק שאלות לרב אחאי ובה"ג ואיזה תשובה גאנונים. והעלם זהה נשען אך על כחות נפשו ורוח האלים אשר הטעסה בו, עליה בחכמת תלמודו ובכל הטעסות לכל טעפין במעלה העלוונה. בשנת העשורים ושלשה לימי חייו בבר מזאנונו בשדי ספרדים, וילמד יידי לרב ואצבעותו למלחמות מצזה, כי בעטו השנן כחרב פיפויו, הכה את קדרי אובי תודתנו המוסרית, ען ותברוי מסדי כת הקראים. ויחבר את ספרו: נתאב אל רוד עלי ענן⁹ שם גלה לעין שמש דרך תורה שבعل פה, ויגל את קלון הקראים בכל, וחפרת ען בפרט. ובריאות נכוחות הוביה כי שטחים בניה על אדני ההו ובאו וקורוי עכבייש יסודם. כי הכופר בטורה המוסרית, אין לו תורה כלל. כי תורה משה קלהעה ואורוגה עם המוסרית. — הרעיון הזה לשום לאל תורה הקראים, העיר אהוויז, ואיזר נגבער חלזי, ויעתיק לשפת ערבית צחה וכורחה, את כל ספרי חנ"ך. עם הערות ובאורוים.⁹ להראות לבני-table cellpadding="0" style="display: inline-block; width: 1em; vertical-align: middle;">תבל כי תורה המוסרת בלווה ברבורי תורה משה, ואין לפנות מדבריהם

(Bibliotheca Judaica, Leipzig 1849). וממתי מ庫ר למלר נלה, ורלה קערס ל' נמעלה. וולוי מלך סמס פירטן זמת מלבדי כסופר כנערני (?). רלה זכני טיםיס זכני יקרלן לסמס גראָטן חלק חמיטי עמל רפ"ב (Geschichte der Juden von Dr. Grätz, 1860). סאניכן זמך גראָטן לי נקס סמסער שערני מלטולוי: וכלן קל קרל (סעליל קנטווען) עלי חי כתייר, ריל' סעדיה פיטווען מלך מאנן גאנן כהיר. ועינן סס עמלע צ"ג. — פירטן זספלו קל"ל. — קקרליס עטנו נקסס זקר זלמר כי למחל מחקמייס זלמען זן יロומס (נוול 885, ומ 960) ק"ח ג"כ מושס קערס זי"ג — מונס קומ פיס להל ממהנגדי סגןון, ויכלומן מורוות גבל רס' ספסרו זי"ג. — מונס קומ פיס להל ממהנגדי סגןון זי"ג כל"ע עמלע זי"ה ל"ס. הכל נקס עט פליקס יונס קגנון זי"ג כל"ע עמלע זי"ה קערס זי"ג. — מונס קומ פיס להל ממהנגדי סגןון, ויכלומן מורוות גבל רס' ספסרו זי"ג. — מונס קומ פיס להל ממהנגדי סגןון זי"ג. — רלה גראָטן סס עמלע צ"ג. — גאנון זיר סס קערס ל'. ורלה גראָטן סס. — רלה זברוי קחלס גראָטן סס. סמזר נזאָטן ועם ע"ל כוּם ומתרם ר"ס נצעקתו.

אולם בא הকן על שותיקתו ע"י מקרה קטן. והוא: הנשיה הוציא משפט מעוקל בדבר ירושה, ולמען זה לפסק דין כח ועצמה אשר לא יזיד איש לעערר עליי, זהה הנשיה את שני הגאנטס לאשר ולקיים את משפטו אשר חרץ. היישש בחן צדק מלא אחריו בקשו. אולם ר"ס לא אבה לתה את שמו על משפט לא צדק. באמרו תורהנו אמרה לא הבירוי פינס במשפט.

או חורה אף הנשיה, וחמותו בערה בו, ושלה שנית את בנו, להודיעו כי אם לא ימחר לאשר את מצוא משפטו, יסיחו ממשמרתו. בנו אתרי אשר ראה כי בדברים לא יספר הצדיק ר"ס, הריט ידו בהגאון להכrichtו לקיום משפט אביו, אולם אהובי ועברי ר"ס הבהיר ופצעה. או פרצה אש הרמבה בין הנשיה ור"ס. הנשיה תחרימו, ויעבירו ממשמרתו חנבות, ושם אחר על מקומו איש גער בשנים, אשר לא הגע לסתולין בתורה ובמדות. — אולם ר"ס לא נבען לפני ולא השפיל רוחו, והוא עם אהוחה מרעיו והוציאו בפיים משפט חרוץ בסיס הצדק והמשפט: כי הנשיה יספר מפקודתן, וכיימו אחר תחתיו. את אחיו ר"ג. — שני הצדדים האלה הגיעו עצומותיהם לפני כס הכליף אלטומתדר. וראש מתנדגו אהרןaben סרגון, עיר את לפני הכליף בשוחד עשרה אלפיים דינר נכסף, למען יטוא את לבבו להסיר אהובי הכליף נרכחו. אבל לא הכריעו את היכף לצדדים. כי נמשך הדבר את ר"ס מכהנתו. אבל לא הכריעו את היכף לצדדים. כי נמשך הדבר שנתיים, עד אשר נהרג הכליף (932), ויקח רשן המשלה בינו העני באחרior אשר בגדים לא היה לו עת עלה על כס המלוכה, ושאל מטה מביריו - או נצחו בעלי היבס אויביו ר"ס. כי פיוו הון עצום, ומלאו את אמתות הכליף הרקות, ויתרעץ משפטו להזכיר את ר"ס ממקומו ויגרשו אותו, וכן היה גורל הנשיה השני אחיו זcka. —

רבינו סעדיה הילך לבגדד, וכי שם ארבע שנים במסתרים כי ירא מתגרת יר ורפהו דור בן זכאי - אבל רוחו הנבניה עופ שמייה, כי דקירות כל עתותיו לתורה ולהכמה, ויתחבר בעת ההיא רבינו ספריו בתלמוד, בפלוטופית, בחכמת השיר, בחכמת הלשון ובסוד העברות. כאשר יראה הקורא להאלאת ברשותת ספריו.

לעלות למעלות "גאון" ואף כי ילוד ארץ נבריה, לא הארץ בבל. — היישבה עלתה תחת משמרתו כפרחת, וישיבת פומבדיתא אשר הייתה לפנים הראשונה במעלת, ירדה אהונזית, כי אוור הורת ר"ס הקדר את כל המוכבים העומרים בכיבון. ובכלacho ואונז התאזור עוז ויעש חיל להומם קרן התורה ולהקימה מעופר. ויקרא להיישבה אנסית יודען ובעלוי תורה, היהודים לכלבל ענייני היישוב. אך כי היו צעירים ליטאים. כי זקן הוא מי שנקה חכמה.

1

המשטמה בין הנשיה והגאון ר"ס.

כאשר ספחו לנו חז"ל (ימא ח-ט פכים נ"ז ועוד) על אחדים מכח"ב בימי בית שני, כי לא שמרו את ממשמרתם משמרת הקודש, ואך כבוד גדול, ואהבת הבצע היהת כל מגמותם, להכח את העם, והפשיטו עולם מעל בשרס, כי הרבו להחן למלשלת הרים, למען יעדמו על כהונתם. ואך ע"י שוחר באז לחצרות ד' ולא מקרשו. כי יספרו הגאנטס אשר חי בימי הנשיאים, כי גם הראשי גילות הפסיעו על ראשיהם קראש, ומושמרתם كانوا בכקס מלא מידי הכליפים, או עשי רצונן (וועיזר). لكن הביבו את אכפים על עם ממושך וממורט הסרים למשמעת, וינצלו את בני ישראל. — הנשיה רוד בן זכאי שלח פעם אחת את בנו לשובב על הערים הביפות תחת ידו, ולאסוף מהם מתרונות נכברדיות, וכאשר מאן ישבי עיר חמוץ, לשאות את סבלו ושבט הנגש בהם, אבל הראש גלותא קורצי כי עשי רצונן של הכליף (וועיזר), והוא גלה את און אדרונו המושל, ויצו לענשם בכקס עונשים ובטס כבד. כוה וכוח רמסס הר"ג את אחיהם ברגליהם, וכולם שמו ירד לפה. כי אין אדם יכול לזרעם מיש שהקוף ממנה. גם הגאון ר"ס ראה און ולא יהובון, כי קוצר קצירה יהו להציג את העשוקים מיד עושקיהם כח, כי כבודה חדש עמדו, ובכלערדיות ואת רבו שנונאי חנס אשר קנאו בגוזלו. כמו הגאון מפומבדיתא, ועשור אחד אהרןaben סרגון. ע"כ חסם את פין ורוחו המלאה צדק ומשפט על כל גוזליה.

הועל ביום מעברת להצילו, כי נרצה מידי המקנאים האלה. והוא היה האחרון לניר ממשלה בישראל, עד יערת רוח ד' מרום.

השيبة של פורא, חדש נועירה, וופח בה ר"ס נשמה רוח חיים, ומתקה הארץ הרצוי אליו גודלי וחכמי ישראל שאלות ותשובות והוא השיב לשואלו דבר ד' זו הילכת, אף כי עמודיו גיזתו רופפו מASH המחולקת, כי רוחו הוא סמכתו-אולס לא ארבו הימים, יונע ויאסף אל עמי, בשנת חמישים לימי היו בשנת הח"ב (942). ויקבר בכבוד גדול בסורא (מתא מהסיא).

מעטם ורעים היו ימי מגורי פה עלי אדמה. אבל רבו פעולותיו, אשר פעל ועשה. ובכל סעיפי התורה והחכמה ידו הדרה. כאשר יתוהה הקורא בסעיף הבא.

ח

רשות ספריו היקרים.

רבים ועצומים מה הפסרים אשר כתוב הגאון ז"ל, אבל מעטם הפת אשר ראו אור הדפוס, כי רבם מונחים בבחוי עקי הפסרים. ואחדים נאבדו מתאננו לדאבען לבני. ואך שם הטוב נשאר לנו לרברכה בקרבתנו. זאללה המה. (א) שאלוות ותשובות, על כל סעיפי התורה, חברים בלשון ערבית, ועתוקו לשפת עברית במלוא תלורתה, יש מהם נדפסים בקובץ שוו"ת הגאון, בשם שער עזרק, בהוצאותיו שונות. גם בספר העטור נמצאו מטנו שוו"ת-ובדורש שמואל (קוש' 1522') בסוף נדפסו ג"ב שוו"ת פירושים וחדושים על התלמוד. (ג) פסקים והלכות, ובזהו מטנו. (ב) פירושים וטהרה, ס' טומאה וטהרה, דין שבויות היסת. (ד) ספר נכלל כ' השתרות, וזהו כולל כל תרי"ג מצות כלולות ב' הדברות, ע"ז השיר בשפת עברית. עיין גראץ חלק חמיש עשרה ב'. ועין מונק בספר הנ"ל. ובית עקד דספרים לפירשת ותורתה חדשות. (ה) סדר התפלות, או סדר ר' סעדיה, וזהו ספר גדול (כמו ס' ר' מרום), ושירים וחותלות אחרות נדפסו מטנו ע' פירסט ביבליאותעקה שלו, הסוחר הזה היה כולל מלבד שירות ותשבות עוד

+

כריתת ברית שלום בין המתנגדים. ואחרית ימי ר"ס.

לא לעולם רבו גודלי ישראל, ולא לנצח נשקעה אש המשטמה ביבית יעקב. באהה הדעת ויאמר למלך המשitin הרף. —

כאשר נתגלו הריב על אוזחות דבר חוק ומשפט (סעיף ו') בן בא השלום לרגל הדין. שני אנשים אשר רבו ע"ד עין נכבר, בחר האחד לשופטו את הגאון ר"ס, והשני בחר את מתנגדיו בראש גלויה. וידע הרבר לרוד מלא חטה, ויענש את האיש אשר הרחיב בנפשו עז לבורו לדין את ר"ס. אולם המעשה הזה, הרבה המבכה בישראל, כי באמת היה להאיש הבורר את ר"ס רשות לבורו בחפות ובצונו, כי לא היה טהיריות העומדת תחת שלטונו ראש גלויה. ויתהסטו גוזלי וחכמי ישראל להתחיען כdot מה לעשות, להקים עמודי השלום על מבונן. ויבחרו באיש נכבד אמר ושם בשיר בן אהרן חותנו של אבן-סרגדו, ויבקשו לעשנות שלום בין מרוימים, ולפשר ביניהם. ויתן און קשבת לבקשתם, יוציא את לב חתנו לר"ס, ואחר הילך לראש גלויה, ויאמר לו: עד متى תאבל הרבה המריבה ביןיך ובין הגאון ר"ס, גרש את המשטמה בלבד, וברכתו ברית אחיכם, הנשיא ענהר ללבורי. וכן לא איך ר' סעדיה קיבל את השלום בלב ונפש חפצת, — ובמים הענית אסתור תרצ"ז ברוח שניהם ברית אחים בבית המתיק כשר, וכל העם צחצחו רנה, וילו את גודלי ישראל, אל חדר פגשיהם. ופילו גורל טי משנהיהם יכול בבית רעהו, ויפל הנורל על ר"ס, ויאבל על שלוחן הראש גלויה, וישמח אותו כל ימי חפורים, ושני ימים אחרים. — הברית אשר ברחו היה בלבד ולב, ובאשר מות הנשיא ויאסף על עמי (940), הסכים ר"ס על בנו יהודה להעמידו על משפטת אבי. אבל לא ארבו לו ימי מלכוו. ואך שבע ירחים נהג בנסיאותו ימת, וישאיר אחריו עלים קטן גער בן י"ב שנים, ויקחתו ר"ס לביתו. זיגלוו ויחנכווocab את בנו, באמצעות עז יגידל וימלא מקום אבותיו בנשיאות. אבל ר' אמר לבת יעקב ר' מגהלה, כי המושלים קנוו בבודו ישראל, וויסכימו כולם להרוג את הנשיא בעת יסע במרכבה בבורות, ועם הבלתי לא

זרות הנמצאות בהן^ג. (יה) צחות. ג"ב על דקדוק ודרבי הלשון. ולא נודע ממן יותר אך שמו. (יט) לשון עברית. ג"כ על הנ"ל והבאים הראב"ע, והגאון ש"ר יאמר כי אולי היה בכלל פתרון השבעים מלות בדודות, הנזכרים למללה. (כ) שיר על מספר כל אותן כמה פעמים הוא בתורה, הוא מעשה ידי Amen, וננדפס בסוף השיבות הגאנזים (פראג). (כא) ספר הגלי. על עת בית המשיח. (כב) העתקה שש סדרי משנה לשפת ערבי, כפי אשר הדיעת הנוסף ר' פרחה בלבונן. ע"ג לרاعت הערכה ב' עמוד תקלין. (כג) דרכי התלמוד, מובא בשמה מקובצת מ"ד בצלאל אשכנזי. ע"ג שם הגודלים ח"ב — ועוד ייחסו לו אחרים: ספר הגראות. אבל אין ממן. וכן ייחסו לו ابن נ"ג. ע"ג עוד שם מה שיחפהצ ה"ג שיר ליהם לו. י"ב דרושים "אשר הוציא ר' ליב מרגליות בשם ר' ס' גאון. ראה העדרתו סימן נ". — קורא יקר! אנכי הדורותיך ע"ד ספריו בקצור, ואם תאהה להשתעש בארכונה. אරאך את מעינות הישועה אשר שאבתי מהן. ותחקור בתנה. ואלה מהה בכורי העתים התקפ"ט תולחות ר' ס' וקורות ספריו לש"ר נ"ג. החכם מונך בספדו בשפת צraft נאטיכע סור ד. ס. גאון. בית-עקר הספרים להח' פירסטן ערך פאיומי. נחל קוזמיים מהח' חוקעס. תולדות בני ישראל להח' גראטץ' חילך חמיש. גיגערס ציטשריפט שניה ראשונה. (1835) אריענט להחכם פירסטן שנת 1845. פראנקעלם עלת החדש. ושם מרוה ענג. ואנבי בחורי את הדרך הקצרה,

ט

עד ההוצאות השונות מהאמונות והדעות.

אחרי הדברים האלה חבה עלי להתייפ מלים מעטים על אורות ההוצאות השונות. וגם דברים אחדים על דבר ההוצאה הנזכרת עטף בו קורא יקר! — הראשונה, היא דפוס קושטאנטיניא (קאננסטנטינופול) בسنة שכ"ב (1562) בתבנית רביעית ייעה (קווארט) ובאותיות רשי גדלות, ומתקיים

דיני ברכות ק"ש ותפלה ובחמה. ראה בכורי העתים עמוד י"ג להג' ש"ר. (ו) ספר העבר. פירש להבריתא הישנה סוד העבר (ר' כ ב'), שמה הראה הכמות בחמות התכונה לפי מצחה אשר עמדה בימי. (ז) כתאב אלחמיד (בעברי ספר המבחן או הכרה) נגד הקרים. (ח) כתאב אלרד עלי בן סקואה (השובות על בן סקואה) ג"כ נגד הקרים. ולפי החכם גראטץ' הצדיק שמה ר' ס' את האגדות חז"ל אשר דברו עליהם הקרים חופי. (ט) כתאב אלרד עלי ענן. נגד הקרים הנוצע אשר בבר דברת אודוטוי. (ו) השובה על חוו הבלתי, הוא היה יהודי. אך העיו לשאלות על תורה משה ולזהתפק בנסיה, ובקש לבאר הכל ע"ד הטבע. ושני מאות שאלות שלא. ובספר אמונה ודעות, נמצאים שאלות רבות ממן, אשר המחבר משיב עליהם אף כי לא נזכרשמו בפרש (ראה גראטץ' שם) והחיו היה בכחיו לא ב"י (עיין חמדה גנזה הוצאה בן-דוד). החכם צבי הירש חן טוב, עדלמאן ז"ל (ונקרא אלבלבי, ע"ש מקומו, והסופרים הפלכו שמו לבלבי, לגנותו). (יא) השובה על בן זוטא ג"כ קריא, ועיין ר' באב ע' (שםות כ"א כ"ד) שהביאו, וע' בכורי העתים שם. (יב) באמונות והדעות (כתאב אלמאנהה ולאעתקאדאת, בערבי), ושל ממן שענו העתקות, אחת אשר לפניו מר' תבן, והשנייה מר' ברכיה הנדרון, ושםו אצל ר' ב': פתרון ספר אמונה ומליאות חרצב הבינו. השערים יכנה בשם "מגלהות" ותעתקתו יותר קלה ונכונה. (יג) כתאב אלמבדי (ספר יצירה) המוחס לאברהם אבינו, העתקו הගאון לערבי עם פרוש בלשון היהיא ע"ד הפילוסופיה. והפירוש האמיזם לרב"ס הנדפס במא פטעים, אין ממן, כאשר רואים אנחנו מהכ"ז הנמצאים בביבליה. (יד) תפיסר אלטורא. העתקת חמשה חומשי תורה לשפת ערבי עם באור גROL, וכן העתיק רוב נ"ב. ונודיע לנו על שעיה הלהם משלו אייב. ע"ג בכורי העתים שם. נחל קוזמיים עמוד ד' הערכה א'. וראה גראטץ' הערכה ב' הנ"ל. וגם פתיחה על פרוש החומרה בתאב, כאשר זכר בספר האמונה, וע' בבאורי סימן מ"ב. — (טו) אגוריון, חבירו בלה"ק, ולפי הגאון שי"ר הוא כולל עניini טעמי ונקודות מלאים וחסריהם. (טו) השובות על בן אשר, הנוצע למידת המסורה, ועיין דברי החכם גראטץ'. (יז) פתרון תשעים (או שבעים) מלות בדודות

פרק הודיע בקצר מילים תכנן מונת המחבר. — גם אחרי כל שער שר
המחבר שיר המככלל מהות השער. —

אבל באמנה איננה שוה פנים ההוצאה זו אמתה, כי מלבד
התקנים המעתים אשר עשה, בלבול והשחית את דבריו המחבר, וווסוף
וגרע באדם העושה בטעות. ולפי הנראה דמה ב"ז כי עם באורו קנה
את ספר האמנות ודעות לטעימות. ואמר לי כי ב"ז לא ראה כלל
את ההוצאות הנדרשות, אך היה לפניו ספר האמנות ודעות ב"ז אשר
העтик איש אחד מהנדפס. כי אין כח בעצמו בסוף הספר זו "ל כאשר
נכטנו נכספתי (לשמע אוזני) על הספר הזה ולא מצאתי, והוא השאל אותי
הספר הזה בכתיבת ידו עכ"ל-לכן לא יפלא כאשר תחוינה עינינו
הפרעות אשר הנה בהוצאות ב"ז. —

גם באורו לא טוב הוא. ובצדק אמר עליו הגאון שי"ר (בכורי העתים
תקפט בתולדות רס"ג) כי פוחשו הוא בלוי מספיק. במקומות הבהירם
וזריכים באורו, לא דבר אמתה, ובמקום אשר דבריו המחבר מובנים בהשכלה
ראשונה, הרבה להלאות את הקורא.

גם לשונו איננה צחה, ורוח השפה עוד לא חייה בקרבו בעת ההיא,
כאשר ראיינו בספריו האחרונים בזמנו וראשונים במעלה. כי היה עוד לצער
לימים בן עשרים שנה, ועוד לא הבשילו פרי חבטתו. אולם אנחנו
בחוצאתנו קבלנו מהוצאתו את הטוב ואת הרע לא קבלנו, באשר יתבונן
הקורא.

הרבביות, היא דפוס ליפסיא הרי"ט, בתבנית שמינית יריעת
(אקטואו) ובאותיות מרבעות, יצא לאור ע"י ירושם פישעל. ההוצאה
זהות אין בה חדשות כי היא נמשכה אחריו דפוס קושטאנטינה, בכתב
בראש ההוצאה. אך בחוטפות טראה. מקומות בתנ"ך אבל לא כראוי.
ועם שתי העורות בשפט אשכניות. וגם את זה קיבלנו בחוצאתנו.

מלבד ה"ר' הוצאות הנזכרות נדפסו פעמים רבות שערום אגדים בפני
עצמם ובשם מיוחד, עד כי רשמי הדפים (ביבליוגרפים) דמו כיימה
ספרים מיוחדים מר' סעדיה, ולא ראו כיימה אך שערום מלוקחים מספרו
האמונות והדעות. ואלה הטעות:

פ"ד דפים. — שם המודפס בתוכו בסוף הספר ואלה דבריו: בר"ח אייר
שנת י"מ' וירגנו על ידי צער המחוקקים שלמה יעבץ בכתה ר' יצחק
יעבץ בן וכו' יוסף יעבץ עכ"ל. — בראש הספר קודם הקדמת הגאון
ר"ס יש Shir קטן, ולא מודע אם הוא מהמעתיק ר"י אבן תבון. —
או מהמודפסים הנ"ל זהו לשונו:

גשה נא לאכול מגרי תבונות
אשר ארו לך שפטוי יהורה
בנו שאול בספר האמוניות.

ההוצאה הזאת היא ערומה ביום צאת הספר מיד מעתיקו, אף מראה
מקומות אין בה. אך הערתה אחת נמצאה בצדיה מאיש אלמוני על
מלת "מנורה" ולא מצא ידי ונרגלו (ראה הוצאתו באורי עמוד ט').
השניה, היא דפוס אמסטרדם בשנת ח"ג (1653) והפרט הזה נרשם
בשער הספר כזה; היובל הזה. עולה מלת הזאת הי'ג. ובטעות נדפס
על השער השני (אשר הוא בשפת רומי) למספרם (1647), וכן נמדד
ב"ז בטעות להגביל מועד הדפסת ד"א (1647), וכן לא כון יפה החכם
רי"ף בספרו בית-עקד לספרי עבריים ערך פאיימי. שם המודפס הוא יוסק
בן-ישראל בן החכם וכו' מנשה בן ישראל. ג"כ בתבנית רביעית ירעה,
אך באותיות דש"י ממוצעות (גארמאנט) ומוחיק נ"ב דפים. ההוצאה הזאת
שהיא היא לד"ק. אך ב"ז יש ביןיהם שניים קטנים. כאשר יחות הקורא
בכארוי אשר הערתוי לטעמים. — ואולם דבר אחד הוסיף בר"א, והוא

"מפתחה למוצא המבוקש מהו הספר קיירות טעמים ובאוריהם".
השלישית היא דפוס בערלין שנה תקפט (1789) בתבנית רביעית
ירעה, ופנימ הספר באותיות מרבעות ממוצעות, מוחיק ק"ב דפים.
נדפס בדפוס הייחודי "תחרות חנוך געריט". ההוצאה הזאת עולה היא על
הראשונה. כי האמור הcharm מהרי"ל בן זאב ז"ל, שטל בשתיו ותים
סביב דבריו המחבר שני באורים (א) שומר אמונה תערותו לבאר דבריו
המחבר. (ב) חקר דעת, מנחת פניו לעלות בגביה החקירה, ולודת עמקי
תחומי השאלת, לפולפל בדברי הגאון, לבנות ולהרים לעkor ולנטוע. ועוד
ירעה עשה. לנו כי חלק כל שער ושער על פרקים מיוחדים ובראש כל

השער השמני נעהק ע"י דה' י' סאלמאן לשפת אשכנית תחת שם שלשה שושנים (דאנציג 1675), וגם כתוב נגד דברי המחבר בשער הות, בספר מיהדר. ראה בביה ערך לספר עברים להג'ל. — החכם הגדול

(Notice Sur R. S. Gaon, Paris 1838). השם מונק בספרו. הביא לרוגמה הפטוחה משער ח' בשפה ערבית, והעתיקה ללשון צרפתית. אולם החכם ר"י פירסט הגדיל לעשות, כי הוא העתיק לשפת אשכנית צחה ונעימה את כל הספר הזה. מלבד השער העשרי. — (לייפציג 1845). העתקתו היא יקרה מאד, וראויה לכל איש האוהב חכמת ישראל לאספה אל ביתו. כי עפ"י חוב ירד אל עמקי נונת המחבר, וקלו על המתרה זלא החטיא. מלבד במקומות אחרים, כי לפי הנראת היה לפניו בעת העתקתו הוצאת ב"ז. והוא הוליך את המעתיק טועה. כאשר הערטנו על זה בברורנו.

יא

ההוצאה הנוכחת ומעליה.

ההוצאה הזאת אשר לפניכם אדונים יקרים, נדפסה עפ"י כל ההוצאות אשר עד כה. ובכלל בכך ואוני עטלי נקוטה, עד מקום שני הבהה מגעת. שמרתי בה סימני החיבור וההפק (אנטטרופונקציין) כי סימנא מילתא היא. ומהה יהיו לעינים להבנת דברי המחבר, — ולפעמים טפת די כחרוד (קאמפא) התשא במאזנים עם הבארום הצלולים בימים אדריים. נזקודה קטנה ננמלה (פונקט) תכבד יותר מהמטופשים הגוזלים בענקים. כאשר כבר גלי ויזע הרבר הזה לפני כס הקורת. ועוד העמרתית את ציוני הפסוקים ומאמרי חז"ל על מקומם. ועל בלט אקווה כי עשית טוב בעמי, עם הבאור הקטן אשר ספתחי אלו, שם הערוית לפעמים על שני נס' המועלם להבנת המאמר, ובאור במקומות הקשים, ובזומה. ועם בכלל אלה לא יצאתי ידי חובה, ועוד מקום הנחתי להבאים אחרי להתגורר במלאותם, אקווה כי ישלה לי הקורה, כי לא טוב אנכי מהמו"ל בראשונים. —

השער החמישי, היה נודע בספר מיהדר, עוד לפני שש מאות שנה החת שם ספר התשובה. עיין ספר הפסידים סימן תי"ב - י"ג. אולם לפוי הנראת מנגנון הלשון אשר הביא הספר הפסידים, איןנו הוא העתקת ר"י ابن תבור, אך העתקת ר' ברכיה הנקרון (ראה למללה סימן ח') — השער השמני נדפס ג"ב הרבה פעמים בספר בפני עצמו, תחת שם ספר הפדות והפורקן, או הגלות והפדות. גם ההעתקה הזאת איןנו של הבון, אך לפי הנראת של ברכיה הנקרון. השער השביעי נדפס בפ"ע (עפ"י הוצאות מהריל ב"ז) בלעמבורג (1835) — הקורא יהיה כי הוצאות חלה מעטה הנה, לפי ערך הזמן, כי זה קרוב לאף שנה אשר נכבב, וגם לפי ערך יקרת הספר אשר בלו אומר בבוד לחרתנו וחכמיינו. ובצדק נוכל לומר עלי מאמיר קומוננו: הכל תלוי בمول אפילו ס"ת שב��יכל. ואולי מטעם אחר לא הייתה חווינו נפרץ, מפני שדבר דברים אחדים מרבד האמונה השולטה.

על אודות העתקות הספר האמונה והדעות ללשונות מערביות.

כאשר נפלאת בעיניך קורא יקר ברואוך למללה (סעיף ט) כי הוצאות העבריות מהספר הנכבד הזה, מיעוטה הנה לפי זמנו ומעלהו, בן תוסיפת להתפלא בשמעך כי מעט מועיר נהנו מאورو השפות האירופיות. אם אכן נצרים מלחודים היכיו. את חין ערבי, כי הור הוקנה והחכמה חופה עליו. ותחילה להעתקו לשפת רומיית, אולם לא יצאתה מוחשבות הטובה לאור. נצרי אחד שלח על פיו תבל, אך עליה מבחן אחד. והשנו העתיק אך שער השביעי, וראה בית ערך הספרים להחכם ר' יוסוף פירסט. (Siehe Bibliotheca Judaica von Prof. Dr. I. Fürst, Leipzig 1849 — 1863 Artikel Fajjumi).

הקרמה המחבר

אמר יהודה בן שאול, פתח מחברו ואמר: ברוך יי' אלהי ישראל אשר לו איזות עין חמתה הברורה, המאמנת² למלבומים מציאות נפשותם אמת ברורה,³ וממצו בא מוחשיים מציאות ברורה, יודענו בה ודייעותם ידיעת זך, נסתלקו בה מעלהיהם השבושים,⁴ וסרו עמה הספקות,⁵ ונצללו להם הריאות, ויהודלו להם המופתים, ישבחות על כל סטרו נעליה לתהלה.

ואחד מה שפהחנו בו⁶ מתחלה אלינו שבחו במאדר קזר, אני מקדים לספר זה אשר כונתי לחברו, ה兜רת סבת נפילת הספרות לבני אדם⁷ בדורותיהם ואופני הסרטם, עד שתשלם הגעתם אל הדורו⁸ שלשות קצחים על קצחים, עד אשר קיימו אותו אמתותם בכפי מחשבתם וסבירתם. ובאללים אודר לגולותם מעלי עדר אשר ישם לי מה שאגניע בו אל עבדות, נאשר שאל אותו חסידו באמרו (תכליס ק"ט י"ט) גל עיני ואביטה נפלאות מהThorunk. ורצוינו לשוט את זה עם דברי הספר נלו אמר קרב ולא רחוק, מהדברים הקלים ולא הקשים, משרשיהם הריאיות והחתם ולא⁹ מסעופותם, לבבBOR קרב דיביו וקל טrho וישראל למותו ויגיע בו מבקשו אל הזיק והאמת, כמו שאמר החכם על הכתוב כשהיא קרובה (אצל' נ' ט') או תבין זך ומשמעותם כל מעגל טוב.

אוירע תקופה סבת נפילת הספרות לבני אדם. ואומר כי המושגים במפניהם שהוא יסודות מושרים על המוחשים, והוא הדברים המושגים בחוש

¹ עין כתה. כן קו"ל נדפס קוממניכל, וכסולם כתה קסל"ל סענין.
² מלודביבס. כן יכונה כלדס בכפי געלי הפלספוט, בלאדר סולמי מי מדרכ. ווּ
³ נדרלו כתה מלעתני נבדילו ווּכל כתה ערל געל פני הכלדטה. ווּוואלון וכ' זרילו.
⁴ אקסס מהלי"ן הילעתני ערל לתה מהמלחו כתה (?) וכ' כוכבון. למן תולוזין, זך
⁵ זכרל, כו' צנט ק"ט יין זכל וויס זבלס. ווילוי ייטר מון, נאגיא
⁶ "וכאלו" גז' הילן, פאל לחתה ווילוזמי, כתה כו' נאל (ל"י קאנען גאנעןען)
⁷ בטלף לילן"ר סידעה, וויספערל הווען כויל (טטיינגעןגען). ווּהאדו. כן זאכ' קגיא
⁸ מיטון. וכן כתה מיטיק האקסס קוויסט (טטיינגעןגען). ז' קראדו. כן זאכ' קגיא
⁹ זאכ' זאכ'. ז' מיטאלת לילאיין. ז' ז' ווילאה לילאיין. ז' קלראזקס. ז' ז' ז' ז' ז'
¹⁰ זדרילאטס ומקרילאטס נמכתה. ז' זטאלוט קע"ק. כן דרכ' קוווטט לארכיב
¹¹ קיטמו על קיטמו ערל דרכ' כתה לאלה. ער"ע זטאלול גוילס גוילס עגן יילך וויבט
¹² זדא זאכ' זו זאכ' בזאליט ערלי מתלה כתה זאכ' זאיל ווילוות גען בולאלת זאכ' (ז' ז' ז'
¹³ זבלו). וכטנס כ' קיריסט זענאלקטו הילעכטניט הילעכטניט קפיטיק זאיל זענאלקטסנג
¹⁴ גענאלקטסנג גענאלקטסנג גענאלקטסנג גענאלקטסנג גענאלקטסנג. ז' עספנות. ז' זען זען זען זען.

גם ע"ד שניות הדפוס אם ימצא הקורא, אבקש מאות כבוחו הסליחה, כי לא נעלם מכל מבני חכמת הדפוס, כי הוא דבר אשר אי אפשר, שיצא ספר מוגה בלא שגיאות^{*} אחדות. וכבר הבהירנו רבים וכן שלמים, וניכשלה, וגם בלשונות החיים אשר המסדר האותית ידע וمبין את השפה, בכ"ז המצאנגה שנויות הדפוס, אף כי בשפת עברית, אשר המסדר האותית, הוא בלוני טהור, ועשה מעשה קוף מעלה. ולפעמים המסדרים המה נוצרים אשר אך תമונות האותיות נדועות לו ולא יותר. ועל המגנה קשה הדבר לנוקות מכל וכל. בל ישכח הקורא כי בעמוד אחד לפעמים יש יותר משבעה אלף אותיות הן ומשמשיהן, ואיך לאל ייח להשקייף על מולנה בסקירה אחת? —

* ו כבר התנצלתי על כמו אלה בספר אלף מנשה ח"א אשר הוצאתו לאור עם העורות תלמודיות מימי (ווארשה תר"ב) ובכתבתי שם המכתב הקטן הזה.

לפתח בית הדרושים ח'שניאאה רב'צת
 אף אם להמניה אלף עינים
 אולם אם ליקמצים היא נקבי'צת
 אותן כי המלאה נעשה בעצ'לים.

בירוח מנחם אב תרכ"ד.

הכ"ד עבדנים.

דוד בן - לוי סלוצקי.

ונפלים בהם הפסוקות בא' משני סבות ; וזה אם מפni קוצר ידעת הדור
בדורו, או מפni שהוא מל' על עצמו ומגיה העיון וההשתכבות. וכך
שמדובר שיחיה לפניו ולא יכירנו אן שיחיה ולהו וריפין לך. ובverb זה לא יתברר
שהוא מל' על עצמו ומקבש אותו בקהלות וריפין לך. אבל בחם השפק לאחד משלתי סבוח האל. אם
ואפשר שיחיה לפניו ולא יכירנו אן שיחיה ולהו וריפין לך. וכן שיחוב שהוא הוא, או מפni
לה ג'ב הדברים המשוכלים, יפול בחם השפק לאחד משלתי סבוח האל. אם
מן שיטים ג'ב מה שאיננה אלא ראייה. או שיחוא דודעך העיון, אך הוא מל'
על עצמו וממהר לגור על היורע קודם השפט מלאתת העיון בו. וכ'יש אם
יתפרק באהדם ב' הדברים יחר, ר'יל שלא יהוה בק' במלאתת העיון ועם זה
איןנו מפתיע עד שישלים מה שיחוא נודע ממנה כמשפט, ויהיה רוחק
מבקשו או בענין יוש. ואמר הכהנים בראשונים מן הנגרים (כחות)
, כ'ט) יודע מבין, ובאחרוניים מהם (פסליס פ'כ' כ') לא יידעו ולא
יביננו. וככל שנן אם יצטרך אל שמי הדברים האלה דבר שלישי, והוא
שיחיה המבוקש לא ידע מה יבקש, כי אין יהיה יותר וחוק מן הדבר, עד
שקרוה לו האמת או ימצאוו ולא יריגש בג', והוא כמה ווים יש לו אצל המחויב
המשקל ולט' רמות המאות והאבנים, ולא כמה ווים יש לו שפרעו מה
לו איפלו היה המחויב לו 11 פורען משפטם, לא היה מתרבר לו שפרעו מה
שהיה חייב לו, ואם יכח טמנו פחות טחה שהוא חייב לו 12 הוא חושב
שהונגה אותנו. וכמו שיחיה זה העין בשנות התבע עד מה שיחוא היהיב, כן
ענין הדושן לשקל לעצמו ואינו יודע כל' השקייה ולא הבוטה השקולה.
ומשלו עוז במי שהוא מל' ממון לעצמו או לוות�¹³ ברכז' עצמי, והוא אין
בק' במלאתה הרוצ'י, יוקח פעוטך. רבות המעות הרעות ונינה דתובות. וכן
אם היה בק' במלאתה אם לא יסחכל בתוב, ובבר דמה הכהן ציווי דברי
הצדיק ברכז' הדמן באמרו (פסלי, י') בסק' נבחר לשון צידק לב' ושעים
במעט. ושם אשר ירעסת במלאתה הרוצ'י מעטה או סבל' משען מפעט. ושם המודים
שהם חומשים האמת, כאשר אמר (פסלי זס) לב' ושעים במעט. ושם המודים
צדוקים בעבור סבל' ודייעתם,¹⁴ בהקדתו כסק' נבחר לשון צידק. וכן
ההנימיטים משוחחים והפסוקות מסתלקות מעיליהם, כי אם בסבל' עול' ידעת
הכליות חלקי המלאכה אחר ידיעתם אותה,¹⁵ כמו שאמר הכהן (ליב' ג'ב)

הן הותלתי לדביכם אונן ער חבונוניכם עד תחקרון מלין. ואמר [דוד]
הצדיק الآخر (פסליים ק'ט מ'ג) ואל תצל מפי דבר אמת עד מאי:
ואשר הביאני אל הדבר הזה? הוא מה שראייה רבים מבני אדם
באמונות ודעותם, מהם מי שהגע אל האמת והוא יודע אותה ושם בה,
וכן אמר הנביא (ירמיה ט' מ') נמצאו דברך ואוכלם ויהי דברך לי
לשנון ולשותה לבביך ומכם מי שהגע אל האמת והוא מסתתק בה ואיננה
מחמתה אצלו ולא מהייך בה, וכן אמר הכתוב (תסע ט' י'ג) אכטוב

20 דורות גותים. כ"ז עד ות מלחמות. כ"ט מלחמות חזבאל. כ"ג פולען
ו חזבאל נ. כ"ה [ב] מלחמות סוריה. כ"ג גס הס הפליטים כתם נ' פחתה מלחמה
צלביה, ירושה כלביה צפת נ' יונה, נסלה כנרת נ' תתקלה. כ"ד ברכמי, ירימטה חלביה
אטנטנט (וועקסלער). כ"ה קאדוטו וכו. כ"ז זלב נוב ל' קה מלחמות וכו. כ"כ
האפס. כ"ז זלב בכל חוקים נוב מל' האפס, לאכ' נילס זדרקן פרנקלין נ' סטטן?
נ' ל' קה קייג, ובכל נולדה נוב מל' האפס. נאר' יוסון נ' ל' וו' פאנץ??

לו רובי הורתי כמו זו נחשבו. ומהם מי שלאל¹⁶ מהאמת אצל ומהויק בה, והוא אומר שהקר והושב שהוא אמרת, והוא מהויק בשוא ומניה השוא, ועלינו נאמר (ל' ב' ס"ז) אל יאמן בשנו הנעה כי שוא תחיה המורתו, ומהם מימי שמחייב את עצמו בענעה מן הדעה זמן, ואחר כך מאסנו בעבור דבר שהיה שראה בן, והעתיק ממנו אל דעת אחרה אחר זמן, ומאסנו בעבור דבר שהיה מגונה בעניין בו, ואח"כ העתיק ממנו אל דעת א' אחר זמן, ועוזבו בעבור עניין שהפסיד אותו בעניין, וזה בחתחפכות כל ימיו. ומשלו במי שרוצה לבלבך אל עיר ולא ירע הריך אלא, והוא הולך פרטת ואח"כ נברך בדריך יישוב וילך ברוך אחרית פרחה, והוא נברך בה ויישוב, וכן בשלישיות ובלביעות.

וכאשר עמדתי על השרשים האלה ורעו עטפיהם, לבב לבי על מני
להמבדרים והתעורה נשפי לעטנו בני ישראל, ממה שראיתו בומני מרבים
מן המבדרים המתאימים, אמונהת בלתי זהה ודעותם אינם ברורים, והרבת
מההמכחישים מתגדלים בהפסד ומתחפאים על אני האמת והם התועים.
אנין דראיאתי בני אדם כאלו טבעו ביימי הספקות, ונבר כוסו אוות מימי השבושים,
אנין זול שיעלה אוותם ממעמקיהם ולא שוחה שיזוק בידם ^ז וימשך.

וְאַנִי מְשֻׁבֵּעַ בַּאֲלֹהִים בָּרוֹא הָבֵל, כִּי חַכְםָה לְבִשְׂעִין בְּסֶפֶר הָזֶה, וְרָאָה
וְזֶה שָׁום טֻמָּה שִׁתְקַנֵּה, אָוֹ מָלֵה מִסּוֹפֶת שִׁישִׁיבָה אֶל הַיְשָׁרָה, וְאָל יַעֲבָרוּ
זְהַחֲזִיקִים חַמְלָה עַל הַחֲכָמָה, וְהַמּוֹצִיאִים לְהַנִּינָה, הַחֲנִינֶת¹⁸ אֲנַשִּׁי הַקְּרָבָה,
כַּאֲשֶׁר אָמַר (וְשָׁלֵן ז' ד') אָמָר לְחַכְמָה אֲחוֹתִי אֶת, אַע"פִי שְׁהַכְסִילִים
וּמְולִיטִים עַל סְבִילָהָם וְאַיִם מְנִיחָה אֲוֹתָה, כְּמוֹ שָׁמַר (לִיְיוֹן כ' י"ג) יְחֻמּוֹל
לְהַלְלָה וְלֹא יַעֲבֹדָה:

ואחריו כן אשבע על כל מבקש חכמה שמעין בו, בשם הבורא יתברך,
וילכוון את לבו בעת שיראהו ויכוין בו בונגו וועזוב התאוננה והערבות, עד
ההשלים לו החובה וחותם לו התועלת באומץ מי שלמדנו מה שמעולע לנו,
אמדי (סנאי כ"ג) אני ווי אלחיך מלמדך להויעיל גוון, וכאשר ינаг
חכם והתלמייר בספר המהפהך, ישב המאמין בקבלה להאמין בעין ובבחנה, ויעמוד הטעון
על המהפהך, יתעיר המתעקש מהטאננה, וישטוון האדיקים הישרים, כאשרו
שקר, יתעיר המתעקש מהטאננה, וישטוון האדיקים הישרים, כאשרו

¹ מלחמות וכו'. ² "המלחמות הַנְּתָמָן וְהַסְּדִיק", וכן "ונעל סג'יה". וולם כהז'יק.
¹ יהודים. ² "וְוֹתֶה לְוֹתֶה".¹⁸ מכתבי פקרכא. ² "לייט לְכָא קְרוּבָן". וולם

1 *

באותר שיטים נובב אדם, כי אין בטיבם השמות האלה, בשחלה נפדרדים שיר

- על יותר מהנקרא בהם, ויעלה בששי אל הדבר המחוור, באמרך נובב טהיה, אדם כותב, והזמנה לה מה שיווינו שי מלה מהחוורות או מלחה ושם או יותר מזה, כי הוא מקום שיען במוחורות האלה אל מבוקשו. ואחר' בפירוש מלאה החשיות מלה מהחוורות או יותר כל הלק שאיננו הגדרה. ואחר' עליה במעלה השביעיא אל ההגדות, כאשר אמר בר בור זורה השמש וכבר עוד מזר והזומה לה. ואחר כן ידע כי הנגדות על ג' דרכיס²¹, ראיו, בפירוש השביעיא אל ההגדות, גמןע, ואמרך דאס קרה, ואגשר, באמרך רואבן באשכנז או ישים שני הלקי הרואי והמנגע לזר²², ועליה בשמיינית אל? אהא' ב' יעלה בענין ההשיעי אל הבאת הראה בדבר הווה, אם הוא מן החזרה, יוציא ממנה מה שמשיחיו בקצת הריך אשר אני עתיד לבארה. אבל הנגע ימנע בו כל הרומה בדבר אשר גדור בו. ובאשר יטולו כלם ולא נשאר כי אם האחד הווה אשר עלה בידו בענין העשרוי והודרך לו והודרכ, פיל כל השערדים הראושנים מלבו אשר היו ספקים מבוקשו ומשבשים אותו קודם העזעון בו, והטר כל ג' ונבר התברר, כי הטעין ההל בענין מעדכרים מעורבים, ולא זו לוקק אותו השעה מעשרה, ואחר כן שמנה מסתעפה, ואחר כן שבעה משמנה, עד שישתכלו מעליו כל הערובים, נשאר לו מזוקק הצורן. ואם הוא פ██ק העזעון בגבינו אל דענן הרבעי או החמייש או איזה מלחה שהריה, נבר ברו מעליו מן הספקות בפי הטעלות אשר הנגיד אחורי, ונשארו עליו מהם בפי אשר הגיח מן דעתם לפנין. ואם הוא מסתודחיק צורק לשוב אל העזען בראשיתו, ובשבור הדבר הזה טעו אנשי רבים מאמאו בדרכם, קצחים, מפוני שלא ידען הדרך אלה. וקצתם, ידענו ונכנסו בדורכה, אך לא החלימה והיו מהאוכבים, כמו שאמר הכתוב (מלכי כ"ט) אשר השיב מדריך השילוי לרחל הראיט נון.

ונאמרו הכהני ישראלי בימי שלא השלים ענייני החכמה, מושבבו תלמידי שםאי ההלל שלא שמשו כל צורכו רבוי המהלווקו. (ס-ס פ'ח) ולמדנו מזה כי התלמידי כבשawsesh במקצתם ממשלים הלמוד, לא היה בניהם מהלווקות ולא ערבות, על כן לא ישב הכהן או הקין, חמאו על הבורא יתברך הוא הטוב, אלה הספקות בסכלותיו וקונו ועצלו בהם כאשר בארכנו, כי לא יתכן שהיה מעשה ממעשי נברא. ברגע אחד בחמתיקות הספקות, כי אז היה יוצא מהוק הבוראים והוא נברא. מימי שלא תלה החטא בזיהו בעצמו, אך ההאות שישימחו הבורא יודע מעד ששואין בו ספק, בבד טן שיימחו אליו דומה לו, כי היודע שלא סבה הוא הבורא יתברך, וכאשר אני²³ עיד לבארה. אבל כל הבוראים לא יתכן שהיה מודעם בלא סבה, והיא הדרשעה והעיוון הצריכים למזה מהזמנן כאשר ספרנו, והודם מוחתלה ונען הזמן והוא עד אחריתם בספקות כאשר בארכנו.

ספוא. כפילה, מל' לריה.²¹ דלו. בכל ספרי מתקן כהו כהו, מל' גיגין
דומן בן וכוי' נעתיק נכסם סבר ח', וויסמן יוגל מוק מסר לו'.²² קרמיים כוכבנש
לגדה. כי מל' קרמי וכוכבנש מל' בצל' וופת, כי פהופת להונס מל' פדר ביכר
פאלות. קאנקי הסמאל דזונה, פאלות יולדק הילך פאנר נמניאות פאלות.^(ג')
עטמי נטלר. צחלהו צני פרק יוד.²³

ק"י, ע"ג) יראו ישרים ויזמחו ובב' עולה קפצת פיה מי חכם וימשمر אלה ויתבוננו הדרי, וכו'. ובזה יטבו מוצפוני בני אדם והן תפלות כאשר יהיה עצם בלבב, גוער בם על התהנות ומעיר אותו על הנבוגה, וכאשר אטר החסיד (תכליס ק"ט, ט' ו' ו') בלבי צאנתי אמרתך למשן לא אהטא לך. ותJKLMקיט אמתנות בעסקיהם והמעט קנאת קצחים בקצתם על עניין העולם, ויבאו בלבם לפניהם אנשי החכמה ולא מנו אל דבר אחר והושען כל אפסי ארץ כי אני אל ואן כאמורו (בעמ"ה ע"ה כ"ג) פנו אליו והושען כל אפסי ארץ כי אני אל ואן עוז. כל זה יהיה עם הסתלקות הספקות וההוראה השבושית, וההפתעת הידעתה באלהים ובמותרנו כההפתעת המים בחלקיהם, כמו שאמטר (מק' ב' י"ד)

כי המלא הארץ לדעת את בפוך יי' גנים ברכות ע' ט'. ואולי יאמר מה עני הוכחה שהברואים יתברך שם אלה השבושים והספקות בין הברואים? ונקדים הנה התשובה על ה' וזה אמר היוזם ברואים הוא עצמו חיב להט הספק והסבירו. והוא, כי כאשר היו צריכים בחילק הבריאה בבל פעל שיפעלוחו אל מדה מהומן שלם בה פעולם חלק אחד חלק, והוא המועץ אשר הוא אחד מהפיעלים ציריך בלבד ספק אל כמו זה, ותחילה מה שותהילינה וריעותם להם, תחילה מדבריהם מקובציים ומשובשים, ובכח השכל אשר בס אינס מנהיים לזכק אותם ולצראטם במדה מהומן עד סור מעלייהם הפסיקות וזרקם להם חזק בלתי מעורב עם. שום ספק, ואשר יש מלכיה מלאכתם הלקים, אם הם פוסקים מעשייהם קודם השלמה לא תחתם המלאכה להם, כמו הזוריעה והרבינו והאריגה ושאר המלאכות אשר לא ישלהמו כי אם בהמתרין עושיהם עד אחריהם, מן מלאכת החמד צריכה שתחול מתחילה והולכים עמה פרק אחרי פרק עד אהירותה, ובענין השלייש הפסוקות על דרך הדמיון עשרה, ובענין השני ישבו תשעה, ובענין השלישי ישבו שמנה. וכן כל אשר יעין האדם ויסתכל חיבורו הפסוקות עד אשר יזורך בסוף העניינים האחד הוא המבוקש וישאר לבדו בלבד ספק עמו ולא שבוע בו. ובאיור זה כמו שמקש מופת שעמדו בו על דאותה, וגאנגן וווערים כי המופת דברו, והדבור מין מן מני הקלו, והקלוות על דרכיהם רבים, וכאשר יבא המבוקש לזרק מבעו ונבר מצא הקЛОות מושבשים מוספקים וההלו בחילוקם, והפריש מהם תחילה קול¹⁹ הקשת הגורמים, כנפלו אבן על אבן, וכרבקע קצת החגשים, וכנקול הרעש והרעם, עילאה אל ענין השני אל קילות היהים המינים לא יעלו לו להביא מופת, עילאה אל ענין השני אל קילות היהים בלבד והוא אשר יקווה למופת להיות בהם. ואהען יפריש מהם קלוות החטים שאינם מדבירם²⁰ כאחילה והנהקה והגעה והגעירה והדومة להם, מפניהם שאין בהם שום הוכחה, וועלה בענין שלשי אל קילות בני אדם בלבד אשר במינם כל מדע, עד שיפריש מהם הקלו התבעי אשר הוא קולנו והרומה לו, בעבור שאין בו הוועלה, וועלה בעניין רביעי אל קול האדם הלמודי, ר' ל' אשר הוא מלכ' ב' אוותיות, ויפריש ממן האותיות הנפרדות, מפניהן של כל אחת נפרדת מהם לא יעיל על דבר, כאמור אגד כל אחד לבבו, וועלה אל הענין החמשי אל האותיות הממולכבות, עד שיהו שמותם כל אחד מהם משתי אותיות או ג' או יותר. ואחר כן יפייש מהם כל שם נפרד שיאמר לבדו,

ילעטתי ווי הכלינו בו נצנחו. וכלהה במקוות רכות כל לתיקון ונפה. ¹⁹ קין
נקחת הרגשים. ²⁰ ל"ז הכלת עס קה על חנייו, מטהעיג לך קל כהלה.
לער בע"ק על חמלה וצנחת כסום. סיקה, על פלה. גמיה, על פלה.

לחת אין נמלטים ממה שחייבת חמתו, וכן אמר החכם (*ל'יב ט'ד*)
בם לבב ואמץ כי היקתה אליו וישליך.
ובין שהשלטנו מה שרינו בחרבו אל המאמר הראשן, ציד שנדבר
נה על ²⁸ משבי האמת ונזונה הבודה אשר הם מוצאים כל יודע וمبוטע כל
דע, ונדרב עליו מפני מה שהוא ראוי לעצם הספר הזה, וכן אמר שהם שלשה
שיטים. הרושן דיעת הנראות, והשניא מדעת השכל. וזה שלייט, וזה שיליט,
דריעת מה שהכרה מביבא לא לירון, וגסמרק לה באור כל אחד מאלה
שרשים, ונאמר כי ריעת הנראת הוא מה שישגגו האדים באחד חמאתה
ושיבם, אך בראשות או בשמע או בריש או במשמעותו או בטעם. אבל מדע
שכל הוא אשר עלה בשבל, כמו שהצורך טוב והבזבז מגונה. אך מדע
הכרחית הוא מה שם לא יתכן לבטל אלא מטהם מכוורתה הדבר להאטן בענין ההוא.
גםות. ואשר אנחנו מודים בעל רוחנו כי יש לאדם נפש. אף על פי שאין לנו
אשר אנחנו מודים בעל רוחנו כי יש לאדם נפש. ואף על פי שאין לנו
זיאים אותה, שלא נבטל פוליה הנראת. ומיש לנפש שבל, אף על פי שאין לנו
אנו רואים אותו, שלא נבטל פוליה הנראת. ואלה החלשה שלשים מצאנו בנבון
אדם שאין מודים בהם, והמעט מהם שפה ²⁹ בשיטת הרושן, וכן עתיד
יזכר במאמר הרושן מן הספר ואשב עליהם. וככפרתו בראשן כופת
בשני ובשלישי מפניהם שהם בגוים עליון. ובכרים מאלו מי שהודה בראשן
ככפר בשני ובשלישי, והוא יתיר עוד דבריהם הראנסים וככפר בשלישי
עליהם. יותר מכם מי שהודה בשני השלשים הראנסים וככפר בשלישי
וסובת התחולק מעלה בזה, שמדוע דמי יותר געלם מהראשן ³⁰, והשליש
ייתיר געלם מהשיין, והכפירה יותר ממתרת אל הנעלם מאל הנראת. וכי
נשים שבתו מטה זהה לחוקם בהתמורה, וכל אחד מהם שלא כרע
חבירו, וכל אחד מהם מקיים מה שתקהיק לעיל דין וטווען עליו שההבר
מבאו לו, כמו שקיים טבל דברים נחים וככבר בתנוועה, ואחר קיים כי כ-
הדברים נעים וככבר בזווית, וכל אחד מהם הרואה טמביה חברו ספק ושבוט
אבל אנחנו קה לה הימדיים מאמנים באלה השלה משכים אשר למדיעים אמתים. מ-
ונחר אליו משך רבעי דוחצנו אותו בששת דאיות ושבע גלויה, וכל אחד מהם של
הגדה הנאמנת, כי הוא בנווה על מעד החוש ומווע השכל, ומה שחייבו-
באשר אני עתיד לבאר במאמר השלישי מן הספר הזה.
ואומר ³² הנה כי זה המדע, רוץ לאמר ההגדה הנאמנת וספל-
הנואת מהמותים לנו אלה השלה ששים כי הם מדיעים אמתים. מ-
שהוא מונה המוחשים המורחקים מן העזיבים ומושים אותם חמשה ומחמש
אליהם שנין, כאמור (*תל'יס כת'*) כי להם ולא דבורי עיניהם להם ווי
יראו. והחמתה הם החושים עצמים, והשניים המהcorrם אליהם, אחד מ-
הנתועה, והוא אמר (*חס ס*) ('גלויהם ולא יתלכו, וזה שהאנש-
באשר ימנע האדם התנועה לכבודתו, אז שלא ימנעה לקולו. וזה שהאנש-
דו צו לזרוף במוסך אליהם הדוחשים ואמרו בהם שהם תודע הקלות והבזבז
ונאמר בחוש התנועה שבה חמוץ הקלות וחוקש. ואחר הדבר, כאמור
(חס ס') לא יזגו בגרונם, והוא כל הדבר בעל השמות והחבור והקדרכ-
28 מזכרי מלחת. לע' קדביס המוחזכים ומקבכים לתה מלחת. (על גינוכנום פ'
דער וולטייניט). ²⁹ נגידס סכלצין. ב' ע' מוב מלת דרכ. ³⁰ סכלצין.
וזודע קלבצין. ³¹ ע' חמינו. ב' כסיף מלת קבלת. ³² קנא. ב' עתק מתק

(ח'ג, כ' ד') הנה סיגרים מכך, יומצאו חלב המלאכה עד אשר יציאו חמתה, ובמו שא' (ח' ג' ל' ג') כי מיצ' הלב יוציא חמאתה גנו, ועל אשר צמח ורעם ויקזרויה, ובמו שא' (כוונת י' י' ג') וודעו לכם לזכרה קדרו לפ' חד, ועוד שיתהבשל פר' עצם ושוב למוון, ובמו שא' (כח' ג' י' ג') עץ חיים יש לאחוריים.

וְכַיּוֹן שָׁהֶלְמָנוּ מִתְשִׁירָנוּ לְזִבְרוֹ מֵעַנְיוֹן הַשְׁבוּשִׁים וְהַסְּפֻקּוֹת, אֲנַחְנוּ צְדִיכִים לְבַאֲרָה מִתְהָאָה אַמְנוֹנָה? וְנוֹאמֵר כִּי הִיא עַנְיָן עַלְהָה בְּלֹבֶל דָּבָר יְדוּעַ תְּהִבָּנָה אֲשֶׁר הַוָּא עַלְהָה, וּבְאַשְׁר הַצָּא חַמְתָּה הַעִוָּן יְקַבְּלָה הַשְּׁבָל וַיַּקְרָבָה וַיַּכְבִּנְהָה בְּלַבְבָּות וְהַמָּגָּבָה, וַיָּהִי בְּהַסְּמָךְ מַאֲמָן בְּעַנְיוֹן אֲשֶׁר הַגַּעַן אַלְיוֹן, וַיַּצְנְעַהוּ לְעֵת אַחֲרָת אוֹלְעָתִים, וּכְמוֹ שָׁא' (בָּבָר י' י'ד) חַכְמִים

צפנו דעתך, וכמו שא' (לוי כ"ב כ"ג) קח נא מפי תורה.
וזאמונה על שני דברים, אמת ו舍ker. והאמונה האמתית הוא שידע דבר כאשר הוא, הרב رب והמעט מעט, והלבן לבן והשחור שחור, והנמצא נושא והנודר נודר. והאמונה השקראית היא שידע הדבר בהפק מה הוא, הרב מעט והמעט רב, והלבן שחור והשחור לבן, והנמצא נודר והנודר נושא. והחכם המשובח מי ששם אמתות הדברים שרש ומניהו עלייהם דעתו, ועם חכמו בוטח אל המובחן בו, ונזהר ממה שציריך להזהר ממנו. והכסיל המגנה, מי שטב דעתו לשושך, וחושב כי אמתות הדברים הולכות אחר דעתו, ועם²⁴ סכלותיו בוטח במה שציריך להזהר ממנו, ונזהר מהבטחות בו, ובאשר

אמר החכם (חכמי י' מ' ז') חכם ברא וכבר מרע וככى מתחבר ובודחו:
ואחרבר אל המאמר הזה כבורון אנשיות תמהות²⁵ עליהם, מהה עבדים וחובשים
ב, אין אדון להם, וסמכנו על כל מה שהרחקו שஹוא בטל, וכל מה שיק' מוהו
ש הוא מקויים, אלה אשר צללו בתהומות אשולות, ובבר הגעה אל התהומות
האבדון. ואם האמת ארכט, פן שאונן לו מהם ממן יעלה על דעתו שיתובתו
ו ארגוין מלאים ממון ויראה מה יועיל לו. או, יעלה על דעתו שהוא בן שבעים
שנה והוא בן²⁶ ארבעים ויראה מה יועיל לו. או, יעלה על דעתו שהוא שבע
בשווה רעב, או שהוא רוח כשותא צמא, או שהוא מבוסה כשהוא ערום
ויראה עניינו מה יהיה²⁷. ומיש לו מהם איביך מוקיע להדרעתו שאיבינו
כבר מות ואבד ואנינו ירא ממו, ומה מורתת הבואו רעה שלא יגור ממנה.
וזאת היא האות הגדולה מהאנשיות החשוב כי כאשר לא יאמינו באהו גינו
ממצותו ואזהרותו, וגמולו ונעשו ושאר מה שדومة לה, ובכמוהם אמר

הכזה (הלאים ב' ג') ננתקה את מסורתיהם ונסילבה מהם עבורה;
וינהן קצת אנשי הדר התגברו לשלוט האש והיא שופת אחים
בכל עת שיקרבו אליו. וקצת מהמתפרקים בעניין החזרות. מתגרבים לשבול
מכות המותות. ומקלותו וזה מכאיבם אותם בבל עת שיגרעו בהם, כ"ש
שיטור היה חזק מה שיגעיל המהגרים על בורא הכל בענין זהה, והם עם

²⁴ סכמתו. ג'וֹיָן זַהֲרָה, וכן בְּנֵי לִיפְסִילְטָן מִינְיָם נֶלְפָס בְּתִינְזִיט סָכָם וְמַעֲמָדִי.²⁵

²⁵ מְלֵאָה, כ' מִתְחַדְּבִּי בְּסָס, וְסָנְגָנוֹת. ²⁶ בְּנֵי לְלֻכְּבָעִים. הַחֲכָם לְרִיכָּס (לְמַפְלָס בְּגִבְּרָה מִתְפָּס כְּגָלְעָן לְפִנְיָה) חֲסָפָל לְלֻכְּבָעִים, יְעַן כִּי בְּגָתָה בְּתִינְזִיט סְפִוָּי (לְמַפְלָס 1933) היה לְרַלְכְּמִיס זָהָה. ²⁷ לְיַיְבָּוּ וְזַקְבָּן וְכֵלָי גַּס פָּה כְּשֵׁל בְּדַקְקָס סָכָם.

כִּי בְּכוֹנָה מִיחַדְתָּה לְקָח מִתְחַדְּבָה כְּמַלְלָה וְעוֹזָב וְזָכוֹל. יְעַן כִּי בְּנַעַת קָבֵל סְפִוָּי כְּבָר פָּה נְלִידָה מִלְוָדָפוּ לִי דָעַ בְּנֵי זַהֲרָה וְכֵלִי בְּנֵי לְרִיכָּס, וְלֹא בְּמַסְתָּרִים קִיס לְמַלְלָה לְרַבְּשָׂבָג רְבָּוּ פְּלָמָנוּ וְלַכְּמָתִי.

העושן, כי לא יתום זה כי אם ביה. ובן באשר נסבע קול אדם מאחורי המהגרן או מאהורי הכתול, אנהנו חיבים שנאמין במצוותו, מפני שלא היה קול אדם כי אם מ אדם נמצא. אבל מה שיטוף על האחד כמו שאננו רואים, המהו נבנש בבטן בעל הי מונש והזאת הפסולה ממנה; ואם לא נאמין בז' דברים לא ישלם מה שהשיבו החושגנו והוא שיש בה מה מושך הדמן לפנים כח מהזוק בו עד שיתבשל, וכח שמעיל אותו, וכח דוחה פסלונו בו נדרה וכאשד יהיה המוחש לא יתום כי אם באלו הארכעה ציריך שנאמין בחוץ. ואפשר יהי המוחש אמת. ואפשר שלא תשלט לנו אמונה מה שנאמין עד שנחדר לו שאבדותם אמת. ואפשר שעצץ למלאות רבות, ובאשר יהא מטההה שהאטחו להן מהוחש גתלה בהם; וכן חיבים שנחשוב אותם כולם עד שההבדר הוא המוחש גתלה בהם; וכן נהרתה הרוח מאייר על הארץ והוא בא שיטיקיים המכוח החוא. וזה באשר נהרתה הרוח אורה היליכה קזרת, בערים שונות מים ומיליה, ועם זה הולך הליכת³⁶ אורה היליכת קזרת, אשר יקדר עתים להגע אל³⁷ המהנות השמנה וערדים אשר השגנוו קראנו לחם שמות, וימשך עליהם ויעברו אותם. ועם זה אנו דואים אותו עצם הולך בגב ופעם באצפן, ונעד מות כי אם היה לנו גנעה אחת בלבד לא הייתה מתחלה הליכתו ורחבו. וראינו התחלפותו מהיבש שיש לו תנויות רבות, והתנויות הרובה לא הינה כי אם מgenesים רבים, לפנין שהגבש האחד לא יגע בעת אי' שמי תנויות מתחלות, כיש' ג' או ד'. שהנתגנמים הרבים בשום בצוරות פוסקים קצחים את קצחים, ולבן התנויות אחסכו קצחים מקרים או יוספו עליון, ושזה לא האמת לנו כי אם במלאתה ישיער שנקרת הנדרס³⁸. והוא תראה אותנו לנו נבנש בצדקה של דרכו על ההחרכבה, אחר שנעמדו על הפשות מהם והעתנקנו לדעת הצדקה הפחותה, אחר הנקדות והפשטה והפסקת, עד שהגענו לדעת הצדקה הפסקת ומה שמתברר מחקיה, ומה שמתבטל, על שיענו כי צורות הגלגים כדוריות או עגולות ומקצתם בתוך קצחים. ובשלמות המלאות אלה יתרבר לנו כי אלילית היה מורכב מארבעה תנויות, ציריך שנאמין כי אלה המלאות אמת, מפנין שלא תחתום לנו אמונה התחלפות היליכו על החוק הטבעי כי אם בהם. שבארנו איך היה הדרע הבהיר, ציריך שניכר מה שמרחו מן נשיאמר שהוא מחלוקת בני אדם והתחלפות ראיותיהם בו וממנו. שמא המוחש יתקיים בזולת מה שהאמין בו, ואם הוא כן, מה שהאמין בו בבטל. וזה כמו שהאמין כ-³⁸ המוגרה בעבור שרוים מלכרצה שהיה סבוב גלגל השמש מקרם, כאשר יתחנו דבריו נמצאו ולהן אפרה, והוא שיחיה והוא איד עוליה מחולק אישע עופר, או בכבאים קטנים נקבצים, או

36. נק' ייכפה לרוכיה קדרה. מין ל"ה פ', וע' יסוד עולס פ"ל מלמה ב'. ומני
להת כל. ובנמו הנקומנות כבוקס וגדריס על כ"ח יוס כסוכ סילם גנגל
ההנגולות, וכל מעל דיכן בויש יכנה מהנה. וע' לדומבס נקודות מהדר.

37. נק' מהונטן כ"ח לא דר. נ"ל וכן הום נדפס ק"ד. ונענשות כבדות להונדרס
ההנולר. ולוי רלה כ"ז לחת דפס ק"ג, לי ידע כי לנו מפי הגות לנו מייס.

38. נק' נמייב - סטוליב (וילך צטראטססטץ), קללה נזילה ברכות הסוחרים
ההנגולות. ונדעת לנקומטינגן-טס היה זטמייב המלני כטל מתחותט נלאי
הסיד זוכביס. ונענשת לנקומטינגן-טס היה זטמייב המלני כטל מתחותט נלאי
בלילך, כ"ח קגילה, וקלווב לאט זרחה בונרכט. קדר פורטט ט שגורת

וזה מופתים כאמור בארנו. ובאשר אמר³³ לנו מעד השיל וצוה בזדק והזהיר מהבונב. ואח"ן אמרתו (מלכי ח' ז') כי אמרת הaga החבי, וגומר בזדק כל אטרוי פיו ונומר. ואח"ן אמרת לנו המושכל שהוא שקר, ובוטול מה שבמאית לדהות מאומה מן המוחש או מן המושכל שהוא טהרה, ובוטול מה שהזהה המוחש, שדעתה מון (ק"כ י' ק"ד) טורף נפשו באפו הבלתי תועב וגוי, אבל בטול מה באמור (ק"כ י' ק"ד) אמרת הדודינו טבל המודעים בנויים על מה שהשגנו בחושינו כזובני ונומי. ואח"ן נך הדודינו טבל המודעים בנויים (ק"כ י' ק") טבלי אשר זכרם, ומסתעפם מהם מזועמים מהם, כאמור (ק"כ י' ק") טבלי אשר זכרם מל' ויודעים האינו לי כי אז מליט התבען וחיך אבל טעם לו. ואחר חמיטים מל' האמורים הצדיקים לשם אמרת (ק"ס ט' י' ק") אחוך שםע בן אמרת לנו האמורים הצדיקים לשם אמרת (ק"ס ט' י' ק") אחוך שםע לוי, וגוי אשר חכם גיגיון לא בהז לבותם להם לבדם נתנה הארץ גומר. ובין יש להם תנאים³⁴ כבר באדרנים בפי אלה הפסוקים במקומם. ונאמר כי מעד שזכרנו אלה חרסיתם הד' צרך שנברא אופני הראה מהך. ובינינו ובינו ואוי שנדע החוש כל אשר יפול חושינו האמתי, בדבוק אשר בינו ובינו ובין השוא הוא באמת נחש הטענה אין בו ספק, אחר אשר נהיה גיגים בעין הדמיינים ולא נטעה בהם, כעם אשר השבו כי הצורה אשר גתאה במראה כי היא צורה ברואה שם באמת, ואינה כי אםطبع מיהודה לגשמי הרים שתהפהך צורת מה שהוא נכח בה. ולא כעם אשר שמו הקומה אשר תראה במים נחפהת שליה אמתה תברא בעת החיים, ולא ידעו שהשובה בזה היא בשתיו הימים יותר עטוקים שייעורים משיעור אורך הקומה, וכאשר ישמבר מזה וולתו, יגע אל דעת המוחשנות באמת ולא תטהחו הדמות, כאשר אמר הכהוב (מ' ב' י' ק") ויראו מואב מגן את הימים אדרומים בדם. אך המושבאות כל אשר יצטיר בשבילו הצל מל' פגע והוא מעד אמרת אין בו ספק, אחר שנדע איך נעני. ואחר כן נשלים העין ונטרם מן הדמיינות והחולומות. כי יש עם שקיימות אמותות בריאות בזרות אשר ראה האדם, וחיבבו עצם זה כדי שלא ידחו הנראת, ולא ידעו כי קצתם יהה³⁵ מעוניין היום מחולף אשר עבד על המוחשב. ובזה אמר הכתוב (קהלת ס' ב') כי בא החלום ברוב עניין. וקצתם מפני המוננות והוtmpים יקורם ורוכם ומעוטם. ונזה אמר הכהוב (צ"ע כ' ט' ח') כאשר יהלום הדעת והנה אובל וכאשר יהלום הצמא והנה שותה. וקצתם מפני המקן הגנבר על המזג. והחם והחלום שמחות ומנין שחוק, והיבש ידמה אבל ודאות, וכן אמר הכתוב החוללה (ק"ב י' ג') כי אמרתי נהגנו ערשי ישא בשיחי מטבחיו והתרני בחולמות מהזיווגות הבעתני. אך בהם רמו מעת לעוני מתערב בהם על דרך הרמן והדמיון, כמו שאמר (ק"ס ד' י' ג') בחלום חיוןليلו וגוי. אבל הכהראים מהדרדים כאשר ישיג החוטנו בדרדים אהרים עטוי, וכן ח"כיבים שנאמנים בהם כלם בין שייחו מעט או הרהה, מפני שלא התקיים המוחש ההוא כי אם בהם ואפשר שייחו א' ואפשר שייחו ב' או ג' או ד' או מוחה ואפללו הגיעו על מה שהגיעו, מפני שא' בלתי המוחש ההוא וא"א בלעדיהם כלם. והאחד מלה כי כשאנחנו רואים עין טנאמן מציאות האש במציאות

זה אחד מהם כי בשאנחנו רואים עשן שנגן מיציאות האש במציאות
שהגענו, מפני שא"א בלתי המוחש ההוא וא"א בע"ז ג"ה, וזה אחד מהם כי בשאנחנו רואים עשן שנגן מיציאות האש במציאות
ככה. 33 קמער לנו מעדנו, ב"ג, כי לטעמי הערע צודע הצלב. 34 כנ"ר גולדמן. כוונתו
באמת פרוות, לנתקונו עעל פיעון, וכשהו נתקע עליינו ערכבי כמיג עעל מלדייל, ר"ל ספ"ד
מלוחדי חספני וודקנת כספ"ס. (סמכס קייסט בסענתקתו הלהיכונית). 35 מעננים סיוס
ק"ב. כמחלל ח"ז נ"ל מן מלון לו נ"ל סטלה ל"ה מסלאורי דיווח (ברכות פרק חמ"ג)

הקדמת המחבר.

זולת זה, וויתר על מה שאמר. ואם יאמר אומר האמנתי כך שלא אבטל המושב, אנו הייבן לעין אם המושב הווה יהייב בזולת מה שהאמנין בו, בטלת אמונתו. וזה כמו שחשב שיש ארץ אחרת זולת זאת, וראיתם על זה שוחשוב זה לאדם השוכן בארץ אשר הוא באטצע, ובטל מה שחייבו היה מפסדרת מושח שנחטיבו בארץ אשר היה באטצע. וכבר התישר לנו עצם בו. ובשאימר אומר האמנתי בזק הקשה על המושח, והיתה האמונה הדברים נולם יותר מאשר דמיון כי ביה ייסוד לח, ויעזנו מה שחשבו כי אותו מתרגם המים מטהובו לא יתכן שייהי רשע כי לא יעמוד בעצמו, ובאשר נפניהם בהבאת הראייה כבמו אלה החנים הגדול שביהם יותר ראוי. ובאשר יאמר אומר האמנתי בזק הקשה על המושח, והיה קצת מאטרו סותר את קצטו מאמורו שקר. ובמאמר אשר חשבו כי הטוב הוא כל מה שהוא ערב לנו מפני שכן הם חשים, ואינם זוראים שהריגת הערב לשונאיםם באשר הריגת שנונאיםם הערב להם, ויהיה טוב ורע יחד דבר שסותר זה את זה. וכשיאמר אומר האמנתי בזק לעלתך ורק ורקן העלת ההייא ומצאנו אותה מהיבת דבר אחר אננו מאמין בו בבר בטלה, במאמר אנשׂ⁴⁰ הקדמות האמינו כי הדברים קודמים, מפני שאין לנו מאמינים אלא במה שהשיגנו חווינו, ואשר אין מאמינים כי אם במה שהשיגנו הושיחם ימנעם שאימינו כי הדברים קודמים, כי אי אפשר שיחושו הקדמן בקדמותו. וכן אם יאמר אומר האמנתי בזק לעלתך, והמצאהו שנונם ביטר קשה טמה שברח ממענו, כאשר ברוח קצת הטמידים מאמור³⁹ שאינו יכול על השבת אהמול, ננס במה שהוא יותר רע לספר עליו מה שהוא הבל, ובאשר אני

עהיד לזכור במאמר⁴⁰ הראשון. נשמרו מחותש והענינים הלה המפסדים אותו. וזהו שלא הגר בזולתו אמרת המוחש, ואנחנו עתה כאשר נדרש קיום אמרת מדע הכהריה, נשמרו מחותש הענינים ראייה במדועו בזולתו אמרת הדיע. ולא שייהי מפסיד אמרת אהרת, ושלאל יסתור קצטו⁴¹, כל שכן שיבנס ביתר רע מזאת שברח ממענו. וזה אחרי שמירות המוחש והמושכל בבריותך אשר זכרנו. וכשיבוא ולהתנו להbie לנו על מלackyת העין עד השלמה תצא לנו האמת. וכשיבוא ולהתנו להbie לנו ראייה במדוע הכהריה, נבחין דבורי באלה השבעה. וכשיבוא יבחן במתבחן ישקל במזאים היה אמרת גם בן מקובל, וכן נשתמש בהם בעניין ההגידה הנאמנה, רוצח לומר ספר הנבאים, אך אין זו מקום לבאר בו כל אופייהם, וכבר בארכי מזה קצת נרתב⁴² בפתחה פירוש התורה. ואם יאמר אמר איך נשים עליינו לדין העין בידיעות ודקדוקים עד אשר נאמין אוטם כפי מה שיתבררו במלאת השיעור והישבו, והעם מרתקים המלאכה הזאת עד שהם אומרים שהעין בה מביא הփיה ומביא אל האפקודות? נאמר כי זה אינו אלא עמי הארץ שבdom, כאשר סוברים עמי הארץ שביר חזות כי כל מי שהוא הולך אל ארץ חוויו עשיר. וכמו שנאמר על עמי הארץ שבעירנו שהם סוברים שדבר שהוא דומה לתני בולע חרחה ונקל.

ונכיב סחבל. ומי מלת-גדמת זכת מדן. ³⁹ סחלים יכול וכ. סלין ביכלות. כספ נחציב לתם פיסט כמפלג' להונכל. ⁴⁰ במלועל שלחן, טנות, ול"ג מלעל סני פסק יעד. ⁴¹ ק'תו. ב"ז כספי ק'תו לת' ק'מו. ⁴² נסתיימת פרוט כתלה. פ"ז ספטימה קולת רלה עלה עלה-קדושים זכת תל"ג ותכלת כי לך עינט מילגה

הקדמת המחבר.

וכאשר אומרים על קצר עמי הארץ שבקדב שם סוברים שמי שמה מוה וליא ייחתו גמלו על קברו⁴³ יבאותו לימי הרין רגלו. והרבה זוה ממה שראו לשלוק עליו. ואם יאמר אומר הנה הטעני ישראל והווינו מוה, ובabcd ראיו לן אבלו לא בא לעולם; מה עטלה מה למתה, מה לנטים מה לאחר מכן (חגיגת י"ס). נאסר וגער באלהים כי העין האמתי לא יתבן שמענוו (חגיגת י"ס). אלא מנגנו, ויזרנו כבר צוח בו עם ההגדה האמנת, כאמור (חגיגת י"ס כ"ס) הלא הדעת הלא השבען הלא הוגר בראש לכט הלא הבינות מוסדות הראין. ואמרו החסדים קצטו לקצטו (חגיגת י"ס ד"ה) משפט נבחרה לו נדעה ביןינו מה טוב. ובאשר יש להמשת האנשיים בזוה, רוצח לומר איבוב וחבירו מאמרים גරחבים. אבל מנגנו שנוועו ספרי הנבאים לזרד ושנסמרק על מה שיצא לכל אחד ואחד בערת עצמו בהעלתו על דעתו החרחות הזון והטוקום, כי כל המעין מן הצד הזה אפשר שימציא ואפשר שטעה, ועוד שימצא יהיה בא דת, ואם ימציא הדת וויהיך בה לא יטעה מהעהתקתו ממנה בספק שיעמוד לפניו ויפסיד עלו אמוניון, ואנחנו כלנו מסכימים שהועשה זה חותא, אם הוא בעל עיון, אבל אנחנו קחל בנין ישט חקרים ומעיניים על דרך זולת זו

שהוא מה שאנני עתיד ליבור ולבר ע"ה: דע! אולחים ישירך האיש המעני בספר הזה, כי אנחנו חוקרים ומעיניים בעניינו הרטנו בשני עניינים. האחד מהם שיתברר אצלנו⁴⁴ בפעל מה שידענו מביאו האלהים במדוע, והשני שנסב על כל מי שטוען עלינו בדבר מדברי הרטנו; והוא שאלונו ית' חביבנו כל מה שאנו זרכים אליו מעין תורתנו על ידי נבאיין, אשר שאמת להם הבואה אצנו באחותות ובמופתים, וצנו שגאנין בעניינים הזה ונסתרם. וויהרנו כי כאשר געין ונחקר יצא לנו הדברו השלם בכל שעיר אשר הרטנו, על יה בגיאן והביחסנו כי לא יתכן שייהי לוכרים علينا טענה בתורתנו ולא ראייה למפסקים באומנותנו. והוא באמרו כמה שהגיד לנו מן הדברים כלם שם⁴⁵ מוחלים והוא הדבוא את התחלהות והטא-אי⁴⁶ אין שותף לה, כאמור (חגיגת י"ס ד' י') כי אמר י"י מלך ישט וגו' י"י,ocabות אני דרשן ואנו אחנון ומלוידי אי' אלהם. ואמר אחריי בכמה שזו בו והחירנו מטנו והגיד אותה לנו שהוא היה והוא היה כאמורו (פס כ"ב) ומי כמוני יקראי ויגידה וירבה לי' משומי עם עולם ואותיות ואשר התבאנת גידזו לנו. והסיר פרהרגנו מן החולקים علينا כי לא תבן להם שיגבו עליינו בטענה ולא שייאו עלינו דבר מהויות, כמו שאמר (פס ב"ט) לא מפחדו ואל תרhn הלא מאי השמעתיק והגדתי ואתם עדי' היש אלה מבלתיי ואין צור בל'יעתי. ואמר אל תפחדו רוץ בז עניין בעלי דינן ברובם וכחותם ומדותם, כמו שאמר במקום אחר (פס כ"ט י"ג) ותפזר מדינך כל היום מפני החטא. ואמרנו ואל תרhn הוא כמו ואל תיראו כאשר יבא בעניין התמורה הוה' במקום אלף, וווצה מן הדברים עצם ומן העניות עצם, כאשר אמר במקום אחר (ימוקטן ב' י') מפניהם אל תירא ומדבריהם אל גחתה, ואמר (צחות ט' כ') הירא אתה דבר י"י. ואמרו

כסלה נגידין. ⁴³ כייקו ליום סדי רגנן. ונגין ייבוקו קומו ליום אידין סכוול. ⁴⁴ נפערל'ם צילענו מככילי וכו'. כ"ג, וכן כעל כל קכטומת, מילבד בכוכבת פסק יעד. ⁴⁵ ק'תו. ב"ז כספי ק'תו לת' ק'מו. ⁴⁶ נסתיימת פרוט כתלה.

בר עם נביאו בפיניו ושם זה מהшиб להאמין בו מהיר, כמו אמר ר' (ב' ט, יט) בעבור ישמע העם בדבורי עטף וגס בך יאמינו לעולם. והחיה בנו ייד לקלב עני הורה, וכל אשר נבל ביה בבר התקיים بعد המושך והזהיב קובלנו כל מיל שהנור לו בראית ההוראה הנאמנת, באשר אין עיד לברא.

ונון שנדיצה לעין במתן עז שיצא לנו זה בעין ולא סרנו מהטעמך והוא עד נתיקימה טענות עלינו והחיה בנו להאמין טמה שרואו עניינו ושמעו זניינו, ואם יארך הזמן לתמעין טמן עז שישלח עזינו לא יחוש לך, ומ' יתאהר בעבור דבר מען הזה לא ישאר מבלי דת. ומ' שהרי מן הנשים והנערים ומ' שלא דע לעין היהה דתו שלמה לו ומגע אליה, כי בלב בני רם שום במדועים החוציאים, ישתחב החכם המנוח. ובבעבור זה אתה רואה תורה מוקבץ בהרבה מקומות הנשים והבנות והאבות בוכרון האותות גומחותם.

ומופתנים. ואחר כן אומר בהקרבת זה כמו שכלל ממנהן אלף זו, לחמשה כל אחד כ"ב' זו, ולששה הנשים לכל אחד ששה עשר זו ושתרי שלשים זו. לשבעה נ' כל אחד אורבעה עשר זו ושתרי שבעים. ולשמנה הנשים לכל אחד גדים עשר זו ושלוש שמיניות, להחשעה אגשים לכל אחד עשרה זוזים ותשיעים. יוציאו לאמת אצלם במהירה מה שנשאר מן הכלל, והוא אומר שהנאר הוא ה' זוז יונישם ראייזן על מטמון שקיית הממן, וכאשר ישקלו אותו מהרת יימצאו י' ערך וזה התהיבן להארין שאמיר להם, יש להם מתון לדעתו מדרך החשבון ל' א' נבי השגונות והבנתו, ומה שקרה לו מדבר מענה. ולמי ספר על מלחה מוחלטים בענין מעניין החול, והוא נזון במהירה לעילו את טבעית עד יעדמו הדורש אותה מרדך העיון על מובקשו. וראי שגאיםין עוד שוגורה ייתה לבורא על ברואין קודם בני ישראל באורות ובופחים נגליין, מי שראה שעליו פגענה במלה⁴⁹ שהשיבו חזראון. מי שהוגן לו יש עליו מענה במה שאהיגנו יושםעו. ובמו שאמירה תורה על קצטם (כלליתם, ו' י' ט') כי

ודעתינו למן אשר חייה וגוי, ואסטיך לדבריהם חקרה מה שעה בה רודען בסבותה, אשר הפליו בפירה ובכורה ברוח מהאמנת האותנית והעוזן באמונות. כי אני רואה מהם שמנה, הם מציאות הרבה. תחלה נוכד הטרור על טبع בני אדם, ובאשר ירגע השם בענין שבא עליו לחזק אותו ולא מצאו לו ראה הרכבה בין אדם אומרים: ה אמרת נורחות וטפחים מטה. ובעבור זה אתה רואה הרכבה בין אדם אומרים: ה אמרת נורחות ואומרים: ה אמרת מה רה. והם רוצחים בחירות ובורחים ממנה, כבד רוח. ומזה אומרים: ה מוקל נ' י' ר' ט' רחקו מעל יי', לנו היה נתנה הארץ עלולים אמר הנתקוב (יחוקן י' ר' ט') רחקו מעל יי', לא הבינו הפתאים כי אם ילו לרצן השם בענין הטענה שארו רעבים ונענים בבטול הרוע והברון, וחשניות הסכלות הגוברת על ביבים מהם והוא מדבר בלשון האותנית וחושב לבו העצלה ואומר מבלי מהשב, אין דבר, וכן במיצפונו. ובאליה הוא אמר (גוטע ג') כי עתה יאמרו אין בצל נו כי לא יראנו את יי', והמלך מה יעשה לנו, ואינם חשבים כי באשר הם מדברים בקצת האותנות הלא והגבוזות ימותו ואבדו. וזה שלישית נתות החודם למלאת התאותתו במأكل ומשתה, ומשלג, ובKENN, והוא מהר מושעות וזה בזריזות בל, מחשבה, ובhem אמר ההתקוב (מלחיטס ג' ב') אמר נבל לבלו אי אקלים וגוי. ולא חשב כי כאשר יעשה זה בחילו ובבריאתו ויאכל

49 עבדינוך וְאַתָּה גָּדוֹלָה יְבוּן לְכַלְמָה שְׁבִזֵּג מִזְמָנוֹ.

далא מאז השפטעריך, רוזה בו הגדות שעוטדים לבא, ואטראָ והגדת רוזה בו הגדות אשר חלפו, כמו שאמר (ציטיך מ"ב ט') הראשנותנה גנה באו והדשות אני מנג'. ואטראָ ואטע עדי דומעה לא מה שראה העם מן האותות הנראות והמוותים הנගלים, והם על פיזי ובעיס מבא הדער טבוח על מאריס ובקעתה הים ומפעמד הר כני. ואני רוזה כי עין אאות המן יונדר נפלאת מבולס, כי הדבר החטמדי יותר נפלא מהנטסק, כי לא עיליה בעדעה החבולה שבבליל עם שטספֿרְס קרב לאלּאּ אלּפְּס אַדְּבָעִים שנא לא טדרה, כי אם מטען טוחל חיל אותו חבווא לח אודו. ואלּו לודה דגה שם פניא לתהבולח לכאצ'ה זה, היו מקידמים אלה הפליטופים הקדמוניים והוא מלכליים תלמידיהם בו, ומילדמים אותן החבומות והיו מספיקים להם, מהצטרך להעתיק בקינן ולבקש עוד בגין אדם, ולא שייחו המן בני ישראל מוכחים על העניין הזה ומספיק זה בתאנאי כל הגנה נאמנת. עם זה בשחווא אומרים לבוגרים שנאננו עדמנון בטדרה מי' שנה אוכנלים הדמן ולא היה לו שם עיקר, היו אווראים להם בגיןם: הנה אמרת מוכנים לנו; אתה פלוני הלא וה שך זאתה פלוני הלא זה גאנך אשר מהם היהתם תמיד מתרפנסים וזה מה שלא היו בוגרים מבלטס מהם בשום פנים. ואמרו הייש אלה מבעלדי, רוזה בו טמא דיטאט זאים שייהיה קצת מה הגדות לכם שהיהו או קצת מה שהגדות לכם שייהיה⁴⁶ אין בין אם היהת בריאה מבוואר זולתי, ושם לא היית יודע כל מה שייעשוון, ובין שאני אחד דערת בוללה כל מה שעשיתו ומה שאעשהן. ואטראָ ואין צור בל ידעתו, נבננו בו גודלי בני אדם וחכמיה, כי מלת צור נופלת על גודלי בני הביטו (*ציטיך נ' ט'*) הביטו אל צור חונבתם ואל מקבת בור נוקרטם הביטו אל אברותם אביכם ואל שרת תחולתכם וגוי. ועוד (*פֶּלֶס פ' ט' ו'ז'*) אף השב צור הרבו ולא הקמותו במלחתה, ורוזה בו כי אין חכם ואין שבור לא מונתכם, מפנישערתינו כלולת הכל והזועתי לכם אתונ, בתורתכם⁴⁷ ולא שבור לא מונתכם, ניעין זונחוך להוציא אל מה שחדיעינו אלוינו ועל הדרכ הזה יرحمך דאל, ניעין זונחוך להוציא אל מה שחדיעינו אלוינו במדוע בחכמתו, זיסטך לשער הזה שער שאנו צוריכים לו ונאמר בשתיו דברי התרות מתקיימות בחכירה וביעון הבورو כאשר הגיד לנו אלהינו מה אפנין החכטה שהודיעינו אותן מדרך הנבואה והעמיד עליהם מופטים ואותות הנראות לא המושכלות? אחר כן אשייב בעורת האל התשובה השלמה. ונאמר מפני שיש על החטמתו כי המבוקשים המוצאים במלאת העון לא ישלטו כי אם במדעה מהטמן, כי אם⁴⁸ ימחה אותנו בידעית הורונו עלייה, געמוד זונן בלוא תורה עד שתשלט המלאכה ויתום העתק בה. ויטראָ ריבים ממענו לא תשלט בו המלאכה בעבור היסטרון שיש בון או שלא ישלט לו להעתיק בה בעבור שיקיע בון, או מפני שהסתפקות שליטים עליון ומבלבלים אווון, ושמרנו הבורא מבל אלו הטהרים כלם במרה ושלחן לנו שלוחין והגיד לנו בהגדה והראנו בעינינו אותות עלייה ומופתים שלא התעורר בהם ספק, ולא מצאנו דרך לדעתם. כמו שאמר (צמות כ' ג') אתם ראיים כי מן השמים דברתני עמכם.

לנס סתת'הו. ב"ז עוז פה צלט במדק מלהו"ר ^{וחס צבגדת לכס כסיס"} זע נס' מה צאנגרטי לכס סיטיה בן מלומן כי לאס וכ"ז !!⁴⁷ צויל. ב"ג. ווילטמו זע צינר צטער פידוע בדנאי זו"ל, ד"צ קומפלקס ווילטס כה' מנין. וכן צונטיק שאמס ר"ג, טילסט (מיינע ווינט געלגעונג). וכלן הלאוות בתון גנטוות זכר. ??⁴⁸ ועם, נושא ז' ב"ז יכית.

המאמר הראשון

בשנהמאות כלם מהודרות:

אמר יהודה בן שאול, אמר מחבר הספר¹, הקדמת המאמר זהה, כי כל מעין בו הוא דושך דבר שלא נפל עליו אותן אותן הען, ולא השינויו החשובים. אך הוא משתדל לקיים אותו מדרך הבאת הראיות מן המשובל. והוא איך היו הדברים לפניו. עיקר הדבר שהוא דרושדק לפחות, לא ישיגו החוש, והוא משתדל להשיבו. כיוון שהענין המבוקש כן, היה בונת מבקשו², שמצאהו כאשר ימצאו על הזרות אשר ביקש למצאו בה, אין ראוי להרחקו ולא שיטעך למצאו בזרות אחרת. וידעת איך היו הדברים לפניו, הוא דבר שלא ראה אותו אחד מן המדברים, אבל כלנו מבונת להגיע בשכלנו אל דבר הרוך ועומק מחושינו, ובאשר אמר החכם בהזה (קהלת י' כ"י) רחוק מה שהיה ועומק וגוי. וכאשר יצא לנו כי הדברים הוזדו לא מדבר, וחושנו לא נפלו על דבר זהה, אין ראוי לנו להחרך ממנו ולמהר לומר איך נודה בדבר שלא ראיינו, כמוותו, אך הגוז דעתנו עלי ונשמע בו, כיוון שהגענו אל מה שבקשנו. והזוכרתי להקרים ההקרמה הזאת, שלא יקוה הקורא בספר הזה³ שאמציאנו דבר לא מדבר בראות עין, והקלמי לו כי זו היה זה אפשר, לא היה צדקה⁴ לאייה, ולא לעזין, ולא להוציא דבר מתרך דבר. ועוד כי היינו שאר בני אדם שישים במצוותו, ולא היינו חולקים בדבר מעניינו. אבל האוצרנו אל עין שגלה אותו לנו, ולאייה שתבראותו לנו מפני שלא היה נראה ולא מוחש. ולא אנחנו בלבד הסכמנו עם נפשנו על הזרות דבר שלא ראיינו במוחו בתחלה, אך כל דמייניהם והמביאים ראיות, הסכימו עם נפשם על זה. כי אגש⁵, הקדמות הם משתדרים לקיים דבר שאן לו החהלה ולא סוף, ולא נפלו חשייתן על דבר שהשוו אותו והשיגו השאן לו החהלה ולא סוף; אבל הם משתדרים להציג את זה בshellot. י' בערך השנויות משתדרים לקיים שני שרשים וזה הפך מהתרדים⁶, נמזגו והיה העולם. והם לא רואו שני דברים ההפכו ונפטרו.

¹ בספר, כן ז' לבן כנימה פס. ² כל גניין. ³ כסוף כל מי שמתמיין. ⁴ מבקעו למלון, ציילוקסן. ⁵ כנימה כן ז' לבן, זוכמת המ>Aller. ⁶ פנו סדרות וכחונוך כו' דבל טול גלו למד מהעתה מוסיס, כנען המבוך נשתדר נזכה בנקום מופטם ומתקית, חלק לך בטל טוסס, גלו ווחזיס ווחזיס בקהל מהומותיס. וכן רלא לאלהוק לת קלהות גענוד צלינן כפלתות מתת כתות. — ⁷ צלחקינו, כן ז' לבן מלינן. ⁸ נלטיקס ב' ז' לטליה. ⁹ מכך קדמאות. כס פלטוטיס לילוינו ומכני חלק סכינען כי כפלתס קוא קרטס נדי מלפה ותכלת. ¹⁰ גענלי סטנישס. כמה נאכיס (עליכטן'') ¹¹ מכך קלחינו בטה רזיות וככ' ציני יסודות כפליס בעטוס וותאנדרין, וככ' נטחוינו ומי לסתה. ¹² מטפליך, נטנו. ¹³ ז' ותאלס כי כפליס, ולחלן כן נטענו וסילבטי, וויס נטקה כפנס. ולפנ' נ' הימה נטקה וווטנט. ¹⁴ ז' מעלה לטזון.

כל מה שהוארה, ושביל כל אשר ימצא, מות ואבד, והרב י' עיטה הקיצה בעין ומיועת התישבות בעה השמע והמחשב וטספיק לו המוער ויאמר כבר עיינתי וזה ציא לא כי אם זה, ובשם אמר הבהיר (חכלי י' ב' כ"ג) לא יתרוך רטיה צידנו גו'. ופירוש רטיה הקוץ לא ייגע להפצז ולא ידע עד לפניו, ובשם אמר בהה בעין התואם לא חשלם להם. והrush בוגבה אפוא ביל ידרוש גו', ולא הרוגש כי הטעה זאת לא הוועילו בעשות טבעה ולא בכתיבתאות. והשנית מלה שיטבענה האדם בשם אחד מן המכחים והגעה אל לבו ותמחתו יעדמו כל ימיו במבחן, ובו אומר (חכלי י' ח' ח) דברי נרגן כמתהחים גו', ולא חשב כי אם לא יגן על עצמו מהחומים והקורל יביאו אל המתו. והש שב עיטה רטיה חלושה שמעו אותה מאחד מן המהירדים והוא חושב כי הכל הוא כן וייהו משחקים עליהם ומלייבים בם, ולא העלה במחשבתו כי סוחר הגדים והקרים אם איינו בקי בכספי לא ייפחית וזה הבגדים מאומה. והש מינית אדם שיש בינו ובין קצת המיחידים שנאה ומביאו זה עוד לשגנא אליהם, ובשם הוא אומר (חכלי קי' ט' קל' ט') צמתהני קנאתי כי שכחו בין כן מטה רטיך צרי, ולא דעת הכסיל שגוננו לא יכול להגעה ממנה מה שהגע הוא מעצמו, כי אין ביכולת משגוננו להחמיד עליו העוני המכabies ערי עד. אך מי שהיה מנגנו הלוּ הדעת, כאשר חשב בפסוקים מהמקרא, וראה בהם מה שהריךונו או שהחפצל לאלהו ולא ענה ושאל ממן ולא נתן לו. או שראה רשעים שלא נקט מהם. או שהוא תמה איך העמוד לכופרים מלכות, או שראה המות אוסף את הבריות וככלו אותם, או שעוני האחדות והנפש עניין הגמול והעונש לא עללה בשכלן. אלה כלם והודמה להם אני עתיד לזכור כל א' מהם במאמר אשר הוא ממן, ובשער הדורי לאל, ואדרבר עליו כפי חיכליה, ואקה שאגע בו אל תקוות המגדים בואה בע'ה.

וכאשר הגיעו הדברים עד הנה, אני רואה לזכור עניין הספר ומספר מאקרים, ואח'כ' אח'ל לבארם, ואקרים בחתולתם וכרכון מה שבבדרי הנביאים, ואח'כ' אביא עליהם המופחים המושבלים כאשר הקדמות, ואומר כי כל מאמרי הספר זהה עשרה.

המ אמר הרא שון בשහולם וכל אשר בו מחודש. המ אמר השני בשתבואה אחד. המ אמר הר שלishi בשיש לו צווי ואזהרה. המ אמר החמש, בוכיות ובחובות. המ אמר השביעי בתהית השם. המ אמר התשיעי בגמול והעונש. המ אמר העשרי, בטה הוטב לאדם שייעשו בעולם הזה.

ואח' כל אמר מה שהוא לו מטה שוואנו לו מטה שהווינו לאיגן, ובמה שמחוקן מן המושבל, ואחר כן אסיך לו מי שנטה לאין,ומי שחלק לעליו מטה שהגע עלי, ואכורה מה שיש לו מן הדברים ומה שיש עליו מן התשובות, ואח'כ' אהחים בראשות הנבואה אשר לעין ההוא אשר לו המאמר. ומהאהחים אשאלא לחיישני, וכל מי שמעין בו, ולהגיינן אל תאווי, בעדו ווסידיו ההוא שמען קרוב.

נשלמה ההקרמה.

⁵⁰ נלך מדע מהו לפניו. מהס ד"י"ג כתמייק פדרער ליינע ערקיינטניכט, זייל דעך זילן דינטנסט זעטמען כלעטן. ויכה מעמד לפנין מענן זילט סכמלהיך ככ'ק, וויל' גענלי כגלאס ידען כי אין מוד מכוס ווועז בטנל, לאכ סט ליעיכיס נמנוד לילא.

ואסורה ר- זאיך יהיזה זה והם¹⁷ מתזועעעים כלם ומוכבדים כבוח האוצר המיד¹⁸ בז לא יתnen לחשוף כל הגמלן הקרוב אלני היה א- אשר יסבב, והשא- זיר גחל משפטו, מפוא שאן אנו משפטים כי אם ו- זה הדבר אשר יסבב, וליא נשליל אהרי דבר אחר, כל שבן שנאמין שהוא שמיים ונאמן שהוא טובב. ואחריו כן חקורי ואמרתי שם- יש ארץות רבות, ושים דיברין, ייקפי כל שטמ' מהם הארץ שליהם, והוא עולמים שאין להם הכלויות. וחזרתי זה נמנע מעד הדעת, כי לא יתכן להז� עperf ממעל לאש בטבע וללא אויר תחת מיש בטבע, כי האש והאוויר קלים שנוהם ודיעך' והם בכדיות שעיניהם. וודעתי כי אילו היה בנמצאי נש עperf ווועך' הארץ והאות דיה בוקע כל¹⁹ אויר וכל אש עד אשר גיע לעperf הארץ הזה. וכן אם היה מוקה מיס- החן ליטים האללה היה בוקע האיר והאש ער שגיג' לטוטם. האלה, ומצעתי המציאת הגמולה כי אין שטמ' בלתי אלה ולא ארץ כי אם זאת, וכי השטמ' האלה יש לחז' תבלית, והארון הזה ש לה- חבלית, וכאשר גשטעם- שי' להם גובל, כן יש לחייב גובל מונע- אל קוץ' יעדמו אצלו, ולא יתכן להם לעמור אחר כלות הכרה ההוא, ולא ימצאו קודם- היוו, ומצעתי הכתוב- שהעיר עליה מ-תבלית, באmeno (לדניש יי' ג', מ-קצת הארץ ועד קצה הארץ ולמקצת השטחים. ועד קצת השמיים, וואנשיד כי השמש הושאכ סבום הארץ ותושם- בכל יומ: וזה המשמש ובאי-

והראות השניות מכווץ החלקים: וודכבות הפרקיות והוואן, שראוות' הגשומות וההחדשה. אחר כן אמרתי שמא אלה הפרקיות והחבורים. אולם כי אם בוגרים הבחנויים הנקטנים; חוץ לומר³⁰ נשלל החחש: הצעמוץ: פשטותי מהשבורי
ובבגשימים הקטנים; כי היא עמי ואבן וויל והחומרם להם מקובצים:
אל הארץ והנה היא נן, וב אל השטחים וראיתם בס כתמת רבות מך הגלגים קצחים. בתוך
בעלתי בח אל השטחים וראיתם בס כתמת רבות מך הגלגים קצחים. בתוך
קצתם, יש בהם בחותם מן³¹ המאורות הנקראים נבבים. גנוו, גחל וקטן,

אך הם משתדלים להביע ראייה על זה בדף הזה. ובעל⁹ החדר הקדום מן הדק מכוון¹⁰ לקיים הולוי, דבר שאון בו חום ולא קות ולא יובט, נחפץ בכח מהבהה, והוא בו אלה הארכעה. והם לא השיגו דבר אין בו אחד מן הארבעה, ולא אין יופיך ויתהדרשו בו הארבעת. אבל בונתך לעמו עליו מדורן הקשת השכל¹¹ וכן כל שאר הדעות, כאשר אני עייד לבאר. ובין שהרבר נ¹², כבר הסכים הכל עם נושא על הוזאת דבר בהחה לא נפל עליו ראות עין. ואתה המבקש, יرحمך הנה ! כאשר יצא לך טמארנו כמו זה, והוא חיוט דבר לא מדבר, כי כemo זה בקשת מהחלת בקשתך, וכל מבקש וולתק נן בקש. אך שמע והתבונן, כי ראיותך חזוקות מריאותיהם, ויש לך טענות שתשחיב בהם על כל בית מהם, ואחר זה שאתה יש לך יתרון עליהם באזנות ובמופתים שהתקיימו לך, החזק באלה השלשה דברים בכל שער מהספר הזה, והם, שרואין יגרז תוקה, ושיש לך השובות על מי שחולק עלייך, ואזנות נבייאיך מהתיירן.

וכאשר בארכוי הגדולה החאת, אומר, כי אלהינו יתברך ויתעלה הודענו כי כל הדברים מוחדים, והוא הדבר לא מדבר¹³ כמו שאמר (כלחיטת ל' ל') בראשית¹⁴ ברא אלhim וגוי. ואומר עוד (ישעיש ו"ד כ"ז)¹⁵ אנכי ווי' עשה כל גותה שפטם לבדי וגוי. ואמת זה אצלנו באותות ובמופתים וקובלנו ה' ואחריו כן עניינו בענין הזה, היה אמרת בעוני כאשר התאמת בנבואה? ומזההו בן מפניהם רביים, אקצ'ר מלכליים ארבע ראיות. הראשונה מהם¹⁶, מן החכליות, והוא שהשמים והארץ אין שהתרבר שיש להן תכתי בחיות הארץ בסמוך וסבוב השמיים שבבוויה, התחייב שהיה ללחם תכתי; כי אי אפשר שהיהה כח לאין תכליות בגשם בעל תכתי, ודוחה זה הידוע. וכאשר יכלח הכליה השומר אותו התישבתי בדקוקם, ולא מחרותי לגור אומר בה, עד שברורתי, הרואה, התייחסתי שהיה לחה תכליות באך וברבוח ובעם? אחרי כן אמרתי: באמורי טמא הארץ אין לה תכליות באך וברבוח בכל הרים והילא פעם אחת, ותשוב זורתה ממוקם שורה ובהא למקומם שבאה, וכן היה ושאר הכלבים. ואחריו כן אמרתי טמא השמיים אין להם תכליות?

9 מוחך קדוען, כעל פלאו: סיגמו לצל סכתיו במדוע כביעסן ל' מל' געוו ווומלען, כי לאס כייס כלען מועל קדוס וווחנו נטהו השעטן.¹⁰ האס וויניס ב". ב"י נאדרו נקייס סייל, זכל הען לו כו ל' מוש וכו'.¹¹ אונן כל צלול כדערות, לא' ב' כוון צאיין פום זכל הען לא' האזינו, לך דלו' לבו געלן מילוי מדרכן. האכל. כוון כן צלע מס זכל הען תאַפְּלָסִיס, גאנטהי וווניגס חאנז לא' זיכנן. ב"ג' עזק לא' קההער נזה זאָלעהו. נא' דיעטהי מודען?¹² האסיס סכל עס נפצע. ב"ה' סכתיו נולס עס נפצע. ¹³ נא' וודער, ב"ג' קומיס ווילע ער' דבר. 14 נאלה. פעל נאל הונח לאַפְּרָעָת המפלטס קאנז'יס זוך ען גאנילא ווונדר ווון מהלען. ע' וויה ב' פ"ל, וע' רבלען' ברלהטי. וווע' ג' על פסוק ווינידל ר' נא' התמיניס. ¹⁵ מאכני ר' כו, זאלע עקליסים מעעל' ב' פראק יט'—ג'. זאלעטהי גס "עלטהי", רוזות לדעתם סומיכל עי' קיס לא' לסגע וווע' נאכלייס נא' ל' מועל סייל. וכן עתלהיס דילעט הצען "ווע' ליט'".¹⁶ האתכלת. ד' נא' נאלותנו דיא' נאל דצל בשטס גבונ' ומכלא (דילע' נאכלהקעריט' מונד גענרגענונג' נא' דפער ווועלט) — פ"ד הנטומיס הילאה, ואס מורה נאכנית וואניס האחס פה לרקה בעין פקיטס ווועס פלאק ב' נאכקערו.

לא יתכן לו זה בעבורו²⁶ שהזטן אין לו חבליה, ומה שאין לו חבליה לא נאה היה. ויויה הדבר מחייב שאנדרהו המון החיים והגמגאים נמצאים גמגאים. ובאשר מצאתי עצמי נמצא, רודעתי כי היה עברה על החזון עד שהגעתי אליו. ולולו שיש לנו תכלית לא הייתה עברה בזמנו, ²⁷ והיתה דעתה (בזמן) גם בן בזמון העתיד, כאשר היה היה עתידי בחולף לא עתיב. וממצאיתי הבהיר אמר במו ובדzon הרוחן (קיוב 16' כ'כ) כל²⁸ אדם חז באנש יביט מרוחק; ואמר (פס 11' ב') איש דע' לטרוחק. והגעני על אחד מהמקחים, ממי שפצע זולתי מהמאגנים שטען על הנוראהיה הזאת,³⁰ ואמר היתכן שייעבור האדם מה שאין לו תכלית לחלקו בקהל בקהל? כי כל מל שילך אותו האדם או אמה, ויעלה אותו על מחשבתו, ומהצאותו מהחלק לחלקים שאן להם תכלית. ומڪצת המתאמנים הוצרך להוויזות³¹ בחקל שאיננו מהחקל. ³² וכקצתה הודה בתפרא"ה; פירוש הוא שדרלונג מלטפה למעלה.³³ וכקצתה הודה בונפלת חלקיים רבים על חלקים.

רב אוור ומטע אוור, ותורלבו בהזק הגלגלים הדם. וכאשר נחבר ל' הקבוץ והחברה, אשר הם התהשימים בוגש דשטים וולרטם, האמנתי בעבור הראה הזאת עוד, כי השמיים וכל אשר בהם מחוזשים, וממצאי הכתב אומר כי פירוד חלקי החיים והברושים יותה על חדשן, והוא אמרה הכתוב קי"ע ע"ב) יידך עשוני יוכננו, ואמר בארכן, (יקיעס מ"ח י"ק) כי אראה יוצר הארץ ועשה הוא בוננה, ואמר בשמיים, (קהלת ח' ל') כי אראה שמייך מעשה אצבעותין יורה וכוכבים אשר בוננת.

22 והשלשתמן הראות²³, המקרים. והוא שמצאתו כל הנגשימים לא יטלו מקרים שיקרו בכל אחד, אם מעצמו אם מולה עצמי, כמו שילך חי וצמחי ויגדל עד אשר ישם, ואחר בן יחים ויתפרק הלקוי. ואחר כן אמרתי שהוא גארץ נמלטה מלאה המקרים? והשתדלתי בה וממצאתה שיאיננה נמלטה מצמת וחווים שהם מחוזשים, יודע כי טה שאיננו נמלט מן המחווש שטוא כמותו. אחר בן אמרתי שהוא גארץ נשימים נמלטים מחוזשים מכאן? והשתכלתי והנה אין נמלטים מחדושים, ועקרם התגעגע הדבקה נאללה? ובאמת, לא תנוה, אבל הנעוטה רבות שניות, עד אם העורך את מהנה אל בהם, והודיע כי יש להם אחר ומהירות, ומהם נפילת אוור קצפת על החרחות; והודיע כי שארם ומחירות, ומהם נפילת אוור קצפת על קצפת, ויתחרש בהם האור כירח. ומזה שמראה זאת הביבים לקצת האודם והלובן והירוק והירוק. ובאשר מצאתו החודשים שכלוו אותו והם לא קדמו להם. האמנתי כל מה שלא קדם החוש הוא במוחו, ובupper שהוא נכסם בגדרו. ואמר הכתב בחודשי הארץ והשמות שדים מורים על תחלתם (יקיעס מ"ח י"ג) אני עשית ארץ ואדם עליה בראותי יידי נטו שמים וכל צבאים צויתי²⁴:

ו-eraiah הדביעה מהומן. וזהו שדעת²⁵, כי הזמנים שלשת חולין ועוד ותיר; ואף על פי שהעומד פחות מכל עתה, שמי העתה בגזירה נאמרתי אם היה האדם משתדל במתשבתו לעלות מהנקורה הזאת על מעלה,

את עצמו, ואם נחשוב עליו זה נמצאו והוא נUNDER היה, מני שמהשתחנו
יבול לא יהוה כי אם נמציא, וחבורנו אליו מאמר שלו עשה את עצמו
דווא שנאמין שהוא נUNDER, ומה שהביא לקבץ נמציא עם נUNDER אחד
בעיין הוא שקר משחת. ומזההו הבהיר שקדם להבשת הענן הזה;
באמורו (קהלת ח' ב') הוא עשנו ולא אנחנו, ובקצתו על מי שאמר
(ז'ז'וק כ' ב') לי יאורי ואני עשינוינו, וענשו אותו.

וְאַחֲרֵי הַפְנִים הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר בְּתַלְוָן אַכְלִי שְׂהִירָה הַדָּבָר מְחֻדָּשׁ אֵת צָמָן,
וְחוּבוּבָיו שָׁוֹלְגָוּ עַשְׁׂוֹהוּ, עִינְיוֹנִים בְּמַלְאָכָת הַעֲיוֹן אַם מְחֻדָּשׁ עַשְׁׂרָה
אוֹ לֹא מְדָבָר בָּאָשֶׁר נִכְתָּב בְּסִפְרִים? וּמִזְאַתִּי שְׁגָנְלָה בְּשַׁבְּלָנוּ שְׁחָדְשָׁוּ
מְדָבָר טָעוֹת, מִפְנֵי שְׂהִירָה אֲשֶׁר דָּבָר סָוִור קָצְרוֹתָה קְצָתוֹן, מִפְנֵי שְׁאָמָרָנוּ חֲדָשָׁוּ
מְחַיֵּב שְׂהִירָה דַּעֲצַם נִבְדָּא⁴² מְוחָלָה, וְאַם נִשְׁעַר הַמְּאֹמֵר מְדָבָר גַּנְחִיב שְׁחוּמָר
שְׁלֹוּ קְרָמוֹן לֹא בְּרָאָה וּלְאַמְחָלָה, וּבָאָשֶׁר נִעְלָה עַל הַשְּׁכָל הַרוֹשָׁה לֹא מְדָבָר,
גַּמְצָאוֹתָה דָּבָר שָׁרָךְ. וְאַם יֹאמֶר לֵי אָמָר חִיּוּת לְדִבְרִים עַשְׁׂה בְּרוּעָה, מִפְנֵי
שְׁלָא רִיאָת בְּמוֹחָשׁ עַשְׁׂיוּ כִּי אַם מְעֻשָּׂה וְלֹא פָעַלְיוּ כִּי אַם מְפֻעָלָ, גַּבְ'
לֹא רִיאָת בְּמוֹחָשׁ שְׂהִירָה אֲשֶׁר דָּבָר כִּי אַם מְדָבָר, וְאַיךְ שְׁמַת רַאיָּת שְׁאָן
פָעַלְיוּ כִּי אַם מְפֻעָלָ, וְלֹא שְׁמַת רַאיָּת אֲשֶׁר דָּבָר כִּי אַם מְדָבָר, וְדִם שְׁוִים
בְּמַצְיאָה? אָמָר לוֹ כִּי אָמָר תְּרִיאָת דָּבָר מְהֻבָּר אוֹ לֹא מְדָבָר הוּא הַמְּבֻוקָשׁ אֲשֶׁר
דָרְשָׁתִי לְהַבְיאָ הַרְאִוָת עַלְיוֹן, וְלֹא וְהַקְרִיבָה הַדָּבָר אֲשֶׁר יָמַכְקָנוּ לְהַבְיאָ
עַד עַלְיוֹן שְׁעִירָה הַזָּא עַל עַצְמָו בְּאַחֲתָה מְשׁוּתָה הַמְּעוֹלוֹת, אֶכְלָמְבָיָם עַד
מְזוּלָתוּ כִּאֲשֶׁר הַיָּה אָנָן פָעַל כִּי אַם מְפֻעָל לְצִדְםָן הַמְּבֻוקָשׁ הַזָּה אֲשֶׁר
אָנָהָנוּ מְבֻקְשָׁתִים אַתְּהָנוּ, פָעַלְתָּ לְרַאיָּת עַלְיוֹן לְיִדְךָ דָבָר לֹא מְדָבָר.
עַם שְׁמַטָּאָהָ, קָצָת מְהֻבָּרָה אֲפָשָׁה שְׁיָאָמָר עַלְיוֹן, אֶלָּא שְׁהַמְּאֹמֵר דָקָ
יָצָא חֹזֶן לְעַנְיָן דָלְקָר הַגְּהָנָה וְלַקְחָה הַגְּלָיָה. וְהַבְּהָרָא לֵי עַוְּדָה, כִּי בְּלָמָה
שְׁנָחָשׁוּב שְׁהַמְּנַצְּאָתָן נִבְרָאָמָמָן, בְּכָר יְחִינָן שְׁהַדָּבָר הַזָּה הוּא קְדָמָן⁴³,
וְאַם הַזָּה קְדָמָן יְשָׁהָה הַזָּא וְהַבָּרוֹא בְּקָמָה, הַתְּחִיכָבָשָׁלָא יוֹכֵל לוֹ לְבָרוֹא
מְבָנָן דְּבָרִים, וְלֹא זְהָה שְׁמַטָּע עַלְיהָ שְׁלִישִׁית לְמַחְשְׁבָתָן הַפְּרִידָה בְּינוּיהם, אֶלָּא
שְׁנָחָבָר אֶלְוִוָמָן עַלְיהָ שְׁלִישִׁית לְהַקְרָעָל בְּצָנָן וְלַחֲצַטְיוּרָכְפָּחָן, אֶלָּא
זְהָוָה וְזָהָעָשִׂי, וְאַם נִאֲמָר הוּא, נִאֲמָר דָבָר שְׁאַיְנוּ גַמְצָא, כִּי לֹא
עַמְצָאנוּ כִּי אַם עַשְׁׂה שְׁיקָר לְעַשְׁׂיוּ, אַיִן אֶמְהָם יִתְרַחֲרֵי לְהַיּוֹת
עַשְׁׂה מְדָבָר, כִּי הַעֲשָׂה הַאֲחָד מִמָּה שְׂהִירָה הַאֲחָר סְבָה, עַד שְׁהָהָה בָהָר
זְהָוָה עַשְׁׂיוּ, וְאַם נִאֲמָר הוּא, נִאֲמָר דָבָר שְׁאַיְנוּ גַמְצָא, כִּי לֹא
עַמְצָאנוּ כִּי אַם עַשְׁׂה שְׁיקָר לְעַשְׁׂיוּ, אַיִן אֶמְהָם יִתְרַחֲרֵי לְהַיּוֹת
סְבָה לְהַיּוֹת הַאֲחָד מִמָּה שְׂהִירָה הַאֲחָר סְבָה לְהַיּוֹת, וְהַשְׁקָר גָּמוֹ.
וְכָרְתָּוי עַד, כִּי הִאָמָר שְׁהָוָה בָרָא דָבָר כָּלֶלֶת. וְהַזָּה שְׁהַכְבָּה הַמְּפֻלָּת בְּלֹבְדִי
עַד שְׁבִיאָנוּ אֶל שְׁלָא בָרָא דָבָר כָּלֶלֶת. וְהַזָּה שְׁהַכְבָּה הַמְּפֻלָּת בְּלֹבְדִי
כָּבֵר מְדָבָר, כִּי הַעֲשָׂה הַאֲחָד מִמָּה שְׂהִירָה הַאֲחָר סְבָה, עַד המְהֻשָּׁבָן
שְׂהִירָה בְּמִקְמוֹן וּבְזָמָן, וּבְצָרוֹה מִצְיוֹתָה, וּבְשִׁיעָר מְשׁוּעָר⁴⁴, וּבְמִצְבָּה נִצְבָּה
וּבְצִירָה מִצְטוֹף, וְשָׁאָר הַחֲבּוּנָה הַדְּרוּמָה לְאַלְהָה, כִּי מְשֻׁפְטָם כָּלָם בְּשֻׁעָה
בְּרָאָה, וְהַבְּרָאָה לְשִׁילְוִית לְמִשְׁעָנָה וּרְוִיתָה, וְדַע שְׁאָמָר

כ"ל, וחכין היה המתופה על מכינו. ³⁹ מותח כ"ג. וכן טה' נכל' כתובות
האר לפני, ולו ידעתי כי זו סוגיה הינה נפי צ"י, אשר חיבר חיבור הנוסח
"הומתך" לדור הרב. ואורחותו כמו מותח טל' קהילת. ⁴⁰ וזה קי' קלמן.
ב"ג עז שוד פמלות נטה' צבאות. ⁴¹ מי פטה' מלך וטוי. ⁴² ז' מה קדשה צבאות
טהרמר וגרם: מי מטה' מגן לדך, כי לנטטה' רומי טיקלה' לנשפי זוטר
נעם מר נצחים קדרס ח"ג קון מלך מסס וטוי. ⁴³ ועל פ' שעמוק מטה' ר' ר' ג'
ג'. ⁴⁴ ובכנוו וכוכ. ב"ג פטיגווע ולו' יטיג. ⁴⁵ ועוד נט'.

מה נברלה מפירח כתמונעה, קול זכריהם צינו מוניות מעט, ומם סדרונתא מהוירות ניכנים ביכס מוניות פרבוס, והוא עבור טQRS סהין, הוועה הילג טס פדרי אין אקליקיס לקס גן עס פדרי כסמווק לו, ועין צמורה פש"ג פלקמה ג' (כ"ז, צביהו) וליד האצנה נגייל פה כענחת טאלס ר"ג ווילג, גולד חילדרען, דרכם דיב געגעונג ניממער נו לאר טערעטען, היינעם גאנטמאס נויס גילדערן, פֿאָגַעַן הַיְיִגְעַנְטִילְגַּעַן וְהַהֲרַעַ פְּמַרְטִילְדֶּלְגַּעַן, ווילג, גאנטמאס דרכם דרכם דיב געגעונג ניכנע הונעניליך נס'ינטלר, זאנדען לימונט בעילך הייסטן, הווד דיב צעלאלערען הווד ניגזת מאערע געגעונג נו, גוינט לענער גראטסערן גלאער גריינגרן העממים דורך פיזען, הווכס וו ערקיינט ערבלא. ³⁴ צ"ג צביהו. צ"ג קפללה. צ"ג נס'ינטלר וכ"ז. גאנט צפעל פֿאָגַעַן גל זכליה, ווילג טברס טהוריע על הזמן רך חמץטה נאל, טיב מהוון פֿאָגַעַן גלומר כו סענוביה לדרך וויס ס. צלט. צלט מהתלבן, כן פֿאָגַעַן נזקינה היזן נס זיאחו כלאי מתתלבן, גאנט טברס טהוריע כזמן צפעל, וצפעל דילרמיך ייך זומן חכליה, لكن אין טבונת טוישן לוטס (ב"ג). ³⁵ זכליה יירה. זה ספר ייורה הגודע נו עס פֿאָגַעַן ל' טבונת.
ז' זוי נבלני. גאנט ז' מהות שולנות, וגאנט קאַזְבִּינְגְּטָה טלייס במאן מיוםל ע' גוללות סגבון ברך ווילג. ³⁶ ננטות היך טבונת. לרה צענין מודרת. טבונת ק"ה פ"ג קקלמה ז'. מווילג ז' קזקומה י"ק. עקרוםס מילגה ז' (ב"ג).

השונה תשובות, אני מוצא ארבעה תשובות אחרות שיתחייבו בם:
 זה להסח מהאמין, מה שאין כמותו בזראה, והם הרותניים, אשר
 אינם מודטים במחשבות לבנק ובדק מכל דק, וכחלק שאין מתפרק, וזה
 הרבה שלא ישבל.

ובבר של יישבל.
והשנית אני רואה כי אלה הדברים אשר טענו, לא יתכן שייחי חמוץ לא קרים ולא לחים ולא יבשים, מפני שהם אמורים שאלה ה' טבעים מהם גבראו. ואני רואה עוד, שלא ניתן להוות להם מראה, ולא טעם לא ריח, ולא גבול ולא שיעור, ולא חוב ולא מיעוט, ולא במקום ולא בזוםן, מפני שאלה דבריהם הם⁽²⁾ תאריך הגשטים, והדברים בהם הם אצלם קודם הגשטים, וזה הוספה לשלא יושבל, ובוrho מחריות דבר לא מדריך, ונכננו במה שהוא יותר רחב ועמוק ממנו.
והשלישית אני מרוחק ואחשייב לשקר, והתהפכות דבר לא מוציאיר בזורה, עד שציויר בזרות האש המים והאוויר והעלף, והצטיוירות מה שאינן אරוך ולא רחב ולא عمוק, עד שהיה ממן האורך הרחוב, וכן השונות מה שאין לו עניין, עד שירוי לו כל העניינים הנראים עתה. וגם אצלם שנקנו כל ההפכים והשתנים, מפני שהבראה חכם יכול לדפכם חgmtן אם כן ויכלתו לברא דבר לא מדבר. ונגנות מלאה הרוחניים השקירים.

הרולוגיים השקטים. והרביעית של התקיים מה שתרחו בו⁴⁸), מהאמנת החתוק והזרה וההרכבה והסימור והחוון השני, ושאר מה שנמדד אל המעים האלה. מפניהם שאין ראייה טענאה על דבר מהם, אבל הם מחשבות וסברות. אבל אין דאה במלאתה זאת סבירה, והוא, שהעהשת אצלם אם הוא יכול להוכיח את הרטוגנים גשטים, הוא יכול להפיכם ברגע אחד, ובתולו של החולקים. ואם הוא אצלם אינו יכול להפיכם כי אם מעט, במעטה הבראים ובר אחרי דבר, כל שכן שלא יכול להפיכם מן הרוחניות אל הרגשות. וסבירו אלה השקרים כלם, מלבד עיבת האותות וההיפות, ומן ההזואה בבלתי המוחש לא נזהר. והגעני כי יש אנשים מעמנו, השבו, כי העונן שאמור בו הכתוב (קהל' ח, כ"ג) "קני ראשית דרכו קרט מפעלו מא ושרד הפרשה הוא ענן אלה הרותניים" התבונתי בדבר, גמצאותיו שטעו בפיוש העונן הזה, מה חמיש עשרה פנים. השנים עשר אשר בראותיך מדרך השכל, אך הג' אחרים, מדרך לשון העברים ודברי המקרה. תחולתם כי מלת קניי מורה על בריאות הדבר, כמו שאמור (קהל' י"ל כ"ג) קונה שיטים אוין, וכמו שאמור עוד (קהל' ק"ל כ"ט) מלאה הארץ קנייך. ואם הם מחזוקים שהמללה זאת מהabit מרותניים ייחסו גם כן כי השיטים וכל אשר בהם קדרמוני, יבטלו בריאתם מרותניות אשר היה קונה אליהם. ואם היה אצלם מלת דקנין בשיטים ובארץ מהיבכם בראיתם, היה עצמה תחיב בראית הוהניות. והשנים שמלת ראשית דרכו מורה על עניין החלת הבראה, כי בורה נאמר בגדל שבבהתות (קהל' י"ט) הוא ראשית דרכי אל, וכאשר עיניה שם שhortoa תחולת מה שברא שכרא בבריות והיה גם כן עניינה הנה, כי זה הנזכר תחולת מה שברא

מִרְבָּה לְפָנֵין מֶלֶךְ הַמֶּחֶר כָּלֶל, **מְלֵיאָה** הַכְּרִיּוֹת עֲבָדָה⁴⁷ חַמְלָה שְׁמַעְכָּו, רָחָם
זִיכְרָה מְהֻרְבִּי⁴⁸ עַמוֹּד. רָחָם. תְּהִרְיָה הַגְּדוּמִיס. זָקָן פָּעֵל הַגְּדוּמִיס.

גברא דבר מדבר בזמנם ובזמנים ובעשיו משוער ועל מצב נצב ובכירוף מצטפרק והודומה להם, והיו כלם קדמונייה, לא נשאר אם כן דבר לבודו, ותבטל הבריאה כלל. ודוקרייתו עוד כי אם לא גוזה דיות דבר לא מדבר לפניו, לא יתכן שימצא דבר כלל. והוא שאם עולה במחשבתנו דבר מדבר יהיה דרך הדבר השמי במאמר בדרך הרាជון והגאון, שלא היה כי אם מדבר שלishi, ודרך השלישי בדור השני יתגלו, שלא היה כי אם מדבר רביעי, וכך עיר הדבר עד אין הכלויות. ובין שם שאין לו הכלויות לא ישלם, כבר נתחייב שלא נמצא, והנה אנחנו נמצאים; ועלוי שהדברים אשר היו לנו פניטים יש להם חבלית לא היו נשלים מעד שנמצינו. ואשר יצא לנו מן המשוכב, הוא הכהוב בספר הגיבאים, כי הghostmis החלקה מעת הברא, כאשר נאמר (קהלות ז' ז') בטרם הרים ייְהוָה וחוֹלֵל ארץ ותבל ומעולם ועד העולם אתה אל. וכיון שהגעתי לאמת אלה השלשה שרשיהם בדור העין, כאשר התאמתו בדברי הגיבאים והמופתים, והוא שהדברים מהוושים ומשמעותם זולתם, והוא חדש לא מדבר, והוא זה הדעת הראשון מן המאמר הזה אשר הוא העין להתחלה. וראי שאביא אחריו שניים עשר דעות. ואבאר בו כל מה שטענו בו כל עם לדעתם הכל שלוש עשרה. ואם היה לו דומה מן הכהוב אכךתו בגזרת השם. ומה שכתבו אוטו. 44

והדעת השוני דעת מי שאמר שברוא הדברים ** יש לנו גשימים רוחניים קדמוניים, מהם ברא אלה הגשמיים המורלבים. וטען על זה, מפניו שלא יהיה דבר כי אם מדבר. ובאשר עלו במחשבותם למעלה והתעטקו לדמות, איך ברא הבודהו הדברים המורלבים מן הרוחניים, אמתו נדרמה לנו שהוא בקבץ מהם נקורות קטנות, והם החלקים אשר לא יחולכו, והם מעלים אותם במחשבותם שהם דקים עד מאד יותר דק מה שאפשר להיות מן האבק, ועשה מהם קו ישר, ואחר כן גורקו התואם לשני גורמים שמיים. אחר בן הרביב מן האחד מהם על השני הרבבה אלכסונית, עד שייהיו צורות⁴⁵ הסמרק היוניית, אשר היא עצורת אלף למד בערבי בלבד תושבת בזה **ול**. ואחר בן סימר אותו במוקם שנפגשו, ואחר בן גור אותו מקום הסימור ועשה האחד מהם הגלגול העליון הגhol, ועשה מן האחרות הגלגולים הקטנים. ואחר בן צייר מן החלקים החם צורה של מגנית אצטראבולית, וברא מהם⁴⁶ עגלת האש. ואחר בן צייר מהם צורה של מגנית וברא ממנה עגלת העפר, ואחר בן צייר מהם צורה של טים שעשוריין ושם עליה סכוב האשוי, ואחר בן צייר ממנה צורה שעשורייה וברא ממנה כל הרים, ונזרו בוו ושמו בזה אמנונם. והבאים אל המאמר הזה, שלא יזרו בה מה שיאנו בוגנמא. ולאלה הצורות אשר טרוו בהבאותם לדמותם אל צורות הטבעים האלה הנמצאים. והנני מבאר טרוו בהבאותם בשעריות האלה. ואומר, שיש עליהם במאטרים האלה שתים שיש עליהם ערחה תשובה. מהם הארבעה הראשונות, אשר הווו אותו שהבדורים מזודשים, ומלהם האחרות אשר הווו אותו שברוא הדברים בראם לא מדבר, ואחר שיסבלו אלה

הצט נודוס הסאגינוי זרום פון פרק י', ובמלת הסגינוי שער יוז. ⁴⁴ י' נ' געמייס וכו'. פון לעט חכמי קיוייס, מאהנטס-מגנולקס, לנמאקליט עפיקרא, וכס חינס ונוגיסט נמייך, נאן קרולוס רומניש. ⁴⁵ נודום סטמן וכו'. סגנון צייר קגייט כ"ג טויניה א. ⁴⁶ מובלעת הרכז. זה כסמים יכול גאנס. — ומש

שנינו, ולא יפעל בו פועל, ולא ישיגו מושג, שישים קצטו גוף, עד שישיגו
המשגיים, וער⁵² שיפעלו בו הפעליים, ועד שיכל אחר החכמתו, ויאנש
אחד דמנוחה, ורקב ויצמא, וידאג וויעג, ושיגו שאר הרעות, והוא היה
ודחק מכל אלה, ואן לו צורך לקותם מהם מועלם, אין אלה הדברים כי
אסט מענייני הבהיר. והשלישי, הדזק אשר לא עילול, איך גוד על-קצת חלקי
לזהיפלים בדעת האלה? וכאשר אשתדל לדעת זאת, לא אמצאחו שעבורו
אחד משני עניינים, אם שבא עלי זה בדין והתהיב בו, לא יהיה כי אם
בעבור רעה שעשה או חטאיהם שעול עליי. ועל אי זה משני העניינים שאר החלקים
חומרם שתמכו ונתקנו ונמשיכו וכוכב תחת הצער? אם היה זה בעבור פחד
מצאתיו מופך וشكر. והרביעי, איך כבל החקלאות מוצאות שאר החלקים
עד שהטבע נתקן ונמשיך ונמשיכו ענייניהם, לא ימלט
ששחדר או התקתו שקטה, ואנו דיה זו על אי זה משני העניינים, לא בעבור פחד
שהזיה דרכם שפחד ושיקה, או שהיה זו דרך הקצת לבך? ואם הוא
זה דרכם, מאוי זה דבר יראה, זלמה יקה ואין דבר זלמו. ואם יודה
זה דרכם הקצת, לאו זו עלה שבדקצת מקוה ומפהך והשוא לא יקה ולא
מפהך? ואם הקצת קבל מוצאות הורוב לא לחקה ולא לפחד ולא לראות, אז
רעת, מפני שאין לו עלה ירצה, וכל זה כוב וشكر והחמייש, מי שיביל
להסביר חלקיין מצערים, והוא חכם, לא יתכן שלא שיבים. ואם נבעיר
על דעתנו שהוא יעשה כן, יבטלו הבוראים, ואם אין אפשר בלבידיהם בסוף
כאשר לא היה אפשר בלבידיהם בתחלה, ידיו אל החהלקים שהם גנום
לעתים, וכל חלק מהם יצטריך יתכן מרה מהמן, ואחרי בן מלט ויסחלה
לעיבונם החחוי חלק בהפעלה: עם כל זה לא יתכן שהייה תוכלית לעתים
הઆל, מפי שרכלל אשר הם מבנו אין לו הבלתי, וזה מה שיתדנו השבל
וחומנהו אוטו המתחנות הבודרות⁵³. ואננו חשב הפהאים בברחות מהוזת
דבר לא מדבר, עד שהאמינו באלהداولותם כלם, אלא כמו שבורה מן
ההחותם אל האש ומון המטר אל החת⁵⁴, המרויבים⁵⁵ חוץ ממה שדרשו מדבר
הआוות והמוספים⁵⁶.

וזהduct הריבועית דעת מי שחבר בין אליה השם, והשב נ' הבוא ברא הנמצאות מעצמו ומדברים קדומים. ויתחבירו באלה י"ז תשובה, ה"ב דראשנות אשר על בעלי רוחניים, ואלה החכם אשר על מי שהשׁב כי הבורא ברא הדברים מעצמו, והיה זה יותר מכל משתי הבהירות והקדומות. ואם אלה ההבלים כלם נתנו אליהם, בעבור יכולת הבורא, והשׁב עלייו שהוא⁵⁶ יכול על כל, שקר משני עצמו ומה שיתחבר אליו זה. אענין

ר' ל' נטהירת ותגירה יהוה מלך (ליה עת' נטעננטימונכ' נו היינט מונטנען). וכונת הרוחה בכלל, כי בס זה נטהירת רוח גל' מר: כי טאנין הקמעון הצעלה מל' טני ותמוּת, יונחו' גלי' להיו' דבר הקובל מהם מקרי רוזן וגבינו'. ⁵² קיטענו' גו' רפונעלס. כ'יל', וכן קומ' גל' פום קוט' וגאָו' צ'יל'. ובד' חמסטלס ובצל' ניפסיה ('ער'ע') בטטענה' דיבלו'. ⁵³ ווילג'ן קוט' וכו' פער וסבונפלס. צ'יל' מעז'ה קת סטמלה'ה הזא' נאָה'הו'

מהדרבים. ואם איןם רזים ביפוי חזות, ייחייבו שהחכמה הדיה קדמנית. וזה שלישים שהענין גזבר אהוב האמת ושותה השקך, כמו שאמר (מכל' פ' ל') בצד כל אמריו פי אין בהם גפתל ועקב'.ומי שאבבו אהוב את החכמים,ומי שונאו אהוב המות, כמו שאמר (סס סס ל'ג) כי מצאי מצא חיים והוטאי חמס נפשו כל משנאי אהבו מות. והוא מצה לבקש ולזהר בו. כמו שאמר (סס סס ל'ג) ועתה בנים שמעו לי והקשיבו כל אמרי פ' ואם הם הרותניים אין גמלתאות המדות האלה שייחי להן, אם בעניין פשיותם או אחר הרכבתם, זום נחשוב אותן לסת בפשיותם אין עטם בעת ההיא צדק ולא טוב, ולא חדים ולא מות, ולא אדם נמצא שייקשם ויגיע אליהם. ואם נחשוב שהם להם אהדי הרכבה, החלק אשר יש לנו מהם אנחנו מגעים אליו בהכרה, והחלק הנשאר אשר לא הרכוב אי אפשר להניע אליו, כי המרכיבות בירלו בינוינו ובינו כמי דביריהם. ווגניין שאחדים חשבו, כי פרשה (ליוב' ל'ג ל'ג) והחכמה מאין המציא זאי זה מקום בינה, ושאר הענין שהוא תאר הרותניים, מפני שאמר באחרונה אלהם הבין דרכה והוא ידע את מקומה. ומעצתי אלה גם כן טען בפי יותר מטעות הראשונים, מפני שהענין הראשון אין מפורש בו שהיא הרכבת, אך פ' שעל האמת שאין בו ספק שהוא על החכמה, אבל הענין השני היה זכרון החכמה בו מפורש, ואין הטעו עצם בכינויו? וזהו שחייב מבואר על החכמה הזאת כי נמצאת עם הארכעה יסודות לא קורם, שכן נאמר אליהם הבין דרכה והוא ידע את מקומה, כי הוא לךות דבריך יביט התה כל השטמים יראה; זכר השמים והארץ, ואחר כן לעשוות לרוח משלך וממי הבן במדתך; זכר האיזור והמים, אחר בן דרא יספדה הבינה וגם חקירה, זכר נגלה בטל סברת שני הענינים האלה ברותינו. אך הם על החכמה; ואין תחפץ בה שהיה היהתה לבורא כלוי שברא בה הדברים, אבל החפץ בה שהוא מדשה מבירות היפוסות וספעות, ונבראה היכמותו שבת הכל מתוקן.

והדרות השלישת דעת מי שאמר, שבורה הגשים בראמ טעטם. מזאתו אליה האנשים לא נחנן להם לנתק ובעשה, ועם זה לא קיבל שלום כפ' מהשבחים חיוט דבר לא מדבר, וכיוון שאין דבר כי אם הבורא, האמינו כי ברא הדברים מן עצמו. ואלה, ירחקו הלא! יותר כסילים מן הראשונים. וואיזו לגלות אולתם בשלש עשרה פנים; מזאת האובעה אשר על בעליך הרוחניים, וארכעה ראיות החדש, זוארעה דעתות הלחוניים, איןנס מדבר. אך אפשי התשובה אשר על מי שאמר בקדמות הלחוניים, איןנס תחיבם בהם, אך הם חיביים כמותם המשעניים כל אחד מהם הרחיק אותו. הרائع ⁴⁹ השנתה העניין הקדמון אשר אין לו צורה, ולא הובגה ולא שיעור ולא מקום ולא מן, עד שבב קצת גוף שיש לו צורה ושעור גודל ומוקם וממן ושאר מה שנכללו עליו הנמצאות, ואין להעלות הלב כי אם ⁵⁰ מדוריך שברוחקים. והשנינו⁵¹, בהירת האדם אשר לא ישוגה

ויעדרו טריינינגנווועס, וע' גוונת צ'ז' בספרו מקר רעה. ⁴⁹ נאחוונה קענין זיין. ר'יל' כי אַבְּדָר אַפְּרָהָם מִלְּפָקֵח מֶלֶך, ווֹין לְפָנֶלֶת עַל נָצָר, חֲמָר אַבְּוֹלָן פְּקָלָמוֹן, אַמְּכָר וְלָגָל מִלְּכָר חַרְבָּי מִמְּנִיחָה יְצָרָה מַעֲמָדוֹן — צָבָן הַסְּכָלָמָנוֹת מִלְּגָדָה — גַּוְנָּה וְרוֹקָה. ⁵⁰ גַּוְנָּה מִלְּגָדָה — עַנְיִינָס אַגְּנוּבָּלִיס תְּמָמָה כָּל מִקְרָי, וְהַגְּרָי קַמְּגָדָה. ⁵¹ צְבִילָה מִלְּסָדָס. צ'ז' צְבִילָה מִלְּסָדָס.

כלו, יותר כל זה הבלתי, כי העושה את הכל לא נשאר לנו מה יעשה
ואם נחשוב כי א' מה שעשוה אה קצטו, והאחר עשו קצטו, כל העשי
א' ב' כבר היה לעשנה אחד ואין לו שוקע בו. והפניות השניות, כי המעליה
על דעת שני דרביהם עשו מעשנה אחד, כן הוא יכול שישוב עשו.
ובאשר געלח על דעתנו שתי בחירות זו הפק זו במעשנה אחד, בהר האחד
מהפעלים עשו, ובחר אחר שעזוב עשו, נראת אותו בשלבנו עשי,
עשב, בעת אחת, וזה הפק מבואר. והנה אתה ראה אותם, שהרחקין מלה
שוחטים בעחות הנראת, והו במה עבטלו הנראת. ואלה חמשה השובות,
שלשה על הרחיקים שני מעשימים מעשנה אחד, ושוחטים על קיימים מעשיה
א', לשנים. ואחר כן אומר, ברחו מהיות דבר לא מדבר, מפני שלא ראו
בבזות, והיפיל עצם בנטוץ לא נראת במו. ותחלתו זה, שהם הוו כי
בל אחד מהשניים אין לו חילתה מתמחה צדדים, אשר לא ראו, והיה
יתרת טוב להם ששים שש להם הילתה⁶⁰, הקשה על השווי אשר ראו
אותה, וכן הפרק זה. ועוד שהם במה שחשבו כי אם נמנוג,
נפוך בלתי נמנוג; והם כי דבר שהחשבו מרום לא השיבו כי אם נמנוג,
ועובו להאמין כי הכל נמנוג, הקשה על הקצת, וחשבו בהפרק זה. ועוד
במה שחשבו, שהמוג חדש בלתי קדמון לא היה לפניו מוג, ומה הווים?
ואלו שי הערנים⁶¹ לא סרו נמנוגם, ונפדרים עד אין מספר. ועוד במתה
שחשובם, שהם עתרדים להפריך אחר זמן, ומה הווים שזה היהיה? ואלו
לא היה נפדרים לעולם, הקשה על הנראת לו⁶², שמא יפרדו יומנו בעודי
לא אין הילתה? ראה! איך ברחו מהיות דבר לא מדבר, מפני שלא ראו
במזהו בנמצוא; והסבירו על חלקים בלתי נמנוגים, והם אין להם חילתה,
ובזוג לא היה מוג לפניו, ובחרט לא היה אחריו מוג, ולא ראו דבר
מה למבזאות, אך ראו המזאות בהפרק זה. ואלה ארבעה השובות אחרות.
וagherן⁶³ עינתי בשתי שלות המוג אגולם, וממציאות נפסחות שהיידן, והוא

๔๖ סכמו זיכוכו וכיו'. עיין ח'ו"ה טנער סיינוד פְּרָקְד ' ז' קוויפן סַטְבִּיעִי, ולכ"ז במתהר הצעני. (ג'י' דנגורו). ^{๔๐} הקב"ה מילא מלה קבוצה. מלון סיקיך לדבורי חז"ל. ר' ל' היה לאס למותה מהמסה של ר' לוי אמרתת ולאו יוציא חוליה, סכמו דיס' לאס לאס מוגזים, וכפרדים וכו'. לעז חילג'ה כל' קבוצת מוגזים, ומילא מלה מל' מוגזים, וכפרדים, ויטחטס ט' מילא מלה מוגזים, כמו ר' לוי אמרתת ר' י"ג: יומיין זיכל פְּנֵילְלִיכְט טויג גַּזְעָנְלָעָרֶט אֲלָעָר טויג בעמ'יך. — מוס' מות „מיין מספר“ יורزو נבל מוקס על קבוצת לאבב, וגאנפלו פאנין פאנעס מאנטס האבב, ופה נבל קרענו מה'יך טורחטס על קבוצות חמץ (טויג)? וויל' גאנפלו. נבל מורה מליאות מוגזים וכפרדים, פאנס מוגזים פאנס כפרדים, וכ'ס ווילפלו חמץ מספר, ויטחוטס לדבורי שמאנדר לאלה: דמיה יתרדו וימזגו גאנפילד הנון מאכיה, חבל נבי זה נבל' פטיג' קמוג קדס, (די' זיל' חיל' נלהמאר יי' ספרא וויזב טהנתה קחתה וטיאס קלווייס) וויתמאנד רול' דלאו' דלאומוטס הויל' פטיג' קדמן? — ^{๔๒} נ' צמ' מכם וכ'ו' כן קומ' צ'ו'ו' חמא' וטס'ו' ניאפיטם מה'יך. חולס דלפ' קוט' כטוב' מהט מל' נ' „הו' ווין בג'ה ๓'!^{๔๓} מדעתו: מה' טמ' יפלרו, וכן העתיק ר' י"ג. ^{๔๔} ע'ג'י דצ'ה נל'ו' מזוג. ר' אל' האתונונאי בענבי יסודות, צפעל' טו'ו' ודפועל' רע', ח'רל' לפ'

רואה שוכלו. על היהת דבר לא מדבר יותר כל על הנפש, יותר קרוב אל השבל, יותר נאות לאוותות ולמופתים.

והדעת החמשית, דעת מי שאמר בשני עוזשים קדמוניים. ואלה, יישיר הלאיים! יותר סכלים במה שנוט אליו מכל מי שקדם צורו. וזה שהם מרווחים שיהיו⁵⁷ שני פעילים מפעול אחד, ואומרים כי לא ראו כזה, והסכימו על זה ואמרו; הנה אנחנו רואים הדברים כלם שיש בהם טוב ורע נזק וחועלת, ובבר הבהיר שהיה הטוב אשר שם, מושך כלו טוב, והוא יותר גרע אשר בפם טרש כלו וע. והביאם זה להמר כי מזגא דטוב אין לו חכלת מחמשה צדרים, והם המעליה ומזרחה וממערב ודרומ וצפן, ויש לו חכלת מלמטה ממוקם שהוא ממש מזא הרע; וכן מזגא הרע אין לו חכלת מחמשה צדרים, והוא מטה ומזרחה וממערב ודרום וצפן, ושל זו הכללית מלמעלה ממוקם שהוא ממש מזא הטוב. ואמרו עוד שאלה שני שרשיהם, לא סרו נבדלים זה מזו, ואחר כן נמנזז והתרדרשו⁵⁸ הגשימים מהמנוגן. ונחלקו בסבב המונגן, ש Katzatz חשבו כי הטוב היתה סבבו שירפא הצר הפונש אותו מן הרע; ומקצתם חשבו, כי הרע היתה סבב החטן לתקופה בתוטם שיחנה במה שבו מן העברות. והסכימו כי זו הדג'יל ער זטמן בשוויה כליה, היהת ההשיבות לטוב ויחלש לרע ויפסק מעשינו. והנני מותב מה שיש על אלה מן ההשיבות בכל שעיר ממה שטענו בו. ואמר כי יש עליהם מלחלה הארבעה פנים אשר הביאנו ראייה על חדש הגשימים, ואחריהם הד', פנים אשר הביאנו ראייה על הדוות לא מדבר, ואלה יג' והשיבוות פנים אשר על מי ישחשב שהברוא תברך בראמים מעצמי, וזה מיניהם מן ההשיבות פנים, ועליהם אחריהם מה שהוא מיזהך בהם ט' מיניהם מן ההשיבות במאמר הזה, חוץ ממה שיש עליהם במאמר השני. וזהו שלקחותי כתבי דבריהם, וככבותי עליהם אופן העין, וגתקן בו עד שלא נשאר מהם דבר. והשיבוות אלibi ראשון (ראשון), מה שהשיבו כי אין בגראה שני פעילים זה הפרק המשועה אחד. ומצעתי שהיות שני פעילים מפעול אחד נקבעו במאמר הזה, אחד ממה שהאדם יקנץ ייכעס, ואחר בן ריצה יוחול, ויאמרה מכמה פנים; אחד מהם שהאדם יקנץ ייכעס, ואחר בן ריצה יוחול, ואב בבר רציתי וכבר מחלתי. ואם הטוב הוא המוחל הוא ג'ב היה קוקז, ואב הרע הוא המוחל, כבר היטיב כאשר מחל; ועל שני הפטנים יתרו כבר היה קוקז, והוא שני העניים יחר כבר התקיימ' לאחר השני מעשין. ועוד שאם יהודים והעם יוציאו אתנו הכה הרים. וכן הכה הגונב, איינו הכה המורה, ועוד יוציאו יבאיםו אב שלא יזכיר החוצה בעת רצומו מה שהיא ממנה בעת קצפ', ולא יזכיר המורה בעת הוודאות מה שהיא ממנה בעת חטאנו, ואחננו מזאים המוחל בהפק זה כלו. ואחר כן השובלתי מה שהכחירו מה היהת פועל א' לשנים והכה הוא מופסיד משני פנים. אחד מהם שאם עלה בדעתנו שניים שייעש אב שמי אחן גנhab שאותר מהם עושה את ב', והשני ג' כן עושה אותו

בנוסף סמכו ה"ע על סברחים, כי כבולת הוות' כל יכול, בס' גזרois מחייבים, גצל בליך סבוכות לחייך, ממה שמיין פילולם ט"א פקנות מהענומו, ועל דבר נמייס, כמהר יוזמר לדברי טחנכו מה' אדר ז'. ⁶⁷ ס' פונטילס. צ'ו, סני פנולס. ⁶⁸ סגנוןם. צ"ז סהרניטס נהגמים.

האדור על חשלות, כאשר לא יתפנו המים את ואלה אש מים. ובאשר דאיתו האויר הבהיר ישוב מאיר, ויעתי כי החשן איןנו הפקיד האור אבל הוא עוזר-בן מצחאי שאר המוחשיים על הדין הזה, והוא שהאור מקבל הקול מן המדבר ומגעו אליו, גם לא יקרענו כל לא נשמע דבר, ולא נאמר באיר מהו איננו משמע הפקיד הקול, אבל הוא העדר הקול. וכן המאמור בירת, כי האור מקבלו באין זה מקומות שיהות ומגעו אלני, וגם לא יהו לא גירה דבר, ואין זה הפך הרות, אבל הוא העדרה. וכן האור מקבל האור ומגעה אל עינינו, אף לא יהיה אור לא גראה דבר, אין זה הפך האור, אבל הוא העדר האור. וכן ראיית הגופים העבים מוגעים באור וגופה לביי אורה ביאו, לא היין רואים להשיך פקום כלל. וכן נאמר עוז, אולי הם טוענים באדם אשר הקיפוו הנרתות כי צלח שב אל גפו, וודעתם שאם היה אלה והעדר, כאמוו אחורי (פס סט) עשו שלום וברא רע. ואגונן מסכים מיטים כלצ' כי היבורא לא ברא רע, אך ברא לדברים אשר הם טובלים. שילית לא-דרם בהם שלום ורע בבחירות, שאם אבל המאלל בפי ירכו ושותה המים כפי צרכו יהי-ה השלוות, וגם יקח מהם מה שיאים סבל יהי זה רע, וכאשר אף עתיד לבאר במאמר הרביעי בשער הצדק, אבל חסן האור והחשך לבייאתו, בעבר רוע מהשבת מי שהאטין בשנין, ועל כן אמר יוצר אור ובורא חשך, והודיעו עוז כי יש לאור ולהשך תפליה, וכן אשר השיבו אל הדעת הוה באמורו (פיו' כ"ז) תק חג על פני מים עד חכלית אור עפ' השך.

והדעת הששי דעת זו שמידה בראבעה יטורות. אלה השבו שלל הגופים מורכבים מאבאה יסודות, והמ חום והקור והלחות והיבש, שאלה הארבעה, היה כל אחד נפרד בתחילת, ואחר כן התאחדו והתחדשו מהם הגופים. ובמיהם ראה על וזה כי הם רואים הגופים מקבלים מחוץ להם האור וקורו, וכיון שהדבר לא קיבל כי אם הרימה לו, כבר נתחביבו בחוץ ושמהם אלה הארבעה. ואלה סכלים מכל מי שקרם, בעבורם ברבים אני אספדים ואברם עליות, עזבו בהם דרך הראה ותען מודה האמת. ואמר תחלה, שהם הרוחין היה דבר לא מדבר בריו שלא יוז בטה שלא נראה כמותו, ונגנו במה שלא נראה כלל והאמינו בו. והוא שוט אדם בעולם לא נראה חום נפרד, ולא לחות גמור, ולא קור פשטוט, ולא יובש לבר, אך השיגו החושים, והם נקבצים גשימים. וטענו אלה כי בתחילת היה כל אחד מהם נפרד, ולא מוח דבר. ואחר כן מה שהם מאמין שחתוכה, אחר שהו נפרדים, הוא עוד בהיפך המוחש, כי אנחנו ותם לא ראיין מоловם מום שהתחקרו עם האש, ולא אש שהתחברה עם המים. עד שטרם וועperf אשר יתכן חבורם, ולא יסכו בשאנן מחברים אותם, ואחר בן, נזובם, הם מתחילהים להפריד ושוקע העperf וצפים המים, ודבר שאם יכרת להתחבר, ייפרד, מן השק שובה הוא מאייל להתחבר עם הפכו. ואחר כן עיינתי במה שבראו מן התחבויות, ומצתאותו איננו נמלט מושיה התחבויות

כى הפעול אם היה בשאר אמרו קצחים בכון החוב, בבר שב רע בחחלובו עם הרע בכוון בקשת הרע, ואם הוא בכוון הרע בבר נחרך המכון מעצמותו⁶⁴; וזה מה שמתאמנים להודאות בו. ועוד אם הוא המוג מפעעל הטוב לא הגע אל מה שכון מהרעותה (מהרעותה) הצד המשמש אותן אבל אנחנו רואים צערו בבחנוך הרע יותר גדוֹל מהמשוש והה אנדנן רואים אותו שיערב לו הפועל לרע בבר הגע אל בקשתו, והנה אנחנו רואים אונס ויקרב אליו, ועל שני עניינים בבר נפל הטוב ויאכלו יישתו ורוחו ואו ויקרב אליו, ואחרי כן התבוננתי אפני המוג אשר היה הואosh מבור המתוק על הרע. ואחרי כן התבוננתי אפש מתרחק מהתהבר נפרדים, ונראה האור בורה מהערב בעפר, ובאשר יהיו הקליהם המעתים אל המים, והוא השיכן שימנען חלקיים הרבים ולא ישם המוג לעילם על זה החמנע, כל שכן שימנען חלקיים הרבים ולא ישם המוג אלה השובות אהרוןנו; ואם מצד ההגדה אמרים המאמרי האלה, ההגדה הברורה לא תהייה כי אם מדרך הנבואה, וכל נביא איננו כי אם אחריו המזוג, ובזה שלש טענות. הר אשוון נס שאחריו הפכו מוצאתה הגמור אינן יודע מה היה מומצא ההור. והשנית כי בהתערוכו עם הרע בבר נשנה צדקו ולא היו הנפשות בוטחו בו. והשלישית כי הבניה אין מתקיימת לו הנבואה כי אם מדרך הנבואה, והואותה המלאות לא תהייה כי אם בחושש מה שאין בטבע ולא במנגה, ודעם מכחישים מה שהוא הפך הטבע והמנגה, והם מביאים ראייה. תමíd בהם שהם סבורים בטבע ובחק. וזה מה שמרחיק אותנו מטעות הנבואה, כי לא יתכן אצלם להביא מופתים עלייה, וזה השלתה החמשה עשר פנים. ואני עתיד לומר אחריהם פנים אחרים במאמר השני מאמור היהוד בעזרת האלים ואמצאו. ולא תנוה דערוי אחר בן במקום הזה על כל מה שערכתי, עד שאבא בר בטה ובדבר אשר החזקנו בו העם הזה⁶⁵, ר' ל': החש, אין הפך האור, אבל הוא העדר האור. ואם יאמרו מי זה טעם אתה אומר כי אין החש הפך האור? האור. ואם יאמרו בזה ג' ראיות. אחת מהן כי האודם אינן יכול לברא שיש, והנה אביה בזה ג' ראיות. כשהוא עומד לשמש ושיים בפה דאות על השנית כמו אנחנו רואים אותו כשהוא שיש בינו-השש, והוא אודם אינן בורא שרש, והוא קובה, יהי מה שיש בינו-השש, והוא אודם אינן בורא שרש החש, אך סך بعد האור מהגע אל האודר אשר בין כ"ט, וחש מפנוי שחדר האור. והשנית כי אין רואת את האודם יש לו צל בשחוא עומד לפני נר א'.Atom נקיפו בנהרות דרכם לא יהי לו צל, ואין בכך האודם לבלה שרש מהשורשים, אבל חמציא האור אשר היה נדר בקצת האודר המקיף את אודם. והשלישית כי לא ראייה שמי נפיקות זה הפך זה שיחקן אחד מהם וישוב

לנילס נציגו, וממלחמים נפסלים וכו'. ⁶⁴ ווזק מה קממלניים וכו'. על כריך לפי טעם מוכרמים לנו לנו: כי ספוען סמואן נספך לרעה, זוזה כס ממילוט סגולות, כי לפי דנילס סגולות לנו כי קינה נעלוט רעה. ובכבוד ג' ז' צענות. ⁶⁵ מcker השמיין בו טעם ה'ק, ר' ל' הספק, ז' זענו וכו'. ר' ל' קמלהניין קילנא, ח'cker כתווין לה ספק ליטול מזקין, וסוק פפועל נצע, עשו ז'ז, כי צלה מכם קמך ליינו דנילס נפ"ש קך סוק כי מסעדל גלו. וימפק מל' ר' ל' מכם נספך לך על הספק, ומולן חיינו וכו', סול' קמלהניין על דנילס. וכו' ליגא: כי ז' קילנא קמך ליטול זענו ז' קעע מעתני נכוון כמו סכלתני, הס מך נפסק מעט חמץ מל' //סנק" ועמל'

בלוט על שהאיש שורף, ולמה ייחסתם הפעל לוולתה? נאמר באשר לסתמו על שהביכן כורת, והפעל איננו כי אם למניין, ואפשר שהיה למניין ההוא מניין אחר. כן נאמר כי האש שורפת ולאש מניין הוא האור, ולאו מניין הוא הבורא, והפעל אם כן לבודא אשר הוא המניין הראשון. וכן אמר הכתוב במעשיהם שהם למניין הראשון, כאמור (ישע' י' ט'ו) הדרפהар הגרון על החוץ בו אם יוגדול המשור על מניינו. הכרזת שבט את מרמי בחרים מטה לא עז. וובהתי אללה השובשים בסוף אלה הדעות, שלא יונכם קצת התלמידים יibalבלו.

והדעת המשנית דעת מי שאומר כי השמים הם הפעלים את הגשמיים, והוא משים אותם קדמוניים, ואינם מלאה והארבעה דברים; אך הם מברח חמישי. וכאשר ישבו עלין⁶⁹ מוחם המשמש, הוא אומר כי אין עצמה חם אל הייא⁷⁰ מהיפות האורי מרוב סבונה וייען אלו חומו. ואומר ות, מביא ראה על השמים שהוא טבע חמישי, מפני שהוא רואה רואה תגעהה ענלה; ברפק הנעה האש או האיר אשר הם לטעה; והפק הנעת העפר והמים אשר הם לטטה. ובבר טעה טויות מבוארת, במה שהביא ראה מטנו, ובמה שהביא ראה עליו. ואני מבادر הכל, ואומר: כי אופני טעונו במתה שהביא ראה מן השמים, כי אל היה אש היהת החגעה טקנית, בעבורו שתצא מUNDER הoir, ובאשר הצא מגלאת האור ותגען אל מזאה, כאשר אנחנו אומרים כי חגעה האש עצמה הטריבית היא הסבוב, והראיה על זה הינה הטענה שלם אשר היא אש גמורה, כאשר התבאור לנו מתגעה המשמש המוחשת, אך זאת הינה שורה לאש לטעה, היא טקנית, בעבורו שתצא מUNDER הoir, ובאשר הצא מגלאת האור ותגען אל מזאה, והרשה הנעה הסובביה. וזה כמו האבן אשר אין לה חגעה אל מזאה; אבל היא שוקעת, ובאשר ישולכה לטעה לטטה, עד שהצאה מעלה האור, ובאשר⁷¹ תצא, מטה ראה טעה שכן לה חגעה, ובאשר גראה האבן אשר אין לה חגעה, מותגעה בהברות עד שתגע אל מזאה, והריה האש אשר יש לה חגעה סובביה יותר קרובה להבנתינו, שהחגעה הנעה זולחה, עד שהגע אל מזאה. הלא תראה כי האש הוה, בעבר והה הפלק החלוש, חייב את גפו להאמין בברח חמישי, שאיננו משוכל, ובא לחס חום המשמש שהוא מוחש אל האור, לא אל עצמו. וזה תמה מצחן שישים הבודור ספק, וחפסק בדור קיים, ויבורת מהיות דבר לא מדבר, מפני שיש לא ראת כמותו, והוא מאמין בטבע חמישי, ולא ראה בפחו. ותחייב עוד בהפסדר אמונה, שעצם השמים יש לו כלית, וכו' אין לו כלית, ובבעור זה אינם אצלו כלים, וזה החלת מה שהקדמוני לשחרור דבריו, ושאר הדשנים עשר אמרות הקדמוניים. ועם כל זה איש

⁶⁹ מלבד חמיטי. לרעך הולח מקומר כתמים קווי היגנו מל' כי סולדים, קווי לעמך קירשען, ווועען מלוד ספער טרכט'ס, הילך מלך ליהו זסטען קו. ⁷⁰ מוקס' הקמט. קבערעל על טהרן, ומזס' נרלה סטומר נסמן קו מיסול סלק. ענ' זס' וטיט' מענ'ס: כי קחוס' הינן ערמי נלעטס, זיך' קו מסנק' קזונס' וחגעהה, סטמן מה מה פלוי. וענין רום קו פ'ז, ומירס' נזופיס' ז' פ'ען. ⁷¹ מחמיינות. צ'ז' מחממה, וכן נכון. ⁷² וכלהך תנע, מנעס' וכו'. ר'יל' וכלהך תנע מעבולד קהייר, זז' ווועיס' להקנו ממעס' (ל'ע' צעעל סטל' מונכת על גלזר) סלאין נונגען חגעה. ווועס' נרלה נונגס' קבבַּס' קטנס', וכלהך תנע למטע' זז' ירום לנו מלך, ולפנ' צ'ז' קימעה' נוממקה ווערטס' עליון זג' זונען, ווועס' צ'ז' קומס' זכער ספר ווועס' צ'ז' קומס' קס' נונעס' זו זולה. ⁷³ וכלהך תנע, פ'ען מלודס' רבס' גראנטה פ'ען מה טאנט'ס' קס' על טהנות פאלטס' פאלטס' קונגט' לדרוי סטמאנר פס. ⁷⁴ עפ'על קוס' כי קס' מפועל, כל'ע' ננד' כל' מוקס' סיינט' דנדרי' קמנדר מלט פעל ננד' זונען, ווועס' צ'ז' מפצע' זכר (ה'ין ווערטס' וווענס' בגיס' צ'ז' צ'ל' סטמאנע' פצעול).

לעצם, או לדבר אחר זולת זה, ואם ההתחבהה ההוא לעצם, בטל מה שאמרו עצמיים לא סרו נפרדים, והתחייב שמאן המזאים הם מורכבים. ואם התחרות לבר זולת זה, אל העניין ההוא היה בונאיו ואמרנו כי יש להם בורא בראמ' מחריבים. ואחר כן עיבידי בהרד אשר שמווים קדמן, ואם הוא לעצם בכל עת שמצו עצם, לא היו כי אם נפרדות, ובטל החיבור, ואם הוא לדבר אחר, היה עלה חמישית, ציריך שהיינו נתבעים לביר אוthon, וזה מה שלא ימצאו. אבל הבאות הראות על מזאים אלה הארבעה בגשמיים, אין זו תשובה עליינו, אך אנחנו נאמר שהם נמצאים, יש להם ממציא הממצאים. ואלה החשובות עליהם, אמרו בכל א' מהן הפך הנראה, ומיהו כל אחד מארכעה נפרד, ובוים מאילודים אל הרכבה, ומרוחם בכל עין⁷⁵ או לוולות עצם. אלה החשובות עליהם עם השתיים עשרה הקומות; ר'יל' ר' ראיות החדש, וד' ראיות החדש, מלבד מה את עצמו, וד' ראיות היהות דבר לא מדבר, ואלה השתי עשרה, מכך שמדובר מהו מתרחיב באותות ובמושגים.ומי שידעתו מעמדו שסביר קדמתם דבר מהותם מוחבעם; לא מצאתי שחושבי אם דימות והאור, מפני שהחורה ספרה על עגלת האש ודער (ר'יל' ח' מ') בראשית ברא אלדים את השמים ואת הארץ, אבל סבר על המים והאור שהם קדמוניים, מפני שהשבר שנון (פס ס' ז') והארץ היהת תתו ונבהו. רוח וגו' הרים, שהם כן קודם הבראה. וזה מאותוอลת גמורה, כי התורה לא אמרה והארץ הייתה, אלא אחר שהקימה בראשית בראש אלילים, והיתה הארץ כאשר נבראת עפר ימים ואיר⁷⁶, וכבר ספר הכתוב על הרות. ועל הימים החתוניים באמור' (פס' ז' כ' כ') הנה יוצר הרום ובורא הרות. אשר לו דם ודוא עשו, ועל העלינים באמור' (פס' קמ' ח' ז') והימים אשר לו דם ודוא עשו, כי הוא צוה ונבראו.

והדעת השביעי דעת מי שאמר בארכעה יסודות וההויל, ואלה הם יותר סבלים מכל מי שקדם זכרם, מפני שקיים העשי עושה, וכי'מו הדברים לא עצם ולא מקרה, וויהייבו דיז' חיווים אשר על בעליך הטבעים, ועם החטש חיווים שעל בעלי הרוחניים, ואלה אחד ועשרים. ובאשר נאמר אלה דשטי' בתוות, כאשר איןכם ראים עשה הגשמיים האלה, ומה אמרתם שהחטשים עשו אתה, ולמה לא אמרתם שאין להם עשה? נמצאים שאומרים אף על פי שלא ראיינו להם פועל בונראה, צרך שנאנמן שיש להם פועל שאיננו נראת, שאין⁷⁷ פע'על הזהה כי אם מפועל, וראיתם זאת בעצמה מבטלת שהיינו הדומים עושה גודל, כי אין לנו רואים פועל כי אם בוחר, וגנצאים עוד אמרים ראיינו הימים בשפוקים אוטם מן האילן לא יעשה פיי, והוא ראייה כי מעשה ההפהותה למים. ונאמר כי בורא הגוף بلا סבה יכול שיבראהו בסבה, כי לא יתבן שייהו ימול הדבר הגדל וילאה מהקטן, וכיון שאין פועל כי אם מבוחר, יתחייב שייהו הבוחר הוא אשר עשה הדרי בסבה היא הימים. נומצאים עוד אמרים, כבר הסכמוניין עין מלודס' רבס' גראנטה פ'ען מה טאנט'ס' קס' על טהנות פאלטס' פאלטס' קונגט' לדרוי סטמאנר פס. ⁷⁸ עפ'על קוס' כי קס' מפועל, כל'ע' ננד' כל' מוקס' סיינט' דנדרי' קמנדר מלט פעל ננד' זונען, ווועס' צ'ז' מפצע' זכר (ה'ין ווערטס' וווענס' בגיס' צ'ז' צ'ל' סטמאנע' פצעול).

בדב שקע למטה, וצף עליו הלה וההמצע בין הרפה, וככובאותם הוא האיר, והשואות והעמידות.ongan ספק שלא יתור סכלים מכל אשר קדם ונורם. ותחייבן מההשיבות עליהם הנשים עשר פנים אשר הקדמנום, זמתהיבים עד אלה השלשה פנים אשר אין מספר אורה. תחלהם שהזכר הבא במקורה ייחס אל דבר טبعי, וזהה הדבר שייהי בטבע? והשנוי במקורה, ואם יהיה כל דבר במקורה מה הוא הדבר שייהי בטבע? ואם השנוי ב内幕ם הנגופים במקורה מעתים בשיעורם, ואם יהו כל הגשמיים הם דבר המטען, "אל מה הוא הדבר הרב?" והשלishi שהדבר הנפל במקורה אין לו קיימת, מפני שאין לו שרש חולך עלי, ולא משך שמכלכל אותו החומרה, אם יהיה כל דבר אין לו קיימת, מה הוא אשר אין לו קיימת? ואלה, יוחנן האלהות! ברורים מופדים, והזחות שאין להם קיימת בעות המכחן נטבון. וכואשר בארכני טועה במאודם במקורה, כן אבאדרו בשאר מה שבסרו ו ומשבו |. ואומר, כי מאודם כי הדברים באנו ונקבצו ונתקטו יראה לנו. מאין באנו, והם יורעים מוקם שהיינו אלוות והוא אשר קצתם מקום ל凱צתם, ומאי זה דבר ברוחן, ואיזה דבר מיה סכת עיביהם ליאושן ולהיכתם אל השינוי? ואחר כך יאמרו איך היו מקומות זה הקבוץ, ועל מה שם או על זולתו? ואם הוא עניינים בהפרק מה שם עלי, איך חשבים אותו, ואם הוא היה? ואחרת מאולתם, אמרם כי כל דבר מחויר חלק, עליה מהם למלעלת, מורה אמרם זה, על שם סוברים שהכוכבים כשבוע החול או הבזלת אשר מצא בארץ, ולא ידע כי א' מן הכוכבים כל הארץ-כלפלם רביים, והם רוחקים מהו, והוא מהם והזרמה לו מרווחם. אחר כן אומר, ואם הם אמורים אמת על המקורה, ימציאוונו שיתacen התמברחים החלק בית מבנים ועצים מעצם, וופטלו ותרכבו עד שייהי בית, או יתרחוב החלק הספינה מעצים וברול ותחזקו טליתון ובעאו בס. זה מה שלא. ימציאוונו נראה, ולא יכירו מהו במאמר, שלא יחשבו להאהים. וכואשר החבר אלה השבעה השבות אל מה שקדם, תהיינה תשע עשרה; וחוץ מה שנותר-באותם ובמופתים.

ורודעת הדעתו רזוע בקדמות. והוא, דעת מרכיב מציאות דרובות. אפשר שעשתפו עם הדילוי, ואפשר שששתפו עם הארעה מבעים, ואפשר שמשתחו גפרד לבו. ואמורים בעליו: כי הדברים כלם לא סוד על מה שאנו רואים מהארץ השם והציב והחימ ושר האקרים, אין להם הלהלה ולא כוף. והבהלה שבטענותם, שהן אין מאמינות אלא בהמה שיטול עלי ראותם, ולא השיגוחוות לגשמיים האלה הלהלה ולא כוף. ואלה, יرحمך האלהים! אשו אני חושב, שבבני אדם מה שחשב שהם מלאים, דמהוכחה עמדו שלא התקיים עלים טענה. ואבואר שלא יתור סכלים מכל מה שקרם נכוו, ובאלותם אערוד ואבאים במשה וויקות, עד שאבאים אל ההרעה בידוע. ואומר כי תחולת טועם, שאחר שאמור שלא נורא כי אם במה שיפול עלי' חווינו, והוא במה שלא נפל עלי' חושם, כי לא אמרו: לא ראיינו הלהת הגשמי וופס, ויצדקו על חושים, אך הם אמרים; כבר הבהיר לנו שאין להם הלהת הלהלה ולא כוף, וזה עניין לא يكن שיראוו בחוש. וכואשר ישיבו לטען שהם השbillו בשכל, הקשה על המוחש, יעמו שורש טענותם, ויוזו ביהע בלתי המוחש אך אין מוצא אותן סותרים ככמירות. ⁷⁴ מל סגולעה, ⁷⁵ קג' סגולעה (בקעקעננעם) וע' פיו גנוקיק

עלוג במה שטען מקדמות השמיים, מ"פ נfine אחרים. תחולת סח' הגלגולים, והוא שאלת הקדמן לא היה קאטו יותר ראיו בועליה התשובה. מקצתה האחרת, ואם הפנימי הוא החשוב. או החיצן, הוא מחייב הטענה. וכן המאמר בփדור הכוכבים, כי קצתם בגלגולים וובס. בגלל החיצן. וזה שנויים מהשיגנו השמיים בעינינו. וירוע שיעיני אינש פשיגט. כי אם מה שהוא מלאה הארבעה יסודות, כי טבעיהם מההברושים עם טבע עיניין, אבל אם יהיה יסוד חמישי נמצא אין לו בעינינו דבר דומה שילדך בנו שיאושב שיש בנו גם פן מאומה מן הטבע החמייש, ויראנ חוווש, אלא אם ייחס שיש בנו פן מה שיבן יסם מה שיאני חוווש. והשלישיים מהחומרה והחסרון. והוא, שלל יסם חולף מהזון לנגלל, הוא חוספת על מה שחלף וחסרון מן העתיד, ומה שהוא סובל הנטפה וההפרוץ, יש' הכלות לחוץ, והכללה מחייבת החדרש. ואם יתגבור חוווש ויאושב כי חילוף, יוט' מן חיים, לא חוסיף על מה שלף. ולא החסל מהה שערתי ⁷⁶, נקמת המזיאה והונראה. והרב עיים מהה תלפה התגעשות. והוא, שהחלה אשר אין לו הבלתי לא ותחלף בעצמן זפנאר וריאם התגעשות. השםיס מותלפה, עד שקצתם נעדרכים אל קצת על שלשים כל, ועל שלוש מאות וחמשים וחתש, ועל יותר מזה, ידען של א' מהם יש לו הבלתי. ובואר זה, שהחלה העמורייה לא הגדיל השםיס כבכל יום ולילא. פעם אחת. והחלה העמורייה ⁷⁷ לכוכבים הראה מבבה בכל יום ולילא. שפה שיעור מדרגה אחת. ועל הערך הזה לא הקיימין, תען. בכל מאי שפה שיעור מדרגה אחת. ועל יותר מזה, ידען שלם מ' אלף אלף ימים. אבל צפאים צויה. אל-ה-כפלוי התגעשות המזיאה, מלבד מה שיש בין זו והמן התגעשות. ומה האמם בכח. שתעבורו התגעשות זו המעבר, אין לא יותר לו חבלית? ואלו הי' פנים על האמור זה, מלבד טענת האורות והמופתים. ואמור הפסחים. כי אושם לא. יעיש דבר וכל מעשיהם הם לייזרין יתרה הוא אמור (ירמיה י"ל כ"ג) חיש בהבלוי הוגו מגשימים ואם השמיים יתמן רביבים הלא אתה יי' אל-ה-ט� ונוקה לך כי אתה עשית את כל אלה, ואמר עד (יקע' מ"ק י"ג) אני עשי' ארץ, ואדם עליה בראתי אני די' גטו

שפין וככל צפאים צויה. והדעת החשיעי ⁷⁸ דעת המקורה. אלה האנשים השפו כי שלם הורה אותן שושטם ווארען היי במקורה, בלא כוונת מלין ולא פעול ולא בוחר ולא דומט ⁷⁹. וכואשר שאלם איז יעבירו זה על דעתם, אמרו כי גשמי לא יידע מה, חט', נקבצו אל המוקם הזה ונתקטו גחלוז, ומה שהיה מהם קל מהו לעלות למעלה, ושב שמיים וכוכבים, ומה שריה מהם

מענה. ⁸⁰ נקמת סמיאלה. ⁸¹ נקמת רליה מן סמיאלה והאללה. ⁸² הקפכפים הקיימיס. המת (מי-קסטטערען) וכקליס קיימיס, גענזר קמנונס הוינו מונגטת לו זומן קrong, קלטת מריגיטס לא-המינו מנעה לא-זונתיה. ⁸³ כי לא סח' קפלס סט' וכוי. סטטונן היינן זולק, ע"כ הגיס. ⁸⁴ סט' זולק סט' כי לא צל'ן מל'ן צאיס' וכוי. ולפי זה יcin טיט גס מסטר-סמייס. וכן סטמיך עפי, ר' ג' צמגונע נא-קאנטייה. ⁸⁵ ענת מקורה. סיוך דעת-מיוקוד והטולניס צפנת, עיין מקרע לרעת זלכון מס' ⁸⁶ מס טאטינס סט' צט'ן זלכון צ'רלו. ⁸⁷ מל' צוואר, ולם דומט. נער-ה-סמייס זר-ה-סמייס. למ' כי-הה פ' ליטס, למ' צוואר צעל צמירות, וגס למ' פונל פנרכוי. (ער' יי' פריריה וא-אל-גנאל מל' טומס ⁸⁸ גען גנאל פאנטונגענד. ר' ג' ויטמאק גטמלה. ⁸⁹ גען גנאל)

הזהברים לא היו בעבור הדעות, אבל הדעות היו בעבור הדברים שיבוגים עליהם, והפכו אלה הבסטילום הנזכר, ושמו הדברים הולכים אחר הדעות. כבגר הקדמן בפתחת הספר זהה דברים קצרים בעין הוה, והנהתי דבר אחד בו אמרו אותו גונה. וזה, שאלת השבטים כי הדבר בשוחלדים בו שניים. יאמינוו החדר על דרך אחת, ואמינוו השני על דרך אחרת, ויתחייב שיחיה לדבר הוה שתי אהבות, ומאמրם זה מביא אל דרכיהם רבים מן הפסח, ואוכור מלה שבעה. אומר, כאשר מחייבים שתי אהבותן, כן יקוטר חיבתם שהאמנות מחייבות לדבר עשרה אהבות. ואחר כן ההיכנן שעוצם הרבר אשו יש לו עשר אהבות בעבור עשרה מאמנים, שידעה כל עת שיראה אודם אחר לדבר הוה אמונה אחד עשר, הויסוף אהמת אהבת באחורי, וחיהה בכל עת שותבטל אצל אדם מן העשר אהבותן ששתבטל בוה אהבה מאחוריו, ושלא יפסוק על דבר בעצמו כמה שיש לו מן האהבות. כי לא פגש כל בני אס וידעו כמה יש לו אצלם מפני האהבות. ויהייבו עוז, שאם בני אודם יהיו תרודים שלא יעינו באוי זה חבר ולא האמינו לו ענן כלל, שיבטל הדבר הוה ולא תריה לו אהמה כללו. וכאשר היהיב, כי השתי דעות שדים בשתי אהות, מknim דבר הא' שתאי אהבות, יהייב כמוות בשתי הדעות, שהאחד מהם בריאות והשני בזדון, ויזכר לודר: שמיידים בו לומר השק, שיקנו לדבר שתי אהבות, ויהיה בלב, מי שבוב על פלוני הח' ואמר שרווא מת, מכנחו אמתה המות, כאשר ליקרכחו צדק, מי שזקע לעלי הרים. וכאשר יהייב והשניהם מאמורים יחד זתק והאחד כוב, יהייב גם כן בשני מאמורים שניהם כוב, ויהיה אז המראה האזרום, כשיראו אותן דשנים, ומאמין האחד שהוא לבן, והשני שהוא שוחר, הדיה הדרואה הוה לבן ושוחר ייחד, וותבטל אהמתה אשר היה היא האודם. מטה שדים הייבם במה שכחוננו מאמותה הדברים בפתחת הספר הזה, ומן תראיות הנכורות בחודש. ואמר הכתוב بما שחייב דבר הולך אחר אומנות נעהק עם מתחשבתו, (ליעוב י'ח' ג') טורף נפשו באטו הלמענן

והודעת התשנים עשר⁸² דעת העמידה. אלה האנשים השבו, כי האמת הוא שיעמוד האודם ולא יאמין בדבר. כי אמרו: כי העין רבת ספקות, האנתן וואים, כמו הברק הבהיר, לא יציר ולא יתפש, והרואי שנעמדו מהאמתן. אלה יזרו כלם מאנשי העקשות, מפני שהם חבורו אל האמתה וההמצעאות שקרים, ואלה עמדו מחד האמת והשקר יהדי. וראיתי לבאר מה ששש עליים בזה להסביר בו אל האמת, כמו הם יתוקנו בדבר עמהם בדרכם העיניים, אם לא טבוע באולות שנ탸יש מלהם, כמו דבבה אשר אחידיהם. ואומר, אם היה אצטח כל דבר העמידה ממנה, הם חיבין שיעמדו מן העמידה, ולא יגעו עליה שהיא האמת, ולא דעתינו עליהם בזה עד שדרתינו בזו על עצמי, כי כאשר האמנתי כי המרע אמת, האמנתי שבו ידעתו שהוא האמת. ואחר זו אומר, כי דבריהם עם המדברים עטם לחיבין בעמידה,

טעז לה ספקון נזה. ⁸² לנחת קעמעילא. ר'יל נלעמדו מה ענמו (זיך מורייך הילעטערן) ולעמו מלערוך מספט צורע על כל דבר, כי לדעתה חיין לבדר בדור נכאנגען, ולפמאה האמירות בס פק רוזץ. זונה דעת פירוי ומברוי. ומיין זמקר לעניהם נחכם אין זוכב מה טאנציג נקס ומלכא חיי קכלומופיס (פונגעלאן) (ליגי קעטעןטונגער).

דבריהם, שבָּל אחד מאכין שהבדינות אשר הילך בהם, והמעשים אשר עשה, ובני אדם שראה, והחשבן אשר חשב, וכבר דחקן מעיני א'ז' טהו, אמרת, והוא אען רואה אותם בחושן, מפני שרתקו ממנה, אבל הוא יודע בשכלו אשר קבל צורות דמותם ונטבעו אצלן. והוא, שחש הראות אין לה ממשה על דבריהם, אחר שישמעו זה ויראו זה. והוא, שחש הראות אין לה ממשה על השםצע, וחוש דעתם אין לו ממשלה על המשש. ובאשר גיינו החשי האדם לדבר שיש לו מראה וקול וטעם א'זיש, אב לא היה הנה מדע הקבץ בו הנפש כל אלה המוחשים, לא הגיע אליהם. ואחר כן אני מוצא כל אחד מהם כשהוא רואה אדם, ואחר כן ישאלתו: הראית אותה, אומר כן, ואס המשעה הוא לחוש, הוא איננו מדבר, ואס המענה בדבר, הוא לא ראה ראייה שיש הנה מדע צפננו הווש הראות והלץ בעדי הדיבור. ובאמורם כי אין מדע כי אם מה שיפול עליי הדבר, הם עוברים זה והרשע. והוא שדם בשאין להם לקיים דבר כי אם בחוש, אם כן אין להם גם כן לבטל כי אם בחוש,ומי יין שייאמרו בא' וזה חוש בטול כל מועד, בלהי המוחש, בראות או בשמע או בזולת זה; ובמazardו עשם יראים מהדברים שיש לירא מהם, כמו הבית הרוע שיפול עליהם, ויקו נדברים המקיים כמו החוץ והליד, ממה שיורה כי כלם מהנהגים במידע ולא בחוש בלבד, כי אין החוש נופל על הקה ויראה. ובמה שאנתנו רואים אותן שרם מדראים בעית החול' וכ'יש ברופאות דגונאות, אשר הם מרגיזים בצערים, והמ חובבים שהם עושים בטבעם, ראייה שאינם מוכנים על החוש, כי אם על המדע. ובשאלנו אותנו על השלג, אמרו עינינו עאמ' ישימחו חלק מן האיר יבערו. ואם ישימחו חלק מן המיבן ייאמרו, אבל האיר הקפיאו, כבר הוו ביידע עובדו המותש. וב'ש אם יירד בהיותו איד קידם תיוון מים, ואי זה סבה דעליהו מן הארץ, או הימתה לסבה היאו סבה אחרת, ב'ש שכבר הודה במה שיש אחר דמותה. ואנחנו לא נמי ששותיטין מעלייהם, עד שנגיבים מהאמונה במוחש אל האמונה במשמוך לו. ואם יש שם שלישי, אל מה שסמן, ומה שסמן לו. ואם שם רביעי אל מה שסמן, ומה שסמן לו, וכן לעלום, עד אשר יש של דמדוע⁸⁰, ונורו בו על חדש הדברים. ואלה השמונה פנים הם החיים בהם דשנים עשר הרاشונים, רצוני לומר: החדש וארבע ראיותיו, ואדריכל ראיות הדחדש, זו ראיות היהת דבר לא מדבר, והוא עשרו. ומוי שמה שחבר ההיילי אל אמרתו, יתרהיב במה שיש עליי מן התשובה. שיש מהם שחבר הטעמים אל אמרתו, יתרהיב מה שיש עליהם מן התשובה והכפרותם כבר תברנו הידיע אל המשכל ואל המוחש ואל הטבע, באם (קיו"כ י"ב, י"ה) הלא און מלין תבחן וחיך אכלי יטעם לו⁸¹. (בישיש הראת שאר יומיהם הבוגרת).

ונדרעת האחד עשר הוא דעת בעלי העקשות. אלה שבס' הנמצאים
קדמוניות מיתוזנות יהוד, כי אמתת הדברים עצם אינה אלא כפי הדעת
והם יותר סכלים מכל שקדם זכרו. ותחולת מה שאבארא מסכליות,

3 *

ויצוים בזוה מטה שטענוו, ובאים להציג במדועם, ולולו זה לא היה חושבם לקיים העמידה. ואומר עוז, כי רוצץ עמו אל שכלה, בעת הארך אל הדנהגה; כאשר דם רצץ אל ראות, בעת שהם זרים לראות, ועל שטbum, בעת שהם זרים לשמוע, יובל עמידה יאמת המדיעם, וכן והמשער המופלג, מה שמה שמו בז' שברם האומן הבקי והרואה המומחה, והמושים. ואומר עוז: כי מה שהם שברם האומן הבקי והרואה המומחה, בין, היו לךים כל מיו שימצאוהו. ואומר עוז: כי זכרם מה שהיה מן הפללים, ומה שקרה להם מן המקרים, ובל שבן אם יגורו עליו העוזה, מה שמבטל העמידה וקיים האמתות. ואומר עוז: כי דשתמשם במחשה בכל דבר שיש לו אהירות; מבקשים שהיתה אהירות טובה ולא דעה, בשול העמידה והבגע אל האמתות. ואומר עוז: כי מה שהם טשבחים המתיבים, ומה שמנגן המרייעים, ובין שהם מצדיקים הצדיקים, ומוכבים הכוונים, מה ש מבטל העמידה ומוקים האמתות. ואלה: הארבעה עניינים עם מה שקדם בפתחת הספר, עירום על אמתה האמת, ונורם בו על חדש הדברים, וכן שצתה החכמה ואמתה (מכל' מ' כ') הבינו פחאים ערומה וכיסים הבינו לב.

זה עוז הדשלעה עשר דעתה הצלבאים. והם העם אשר עם הבחשותם המדיעם בחשו המוחשות עוז, ואמרו: כי אין אמת לשום דבר כלל, לא לידע ולא למושש. והם יותר מכלים מה שקדם זכרם, כי הם כאשר יאמר להם, היתכן שהיתה הדבר הקדמון לא חדש, או חדש לא קדמון, או חדש מדם, יתכן שהיתה האדם הזה או חמור, או חמור לא אדם לאחד מהם, או לא חמור ולא אדם, אמורים עוז בן. וכן אשר ישבה אליהה הנביאה, או הזיאתה העקשות אל עניין זה, אין אונן לדבר אותו, וללא תועלת בהתוכה עמו, והוא, שביל ראייה שתשוב עליהם בה, מכתשים בז' ומחזיקים בעקשות ובבהלה, ובכחותם אמר הכתוב (פס' ק' ה') בכב תושיה יתגלע, ואמר עוז (פס' כ' ג' ט') באזני כסיל אל' תדבר כי יבל לשלב מלך. וכי שטובח עמהם ויאמר להם: במדע אמרתם שאין מה או באלו? או יהיו במובגה מפני שאין אצלם לעין דרך אמת. ואהנים, ירחם אליהם! זה, שירעבו עד שיבוכו ויעקו. וכஆש שגייג מהם הדמא, ייוכו המכובת המכאיות עד שיבוכו ויעקו.

יבטאו לזרואה בכאב,obar הוזו בתמלח דבר שסוק למושש. ולא נסור מהם להעליהם והמנוגת, כבר הוזו במוחש, ובאשר יבקש המascal והמשער, והמנוגת, כבר הוזו במוחש, עד שנעלם אל המדע שלהם, ונודם בו שהברורים מוחודשי מדבר אל דבר, ואן צרך לזכור הגמור מהתקן, ובם און הכהוב (פס' ק' ל' ב') אם תבוחש את האoil במכחש בתוך הריותם בעז לא תסור מעליו אולו. וראו לבר הנה דעות אחרים מלבד אלה ושש עשר, אבל אין שורותם, אך קצתם סעיפים מישר אחד, וקצתם סעיפים נקבעו משני שרשיהם און משלשה, ואין צרך לזכור הנה ולא להלעיהם. אבל בונרי אלה השניהם עשר שרש, ובארתי השוכר עליהם, בטז זהה סעיפים וכברתו פארותם, וההקיים הדרש הראשון, כי הדברים מחודשי

בזה סעיפים וגדורים פאורה, והזקן בז' כי רוס נטענו וכו', מהר קס ריס כהן. ואיזו "רויס" וטעה גודל טעם, כי סכינה; כי בס כס פקס ריס ומבקיזיס מפלט הילך פכל. — ומנני צוות נגיבה מתת "רויס" ג'יך ריס.⁴ מעתה המופלה. צעל מבען

ותשעים ושלש שנה. ונאמר כי כאשר נאמין עולם נברא, "א"ל بلا תחלה, התראה אם היינו אנחנו הבראים בשנת מאת לבריתן עולם, ההיינו המהים ומבחישים את זה? כל שכן שלא נכחישו בזמנן זהה. ואולי אמר בלבו: כאשר היה אצלו מי שיעוב דבר, שהוא פעיל בעיבתו היה, ולא סר הבירא עזב הדברם עד שבראם, וכיוון שעיבתו היה נקראה פעול, לא נעד עמו פעול עם ערך הזמן, ונאמר: כי אם לא ענית בני אדם פעולים, כי אם לפניו שם פעולים המקרים, כי אם לא רצוי יכעוטו, ואם לא ישנאו אהבו; אבל הבירא פועל שיחד הגשים, והגשים אין להם חפק שהיה, כאשר יועבס כבר פעול אותם, אך באחד עזב לחדר לא ימצא דבר זולתו. ואולי החשב: לאי זו עליה ברא הבירא אלה הנמצאות? ובזה שלוש השבות. הראונה שנאמר בראם לא לעלה, ולא היה עם זה לבלה, כי האדם היה פועל בטלחה, כשהוא פועל לאלה עלה, מפני שהוא מניה העלהו, וזה מרום מהברא. והשנית שרצח בחוד הראות החכמה ולגולהו, וכן אמר (קהלת קמ"ס י"ג) להוציא לבני האדם גבורותין. והשלישית רצח בזה תעללה הבראים, במה שניהם בו יעבדו, ובכادرיו אמר (יקניש מ"ח י"י) אני יי' אלהך מלמדך להוציא מדריך בדרך תלך. ואם יאמר⁹⁰ למה לא בראם קדם הזמן הזה? נאמר כי לא היה זמן שנשאלו עליו, ועוד כי זה דרך כל בעל בחירה שיעשה בכל עת שירצה.

בן גגיא סקמיס פלאטיס, וגם לנו זכותנו כל כתולנות פיטנות ליל' מריל'ג⁹¹ לי נמי כל סופרי לבורי קיימים נעלג גהlon נצמת ליל' מריל'ג, ומתי, צצמת ליל' מצל'ג, ולי' לך נכל לטיזום כתינת ספירו צצמת ליל' מריל'ג? וכמכלס לי רומי מנק נכל'ו יקן נגורסת כתנmiss סלהטס ליל' פררג. ועין נמלותה הקמבר גרכט הספר. ⁹⁰ ומה נל' וכי. עיין מה כמורה. מלך צי פרק י"ג — י"ל.

המאמר השני

בשם חדש הדברים אמר

אמר יהודה בן שאול, אמר המחבר: אקרדים במאמר הזה לאמר⁹² כי החולות המדיעים גוזלות, והבלויותיהם דקיות. ושדרם מגיעות אל היזוע האחרון, והוא היה אחורי ירע אחד. ושהאדם עלה ביריעותי מעין אל האחרון, וכל מעלה עלה אליה, היא בהכרת תחיה יותר דקה מהמעלה עניין, אשר לפניה, עד שתהוו המעליה האחורה יותר דקה מן הידיעות כלם. כאשר יפגשנה האדם בדוקות היה, הוא אשר בקשנו. ולא כשר שיטעך בה שתרחי גוזלה, ואם הוא מתעסק בזה, הוא משתREL לשב אל ליזוע הראשון אשר ממנו החל, או השני אשר בו שנה, והוא כבר עות דרכיו ממעין יוזע מן الآخر; וכל אשר הוא מתעסק להגדר⁹³ היזוע האחרון, הוא מדריעים וחמס. וכך אשר הוא אל הסכבות בו. וצריך שאbard מתעסק לבטל עזינו ולבטל מדרען, ולשוב אל הבאותיו. ואחר בן אמר הסבה אשר הבאותיו טאן אטרוי אלה הששה מאמרי. ואחר בן אמר השהחהות המדיעים גוזלות. למונת אותם בוחלה הסامر הזה. ואבאר תחלה שהוחלהות המדיעים גוזלות. ואומר, שהם מתחילהן מן המותש, וכל דבר שיטול עליון הדוחש הוא הדבר הבולל, אשר אין בו יתרון לקצת בין אדם על קצתם, שהיה אחד מהם יותר יוזע מן الآخر בו; אבל אין להם בו יתרון על הבאותו. כי אכן מוצאים אותן שהם השם השם בראותם ושמם, כאשר חיושו הם, וכל דבר שישתו בו הבאותו עם בני אדם א"א להיות ודבר יותר עבה ממנו. ואשר יעמור האדם על זה הרבר המותש, ידע כי הוא גשם, יראה בדוקות שבלו שיש בו מקרים, והוא מפיו שראה משחיך עט ומבלין עט וייקר עט. ואחר בך יוסף לדק ויראה שיש בו עין עיליה ממני ענן הכתות, והוא בעטחו על עין ארץ רחוב ועט, ואחר כן יוסף לדק ויראה שעמו עין הולך עם מצבו עלה ממנו הקום והוא פגשינו, ואחר כן ילק עט דקיה עזינו יונגע אל שעומו עין הולך עט, עלה ממני הזמן והוא קיומו. ועל הדרך זה איןנו זו מנייע ומפליג, והוא הולך עט מחשבתו והברתו עד שנגע אל סוף מה שישגנו. ויהיה זה האחרון ההוא יותר דק מלך אשר עליה לו, כאשר היה הרראשון יותר עבה מלך מה שללה לו. ומזה דמי כי סוף היזועים הוא הדרך שביהם. ואמרתו שהאדם עלה מיזע אל ירע. שאין אחורי יהצע, בעבור ג' דברים. אחד מהם, כי האדם בין שנפנו מוגבל, מתחייב: שיהיה לכל בח שבו גובל, וכח המרע אחד מהם, ובאשר אמרו במשמעות, כי כת עמידות חיים שיהיה לו הבית. והשנ' כי המרע

⁹² גוזלות, ומגליומיכס וכו'. ר' ר' רטטה סנטה מאר יטג טלאס מעניין ונבר;

⁹³ ע"ו קלחוטיס, ס"מ עזב וגסה, כמו צבאל סטמן. אבל קלה וסוכן סנטה קבלקה למלס, ס"ג לכא מלך, ולגינה מרגנטם כלג' נמות. ⁹⁴ ה' ג' ג' קיוטן כי. ר' ר' ערולך לנטיגס מה סנטה קלטראס; כי כוונת קמבר פס נמלת

בעצמה, מפני שאליה הפסופרים לא היו כי אם נלנש. והקדמות הדרימות האלה להכיר מוחשבות התהווות, ואנthy לנטשות מטרתן, ואאותם כי היה ענן הבורא בתבלית הדקota, הוא בירורו, ומzieahnו אותו בשכלנו יtier דק מכל דע, הוא אמתתו, ואשר אמרו לא נאמין כי אם בטה שאראו עינינו, ובשלו המועדים, כבר השיבו עליות בוגרי דעת בעלי הקדימות ובעליהם העשיות והעמדת, ואישר אינס מודים בעיננו בעבור דקותם ועמקן, אוונו שמה בטה שאמרוי. והוא, שאתה יודע כי כבר באրאי בכר הניח מוקשח השני אחר הראשון. והוא, ואמרוי שבכד רם עמייק ונעלם שלא נראה במותו. בשער המדע, כי מוננו בו אל דבר דק ומעמיך ונעלם שלא נראה במותו. ואמרוי שבכד רם עמייק ונעלם שלא נראה במותו. י' (כ'') רחוק מה שהיה עטוק עמו כי ימוציאנו. וכבר ראיי ולגונן אך השבו ענן החוא דק כבאך ושער, וכבלק שלא חילך, ואונגן אך י' לא מדבר. ובאשר יירה זה הענן הייעוד בטליה היה ענן הידוע במללה אשר לאחריה; והוא זכרו לטר הבורא יתברך יתורה דק מצל דק, ועטוק מצל עטוק, וחווק מצל חוק, ונעלם מצל נעלם, וגובוה מצל גובה, עד שלא יתכן לעמוד על קזחה כלל. ובזה אמרו הבוחב (הויב י' ז') בחקר אלה הגזיא אם עד הכלויות שי' תמצוא גביה שמיים מה הפעול עטקה משאלו מה תדע אווכה מארין מודה ורבה מני ים. ואשר שחדלו שיחסבוהו גשם, יעורו מאולאות, הלא הגדש היה תחלתו יוזענו? ובמה שיש בו מן הספונים, חקרנו וודשון, עד שהגענו אל ייעית עשרהו, אך ישבו אל א' ב' ג' ד' על הדמיין, ומוחעקסים בו שהוא גשם, ונונייה הגשם אשר בקשנו לו העושה, איש דע בעצמו, עד שתיכן שריה עשוונו איש אחר ולוטו. אבל בקשנו ושעה לבל גשם שריאנוו והשבלנוו, וכל גשם שיעלה במחשבתו, זה העושה עשרהו, והוא יוזא חוץ לו. ואשר בקשנו מה שיש אהדרין, כבר דחינו מה שבקשו, מעד האם הכליתו, והויב תלבית המכתחו בתבלית צח, ומצע הדיוו, שמי שלא הגיע אל הכליתו יופסק. ואיסוף- הנה ביאור ואומר: ואולי ווושב החשוב שיתכן לחיות אחר הדיעו ירע אחר ולו, ווושבת אחד מבני אדם לא היגיעו, או מחשבותם כלט לא הגיעו לו? ואמר: כי זאת מחשבה נסורת, מפני של הידועות אינם נודעות, כי אם במצבם הגשם, כאשר הקדמוני בתהילת הכהר, ובאשר יצא יודע מהויהם גשם או ברוח גשם, כבר נמנע شيءיה אחריו ירע אחר כלל. ואשר לא בקשנו ליקיטים אותן גשם, אך בקשנו שתדייה לו התנהה או מונחה, או בעס או רצון או מה שזרמה ליה, כבר בקשנו היינו גשם באמות ברוך [העין] (העין), לא בדרך הדבר. וודמה למי שאמר אינני תובע רואבן במאה זו, אך אני תובע אוון בוגר רבעה, כי הוא סלק מעל רואבן לשון המאה; אבל קים עיננה. ובאשר חמנע [חטצא] הבקשה שהוא [אנן] גשם הסתלק ממני הבקשה במאותם ממקורי הגשם הכלליים. והשיבו הדרימות בהקדמה, עט שמהנגי לךץ, להשבעה ביאור, מפני שהוא מכונה כל הספר הזה וקטבו, ואתעכבר בה מעט, כי הוא מפרק מגיעה רבבה אהדרין. אמר אמר: איך היה הענן הזה צרך אל היגיון הזאת הרבה, ואל אלה המתארים הרחבים,

איןנו נתפש לאדם אלא מפני שיש לו תכליות, ואם ייחס שאין לו הבלתי³ כי בטל לחתפש לו, וכאשר יבטל זה, יבטל שידעו אדים. וזה שלishi הסעון בחולף השרש. ואמרתי שהאדם עילתה מהם מענין אל עניין, מפני שביל מרע יש לו שרש שייתילד ממנו, ואין לסבלות שרש שיתילד ממנו; אבל הפלצות העדר המדע בלבד, כאשר בארונו בעניין החשך שהוא העדר האור ואיננו הפכו. וכמו שהבאו לנו שם ראה כי החשך אינו היה הפוך האור, לא היה הנפק האור דמחשיך לאור. וכן נאמר כי הפלצת אל היתה שרש במדוע, לא היה אפשר שירפק הפלץ יוציא, אבל היה המדע והפלצות מתבקצים בחלק א', והוא נמנעים. ומזה אמרתי שהאדם עלה במדוע מענין אל עניין אחר, מפני שהוא נלך משרות ומטהעף, ולא תיבן שיעלה בסבלות מענין אל עניין, כי אין הפלצות מעלה ידרך בס';⁴ אך הוא עיבת מדע דבר אחר דבר והעדתו. ואמרתי שההדרון יותר דקמן הכל, בעדר מה שאנו לנו ראים שהשלג יורד ממקומות האור, ואנחנו רואים אותו באבן, ונדרק העין ונדע שהוא מים, ואחר כן נדרק המתבש עוז, ועוד שרים הם לא עלו כי אם על דרך האור והעליה, והאמננו כי החלתו אד. ובבר הבהיר כי הפלצת העוליה בידינו באחרונה, הוא דקה מן האור, ואות הסבה הדקה עלייה בין האדם והצעיר. ואמרתי שמי שהעתיק השלג, וכבר השחית; מפני הפלצות חומם אותם, כאשר גלויי מתקחות שיהיה סוף ירידתו כמו הפלצות חוםם או מים, וכי שיחיב את עצמן וסדרם. ואמרתי אך הוא משוחה מדע, שב מבוקשו, כמו שהשלג אשר התעטף שהחיה הסבה המעליה האד מן הארץ שלג, כמו השלג אשר התעטף תחול, וכבר השחית; מפני שהשלג הוא אשר בקש, והשלג דבר עליה לו מבלי דריש, ואם לא יפרש הדריש שיהיה שלג או מים, אבל אמר רצתה אני שאראנ, ואם לא, לא אאמין בז, הוא אומר כבר בקשי שלג או מים או אד, אבל בקש אותו בזלות הדבר הראשון, מפני שלא יחנן לריאות בשער הזה כי אם הדברים האלה. ואם ישוב על דרך סכת האד, ובשלג, בעבור שלא עליה לן נראה, ואמר שאין סבה, כבר בטל עניין, שכבר החבר אצל, להחולת נסבה או עצה נבערת. — וכיון שהשלמות אל הברים צרך לבאר הסבה אשר הביאתי לדקדמים הנה. ואמר באשר הגעתו אל שער דעת העושה, ראיית אנשי רוחים את זה ובעור עת שלא ראוו, ואחריהם מפני עומק עניין ודקוות, ואחריהם חשבים שתיהיה ייעתו ייעה אחריו, ואחריהם חשבים לצייר במהשבתם גשם. ואחריהם⁵ איןם בושים בהגשנותם בפירוש, אך הם מבקרים לו במותם איכות, או מקים או זמן והזומה לה. ובקשתם ואת היא בקשת עצם

על בעלי הדעת זהה. ואומר הנה עיר, שמציאות אלה כישיאר לחם: סבבמהם כל אלה הנמצאות בלב אל שני שרים בלבד, ולא חשבות שלכל אחד מהם שיש שרש שחששו? הם אימורים אונחן הואים אותן וacs רבו אפנידם, כי הם נקבצים אל העילו' והחזק, אין בינויהם שלוש, על כן סמכוון אל שנים. וההובנה ממאמר זה וממצאי שיש למדבר עטם, שיאמר להם: כבר מזאננו התעללה ונונק שנבקין אל חמישה חוות. מהם מה שיחסש בדורות, ומהם מה שיחסש בשמע, וכן בשלשה הארכדים, ואינס יותר ראים בקבצתם אל שנים מזולתם, לקבצת אל חמישה. יש לנו לאחד להם עד: אבל מועלה ונונק מתקבצים תחת המראת, ושראשי המראת הטבעית שבעה, להובן וחזרו יוקירק ואודם ומראת השמים ומראת העפר, ואינס יותר ראוים, בקבץ הכל אל שנים מזולתם, לקבצת אל שבעה. ועוד יש לנו לומר לחם ששחמים נקבעים החת הטיענים, ושראשי החטע השעה, המזוק וודשן ודעם בישיט קרייט, וויהפל וויא קר לה, ואינס יותר דאים לקבצת אל שנים מזולתם, לקבצת אל השעה. וכן יאמר לחם על¹² הארבעה טבעים אשר הם סומכים אליהם הכל. וכן בעשר המאבות אשר על הדען¹³ בשתה מני התגעעה, וכן¹⁴ בשבעה מני היבטים, וכן בשלשה הומינים, ושלש הגוויות, ושלש הציגות, לא אהדריך בדברים עד שהיחר הפסד מה שונטו אליו מאפני הדחהclkות, שחלוינו מספר מבין שאר המספרים, וגוזו עלי. ואיסוף בו ביאור ואומר: כי בל אחד מהם כישוא וזכה לרוא דבר, לא יום לו כי אם בעור האחר לו, ושנידם א"כ נלאים. ועם זה אם היהו מבריה אחר לעיזו, שנידם מיבוריהם. ואם יהיו בוחרים, ירצה אחד מהם להחיות גשם, ורוצה האخر להטיגו, ירחיב שיחיה דגש הדואו¹⁵ חי. ואומר עוד אם היהי כל אחד מהם יכול להעלים דבר מהביות, שנידם א"כ נלאים. שנידם א"כ אינם יודעים. ואם איןם יובלים על זה, שנידם א"כ נלאים. ואיאמר עוד, כי אם הם דבקים, הם דבר א'. ואם הם נפרדים, יש ביןיהם דבר שלישי, ולא אפשר לבעלוק¹⁶ לדמותם אל החשך ההאר, המשתמשים בגבולה שלישי, כי אלה מקרים, והם אצלם גשימים. ויצאו אלה המעתות מסמכים למה שאמרו הכהדים, כי אין בורא כי אם א', באמרם (זכריש ל' ל' ע') אתה הראת לדעת כי י"י הוא האליהם אין עוד מלבדו. ואמרו (פס ל' ע') וידעת היום והשבות אל לבך כי י"י הוא האליהם בשמיים ממפעול ועל דארץ כי אני אל ואני עוד. ועוד (יעש פ' מה כ"ג) פנו אליו והשען בכל אפסי ארץ כי אני אל ואני עוד.

¹² ל' טבניש. כמה הילרכע יסודות הרמ"ע. ¹³ כי מהרמות מאר על
קענש. ע' רום חנ פ"ז, מלות בגון ז"י, ומהם נס קענש נסרא. ¹⁴ כי
הנושה. מונעה כסעה ב' הנושא, פ' מעלה ומטה וסבכ. וחוגעת
מיין הגמינה. ומונעה הליימה והלה פ' השטחנה, והמעת בענש וויל הרים
בקבשה כמו גמינה. ומונעה הליימה והלה פ' השטחנה, והמעת בענש וויל הרים
וופסכל. ¹⁵ כי מיי שכמות. ענס הצלילים שגדלים וועס היגנדים,
עמאן קל. סכוות לאל מלך נזרו, וועלס קמוכק מסס. ¹⁶ קלט. כגרותה ול'!
ע' צדר פיקוח ליס הממיין. ופְּלַמְּד נורחות, מורת עולס הימליך, שיגנדים,
פ' אנט. ¹⁷ מי מת יה. רלה מורה ה', בע"ה, חותם הלבבות ה'
פ' אנט. ¹⁸ הוון ז'. נדרירט פהלה הינס מוכנים, כל' זה וויל
הנטען פס פביבים זה לה, מכה"כ בפְּנֵי דורולים? וע' דנלוורן זן זט.

ואומר: כי זה לשתי סבות. אחת מהם כי כל דבר יקר⁹ החשנה במה שיעלה ממנה, יתרה ורחבת, מהשנחתה בדבר הנקל, כאשר הוא יזען. כי מציאות הובונית יותר קלה ממציאות הפוניות. והשנית כי המהטענים במדוע הזה רבו אמרותיהם, והיתה סבת זו אם מיעוטם הבנו-או מיעוטם שלב אוazon לדחות או עזיבה ועצללה או נטות אל התאות, אשר הקדמוני בפריחת הספר, ובכבודו זה נצרכנו להלotta העותם, במה שנזכרן לגולות האמת. וכאשר כלינו מלאה החתשות העותם אתחיל בעצם המאמר. ואומר, שאלתינו ית' הווינט על דין נביינו שהוא אחד ח' יכול חכם לא ידמה לו דבר ואין דומה לו פעליו. והעטינו לנו על זה האותות והמוותים, ובכלנו מהר אל מה שיעלה לנו מן העין מה שהוא אחד, כמו שאמר (לכטס י' כ"ג) שמע ישראלי א' אלחינו י"י אחד. ואמרו עוז (פס ל"ג ל"ט) ראו עתה כי אני אני וזה ואני אליהם עמי' ומוה, ואמרו (פס ל"ג י"ג) י' בידך ינחנו ואני עמו אל נבר. ומה שהוא ח' אמרו (פס כ' ל"ב) כי מי כל בשיר אשר שמע קול אלהים החיים מדבר מהן האש ונמר. ואמרו (רומיים י' י') י' אלדים אמרת הוא אלהים חיים ומלא עולם. ומה שהוא יכול, אמרת (רו"ב מ"ג כ' י' זעיר) כי כל הובל ולא יבצר מך מותה. ואמרו (לכטס י' כ"ט י"ח) לך י' הגודלה והגבורה והתפארת והנצח והזהר ונמר. ומה שהוא חכם, אמרו (לכטס ט' ל') חכם לבב ואמץ כה מי הקשה אליו ישלם. ואמרו (פסחים ט' מ"ה) אין חקר להבונתו. ומה שאין דמותה לו ולא לפעליו, אמרו (מקבים פ"ו ח') אין במרק באלהים י"י ואין במשיח. ואorder ששמענו אלה החמתה עניינים מספרי הנבאים, התעסקנו לקיימים מדריך העיגן, ומצאנם בון, ומצאנם עמו בטול כל טענה שישיטען עליו כל מי שחולק עליינו על דבר מהם, והם אינם משתורלים בהו כי אם משני פנים אין להם שלישיו¹⁰. אחד מהם רקשו על הכרואים. והשניים שהוא תופש אותו בכל מלה שנטארו בה. וכל מלה שגבעה בהגשת המלה, או בחערותה. וכאשר תהייב לנו

ט' ה' נסיגמה. ס"ה קבבנה, וכן נללה משבגהה. י' רקמו על סכריםוים וכו'.
לו' ב' בעניי ה' נסיגמה, י' מעלו סברתס מזא פינס. מ' כי יLOW קיזר ג'וורי
כפיו, למ' מה ס' צענוי גבס צק קוח. ו' כי יוקמו לת' סכריםוים
בל' ק' סמיהרים מה הקדום כל תחומי גבס, על לך קח מהמת, ולמה ע' ג' בטדרה
וירטבם ג' בזון כמו קיבלן סמיהר נסמן. י' יפלו עליו סמספר. ע' מורה ב'
ונקלהמה ט', מוכה ג' בזונות שער קיומ' פ' חפן ל'.

מאמר שני אחדות

מאמר שני אחדות

לא נתקן ללשונינו להגיעה בכת אחית, כי לא מצאנן בלשון מלאה מקבצת אללה ה' ענינים, ונוצרנו להלען עליהם בשלש הטלוות, אשר קשרו דבר בבייאר שהשלב ראמ' בכת אחית. ואל יחשוב שתקדמוני יתרך יש בו ענינים שונים, כי כל אלה הענינים הם כלם בענין שהוא עשה, אך מליצתו היא אשר הביאתנו להוציאו בשלש מלות. כי לא מצאנן בדברים המשומשים מלאה שהקבץ אותם, ולא יתכן לרבותיהם להם מלת, והחיה הטלה בלתי יזועה, ותהיה צרכיה לפירוש, ונשוב למלות רבותם במקומם. אם חשב חישוב: כי הענינים האלה מחייבים שניים, ר' ל': שיחיה זה זלה וזה, אבל לא הפטדר מה שצפוי בענין האמת, והוא שהשוני וההשתנות לא יהיה כי אם גנשימים ובמקרים, אך בורא [הגשמיים]¹ המקרים הוא מרום מכל שני השתנות, ולא יספיק לו זה עד שאשביעתו באור. ואומר, כי כאשר אמרנו אמונהיעשה, איננו מועל הוכחת בעצמו, אך מועל שיש לו הינה עשו. כי אם מי יי' יכול חכם אשר הם פרושי עשו, אבל לא יהיה עשו, כי אם מי שאלה הענינים לו בכת אחית ([א"ב]² אינו מועל הוכחת בעצמו אבל מועל שיש לו הינה עשו). ואחר שההובנה בו והקוניה, שבתי אל פניו קדש ומאתמי בהם בittel הולת מטנו, (קדיס ל' ל'ק) אין עוד מלבד. (ולוכ' כ"ו י"ל) ומה שפטץ דבר נשמע בו. ועוד (ולרכ' י"ל ל') יהיה י"א אחר ושמו אחר. ואחר בן אמר שבעיר הזה טעו הנזירים והשבו בו זלתו, ולבאים זה אל שיטמותו שלשה, ויצאו אל הכפרה. והנה אני מקים שעלהם מהתשובה, בקהושכל, ובאהד האמת באחדותם אעדור. ואני מכאן בתשובה הזאת עמי הארץ שביהם, כי הם אינם יודעים כי אם השולש במונחים בלבד, ולא אטיריד ספרי בתשובהם מפני שהוא מכוון ונקל, אבל אכון להסביר אל החטףם, אשר חשבו שהם מאמינים בשלשה בעין ובדקתו תבנה, וכן אל אלה המרות והלו עצם בהם ואמרו: לא יברא כי אם דבר חכם חי, ותחשוב כי חיתו וכמתו שני זברום וולת עצמו, ושבו אצלם ג'. וחלחל מה שחגג בו התשובה עליהם, שרם אינם נמלטים משיחבוחו ושם או לא גשם, ואם השבוחו גשם. הם טועמים בפת' עטם, ועם זה הם ח'יכים בכל תשובה שהשיבו בה על כל מי שיונשיהם. ואם לא יחשבונו גשם, אמרו שוש בז'ני, עד שיחיה האנו והאינו תארו לאחר, הוא אמרם שהוא מוגשם באמה, אבל אמרו לו לשון אחר, כי מות שיש בו שני הוא גשם ולא ספק, ואנחנו בבר קי'מן, כי הענינים האלה הם הגאר אדר, אבל בש'ן לא יכול לקבוצה בדור, באשר יכול השבל לקבוצה במען. ורומה זה למי שאמר שהוא אינו עיבר האש, אבל הוא עובד הדבר השופך המאייר העולה לטעללה, אשר הוא האש באמת. ואחר בן נשחרל עם שיאמרו בפהם שהוא גשם, וכן יתחייב שלא יאמרו לא יתכן לאמר שהוא גשם, אבל גם ש'ן עשו. ואלה, ירhardt האל!³ ככל אפנוי הابت הראדי, והוא שאנו מוחנו המון המתוקן, אבל ממי שידע קודם שעישה ואיך יהיה. ואלה השלשה ענינים מצאים שככלו לעשינו פתואם בלי מחשבה²⁰ מביאה אהת, והוא, שבמה שעשה התקנים לו שהוא חי יכול להיות כי אם דבר באברה. ולא יתכן, שניגע השבל אל אחד מהשלש הענינים האלה קודם الآخر, אך הוא מגע אליהם מהatoms, מפני שהוא שקר אצלו שיעשם וולת חי, ושעשים ולת בול, ושיבא מעשה גמור ומתקן, ממי שלא רעד אך יבא דפעל, כי מי שאינו ידע לא היה מעשונו. ובאשר התקנים בשלנו אלה השלשה ענינים בכת אחית,

שמש וממערבה כי אף מבלדי אני י"י ואין עוד. ועוד (פס) אני י"י ואין עוד חולתי. ועוד (פס מ"ס כ"ה) הלא אני י"י ואין עוד, והחומה לוה. ואם יאמר אומד: אם כן מה ענן אלה השמי שמות המשמשים תמיד במקרה י"י אלהים? נאמר לו כי בר אמת שענין שהוא לעניין אחד, באמור (פס מ"ס י"ח) כי כה אמר י"י בורא השמיים הוא האלים. ואמרו (חכמים ק' ג') דעו כי י"י הוא האלים. ואם זה הביאר אל השגית אם יספְּר אחד מהם בפועל אחר, והשני בפועל אחר ורומה לו, בלשון (קופטים ח' צ'ט מ') וילך ויבצע בן יונא ושוב בבריו ולגען hei שביעם בנים יונאי ירבו. ספר השם הזה בפועל אחר, וספְּר החابر בפועל אחר, ולא השניה, כי בבר אמת, כי ירבעל הוא גדיען. ואם יאמר אם כן מה ענן אמרו (חכמי מ"ק כ"ג) אלהי י"י לרוב. וכן (פס כ"ב ל"ג י"ל) ירעם ממשים י"י ועילון יתן קול? נאמר זאת עללה שנייה, ירעם מפטי שהוא עליון, והעירה כי אלהו ואתה י"י. ודומינו כלשון (חכמים מ"ט ז') שמער זהה כל העמים האוטו כל יושבי הדר גם בני אדם גם בני איש יהוד עשר ואבין. עניתו שאותם עמים ואתם ישביבי חלה, ושאותם בני אדם ושאותם בני איש, ורומה לאמרו (יעניש מ"ז) אל תירא עבריך ואל תחת ישאל. אל תירא עבריך יעקב וירושון בחורי בון, שאתך יעקב ואתה ישורון. וכלל אומר כל מה שימצא בספרים ובדברינו אנחנו המיחדים, מלשון בספר ברוריאנו ימושיע, והולך על מה שמחיבבו העין האמרי, ביל' ספק שהוא פודרך העברה מהלשון, ימצאו המהפחים כאשר יקשוון. וכן השער הרה צריך להרחב בספר הזה, ושබאר דרכו העברות והמשמעות והחוב הלשון. כי בבר באדרת' מזה שעוזר דחכ בפתחחת פירוש התורה לא אשוב לשנותו. אך אכון לבאר מה שיש (בלבד) בלשון בכל ספק שבא לידי בלבד — ואם יאמר: מה עניין אמרו (פס מ"ח ע"ז) י"י אלהים שלחני ורוחו. נאמר כי יסדר להיות עניין בrhozo, כאמור (חכמים ק"ס ל') דרשנו י"י ועוז פורשו בעוז. וכאמורו (יעניש כ' י"ז) ועילך יוווח י"י וכבונו עליך יראה, ופירשו (חכמים ק"ב י"ז) כי בנה י"י ציון נוראה בכבודו. וכאמור (יעניש י"ג ק') י"י זעמו ופירשו (נק' ג' י"ה) בזעם הצעד ארץ, וכן פרשו הנה (מכמ"ט נ' ל') ותעד בס ברוחך ביד נביאך. אלה ואיך זה דבר מוה שיבא לדינן ונמצא לו העברת וஸות שאפשר אין צרים יותר מה שירוה שהוא חי יכול חכם, הוא מה שההאט לנו שהוא ברא דברים, ובכח שלבון ההבר, כי לא עשה כי אם יכול כי אם חי, ולא היה העשי המתקן, אלא ממי שידע קודם שעישה ואיך יהיה. ואלה השלשה ענינים מצאים שככלו לעשינו פתואם בלי מחשבה²⁰ מביאה אהת, והוא, שבמה שעשה התקנים לו שהוא חי יכול חכם, באשר באברה. ולא יתכן, שניגע השבל אל אחד מהשלש הענינים האלה קודם الآخر, אך הוא מגע אליהם מהatoms, מפני שהוא שקר אצלו שיעשם וולת חי, ושעשים ולת בול, ושיבא מעשה גמור ומתקן, ממי שלא רעד אך יבא דפעל, כי מי שאינו ידע לא היה מעשונו. ובאשר התקנים בשלנו אלה השלשה ענינים בכת אחית,

¹ עיל' גנברך. מס' י' מה נמצק לנו למלך מלומך נטעין ז' רלה מורה נכויס מלך ה' נפקיים ודים סמג'ר קמה גאכל ועתה, כל עניין קתולריים כמיומקס נכ"ק נזרה כל ע"צ. ²⁰ מזילה קמה. ז' ועלא מלטה מלטה.

שלל בורא מלה קדמוניה לא סרה ברואה. והשער הזה²³ כבר השיבו
כמה הפעם הפעם הזאת על אשר השיבו אל הרווחנים, ובארתי שמלת
ענינה בראיה, וגלייה שההאר ההור האר החכמה; ואין רוצם בו שבוא
הדברים בכל, דוא החכמת, אבל רוצם בו שברוא הדברים מותוקנים, עיד
מי שיראה אהוב כי חכם עשה אותו. וואיתי אהרים נתלים בענשה אדם
בצלמנן (ברלאט' ה') ואמרומים שוה הדבר רומו לרובי'ם²⁴. ואלה יותר סכלים
במאנשין הדרם, כי לא ידען כי לשון העובדים מורת לגדול לאמור גפעל
ונגעשה והוא אחד, באשר אמר בלק (גמלדר כ"ג ו') אויל אוכל נבה בו.
וזאמר דנייאל (כ' ל'') דנא חלמא ושרוא נאמר קודם מלכא. ואמר מנוח
(ספיעס י"ג ט'') נערזרה נא אויך וגעה לפניך נדי עזים והחומה להם.
וזאהרים חושבים בענין (גרלטיכ י"ק ה') ורא אלהי י"י באלוני ממרא
ואונטמי, שהוא הענן אשר גראה לאבדם הנקרא בשם הזה הוא שלשה;
כבי הוא פירש אחרין, שלשה אנסים נצבים. ואבאאר כי אלה הם סכלים
שבישבעו (קס ס' כ"ג) יונטו שם האנשים יילכו סדמה ואברהם עודנו עומדים
לפניהם י"י. הוא יונטים יי' האנשים כבר הלווי וכבוד י"י עומדים ואברהם לפניהם,
ובטל שיחורה הוא הם, אבל גראה הכבוד תחול לאברהם שולמד ממנה
אנשים חסידים וראוי השם. על כן אמר להם (קס ס' ג') אדני
אם נא מצאתין חן בעיניך; רצחה לומר, מלאכי י"י, על דרך ההסתה הנמצאת
בלשון העברים ובלשונו אחרות, נאסר אבוח (קונעיס ז' כ') לעתות אמר. וכבר
רוזים, חרב לי"י ולגדעון. ואמרומים (קס ט' ז') לעותים לאמר. וכבר
הכחית (קס ט' ל'') ווגד. ואמרו (ק"ג ע"ו י"ג) ישלח אבשלום. והסתה
יוקח את אחיהopol והחומה לזה.

ונעל הדשווית יגידהר האל! ארבע בחתום. השלש מלה יותר
שלבורי אורה קדמוניה לא סרה ברואה. והשער הזה²³ כבר השיבו

יקח את אהיתופל והחמה זהה. ואלה האנשים, יורדך האל! ארבע כתות. השלישי שלוש מהם גוועו קדומים, ורביעית מקרוב יצהה. הראשונה רואה כי מישחם גוועו רוחו-תהברא יתברך. והשניות ראה שגופו נברא ורותו מהבורא לו. שלישית רואה שרוחו וגופו נבראים, יש בו רוח אחרת מהבורא. אבל ההרביעית חושבת שווא בכם הנבאים בלבד, וסוברים בכך הנזכר אצלנו, כי אשר נCKERנו בבני כורין ישראל (צムע ל' ל'ci) כי הוא להגדיל לפלאר בלבד. וכאשר חשבים זולתו ענן אברם ריד' הבורא.

²³ נגיד הצעוני. מילמר לה' לעת קרבייניה. ²⁴ רומו נרכיס. עיין מלך רגה גראט' כפ' ע"ל קענין זא. ²⁵ וויה וכוי. עיון נגעין זא לנג'ר סמלס רלהכ' ע' על פסוק סוח נפרטו על' כהוועה.

ונמצאו לאדם, הדוחים ביל' ספק שהייה כי לעצמו וחכם לעצמו, ובוטל מה שנטו אליו האנשוש האלה מעיקרו. ועם זה לא דשלימו מה שראו לידיעת כל דעתם, והוא שאמורו עצמו וחיותו וחכמתו, ויעיבו לזרר וככלתו ובן עין שמעו רואיה. ואם אמרם ג' החכם מספיק להם מזביח, ואמרם חכם מספיק לדם משועם רואיה, אמרם ג' החכם מספיק להם מהרי, כי אין חכם כי אם ח' היל' הראה שהם לא הלבו על דעתם אפילו אחר עיניהם, אך בהיכלו במאמוד הזה לעמוד בו בוגר מה שנאמר להם. ואחר כן אומרים: כי אם היה אפשר בעניינו שני אחד, היה אפשר בו בל שני שבעלים²¹ כי העין אינה מעין כי אם בכללו הדברים ומיניהם, ואני מעריך באישים ופרטיהם. ואם הדאנשוש האלה השבו להבאה ראייה מן המשובץ, כבר בארונו הפוך עליהםים באלה שנותו אלו. ואם הביאו ראייה מן הכלוב, במאה שאומריהם קדחת, ראייה הכלוב אמר רוח ומלה, הוא אמרו (קהל' ל"ג כ') רוח י"י דבר ביי ומלהו על לשוני. נאמר כי זה הרוח ודמה בראויים, הם הדברים המופרדים אשר שם הביאו בפי נביאו, וכבר ידעתם כי הספרים קוראים שם הכרוא נשא, כאשר אמר (קהל' כ"ל 7') אשר לא נשא לשוא נפשי במקום עניינו עמי. וכאשר היה בברואים נשא ורוח עין אחד, והיה נשא בברוא עניינו שם, כן לו רוח ועיניו חזון ונבואהו וזה מאלה המביבאים ראייה מעוטה דעתה בלשון העבריים. וכן מצאתי קצתם מביא ראייה, כי הקפרים אמרו, כי רוח האל עשו. אמרו (ליוב' ל"ג ל') רוח אל עשתני ונשתח שדי החיה, ואמרו שדר בברוא עשה, אמרו מלכים ל"ג כ') בדבר י"י שמים געש. וראייה עיגם הוא ממעטות דעתיהם בלשון; אך חוץ הספרים באמורם כי העושה עשה בדברים בזווין, או במאמורו, או בהפצתו, או ברוצזון; ככלומר שעשה אותן בכונה, לא על דרך השוא ולא בשגגה, ולא בהכרת, כאשר אמר (ליוב' כ"ג י"ג) והוא באחדומי ישיבנו ונפשו אותה יעש. וזריזים באמורם שדו עשה אותן בדרכו וברוח פיו ובמאמריו ובקריאתו שעשה אותן בבחנה אחת, לא במדה מהזון, ולא הלק אחריו חלק, כאשר אמר (קהל' מ"ק י"ג כ') קורא אני אליהם יעדתו יהדו. ונדרחה לנו זה בדבר אשר נאמר לו בו או שנפה בזרכו פין, כן אמר (קהל' ל"ג כ') ובrhoח פין וזה עיטה אהום בבחנה רוח אפק (קס י"מ ט"ו) ומזה אני מוצא אותן עיבטים דעתם. ושעיניו התזו (קהל' כ"ג י"ג) עני ה' נצחו דעת. ושבכידיו איסוף (יטע' ל"מ כ') בבראו אמורים כי ידו העשה (קהל' ע"ח ל"ה) ואף י"י עשתה זאת. ושרחמי באים (קס קי"ט ע"ז) יבואוני רחמייך ואחיה. וויה כל אחד מאלו הדענינן והוזומה להם מוחה אחרות מוסיפה על דרכם וומלה, מפני שלכלם פער מיחסם להם באשר להם פעל מיזחם. ואלה, ישריך האלים! והוזומה להבאה אצלנו העברות ברבור וורחבות נרחבת בהם הלשון, ולכל אחד מהם הקרבה והבנה, אבלו אותו בעודי בעזות האל.

ומצאתי באתם חושב עין י"י קני ראייתך דרכו (קהל' מ' ל"כ)²²

ומצאתי קצטם החושב ענין יי' קבנני ראשית דרכו (מכל מי כי')²²

22 כי העוני לויינו וכו'. ר' ל' סבגא הצלילית סי' נטוול סבגה כליה, כי סככל מיציטת הלאה מזמור וומזכרון עלייה, יי' גדר וסכללה, כמו שסכלל יסתוט עיל' הלאה נאר כהו מי מדביך, גדר כליה, מהמיין כל מין צי' מלך.²³ צלבור מלך וכו' עיל' ויקוט בלחטינה הנלעדיות להלעדיות (מענן) הדר לפיעם קדמוני כוה, וומזכיר נאמכם קי'ן דרלהית בורה. בלההית נמי מהמר כוה. פום פטיגות, וכגן.

כל אדרת, ובב' אויר וכל נמצא, וכל נמצא, בבר החבצל בראית
כל אלה המהשכנתן. וכאשר התרקי'ס זה בשבל, בן התקיים מון
הקסטרים, והו, שהדברים הנמצאים המשמש שרשים; המוץק, והצמת, ובועל'י
וילוי, וכוכבים, ומלאכים. והרחקין הספירים מהדורות המשמש אל הבורא
או שידמת להם, ואפסו ביקר שבמצק, והוא הזוב והבסק (עטיפה מ' ס' 1)²⁶) לתי הדמיוני ותשוע ותשילונו גורמה. חזלים והב' מביס ובסק בקנה
ויאיר שבדמותו יתבך; לתי הדמיוני ותשוע, בטל בו שידרת הוא דומה אל דבר. ואמרו
ויאיר שבדמותו השמיוני ונגדה, בטל בו שידרת הוא דומה אל ומה
אתם תערכו לנו? חפסל נסיך חרש. המסקן תרומה עץ לא יתקב' יבחר.
אמרו בעליך חיים כלם (זכריו ל' ע'ו—י'ח) גושמרותם מאי לנטשוחיכם
יע לא ראיTEMם כל המוניה פן תשחותן ועשיותם לכם פסל המוניה כל צפוף נסיך
תבנויות זכר לא נקבה הבניה כל בדמיה אשר בארץ הבניה כל דגה אשר במס'ם
אשחר תזעף בשמים הבנויות כל רומש באדרמה הבנויות כל דגה אשר במס'ם
ממדות הארץ, ואמרו בכוכבים (יקיע' מ' כ'ב' כ'ג') ואל מי הדמיוני ואשה
אממר קדוש שא מרים עיניים וראו מי ברא אלה המוציא במקסר צבאות.
אממו במלאים (מלח'ס פ' ט' ז') כי מיيشחק יערך לי'ו' בבני אלים. ובקבוץ
כל נמצא והרחיקו, שידמו לבורה או שידמה אליהם הבורא. ואלה הדברים
המיטופרים, הם השרשיהם (הברואים) הבוטה בהם, וראו שישוב כל דבר מסתפק
מעמיהברות הלשון אליהם עד שישכים עם. ומזה מה שאמיר הבהיר (ברלקי'ת
עמ' כ' ל' ז') וברא אליהם את האדם בצלו'ם אליהם ברא אותו. ואבאר
שזה על דרך ההגולה והחשיבות, והא, כאשר כל הארץ שול' והగיל
אתה מהם, באממו: זאת אוצץ, ושבל ההרים של' והגיל אחד מהם, באממו:
אתה הדר, וכן לו כל הצורות והגדיל אחד מהם באממו: זאת צורת, על
כל דרכ' היחוד והסגולה, לא על דרך ההגשמה. ומהם מה שאמיר הבהיר
(זכריו ל' כ'ז) כי י' אליך אש אוכלה הוא. ואבאר שרוצה בוזה שהוא
באש שורף למי שיבר ובחש, ואני מזא בלשון שהוא מדמה בלא כ'ג'.
אחרי כלב מה אחריו פרדועש אחד, עניינו, כלבל' מה, או בפרועש.
ופני אריה פניהם בבני גה, עניינו, בפני אריה. וכן
אש אוכלה עניינו באש אוכלה הוא שהוא עונש. ואחרי כן דבר אל
אתה הבמות ואמרו: שענין הכתוב טובל שני דברים לא הכננו על הבורא,
ושאל נשר מהם דבר שלא נכנן תחת עניין שהוא עשו. ומן הבהיר,
באשר הקדמוני (זכריו ע' ע'ז) פן תשחיתו, ושאר הבהיר. ומן המקובל,
כפי מצאנו חכמי עמנון הנאמנים על הזרחיינו בכל מקום שמצוות מאומה
בבריאות, מן המשבל, וכן הבהיר, וכן המוקובל. מן המושבל; שאלה
ההפרקיים והחבירים הם אשר בקשנו לדם בורא וממצאונו בשבלנו. ומצאנו
שלש אל נשר מהם דבר שלא נכנן תחת עניין שהוא עשו. ומן הבהיר,
באשר הקדמוני (זכריו ע' ע'ז) פן תשחיתו, ושאר הבהיר. ומן המקובל,
ושאל נשר מהם דבר שלא נכנן תחת עניין שהוא עשו. ומן הבהיר,
לשוש הקודם. והם תלמידי הנביאים, ווירדים יורה דבריו הנביאים. ואלו
זה אצלם שאלה הטלית בಗשומות, היו מהרגים אותם לנו כאשר הם.

²⁶ חבל וכיו'. כונמו על תרגוס מונקלם, ספייה נאסר מהו במר' נארהקט

שהתפקידו בז' השתי כהות ייחד, תחביב מה שהתחייב בו הראשונה, מפני שאמירה שהторה אלהית עלינו, ומה שהתחייבנו בו האחרונה, מפני שאמרת כי הנוף מחרוש. ואם זה מה שיש בשער בטול ההורות וביאת המשיח לא תמלט ממנה, והוא, מה שזכרתו בקדמת לגלות התשועה על מי שהאמין שהוא שנים או שלוש או יותר, אך הוא אחד נפרד. ואסטיך לזה מה ששאלוי יאמר אומרים: איך היה מה שהייא יותר דק כל דק בענין חזק מכל חזק? אומר: כי החכם שם לשער הזה סימנים בנמצא, והוא, שהנפש יותר דקה מהגוף והיא חזקה ממנה ובזה מנגיג את עצמו, ועל כן הינו האבות נשבעים (ירמיה ל' ע' ז') כי יי' אשר עשה לנו את הנפש הזאת. וכן החכמתה יותר דקה מן הנפש והיא חזקה ממנה ובזה התנהגה, ובבעור זאת המצאנה לבדה מיויחסת אל חברו, (מקל' ב' ע' ט') יי' בחכמה יסד ארץ. וכן בארכוב יסודו אז רואים הדברים שהם יותר דקים מן העפר, והם יותר חזקים ממנה, מפני שהם שוקעים בו ועוקרים אותוו. והרות יותר דק פן החמים והוא חזק מהם, כי הוא מנייע אוחז ופעמים ישילכם. והאיש יותר חזקה מן הכלב, כי עגלת האש סובבת הכלב, ומתחנעתה המתמדת תנוץ הארץ וכל אשר עלייה במרכו, והתונעה הדעלינינה המוזרה אשר מסבבת הגלגל-הגדול לא ייע לה אדם סבבה מניעה, כי אם מוצאות יצירה ית', אשר הוא דק מן הכלב וחזק מן הכלב. וכן החבר או כי כל דבר שהוא יותר דק בענין הוא חזק ממנה. וכיון שהקדמות העניות האלה, אני רואה לכתוב וזה התראים והדברים ששולאים עליהם בענין הtot, ממה שעולה על הלב, ונמצא בכחוב, ונשמע מדברי מאמין. ואקרום. וזה מאמר כולם.

ואומר: כי כל מה שרומות אלוי בענין הזה מעצם ומקורה, או האר לעצם ומקורה, לא יישר ממנה לא רב ולא מעט בענין העשה. כי זה העושה יתרוקן וועללה התקיים לו שהוא עוזה הכלב, ולא נשאר עצם ולא מקורה ולא מה שחוואר בנו, אלא שבר נבר ונגביל ונבלול והתקיים שה העושה עשו, וכבר נמנע ונשקר שייאמר עליו מואמה ממה שהוא עשות. וכן מה שמצו באספדי הנבאים מהאר עזם ומקורה, اي אפשר שלא ימצא להם בלשון עניינים זולת ההגשה, עד שישכים למה שהחיבב אותם העין. וכן מה שנאמרהו אנחנו דמן המאמינים מתאריו מהה שידמה להagationה, הוא ממן הקרבה והמשלה, ואני בגשנות הורבים אשר נאמר כבוחם על בני אדם. וכיון שבארתאי אלה השלשה גנניים, אל יטעד המעין בספר זיכניטו עליך הספקות, מאמרך חי, ומאמרכ' חוץ, ומאמרכ' רצה וכעס והדרמה לה. וכן מהה שיש בספרים, כי אלה המועלות לא נאמר אותן אלא אחר קיום השרש, כאשר הקרמן אליו שיישבו אליו ונישאו עלין, כי הבניין איינו גנבה כי אם מהו הדר ולמעלה, ואני נבנה ממעלה למטה. על כן אל תה נזק בעבור התאר שטראה אותו בספרים, או שתמצא אותן ממכבים עליון, והשוב בספק. אבל הקש אותו על השרש באישר רבר בהרב להבהיר ראתם

והנה אני מציע אלה העניים על עשר המאמנות, ואדבר על כל אחד מהם במה שיכיר ואומר כי אנשים סבורו כי היה הדעתן עצם, ונהלכו דעותם בו. אמר קצטם אדם, ואמר קצטם אש, ואמר קצטם אויר, וקצתם כבף. ואחרים אמרו דברים אחרים גוזת אלה, וכיוון שהתקיים שהוא בורא

אך התברר להם מהנויות, חוץ ממה שיש בשכלם, כי אלה המלצות המוגשותו, רצה בהם ענינים גחולים ויקרים, הרגומס באשר התרברר להם. ומזה תרגום (כמעות ט' ג') הנה יד י"י היה, הא מוחא מן קדם י"י הייא. (קס כ"ה י') וחתה רגלי, הגמאות והחותה ברוטה יקירה. ותרגום (קס י"י ג') ע"פ י"י, על מררא די". ותרגום (כמלכט י"מ י"ח) באזני י"י, קדרת י"י, וכן כל מה שドומה לה. וכךין שבארתי שהמושב והה庖ה והמקובל הסכמו בלה על הרתקת הדמיון מאלהיהם יתברך, אני וחוצה לאיץ אלה המלות הגשומות, ואומר שדם עשר. ראי ש באמורו (צעניש נ"ט י"ח) ובבע ישעה בראשו. עין באמורו (זריזוס י"ט י"ג) המיד עני י"י אלהיך בה. אזן באמורו (כמלכט י"ט י"ח) כי בכחם באזני י"י. פה באמורו (כמעות י"ט י"ט) על פי י"י. שפה באמורו (הקליס פ"ט ל"ב) ומווא שפה לא אשנה. פנים באמורו (כמלכט י' ל"ג) יאר י"י פניו אלין. יד, באמורו (כמעות ט' ג') הנה יד י"י. לב באמורו (כרלקייט ח' ל"ג) ויאמר י"י, על לבו. מעיים באמורו (ירמיה ט' ל') על בן המו מעי לו. רגלי באמורו (הקליס נ"ט י"ב) והשתחו להדם רגלי. ואלה דברים והחומה להם ממעשה הלשון והרhubba, חפל כל אחר מהם על עניין ובברתו בהמה שנמצאו בזולות ענן הברוא, וכן כי הלשון בן אמתה ומונגה, שארחיב ותשאל ותדרה, באשר מוחיבת ואומרת שרשמי מדברים (קס י"ט ז') השמים מספרים כבוד אל. ושיחס מובר (ליך כ"ט ל"ג) אבדון ומות אמו. ושהאנן שומעת (יל' ל"ג) הנה האבן האמת תהיה לנו לעדרה כי היא שמעה. ושהחרום מדברים (יטשא נ"ט י"ג) ההרים והגבועות יפיצו לפניכם רנה. ושהגבועות לובשות (הקליס נ"ט י"ב) וכן גבעות התגברת, והחומה לה, מטה שלא יספר מהרה. ואם יאמר אומר: מה היה החועל שהרחבת הלשון זאת לרוחבה שתרפל לנו אלו הפסוקות, ולמה לא סמבה על מלות אמות, והותה מסירה מעליין זאת רוחה? אמרו: כי אלו סמבה על מלה אחת, היה השטוש בלשון מתמעט ולא היה מגע להנץ בה על קצת המכוניות. ואלו הינן באים לספר עליון בלשון האמת, הינו חיבים לעזוב להנזה שומן ורואה רחוף חף, עד אשר לא יעלה לנו כי אס היות בלבד. וכךין שבארתי הדבר הזה, אשוב אל העשרה החם בביורום וענינים, ואומר: שרצין הנבאים בראש עניין השגחה, באמורו (כרלקייט מ"ל י"ג) ואשmeno בבודיו ומרם ראש. ורצו בעין השגחה, כמו שאמר (מפעל ט"ג ט"ז) באור עניינו עליו. ורצו בפניהם הרצון והכעם, כאמור (כמלכט ל' י"ג) על פני מלך חיים. ונאמר (כמעות ט' י"ח) יזכר נא עבדך דבר באזן קובל הדברים, כאמור (כרלקייט ל' י"ג) על פני אהרן ובנוי. ורצו בעין (מפעל י' י"ח) שפתיה יד י"י. ורצו לב לבם. ורצו ביד ימולת, כאמור (מפעל ז' י"ג) גער. ורצו בעין קטרה יד י"י. ורצו בלב חםם, כאמור (הקליס מ' ט') ותווך בתוך מעי. ורצו ברגל הכרח, כאמור (קס ק' ל' י"ח) עד אשית אייביך. וכןין שנמצאו אלה המלות בני אדם על זולת ההגשמה, ואחד בן אומר בקצת העתים, כל וחומר שיכשר פרושם בעניני הברוא על זולת ההגשמה. ואחד בן אמר: כי כבר מצאנו אלה המלות במוצק, ולא שיכשר شيئاו לו פאותה מן

על הזמן לא יתכן شيئا ליבורא זמן²⁹, מפני שהוא בורא כל זמן, מפניו שלא סדר לבחו ואון זמן, לא יתכן שיעיתקהו החומר ושהזמנן איננו כי אם מדרת קיומם הקיימים, ואשר איננו גשם מזרום בהחומר וממדות הקיטום. ואם נספר עליי בעמידה וקומה היא על דרכך קרוב באשר הדקמן. וזה אשר בספרים האמורים (מקבילים 15' – 17') מעולם ועד עולם אתה אל. ועוד (טסuis מג' י"ג) כי מיום אני הוא. ועוד (קס סס י') לפני לך נוצר אל ואחריו לא יהיה. אבל שבם כל אלו הנקודות מן חעדים על פועלו. ואשר אמרו: מעלם ועד עולם אתה אל, אינם רוצים בו כי אם לא סדרמושיע תחולת החומר לעבדך, כאמור (מקבילים ס"ח כ"ה) האל לנין אל למשועות. ואמרתו ית': לפני לך נוצר אל ואחריו לא יהיה, רוץת בון, קודם שאשלת נבייא ואחר ששלחתין, אין אלה מלבדיך; כי כבר הקרים לפני עבדך אשר בחירות, ובשzon העם יקשר שיאמר האדם לפני, והוא רוצה, קודם פעולו. כמו שאמר יובב (צ"ג י"ה י"ל) לא בן אויחילה והוא אחריו, והוא רוצה, אהדר פעולו. כמו שאמר נתן הנביא (מ"ה מ' י"ל) ואני אבא אהדריך ומלאתי את דבריך. וכן גם מים אני הוא, רומו אל יוס ונבדר יוס מעמד הר קרניין או מה שרוימה לו, והוא אומר מן העת ההיא, אני הוא המצויה אתכם בזיה, והמויה Ard אתכם מזה, והמצויל אתכם מזה, מפני שגמר המאמר אפעלומי ישיבנה. ועל הקנין כי כל הבוראים הם ברואין וממשיעו, ולא יחנן שנאנמר שكونה זה מלבדיך וה, ולא יקנינו להו יותר ולהו, פתחות. ואשר נראת בספרים אומרים שעם סגולוּן וקנינו וחבלוּן ונחלתוּ (לנרטיס ל"ג ט') כי חלק י"י עמו יעקב חבלי נחלתו. אין זה כי אם על דרכך הגדול והכבד, מפני שאצלנו ס galת כל חלק החבדים ומונחים, באמור (מקבילים ט"ז כ') י"י מנת החלק וכמי, וזה על דרכך המגלה והגדול, ועל דרכך הגדול והכבד לאלה לאדם ולאמנין, באמור אלהי הכל, וזה ממענו על דרכך הגדול והכבד לחסדים. — ועל כי הוא אלהי הכל, והוא ישב י"י מך לעולם, רוצים בו הקיטום. ואשר אומר (כملגר כ"ט י') קומה י"י יופצוי אויביך, אינם רוצים בו כי אם הקיימות העוז והעונש. ואשר אמר (סמות ל"ב כ') והייצב עמו שם, רוצים בו הואר ההור שנקרא שכינה. ואשר אמר (זרטטיט י"ס ל"ג) וילך י"י כאשר בלה, רוצים בו לעלות האור ההייא. ועם הזרק הזה הוא מתקיים כל מה שרוימה לדברים האלה. ואומר על הפועל כי הבודא יתברך, אף על פי שאחנן קודאים

בונה בצלם קהילתו חצר לפני, מגדל צייר עז לה קמלות כתלה (?) ?²⁹ מפניהם כורחה וריה וצ'ו' וצ'ומן וכו'. יכלנו פס קמחר' ג' מופתים זכה'ו' מרומס וונעלא מל' זמן, ה' מפי קה' זרחה נל' בס' מ' זמן, ז'. מפני נעת צ'יטה נצ'ו' טرس נל' האדר נרא, ענ'ל' מה'ן, נג' יוחנן זקמן רב' נברה ז'נ'כו' ג'. נצ'ו' קה' מל' נצ'ורה וקוו' נצ'ומיס. וג'ו' לינו' דען גאס. — וצ'דר' קמחר' נמעלה ע"ד פ' מ' קוס, סען קמחר' צפ'ו'ת נל' רליה נ'ל'ה, צמ'לו'ת קמחר' נמעלה ע"ד פ' מ' קוס, סען קמחר' צפ'ו'ת נל' רליה נ'ל'ה, צמ'לו'ת

demokrims b'leym. voh arsh nematzia shomer shanah avoh davar av shonan daber, duzenen bozhe shelb arsh czon bo kora' avoh azzel, casher chivinu lo'ohav azot, b'amro (mekelis 5'') l'mach' leik' ci y'si avoh m'shet. (ps. 10'') z') ci z'drik y'si z'dkot avoh v'hodromah lo'ah. v'kavz r'bis mahm, v'amer (yirmiyah 1'') z') ci z'drik y'si ba'alha h'atzai nam y'si. v'bel arsh h'azirinu m'mano shel'ah nusheh, kora' shanah azzel, m'fani sh'chivinu l'shanatot, como sh'amer (mekelis 1'') t'') z') ci kora' shanah y'si. (yekufah 5'') ch) shanah gal be'ulah. v'kavz m'rah ro'im (z'kerim 1'') ci y'at b'ell al'ah arsh shanah nam y'si, v'meh sh'anu ro'im sh'amer sh'ahav h'azot v'h'azot v'h'azot, ha'uzin bo, sh'khetz bor'oi'i casher h'ib' lem'hatzahha v'ogmal kora' v'rz'on, casher (mekelis 5'') k'mi'z 1'') h'azot y'si at y'iv'ay. (ps. 10'') z') 27 רצ'ת' y'si at eretz'. v'casher y'hachiv katzat h'atzur v'h'azun, kora' v'ch'us, b'amro (ps. 10'') z') p'ni y'si be'u'shi ru'. (shirah 1'') z') u'ot v'afot ul' u'ozivim. abel h'bus v'or'z'on ha'moshehmi, v'ha'ahava v'h'shanna ha'moshehmi, la' y'hui ci am b'mi sh'koh v'yir'a, v'nmnu' m'bor'ah ha'el, sh'kohu l'daber m'mah sh'bara, ao sh'ir'ah, u'el h'orduk h'oh g'z'ia sh'ar ha'ayi h'irahah ha'ulot b'machshabah. — u'el ha'matz'ar'f' amor: ci h'bor'ah y'hbr'dk la' y'tben sh'ir'ot' al'io ul' d'bar ha'gashma l'el y'ohom al'iyi, ci h'oh la' car k'dmon, v'ain d'bar mn' ha'ushim m'atz'ar'f' al'iyi v'l'ayim. v'utma casher u'sh'ar ha'ayi h'irahah u'z'mo yishob mi'cham al'iyi v'matz'ar'f' al'iyi b'degshah, u'sh'ar sh'la' ha'ayi. v'oh arsh nerah b'sferim sh'kor'ais a'oto mel', v'mishimim b'ni adam ub'dim al'iyi v'ha'mal'akis m'sh'or'atis, b'amro (mekelis 1'') t'') z') mel' u'olim v'ud. (ps. 5'') k'mi'z 1'') h'ellu ub'di y'si. (ps. 5'') k'mi'z 1'') m'sh'or'ati ash' lo'ah. al'ah b'lm ul' dr'k ha'babur v'ha'gadol, b'ubvor sh'ha'gadol sh'babuni' adam ac'zel' ho' mal', u'el un' sh'ahav u'zsha' b'el ma' sh'ir'ah, v'matz'ot'ot matk'iyim, cam' sh'amer (mekelis 1'') z') ba'sher d'bar mal' sh'loftun v'mi'ayam lo' ma' tu'sha. v'asher nematzia sh'mach'ot' al'iyi a'ohavim v'sh'vanim, casher (mekelis 1'') z') a'ohavim y'si sh'yanu ru', v'amro (ps. 5'') t'') z') m'sh'ani y'si y'chosh' lo'. ho' m'ham ul' dr'k ha'babur v'ha'gadol, v'be'utu ha'chatt'otim b'shem sh'yanim, v'ken sh'ar ma' sh'ngavim b'shur' ho'ah. — v'amer b'mak'omot la' y'tben sh'ir'ot' d'bor'ah al' m'kom 28 sh'ir'ah lo', m'cmah panim. t'hal'ot, sh'yanu v'bor'ah b'el ha'mosheh. v'ud sh'la' car l'babur v'afps' m'kom, v'ainu'nu'ne'k' b'ubvor b'ri'ato l'm'kom. v'ud ci h'atzrik al' m'kom ho'ah ha'gashim, arsh ho'ah m'mela' ma' sh'ipgasho v'mesh'ivo, v'ih'ya b'ell achd m'n ha'matsh'ot' m'kom la'achar, v'oh b'ell nmnu' m'h'bor'ah. v'oh arsh ha'nav'ot' amordim sh'yanu b'shemim, ul' dr'k ha'gadol v'ha'babur, m'fani sh'ha'shimim ac'zel' r'bis m'kel d'bar sh'ideun'ho, b'mo' sh'amer (mekelis 1'') z') ci ha'el'ot b'shemim v'ataha ul' ha'eret. v'ud (m'iel 1'') z') ci ha'shimim v'shami d'shemim la' y'bil'ch'lo'ah. v'ken ha'mamar b'sh'yanu b'beit ha'mekdash (sumot 1'') z') v'shab'ani. bat'on b'ni y'sh'ral' (y'mel 1'') z') y'si sh'yanu b'z'yun. v'bel zo' la'ha'gadol ha'mokom ho'ah v'hish'ot. v'um zo' b'bab ha'resh b'no aron ha'nerah. asher ha'k'domeni z'bor, ha'nakra sh'v'nah v'v'bor.

בגמאות, וע' פורה ה' כרך ח — ככ. 27 ר' יוסי יהו' מה מרן. כ"ל. וכן יהו' (נמליטיס פ"ח ב') וכטעה קו שלפוטי למוטולס, קופ', ניכסיה (הרי"ט) ר' יוסי יהו' לאונוב. וע' גיג ב'. וכטעה ר' יוסי יהו' 28 ר' יוסי יהו' וכו' מחלמס. כ-

טאל שוי אהדים

ואחר בן אמר: אין יתקיים במשה בתנו הענן הזה, רוץ' להר
הברא יהברך, וחוש מהו שיט לא נפל עלי? ואומר: כאשר יתקיים בה,
התบทה השופט וגנות הכהן, והושיט לא נפל עלי. וכאשר געלה בשכלנו
ונפצע מכך נמציא ונעדך, ושאר המתוחדים, והוחשים לא ראו את זה.
ואמר הבהיר (ירמיט י), כי אלהים אמרת. ואומר: ואיך יעלה בשכלנו
המוציא בכל מקום, עד שלא יהיה מקום רק ממנה? מפני שלא סדר קודם
בכל מקום. ואלו היו המקומות מפירותם בין חלקי לא היה בורא אותן.
ואלאו הגשימים מטרידים המקומות ממנה או מקטצת, לא היה בורא אותן.
ובכיוון שהחדר בן המציא אחרי שברא הגשימים כלם, כהמציא קודם לבן,
בלא שני ולא פרודה, ולא הסתר ולא הפסיק, ובמו שאמור (ס"ג כ"ל)
אם יסתיר איש במסתורם ואני לא אראנו נאם כי הלא את השמים ואת
הארץ אני מלא נאם כי, ואקרב להבini זה ואומר: לו לא שחרגלו נזקפת
הבדתלים אין טהרים بعد הקול, וכן אם וואים שהוכפויות איננה שכבה بعد
הדאדור, וידענו כי אוור השטש לא יוקחו הלכלכים אשר בעאלם. הימן

אותו עוזה ופועל, לא יתכן עניינים בזה מוגשים; והוא שהפעול על המוגשים לא יוכל לפעול בזמנו עד שיופיע בזמנו, וכן הchèלה ואחר כן יניע, והוא ית', יתר' הפעול יהי הדריך, וזה דרך פועלם המים. ועוד כי כל פעול מוגשים, צהיר אל חומר עשה בז', ואל מוקם זמן שעשה בשם, ואל כל שיופיע בז'; וכן מוגשים ממנה. פאשר בהרנו. כל מושב מקצת הפעולית הדריך והפכו, או מוקצתם בדרכם ימציאו בפפרים זוכרים בו; וכן מוגשים ממנה. וזה אשר נמציא בפפרים זוכרים מושב מקצת הפעולית הדריך והפכו, או מוקצתם בדרכם ימציאו בפפרים זוכרים בז'; וכן מוגשים ממנה. פאשר בהרנו. כל מושב אל שחווא לשחף לחדר דרכ' ימציאו בז' שיפגעו בו מעשה ולא משוש. ובשער הבהיר איה האמור בדרכו והפכו, יעשן אליזיט, ישבת. ובאשר "ויש"
איןנו מהנעה ולא בזגעה; ואל הוא הוציא הדבר המוחדר, כן בז' ספק, "ויש" בז' לא מהנעה ולא מזגעה, אבל הוא עזיבת המציא הדבר מהחדר. ואך על פי שאמור וינה, איןנו דבר יותר מעובת החדר החדש. והבראה. ובשער הנבואה אמרו יזרה י". וענין הדבר שהוא בראש דרכו, הגיע באיר אל שמע הנביא, או העם. והפוך הדבר הזה שאמרו מהנה מהפכה על זכייה החירות ולא בסברתו, וענין החירות הזאת המתחננת וארכיות. כי לשון הר במספרת עלי' ספור הדבר כב' סברתו, ואננה מהפכה על זכייה החירות ולא בסברתו, ובאשר גוזיא כמו החשיה אל הפהו', יתברר מה שוכרנו וספרנו בהחלת הדברים בארכיות. ובהצלה הבתאות מענין שמצויר אותו קוראים אותו זכירה, שאמרו (זכריקת כ' ל') וזרה אליהם את נח. (פס' ל' כ"ב) וזרר אליהם את רחל והודמה לה. ואמרו בשער הלשונת זכריה³⁰, ולא ספרה עלי' אחת מהן הזכירה אשר היה השבח בעזוב ההצלה. אך ח' מה שהם אמרים (ליה' כ' ל') ונלא וזר רחום גולן. והותבה והرحمם, נאמרים עלי' בשם אל רחום והחנן. והקנמה והעוני, נאמרים עלי' בשם אל קנא ונוקם. ואל העוניים גם נן שהיה על הבתוים, באשר אמר (מוס' ב' ז') נוקם יי' לזרוי ומטרד הוא לאובי. ואמר (זכריקת ז' ט') שומר הברית והחסד לאוהבי ולשומרי מצותו לאלו רוז. וכל אשר בא מלאה העשות עניינים שב אל הבתוים. וזה הוא התרשם³¹ בין שמות העצם ושמות הפעלים ובאשר באננו בפירוש ואלה שמות. — ועל הנגע אין חושב שמאומה מההפעולה נופל על הבורא³² כי אם הראות בלבד. וצריך שאבל עד שהראות אין נופלת עלי', והוא, שדבריהם אינם זרים כי אם במורים הנוראים בשתייהם, המויחסים אל³³ הארכעה טבעים, ומתחברים עם

ונומר, וששהוא יbole על כל דבר, כמו שאמר (כמה ט' ל"ג) האל הגדול הגיבור והנורא. וששהוא היודע כל דבר ידיעה שלמה, כמו שאמר (פיינס ל"ז ע"ג) החודע על מפלשי עב מפלאות המים דעים. וששהוא בורא כל דבר תחלה, כמו שאמר (ירמיה י' פ"ז) לא באלה חלק יעקב כי יצדר הכל הוא. ושאייננו עוזה השוא ולא התהו, כמו שאמר (יעסוק מ"ט י"ק) לא התה בראה לשבה יצרה. ושאייננו מעול ולא חומץ, כמו שאמר (זכריס ל"ג ל') הזר תמים פועל כי כל דבריו משפט. ושאייננו עוזה לעבדיו כי אם הטוב, שנא' (קהליט קמ"ק ט') טוב יי' לכל גומרה. יי' כל מעשיך וגומר. כמו שאמר (מלכי ב' ו') אני וגומר. ושאייננו משנהה ולא יעקב גומר. ושמלכותו כל עלולים ולא תבללה, כמו שאמר (קהליט קמ"ק י"ג) מלכotta מלכות כל עלולים וגומר. ושמלכotta קיימת אין מшиб לה, כמו שאמר (קס ק"ג י"ט) יי' בשמיים היכן בסאו ומכלו בכל משלחה. ושהזובה לשבחו במדותיו הטובות והגדולות, כמו שאמר (קהליט ס') יישתו בדרבי יי' כי גודל כבוח יי'. ושבל מה שיפרנו עליו המperfים ישבחו בו המשבחים הוא געללה וגודל ומרוםם מהכל, כמו שאמר (כמה ט' ס') וירבעו שם בבודך ומורומם על כל ברכה והלה. זה אשר המציא במקומות מהperfים יתיר מכל רוח, כמו שאמר (קס ס"ג ו') כמו חלב ודשן השבע נפשי מן השבח והתחלה איננו מיחס אליו, אך הוא מיחס אל ספרו, כמו שאמר (קהליט ב' י"ז) ברוך שם כבוד יי' ממוקמו. ואמרו (קהליט ס"מ ס"ב ט') זמור שמו, ופעמים תמצאו לספר ספרו זוי אמר (קס ע"ג י"ק) ברוך שם בכבודו. ואמר (קס ל"ז י"ג) והודו לזכר קדשו. אך בדברי רבותינו רבים נאל, הוא לספרו שהם אמרים; ברוך שם כבוד מלכונות ואומר בכל זה שהוא גם נן ממעשה הלשון, והוא, כאשר הוא מלכונה להגדיל ולהדריך, מקדמים המלווה קודם שיזכיר המגדל ההוא. וכל אשר ירכו דמלת העם הקדומות, היה בהם יותר גודלה, כמו שנאמר (להמ"ל לי' ט' י"ז) על כן מפני אbehן ואחדר ממן. וכל אשר התבונן במדותיו, תגדיל שבחים והוסיך שמחה, כמו שאמר (קהליט ק"ח ו') ישמח לך מבקשי יי', עד שתאהב אהובייך ותוקיר מוקרייך, כמו שאמר, (קס קל"ע י"ג) ול מה יקרו רעיך אל וגומר. והשנא משנאיך יי' אשנא וגומר, כמו שאמר (קס ס"ה) הלא משנאיך יי' אשנא ובדרעת, עד שתטען בעבורו ותשיב על מי שմדר בו ובעינויו,eschel ובדרעת, לא בכבודו, כמו שאמר (ליוג ל"ז ב') איש דע למתוך ולפועל, אתן צדק כי אmons לא שקר ملي הימים דעו עפה, והשבחנו ותהלנוeschel ובדרעת, לא בגזותא בשחקר, כמו שאמר הדבוב במשבחים (לק"ו ז' ל' ל"ג) וידבר חזקיו על לב הלים המשוכלים שלב טוב לי". ולא תשבחו בשחוא ישים החמשה יותר מן העשרה, שלא יסוף בהם, ולא שיכנס העולם בחיל דבבעת, שלא יציר והויחיב זה, ולא שיшиб אתmol החולף, כי כל זה הכל. ואפשר ששאלנו קצת החופרים על כל אלה ונשיב, כי הוא יכול על כל דבר, וזה אשר שלא עלי איינו בלם, כי הוא הכל, וההבל איינו כלום, ונאל שאל היובל על לא בלם; אך על זה שאלו באמת. אבל היא משבחת אותו בענינים העצמיים, שהוא הקדמון אשר לא חלף ולא יחלף, כמו שאמר (זכריס ל"ג ל"ג) מעונה אלהי קדם. וששהוא אחד בעצמו באמת, כמו שאמר (כמה ט' ו') אתה הוא יי' לבך. וששהוא חי וקהים, כמו שאמר (זכריס ל"ג מ') כי איש אל שמים ידי

תמהים על זה. ואלה כלם פליות מעמידות על אמתה עינינו. ואוטר עוזר איק יעללה בלב שהוא ידוע כל מה שהיה וככל מה שחייה, ושידיעות אצלו שהיא? ובאר שהב��ים אינם יודעים מה שעוזר, מפני שידיעות אינם ליא יעדנו עלי. אבל הבוואר אשר אין דרך וויעתו בסבה, אף היא מפני שעצמו מדע, והחולף והעדר אצלו ייחד בשוה, ירעם بلا סבה. וכאשר אמר (יעסוק מ"ט י') מגיד מראשת אהורת ומקדם אשר לא נעשן העין הזה דرك, בדרך ההגדה וראות האותות והמופתים, האמינו והמגנו נפשו ורוחו ושוב נמצא בחדריה, וכל אשר תעמדו בהיכלה אף רוחי אשחרך. והשגה הנביה (קס ל"ז ט') נפשו אויתך בלילה אף בקרבי אשחרך. ובאשר אמר באחבותו אהבה שלמה שאין בה ספק, כמו שאמר (קס ק"ג י' ו') ואהבת את יי' אלהיך בכל לבך וגומר. יהה העבד ההוא זכרו ביום בלבתך, ובלילה על צענו, כמו שאמר (קהליט ס"ג ז') אם ברכתי על יצועי באשمورות אהגהך. וכמעט שתהיה מדברת ר' ר' הרוח שהתמהה בעת זכרו מהוכסף והכלין, כמו שאמר (קס ע"ג ל') אזכריה אלהים ואהמי אשיהה והתעתף רוחי סלה. ויונן אותו זכרו יתר מן הדשנים, וירוה אותה שמו יותר מכל רוח, כמו שאמר (קס ס"ג ו') כמו חלב ודשן השבע נפשי וגומר, עד שתושיב כל עניינה כלם אלין, ותהי חוסה בו ובוחתת המתיר, כאשר אמר (קס ס"ג ט') בטחנו בו בכל עת עם שפכו לפניו לבככם וגומר. ואם יטיב לה, תודה, ואם יערנה, הסבול, כמו שאמר (קס ס"ג ל') אבל ישתחוו כל דשני ארץ. ואלו היה מפריד בינה ובין גופה היהיה מיחלת לו, ולא היהת חושחת אתו, כמו יי' ט' יי' הדן יקטלני לוiah. וכל אשר הסתבל בענייני תוסוף יראה ופהה, כמו שאמר (קס ס"ג ט' יי') על כן מפני אbehן ואחדר ממן. וכל אשר התבונן במדותיו, תגדיל שבחים והוסיך שמחה, כמו שאמר (קהליט ק"ח ו') ישמח לך מבקשי יי', עד שתאהב אהובייך ותוקיר מוקרייך, כמו שאמר, (קס קל"ע י"ג) ול מה יקרו רעיך אל וגומר. והשנא משנאיך יי' אשנא וגומר, אובייך, כמו שאמר (קס ס"ה) הלא משנאיך יי' אשנא ובדרעת, עד שתטען בעבורו ותשיב על מי שמדרב בו ובעינויו,eschel ובדרעת, לא בכבודו, כמו שאמר (ליוג ל"ז ב') איש דע למתוך ולפועל, אתן צדק כי אmons לא שקר ملي הימים דעו עפה, והשבחנו ותהלנוeschel ובדרעת, לא בגזותא בשחקר, כמו שאמר הדבוב במשבחים (לק"ו ז' ל' ל"ג) וידבר חזקיו על לב הלים המשוכלים שלב טוב לי". ולא תשבחו בשחוא ישים החמשה יותר מן העשרה, שלא יסוף בהם, ולא שיכנס העולם בחיל דבבעת, שלא יציר והויחיב זה, ולא שיшиб אתmol החולף, כי כל זה הכל. ואפשר ששאלנו קצת החופרים על כל אלה ונשיב, כי הוא יכול על כל דבר, וזה אשר שלא עלי איינו בלם, כי הוא הכל, וההבל איינו כלום, ונאל שאל היובל על לא בלם; אך על זה שאלו באמת. אבל היא משבחת אותו בענינים העצמיים, שהוא הקדמון אשר לא חלף ולא יחלף, כמו שאמר (זכריס ל"ג ל"ג) מעונה אלהי קדם. וששהוא אחד בעצמו באמת, כמו שאמר (כמה ט' ו') אתה הוא יי' לבך. וששהוא חי וקהים, כמו שאמר (זכריס ל"ג מ') כי איש אל שמים ידי

זהה היב עוד, למצע הבורא עבדיו מותה להקביל בו. והשלב מחייב עוד, שימושם של דבראים לחטא קצחים, בכל מיני החטאיהם. וזה היב עוד, שלא יהיה להם החטא זה. והשלב מכשיר עוד, שיטריה הוכח עשויה בדרכם מהדברים, וחנן לו שכח עליון, ובupper שיגיעו אל הדעתם בלבד, מפני שהייה זה ממה שטעיל לעוזה, ולא יזק המטריה. וזאת שנקבע אל הארבעה עניינים, ידו כלולות הם המצות אשר צונו לנו. והוא שחייבנו לדעתנו, ולעבdo בלב שלם, כמו שאמר הגביה (להי לך כ' ים ט') ואתה שלמה בני דעתך אלהי אביך ועבדו בלב שלם ובנפש חפצך. ועוד הזהירנו, מהקבילו בקהלות ובגדרים, אף על פי שאינם מוקים אותו, אלא שאין מדרך החכמה להירדים, כאמור (יקרל כ' ל' ט') איש כי יקלל אלהיו ונשא חטאו. ולא התייר לקצתנו להרע לקצתנו, ולהמסס, כמו שאמר (פס' ט' יט') לא הנגבו ולא הכהן ולא המשקה איש בעמינו. ואלה השלשה עניינים, והם מה שנסמך אליהם, הם החלק הראשון משלקי המצוות, גסמרק אל הר aerosן מהם, להבען לו ולעבdo, ולעמדו לפניינו, והודמה לה, והכל בכתב. וכן מרך אל השני, שלא ישופר לו, ולא ישבע בשמו לשקר, וזלא יארחו בהארם המנוגים, והודמה לה, והכל בכתב. וסמך אל השלישי, עשות המשפט, והאמת והצדוק והדין, והורתקה מהדורות המדרבים, ואיסור הניאוף והגנבה, והרבויות, והכל בכתב. וכל ענן מלאה שמצוות בינו, צבל אשר נבל באלה השערים, ונטע בשבלנו גנותו, נטה בשבלנו גנותו, נטע בשבלנו טבנהו, וכל עניין מהם שהזריר מטנו, נטה בשבלנו גנותו, כמו שאמרת היא השבל (מקלי מ' ז') כי אמת יהגה חכמי הזועבות שפתי רשות. והחלק השני נדברים אין השבל אחר אותן, שדים טובים לעצם ולא מגוננים לעצם, והוסיף לנו הבורא מה שזו אזהר לפניו, להרבות גמלנו וודצלחנן עליהם, כמו שאמר (סע' מ' יט' ל' ט') כי הפע למן צדקו יגידלו תורה ויאדר. וזה המצוה בו מהם טוב, והמוואר ממן מהם פגונה, למקום העובדה בהם, והוספו בענן השני בחילק הר aerosן, עם זה אי אפשר שלא היה להם עם ההסתכלות, תועלות חקליות, ועלילה מפעטה מדרך המשבל, כאשר היה לחלק הדאשן הוניהות נדלות ועלילה גזהלה מדרך המשבל. וראו שאלקם הדברים על המצחות השבליות הגדלה ואומר: מן החכמה לאסור שפיכות דמי המדרבים, שלא יתדי זה, ציללה קצחים את קצחים, ויש בו אחד מה שמרגשים בו מן הצער, בטל העניין שבעו בו החקם, ומבריתו אותו החרג מאשר ברם לו ולהטריחם בו. וכן מן החכמה לאסור חזנות, שלא יהיו המדרבים כבהתם, ולא ירע אחד מהם אבוי שיבדרחו גמול שוגדלונו, ושירישיון האב טרפו כאשר ירש ממנו המציהה, ושידע שאר קרוביו מדור ואחיו אם, ועשה מה שהוא מוצאי מה דחינה. וכן מן החכמה לאסור דגנבה, כי אם חומר, יבטחו קאה בני אדם על גניבת ממון קצחים, ולא ישבו העולים ולא יקנו ממן, אך אם יבטוח הכל על זה הבטל הגנבה עוד בביטול הקניינים, מפני שלא ימצא מה שגנוב כלל. וכן מן החכמה ⁴ אך מראשית, דבר צדק ועוזב הכבוב, כי לי) וכינוי גמול נוכם גמול, בטח מול גמול הקטב (כ' יז'). ² מכך תלכי המותם. כס מותם הצללים, ומותם כמעוזם. ³ והכל כלל. חולין ז' ל' וascal כחצן, כמו שכתוב בunning רלקון וסלי. ור' ג' וטל, כל קווים וככל כחצן, מה שגנוב כלל. וכן מן החכמה ⁴ אך מראשית, דבר צדק ועוזב הכבוב, כי

המאמר השלישי

בצוויי ואזהרה

אמר יהודה בן שאול. אמר המחבר: אשר ראוי לקדם אותו התחלה למאמר הזה, כי הבורא יתברך כיון שהוא קדמון לא היה עמו דבר, היותה בראתו לרברים טוביה והצדוק. וכאשר זכרנו בסוף המאמר הר aerosן, בעלת בריאות הרברית, וממה שימצא בספרים שהוא טוב ומטיב, כמו שאמר (פסליס קמ' יט') טוב י"י לכל ורחמי על כל מעשיו. הטבתו לבוראים שנאנם הווה, רצני לזרם, המזיאו אותן אחר שלא היו שופר לחשובים (צט' מ' יג') כל הנקרא בשמי ולכבודיו בראחי ואומר. ואחר כן חננים סבה שנגייעים בה אל ההצלה הגמורה והטובה שלמה, כמו שאמר (מקביס ט' יט') תודיעני ארחה חיים שבע שמות את פניו ונזכר. והוא מה שצום וזהירות ממן. וזה המאמר החלת מה שיקוף השבל ויחשוב בז, ויאמר: הוא היה יכול שייטיב להם הטעבה הגמורה, ויצלחם ההצלה מהחמה מהבלתי שיצט' זיהו? אבל יראה שטובתו בדרך ההייא טוב להם, בעבור מה שישתלם מעלהים מענייני הטורה. ואומר בבדור העין הזה, כי שמו סבו השבל רק שהיה מיה מי בהטריהם שזכה בו, הוא יותר טוב. והוא, שהשלב רק שהיה מיה מי שמנגן לטובה על מעשה שהעבד בו, יש לו בצל מה שיגעהו מן הטוב מי שלא עשה דבר, אבל הוא מתחסס עמו. ואין השבל רואה להשות ביןיהם. ובאשר הדבר כן נזהה בנו בזאו אל הטעבה מועלהנו על הגמור, ככל והעלתו אשר תחיה על לא מעשה, כמו שאמר (סע' מ' י') הנה י"י אלהים בחקוק יבוא ורוועו מושלה לו הנה שבראו או ופעלו לפניו. ובין שהקדמון הקדמתה זאת אומר פותח, הודיעו אלהינו יתברך בברוי נביאו, שיש לו עליון וורה נعبدתו בה, ובזה מצות שזכה אותן בם, אנחנו חביבים לשדרם ולעשותם בלב שלם. הוא אמרו (לנירס כ' ט' יט') היום הזה י"י אלהיך מזיך לעשות את החקים האלה וחתמי המשרות ועשית אותם בכל לבך ובכל נשך. וחתמיו לנו נביאו על המצות הרים האותות והමופתים המלאים, ושמרנו ועשינו אותן מיד. ואחר כך מצאנו העין מהייב שנזכה בהם, ולא היה ראוי לעזבון מלבדך דבר. וראו שאברר מה שמחיב אותך העין לעין הזה והזיהו נביאו מושך. ואומר: כי השבל מהייב להתקבל כל מטיב אם בהטעבה, אם הוא צרייך אליה, אם בהרחות, אם איןינו צרייך לגמול. וכאשר היה זה מהייב השבל, לא היה נבן שעובדו הבורא יתברך בעניינו עצמו, אבל ההחיב לזכות ברואי בעובתו וויזות לו, בעבור שבראים. והשלב מחייב עוז, שהחכם לא יתר לגדוף ולקללו.

¹ רקכבל כל מיעוט וכי נון נון נון נון. (מצין מקומות סלולות סמות)

זהה. ומஹולות⁷ אסור אכילה קצת בעלי חיים, שלא ידרשו לבורא, כי לא יתבן שיחיב לאכול מה שהוא דומה לו, ולא לטמאו, ושלא יעבדו הזרים מאומה מכם, כי לא יחנן לעבד מה שהוא דומה לו למאכל, ולא מה שההשש אצלם טמא. ומהஹולות הרהתק שביבת קצת הגשים, אשר אש באשר הקרמן, אבל האב והاخום החזוך מביא להתייד עםם, ובלהרת הנושאים, היה עולה על לבם לוזות עםם, ושלא יתאו צורה היפה בלבם רכים, והביצה הטעמה ימים, ושיקר בעיניו הדרק והמקדר, אחר שנמנע מהם ימים, ושישיב לבו ליראת שמיים. ועל הדמיון אשר יחרקו בלבם המצוות האלה בראתו למעלה מכל מה ששיגרו המדוברים, כמו שאמר (ציטוט פ' ט') כי גבשו שם מארץ בן גבשו דברי מודכנים: וכיון שאמרתי זה הכלל בשני חלקי המצוות, והם השבליות והשמעיות, דראוי שאבאר מה היה החזוך לשלהיים ולונבאים. כי שמעתי כי יש אנושים שאנו מרים כי אין לנו אדים חזק לנויאים, ושביליהם מספקים להם להישרים במה שיש בהם מן הטוב וכן הרע. ושבתי אל מבנן האמת וזרתי בו, שאם היה הדבר כמו שאמרנו, הבורא יודע בו יותר מה הוא שולח שלוחים, כי איןנו פועל מה שאין לו עניין.

וآخر כך הסתבלתי בענן, ומצאתי צורן הבודאים אל השלהיים צורך גודל, לא מפני המצוות השמעניות בלבד, להודיעו אותם, אך מפני המצוות השבליות, כי המעשה בהם לא ישלם כי אם בשלוחים, שיעמידו בני אדם עליהם. ומה שהשBEL דין בהודאה לא על טובתו, ולא שם גובל להדעתה ההוא, לא ממאמר מומן ותובנה, והצטרכו לשלהיים. ושמו לו גובל, וקראוו לתפלת. ושמו לו עתים ומאמרים מזיהדים והכונה מיזוחה ומגמה מיזוחה. ומהו שודשלל הרהתק הנאנף, באין בו גבול מושב, אך תוהיה האשה נקינה איש, עד שהשוב באשת איש. היהית זה בדברו בלבד, או בממון בלבד, או ברצין אביה בלבד, או בעדות שנין, או עשרה, או בקבוץ אנשים העוינים ואmortו⁸, ואבאו הנבאים⁹. ועוד כי ברבינו שஹמן עליה, שירשומו בראשם. ובאנו הנבאים ואמתו.

המקבץ גנומינום ערך כ"ז. ז' מסקור המכירות קלה בצלען חייס וכ"ו. לאכרים בס מצלני סגנה. ולפי תארהה לה נס שטמייקס המגעיק ר' הי' הצען קרלווייז אחים ר' י"ר קלע בה לה מטרת הסמה; וחדר לה כונת המכבר: ו"ל דענו וועק, למ' מהלכים פון דען נס טסמען שעילזונע טהערען, וויל' עטוקסע פנטטטיקען, פערטטטטטטן ווילודען, ניטבעט דהירין, להמעיט דיעו' עטוקסען ניכט גאנטן גלייך זיין אַפְּלָגֶן, הולן דורך געניענסטען וויל' קוויאט טנטערטן; דען גאנטן קלהן ניכט געניטטטען, להם נו געניענסטען קהן טעס למאט זונען היל' דען הילער גאנטערט עיל'.

הDISTICK הוא האמור על הדבר כאשר הוא ובונינו, והבזבז הוא האמירה על הדבר לא כאשר הוא, ולא בעניין, כאשר יופל החוש עליי, ומיצאנו בתבונה מתחכונות, והשער מהטעם בדבר תרבותם, מקבילות שני שראיוטי מבני אדם, מי שוכבו⁵, כי אלה ד' השירים המודרים, אינם מזרויים, אבל המזר או כל, מה שייעדרו. ודיוגהו, והטוב אצל מה שייערכ לו וירגעעו. ול' על הדברים האלה תשובה רחבה במאמר הד' בשער הDISTICK. אך אזכור ממנה הנה קצת ואומר, כי ט' שיחשב זה, כבר עזוב כל מה שהבהיר לנו ראייה הנה,ומי שעוזב זה הוא סכל, והסתלק טרחה מעליינו. ועם זה לא אנחנו עד שארוחהו הדת הפה נטה והדמנע, ואומר: כי הרנית השונא מה שייערב להורג, וצער להרוג, ולקיות דמןון והגשים הנשואות, ממה שייערב ליקח, וצער ליקוח ממן. ועל המהשכה דזאות יהיחיב לגבב ולהרוג ולונגה, וככלות, מפני שהוא מצער בעל דין. וככל דעת שיערב לגבב ולהרוג ועל ההמנע הוא שקר; אך יתקבע עליהם הפה שתהיה הכל הדרת הפה נטה וככלות יה. אשר הוא מותר במס' אחד והוא מותר בשכל, והתרה צotta בקצתו. ואטרת קצתו, והניחה השאר מותר כמו שהוא, במ' קדוש יום בין ימים, כשבתו ומוועדים, וקדוש איש משאר בני אדם, בכחן והגביא. וההמנע מכוכל קצת המכאלים, ומשבב קצת בני אדם, והפרישות הנקה לקצת המקרים בעבור הטומאה. ואלה השרשים ומה שילוד מהם, ומה שיצטרפו אליהם, אף על פי שהעליה הגויהה בקיום מצות אלהינו, והבאנו אל הדת עללה, אני מוצא לרובם עליה חקליות מעילות, ואני רואה לבודו קצתם ולבודר עליהם, והכמת הבוא לטעללה מהכל. ואומר: כי מהעליה קדוש קצת הדמן, החלה בעזיבת המעשים בו, להגע אל המגנה מרוב היגיינה, ולתגע אל קצת החכמה, והליך מן המוספת בתפלת, וישנו בני אדם לפגיעה קצתם את קצתם בהתקבצם, יידברו בעניינו תורה⁶ ובירוחם בהם, וכל הדומה לה. ומתועלת קרוש איש מיוחד, לקבל ממנו החכמה יותר, ולהפיע בעדם, ולחביב לבני אדם הדרך הישירה; כדי שיגיעו אל משלות ושישתדל להישיר בני אדם כיון שהוא ראו לך, ומה שדומה

בזה להאמין בגבירות, אבל בלתי עליה אין הופך מאמינה מן העינים. כי אם היינו חשבים זאת, היו האמתות נפחות לנו, והיה כל אחד ממן, כאשר ישוב אל בתיו ואל בני ביתו, לא יהיה בשתה, שלא יתפרק עיניהם הבורא, ושתיו זולת מה שיעבורו. וכן בשיעור על אדם בעדות, או דין בדין. אבל ארוך שנאמנו כי הנמצאות על הבוננות. לא ישנה אותן בראות כי אם אחד שיעיד עליהם. ואומר עוד שלא יתכן בחכמה, שייחי השלווה לבני אדם מלבלים, מפני שבני אדם אינס יודעים שיעיר כה המלאכים, במתה שיבילן, ולא במתה שיילאו פטנו, ובאשר באו באותות מלאם, יש לבני אדם לחשב שכל המלאכים כן טבעם, ולא יתאמת אצלם שהאות הדוא מата הבורא. אך השלווה כשיינו בני אדם כמוני, ונמצאת עשות מה שלאה מעשיהם, ומה שאנו כי אם ממעשה הבורא, תחתאמת להם השלוות במאמנו. ואומר עוד כי בעבור העלה הזאת, השוו בין הנביאים ובין שאר בני אדם במות, שלא יחשבו בני אדם, כי כאשר יכולם לחיות לעולם שלא בדרכם, הם כן יכולים לעשות האותות המלאים, שלא בדרכם הם. ועל כן לא הספיק להם מבלעדי אכילה ושתית, ולא מונעם מן הזог, כדי שלא יכול הספק באותותם, וסבירו בני אדם שהמנעה היהו טבעם, וכאשר נתקנה להם, נתקנו להם גם כן האותות. ועל כן עוד לא בדבוחם בבריאות הנוף התמידה, ולא בממון הרבה, ולא לבנים, ולא הצלחה מחמס חומס, בין בימות, או בחרופות, בין בהרבה, כי אם זהה עשה זה, היה אפשר שייחסו בני אדם העניין הזה אל טבעם, שיצאו בו מוגדר שאר בני אדם, ואמרו: כאשר יתחייב יצאים בענין הזה, כן התחייב שיוכלו על מה שנלאה ממנה. ואומר: בחכמתו געלה על כל מאמר, כי עובם בכל ענייהם בשאר בני אדם, והזיווג מכללים נתן להם בולה. על מה שנלאים ממנה שאר בני אדם, שייאמת אותו ותאמן שליחותם. ואומר: בעבור זה עוד לא שם עושים האותות חמד, שלא יחשבו המון העם, שיש בהםطبع מיחיב זה, אבל שם אותם עשים זה בעות מן העותם. יידעו זה עת מבלעדי עת, יהבר בזו שהוא בא אליום פצע-borao, ולא מעצמת, ישתחבה התבך ותברך. ואשר הביאני לזכור כל אלה הדברים דגניה, שראיתו אנשים חפסדו אותם מוחשבותם, כאשר ישבו בדברים האלה, וקצתם אמר: הרוחקי שימוט הנביא בשאר האדם, וקצתם שהרוחק שירעב וצמא, וקצתם הרוחק שיגול וויליד, וקצתם הרוחק שיעבור עליו החמס והועל, וקצתם הרוחק שיעלם ממן דבר מן הנמצאות. וממצאי כל מה שהচבירו און וועל. אך התאמת לי שהחכמה במתה שעשה הבורא בענין שליחוי, היא דומה לשאר מעשי, כמו שאמר (מקבילים ל'ג ל') כי ישר דבר י"ז וכל מעשיהם באמונה. והמה לא ידע מחסות י"ז ולא הבינו עצתו, ועמדתי על שהנביאים היה מתחמת אצלם, שהרב שחי שומעים, היה מאת הבורא קומם שייחסו הבורא אצל עמו, והוא, שהיה נראה לו את מתחמת עם החכלה הדברו, ותשלים עם השלמתו, והיא אם עמוד ענן, או עמוד אש, או אור בהיר, מבלעדי האורים הרוגלים, וכאשר היה הגבאי זה, יתחבר לו בפי ספק, כי הדבר מטה הבורא. ואפשר שיראוונו גם בן העם, כמו שהוא עם משה נשאה נפרד מהם ללכת אל מקום הנבואה, היה עמודים ומביבים באוויר, והוא צה בלי ענן, ועיניהם אל משה. ובאשר היה מגע למקומות הנבואה, היה יורד הענן בעמודו, ועמדו

במהר וشرط ועדות. ומזה כי השבל מרחיק הגבנה, ואין בו איך היה הממון בראשות האדם, עד שהיה קונה מorder המלאכה, או מorder הסחורה, או מorder הירושה, או מorder ההפקה, כמו ציד דבר וחם, או בתת הדמים יתקיים המקה, או בתיפוי המקה, או בדברו בלבד, ושאר מה שיפול בשער הזה מן הספקות שהוא אורך ורחב. ובאו הנביאים בלבד שאר מהם בדיון פסק. ומהו הערכת החבלות, כי השבל רואה לשער הנתק, או בהלקה גם כן. גובל; אם בתיכחה בלבד, או בקהל עמה, או שלא יספקו ואם היה במלחמות, כמה שיערו, ואם עונש כל קללה והתוכחות, או בקהל עמה ממן כי אכ בהמינו, ולא עונש כל מוקך אחד, או קצחים אינם דומה לקצחים. ושם הנביאים לכל אחד מהם תשלום ודעת, ושתפו קצחים עם קצחים בענינים, ושנוו לקצחים השלום ממן. ובעבור אלה הדברים אשר פטרנו, והזדotta להם, והזרכנו לשילוח הנביאים, כי אם היינו מונחים לעצטנן, היינו חלקיים בעדעתינו, ולא היו מוסכימים על דבר, ועוד בעבור המשמעויות כאשר באתי. — וכיוון שבארתינו אך הקביה אוצר לשילוח הנביאים, ראיו שאסמן להו איך התקיימה להם השילוחות אצל בני ארם. ואמר: בעבור שהו בני אדם יודעים¹⁰ בכח ויכולתם, שהם אינם יכולים להכירו הטעבים, ולא להפרק העצים, אך הם גנאים מעשות זה, כי זה מעשה ברואם, שהכricht הטעבים הנחלקים, ובארם מוחברים, ויהיה ענינם לרבות זה מות, ושונה עצמי נפרדיהם, עד שבו¹¹ מוחברים, לא יראה מהם עצם גמור, אבל נראת דבר אחר, זולת העצים האלה המהבדדים; רוץ לה מר: אדם או צמח, והזרמתו זה מהghostים, מתהייב להיות זה אצלם סימן מעשה הבודה. וכל נבי שיבחרו הבורא יתבונן לשילוחות זו, גוזן לו אותן מלאה האותות; אם הכרחطبع, כמו מנעת האש משפט, ועצרת הנדר של לא יעבור, והעמיר הגילג מל מהליך, וזה פרק עיג, כאשר נהפרק חיי דום, והדומים חי, והמים דם, ולהאמן בו במתה לו את זהה, יתחייב הרואה אהות מבוגר אדם להקדיש, ולהאמן נזון לא שאמור להם, כי החכם לא נתן לו זאת, עד שהו נאמן אצלן. זהה דעתני אף על פי שהוא בשכל, הוא כתוב בספרים, כאשר יוציא דבר משה רבינו, והאותות המלאים אשר נתנו לו, מה שאיני צריך לזכרם הנה. וכאשר יתבונן בספר ואלה שמות וולתו וՓורותם. וכן שאמור לעומן (לנרים י' י"ע) הממות הגדולה אשר ראו עיניך.ומי שהאמין בו מבני ארם, הם הצדיקים, כאשר אמר (סמות ר' ג) ויעש האותות לעין העם יאמן העם.ומי שלא האמין הם התועים; ובאשר גודע מעין מי שנאמר בו: כי לא האמין באליהם. ואני צרייך לאמר הנה שהוא עיד להפכים, והעליה יתבונן, אגנו גודע עיג, עד אשר יודיע לבני ארם שהוא עיד להפכים, והעליה

¹⁰ בכתה וכלהם וכו'. ג' ז' קצין נכס ס"ה "נכמס" — ולענאי גשם מלט בכתה מכך מונכת, לס' מ' נגי הכהה קטיפה: בכתה כלהם, ר' ג' עמי לדס' יולדתים צילחתם קומ' השם וללא כלכימת בטבעים. ויסלה קוולק כתם, כמו כתם צורי (מקבילים ק"ט ל'ה) ונוול במקומתו רותם. ¹¹ מוגדים לג' ורלה מס' גולס גמר. ר' ג' סכלים נסכךדר ימל' מעניים מגנדים, עד זלט נכר נכס כלל, גולס קרטסיה, גולן גולך ונסקה גולס מהר. ¹² ווון לו הות, ע' ג' קענין זקה, ר' ג' רמץ' ס' קלוות יסורי כהורא, עקרים מלמר פ"ק. ¹³ לו רק עין. ר' ג' כי ימפלטו פלמיין גולס ומולא קרגריס, כמו

שלא יגעה, וכבר מצאתי הכהוב אמר (ככלם מקומו) וידבר יי' אל אש לה אמר, דבר אל בני ישואל לאמר, ואניא מפארש וידבר משה כן אל בני ישראל כי אם בקצתה. אבל ברה יונה משני דברים, ישלהו עט שנות באשליהו, כי עליה בלנו כי הראשתנה הדראה, והשוויה לאית להחפיד בעונש, ופחד יונה שיעדים דבריך ושובבו, יסתלק הוועד ההוא, ייחס אוטו אל היבב, ויצא מן הארץ אשר יעדם חברה. שתהיה בו אגבאה, וזה מפורסם באחרית-מאמור (יונ' ל' 3) אנא יי' הלא. וזה דברי הד היות על אדםטי על בן קדמתי לברוח הרישיה. ולא היה עלי בות מפניו שלא אמר לו אלהו הנני שלחה איתה שניית, אבל היה זה אפטא, שעל כל לבו לא היה מה שאפשר להיות או שלא להיות, והשיבו נאבר שעלה בברחת המיתרת בהברת, עד שנבא ארצו ושלתו, ונשלמה ירכמו.

ואחר בן אבאר עניין כפרי הקדש, ואומר: כי הוא קזר לנו מכך. שהיה במן המולך הגודת נתן בם לעבדתו, זכרם בספר, וחבר אליהם מצותה, וכמרק אליהם מה שהוא גומל עליהם, והוא זה העלת קיימת לשליט. והוא, שלכ ספורי הנבאים וספריו הכתובים. מכל עם, אף על פי שם. רבים, אינן כלולים כי אם שלשה שרשים. החלותם, בסדרו הדורי האהורה, והם שער אחד. והשני, גמול ועונש, והם פריהם. והשלישי, תגבורת מי שהטיב בארכות, והצלחה,ומי שהפסיד בהם, ואבד. כי התקון משפטם לא היה כי אם בקבוק אל השלשה. והמשל בוה אומה: כמו שובנס אל חוליה שיש לו קורת, והתברור לו כי סכת חלי, תגבורת הרם. ואם אמרו לנו: אל האבל בשר ואל השתה יין, בבה תקון מעוניין, ולא החיקון השלטן. אאם יוסף ויאמר לנו: שלא תטרף דעתך, בבה הויס בתקון, ואינו עד עתה שלם, עד שיאמר לו כאשר קוד, לפניו, ונאה שעשה זה, ובבר נשלם יקונו. ועל כן קבוצ הספורים אלה השלשה שרשיהם, ואני צרך לומר דבר ממה, מפני רובם. ואחר בן אומר: שדוחם, יתעלה, מודיעו שהטורות דכבריו אוטותיו זרים בארח הזמן אל מעתיקם, כדי שייתמאות לאחוריים, בכם שתהאמתו לראשניהם, שם בשכלpit מוקטן לכול ההגדה הנאננת, ובבנש מוקם להחשב בה, כדי שייתמאות בו כפרי והగורתי. ואני וואה לזכור חלקי מאמותה הדרגה, לו לא כי הנפשות מתיחסות שיש בעולם בהצלחה בסחרה, והתעלת במלאה פלונית, שכ האדים וזרכו מושגים הגדה אמרת, לא היה אדם מקויה מה שדרכו לקויהם, מטה שיבשר לו בלהקנות. ולא היה ג'ב ירא ממה שיראים ממנו, מכונת הדריך הפלוני, ומונת הכהורה במניעת המעשה הפלוני, אם לא יקרה וירא יפסדו לו כל בענין. אם לא יחשב שיש בעוניהם, שמען דבריו באוניהם ההזהרתו, כי אם בעה שיראו אותו בעוניהם, ושמען דבריו באוניהם וכשלא היה עטם יסתלק קובל מצותו וההתרנו, אז היה זה כן, בטללה ההנהגה, ואבדו הרבה מבני adam. ולמי שיש בעולם הנגה אמרת, לא היה היה מגע האדם לדעת, שוה קניין אכבי, וזה ירשת זקן. וגם לא היה בספקות, עד שלא איןינו, כי אם במה¹⁶ שיטול השם עליו בעה

16. **ז' יופול מותס עליו נעתת וכיו.** כ"ל, וכן ק"ה לדרופס ק"ט — מולדס נלפום **הממען**, **ליפמיין** (חריט) יופול נעליו נעתת. — ובקו"ג ז"ז ז' יופנוול ע"ז.

5

עד אשר ידבר עמו, ועליה ישוב אליהם, כמו שאמר (צמ"ו ל'ג מ') והוא בצתה משה אל האה"ל יקום כל העם ונצבו איש פתח אהלו. ובאשר ישוב אליהם ונגע שליחותן, כי אמורים: אמרת, לנו ראיין נקיות האור קודם הגעך, וירידת עמוד הענן בהגעה, והיה עבבו בשערו שמעך הדברים אשר אמרת אליהם. ועוד, כי מצאתי קחת הנבאים אשר לא פרוש בענינו שהיה מדבר אליו בעמוד ענן, התברר מעוננו בספר אחר שהויה נבאות כן. כי שמואל הובא עם משה ואחרן, ואמר על הכל (מליטס ל'ט ז') בעמוד ענן ידבר אלהים, ובאשר מצאתי בה בשםומל, אין ספק, כי ריבים מהנבאים כמותו. ואם שאל שאל איך עמו החרטומים בגנד משה ואורותיו? נאמר: כי האותות אשר עשה משה עשרה, הביבת המטה והחשעה האחרים, לא זכרה התורה שעשו נגהו, כי אם השלשה, והשלשה גם כן לא זכרה התורה להשעות ביןם ובין, אבל ובזה לשונות מעשיהם ומעשיהם. והוא שבארה שימושה עשה דבר נראת, כאשר צוח יי', ושאלת עשו דבר נסחר ונעלם, כאשר חוקרים יי' ומגליים אותן, ותראה ההתבולה בו, כמו שאמרה בשלשה (צמ"ז י'ג) ויעשו החרטומים בלטיחו,¹⁴ וזה את המלה בלשון נופלת על הדבר הנסתור והגעלם, כמו שאמר (ק"ה ל'ג ט') הנה היא לוטה בsemblה אהרי האpod. וכמו (זט' ל'כ ז') פני הלוט הלווט על כל העמים. (מ"ג י'ט י'ב) וילט פניו באדרתו. (ק"ג י'ג ח') והמחלך לאט את פניו. (ק"ה י'ג כ'ג) דברו אל דור בלט, והזרומה להם. ובאשר פרשה התורה באמורה בלטיחו, או בלטיהם, או בטליהם, והבהיר כי זה לננות פעולם לא לאמתו. זה שאמרך: אמר ראובן בדברים יישרים, ואמר שמעון בדברים מעוותים, או הוא אמר עשה לו מעשה טוב, ועשה שמעון מעשה רע, כי אין מכיון כי אמ' להבדיל בין שני המאורים ושלני המעשימים, לא להשעות ביניהם. וכיון ששמה זה הדרש, איננו ציריך בו להראות, איך היה אפשר בו שייעשו החabolה בחקלים מעטים מן המים, וממשנים אותן בצעבים, ואכן היה משליכים בקצת אגמי המים, להבריה מהם הatzבדים, אלא שאלו הפליקם לא יתכן במוחם בגרמים הגדולים, אבל אשר עשה משה שנה מי היאר כלם, ושעוור מלהך ארבע מאות פרסה¹⁵ מעילא'ק עד מרוי'ט. וכן הullah הatzבדים מבלו, מה שא'י אפשר בו תחabolה ולא ערמה, אבל הוא מעשה מהו הוכח היכל, כמו שאמר (מג'ליס ק"ל י') לעוזה נפלאות נדוחות לדבוי. ואם ישאל שואל איך נבחר יונה לשוליתו וברוח ממנה, וזה חכם איננו בוחר, מי שמרהי? אמר: כבר הסתכלתי בדבר יונה ולא מצאתי כחוב שאמור, כי הוא לא הגיע השילוחות הראשונה, אף על פי שלא מצאתי, גם כן אומר שהגען אותה אך חביבתי להאמן בזה בדרך כל הנבאים. והשחכם לא בחר לשולחות

סמנת הגרון, כי עינינו מחייכת לה קרם לנויס וכולומה.¹⁴ וויהת טמלה וכיו'.

דרך בלבנטיס, סורה נטה, קרם לנויס בקמלה, כויה לוט, דרכך גלעת לה פפי,

כויה גלעת, מלך מקוס קבבש מהבדר לטרחה רחאת, מעפי קסטראטוס גע'ה,

גע'ה, ונעה'ן קרבזיס קמה באלומת, ועה'ך דרכס זוח'ן זט'ו'.¹⁵ מענגןך

על מריווט. צני צמות הילדה חילס גודעתי. וטלס ר'ג'ן בלבנטה הרכבתות

לענתקמו כתוב: והוינו זין מילך למייטן (מלך רקח גודל מהעיר) כי כבר

דמת פטולימום, כי מצל נאר יילום, בוקה מלסרק (בוקה פנאר פטולמי), גדר

כטמלו מכוון צה'ר (ירקן) מעד למיחט ע'ז'ן. —

חלי בשלב מהחלת הדזו'ה בה. וקצתם אמרו, זה החלק החמייש' לא יה'ן, כי התורה הבלתי והחלקי' לא היה, כי אם שלא ישאר דבר סתום. וראית' למל' שהוא מושר הבטול בקנין הזה שבעה מאמרם, והוא שום שהם מרדך העזון ושכלם לכי', וגוי רואה לובוט ולומר מה שיש עליהם מן התשובות. ואומר חלומות, הקשו על החיים והמות, הוא אומר: כאשר כשר בחירות בחכמה ולהמתה בחייבת, כן יתן התורה בחכמה ובטלחה בחכמתה. ותבادر לך, כי יש שביניהם הפרש גדויל, כי לא היה כי אם להמיה, ולא נתן תורה לבטלה, כי חמות היא דרך הנסעה אל העולם הבא, אשר היה היבנה, לבטלה נתן תורה בעבר לבטלה, כי התורה אלו הויה בעבר לבטלה, לא היה אפשר לכל תורה מבטל, ובטל הרשותה בשניה, והשניה בשניות, עד אין הכליה וזה שקר. ועם זה אל היה זה כן, היה בתורת השניות לעולם הפך וטירה. ובואר זה, שהتورה השנית יהיה בה הוכנה קולטה, מפני שהוא תורה, וזה משפט כל תורה, והיה הוא²⁰ המכונה מפני שהיא מבטלת הרשותה, וכן משפט כל מבטל שהיה הוא המכונה הרשותה, והוא אמר ייש בו דקota. וזה שני היקשו על המת, המצוים בתורה, וסו' התורה מהם במות, ואתי' שהמות לא היה אפשר שלא סיר ההוראה מן המותם, בין שלא יכול עלהם צוי ולא אחרה, ואין הקשה בטה שאפשר בלוויין על מה שא"א בלויד', ואם לא היה אפשר בלעד' הבטול, עד ישב התפרק אשר יברתו עם בטל כל תורה. והשלישי' היקשו על מי שעושה ביום ישבות ביום אחר, ויצום ביום ואיכל ביום אחר זהה ג' ב' מרדך הכהן, כי האדם מפני שלא היה ביכולו שיזום בכל יום, לא שיזבוט בכל יום, לא היה נבן שיזו'ו הכרוא בזה, והتورה יתכן לאדם שעשנה בכל דור. והרביעי' היקשו על מה המעשיד ומורייש, מפקח ומעו', שעשה כל אחד מהם בעת שהוא טוב שיעישבו. והסתכלתי מה שיש בין הדברים האלה, כי כל ההצלחות כבר שמס גמול מי שעבד אותו, וכל היסורים שמס גמול מי שהמרת אותו, אבל תורה לא שמה גמול לא על העבודה ולא על ההמרתה. ואלו היה טען זה טען, היה מפסיחו עליו התורה הרשותה, מפני שבטול שתהיה גמול לדבר שקדם לה, בין שאין תורה לפניה. והחמייש' דקשו על האדם תחمرة אחר שהוא יrokes, והזומה לה. ואלה כלם התבוננה בהם והנזה הם מהווים אם בבנייה והטמע או בהרגל, והتورה אינה כן, כי אם היה היה מהחייב בטל כל תורה וישוב התפרק. והששי' אמר: כאשר היה המלאכה בשבת מורה בשכל, ובטל השם בעמינו, בן הכהן שיזבנה שמע אחר אל החרתה. ואומר: בענין זה היהOTA זאת הักษת גמורה, אלו היה השבל מתהיב המשעה בשבת, אז היה לו מטר שרשם בטל המחויב ההוא, אבל הרהר לא. כי האדם לא סדר שיראה בשכל שהוא מותר לו שבטול בכל יום שבת ווילו, אך למונחת גנו'ו אם להנאה שינה בה, או לשינויים חדדי. וכן באח' המורה בטה שהוא מותר בשכל ואמרה זו השבת למונחת גוף, ושתקנה בהו תועלת גמול ולא בטל לדבר, אף על פי' ששמו עולמי, כי יתכן בשכלו שיזו'ו חכם לבטל יומ' יhud', יונן לו לבל' יומ' זחשבי' אמר: כאשר היה נבן שתהי' תורה זולת משה, בלתי תורה. וכאשר נערין נלה' בה נג' שתהיה תורה זולת משה, בלתי תורה. וכאשר נערין

כ"ז עוז מה קמלות הילך ?²⁰ כ"ה קומו. כ"ג, כ"ה קרלוננו :
5*

ונפלו בלבך. וזה הדעת קrhoב מדרעת המהעמלמים, אשר זכרנו במאמר הראשן. כבר אמרו בספרים כי הגדה הנכמנת אמרת, נאמנות (הרב) המשוג בראות, הוא אמרו (ירמיה ז' י') כי עבוי א"י כתים וראו וקרו שלחו והבוננו מאר, ולמה חסופה בשער הגדה והתבוננו מאר, אמרו: כי הגדה יפל בכה הפוך מה שלא יפל, מוחש משני צדדים. אחד מהם מorder הסברא, והאת מדריך הגדה, ועל כן אמר והתבוננו מאר. ובאשר השתדלנו באלה השינוי ענינים נעלמים אלא מן דוחה, אך הקבוע הדת בשכל כי הסברא והגדה אינן ענינים, איך נאמין הגדה עליהם? מצאנו סבורות לא יתפרק, אך אם יוזו ויכבשו על בריתות הגדה לא יעלם זה בין הדמן מלהם, אך תחיה הגדותם, בכל מקום שתצא, הגז עמה הגדות הסכומות. ובאשר תראה הגדר אתותינו בני ישראל על אלה¹⁷.

השלשה שרשיהם, המצאה נצלת מלאה הטעונה בזרחה נאמנת.

ובין שהקדמי אלה הדברים, אני וואה לסמן לברירים האלה הדבר בבטול ההורות, כי זה מקומו. ואומר: כבר קבלו בני ישראל קבלה גמורה, שמצוות התורה אמרו להם הנביאים עליהם שלא יטולו, ואמרו שמצוות זה במאמר מפרש, ישחק ממנה כל מחשב וכל סברא. ואחר בן הובונתי בספרים, וממצאי מה שיש בהם מורה על זה, החלה שרוב המצוות כחוב בהן¹⁸ לדורותכם. ועוד מה שאמרת (דרכ' ג' ל') תורה צוה לנו משה טורשה קהילת יעקב. ועוד כי אומנת איננה אומה כי אם בחוריותה, וכיון שאמר ה' נתן שמש לאור יומם הקוט ייח וככבים וגומר אמן (ק' ז' כ') כי אמר י' מלחמי נאם י' גם רוז ישראלי וכו'. וראיתי באחריר הביבאות, מזהיר על שמירת תורה משעך עד ים זיין שליחות אליהו הנביא קודם, הוא אמרו (מלכי ג' ב' ג') ובר תורה משעה עבר אשר צויתו אותו בחורוב על כל ישראל חקים ומשפטים. (פס ג' כ' ג') הנה אכן שולח לכם ארליך לפניכם ראייה לדהות בטול הגדה מדריך הכלל. ואומר: לא שמביאים ראייה לדחות בטול הגדה מדריך הכלל. ראייתך אנטישם מאומתין אל כל-

חמלט התורה שנמצאה בה הבוואר מאחד מרՃחים ענינים. אם שיפריע ביה שחייא עולמית, זה לא יתכן לבטלה. או שישימה בחילק מהזומן, כאשר עשו זה מהה שניה, ובוטל פחת טמאה שניה לא יתכן, ואחר המאומת כבר נשלם ולא יפל עלי בטול. או שהחיה נסכם אל מקום, כאשר עשו זה במצריים, ובמצרים לא חcen לבטל, ואם יוצה בוולתו בחולת מצרי אין בטול. או שחייה מעוללה בעלה, אבל אמר עשו זה, בעבור שמיין היאור גרים, וקודם שיעמדו מימי היאור לא יתכן לבטל, ואם יוצה בחולל אחר עמידת המים אייננו בטול. וכאשר יאמר לך, והנה הנה חילק חטש האור גדרה, אשר הוגבל לה זנק, ולא יסרו בני אדם מעשותה עד אש יכו בזולתה, אמורים וזה ג' אל התי, היה במלחק מהזומן, כי המדה תהייה יוציא אם אצל האלים על אממתה, או אצל בני אדם¹⁹, אל עת החזני. ועל שני הענינים יתרץ בטל במצריים, יהוו ומם התמ"

בהרומ שער עדר אל פארן. ומצאתה בקצת הספרים שעיר רומיות בו אל הר טני, כמו שאמר (סוטה ט' ל') "בצאתך משער, ואחריך אפרת זה טני, והסיטו אנסים זאמון, שהוא אחר שאמר הופיע מחר פארן בלשון החלוף אמר (חכ' ב' י') אלה מתמן יבא וקדוש מהר אפרון, בלשון העיר. והתברא לך כי שהמנין בשיבא, היה קצת המלhot הולמת, זקצתם כאלו הם עתרות, כאשרmana מהחאות אבותינו במדבר (מקליס ק' י') ויתרו על ים בים סוף מהרו שכח: מעשייו יותראו האוה במדבר. זקצתם שער עדר הם עתרות, ספר עלייהם בלשון עתיד (מקליס ק' ט' י") עיש עגל בחורב, הפתחה ארץ ותבלע דגן, אבלו הם עתרות, והם חלופות באמת. כי אין דרך המורה שיאמר פלוני יטב לו יועילני. בן דרכ המתרעעם לומר פלוני יתמן זיינקי ויישקני.

ואיתו אנסים שאלם, מי הוא וזה שאומר עלי (עוכלה ק' ל') זעיר בנים שלוח קומו ונוקמה עלייה למחלטה. והודעתים שהוא חייאל, והוא מלחהה היה לאחדם²³ בימי המשפט כי עובדיה היה בימי, וכאשר באו להלחם עם בני עזון ומואב בהר שער, (כאשר הוא מפורסם בדברי הימים) שם יושפט ונראתה שלא הבשר, לא נבקש מטענו מופת על נמען. והרך באלה דשוניים, בראובן ושמעון עמו לפניו הדין, ואם יטעון דראובן מה שאפשר במו, אבל אמר יש לי עלי אלך יבקש מטענו הדין עדים; ובאשר עיזו העדים יתחביב לו הממון. ואם יטעון עליון, לא נבקש מטענו מופתים, כי אין מופת על מה שאי אפשך, אבל יתכן שיבקש הדין עדים על זה. בטללה, שאין חקל בירושות אדם, ולא יתכן שיבקש הדין עדים על זה, בן הדין עם כל עזון. בנבואה, אם יאמר לנו שלדים מצוח אחכם, שתצטמו יוסך, נבקש מטענו אמותך ובאשר נראת אותם נאמן ונוצות. ואם יאמר אלה, יציה אהבתך, בנאף ולגונוב, או שהוא מוציאכם, שבאי מי המבעל, או שברא הדמים והארץ בשנאה, ביל' מחשבת, לא נבקש מטענו אותן, מפני שקראנן מטה שלאי יישירחן השבל, או הגדר נאמנת. וכבר הופף קצחים על המאמר הזה ואמר: אס' לא ישגיח אלינו ייראנן האות והמודעתים ונראת בחרחה, מה נאמר בעיה דהיא? עני היין. כי נאמר בעית ההיא, כאשר נאמר במני במי שיראה לנו לנו אמותות ומופתים על עזיבת מה שיש בשבלנו מטופ הצדק, וגונות הבזבז, והדומת לה. והוזכר לומר, כי גנות הcovב טובות הצדק, אין מדרך השבל, אבל הם מדריך הצעוי והאהורה, וכן מניעת הרציחת והגירוש והגנבה וההונמה להם. וכיון שיצא אל אלה הדברים הקל טicho מעלי ולא הוצרכתי לדבר עמו. ומזה, מה שמכבאי טענה על ביטול ה兜ורה בפסקות מהמקרא, והונז זוכרים זוכרי בם, ומה שיש תשובה עלי, ומלחמתם (לבריס ק' י' י") ואמר יי' מכני בא זהה: משער למו הופע מהר אהן גו'. אלה השלשה שמות להר סיני. והוא שככל הר היה בתקלה בוגר עירות שמטות, פסוקים אותו בשמות, כמו שנקרה כל פסקה מטנו בשם העיר שבנגדה, כמו שהי' אה, והארציות אשר בגדר סיון, ושעריך פאך נגשיהם שיעימת, הוא אמת (גמלבר ק' י') וווען-הו גדר סיון, ושעריך פאך למסעיהם מדבר סיני ויהן במדבר פארן, והאראי' על שפארן ושער נגשיהם, אמרו (ברלטום י' י') ואת החוי

ב תורה משה, נמצאה תורה אברם באמת, אך הופף משה המצות והשบท, לחורים שהתחדרו על עמו, כדי שניצל ביום יודע, וידור לנצח אותו יום המיד. ובאשר ישר והaczלו מחתה עצמו, ישר שיצחו בו אלהי: ואם היה הטעפת בטוול, מי שהוא מתנדב בתפללה, או בזעם, או בזדון, כבר בטל ה兜ורה. ואם בעל ה兜ורה ההיא לו וה, כבר הтир שיבטול תורון, מהחיב על הקשווי הראשונות כמו זה. ואלה בלב, ירחטך אליהם!

טרות לא התקיים מהם עכ' העיון מאומה. ואחר אלה השבעה, אני רואה לזכור דבר שהם אמורים ירחבו בר הדברים. והוא, שהם אמורים כמו שהויה סבת האמין במשה, העמיד האותות והמודעתים, כן חיב שהחיה הסבה להאטמי בזולתו האותות והמודעתים. ותמהמי בעית שמעי ה' המה דחול, הוא, ששבת האמינו במשה, שיראנו האותות והמודעתים בלבד, אבל סבת האמינו בו ובכל נבי, שיראנו תחלה-אל מה שיברש, וכאשר נשמע דברו ונראה אותו שיברש, נבקש מטענו המופתים עליון²⁴, וכאשר עמידם נאמין בו, ואם נשמע טענו מהחלהה ונראתה שלא הבשר, לא נבקש מטענו מופתים, כי אין מופת על מטענו הדין עדים; ובאשר עיזו העדים יתחביב לו הממון. ואם יטעון עליון מה שיאי אפשך, אבל יתכן שיבקש הדין עדים על זה, בן הדין עם כל עזון. בנבואה, אם יאמר לנו שלדים מצוח אחכם, שתצטמו יוסך, נבקש מטענו אמותך ובאשר נראת אותם נאמן ונוצות. ואם יאמר אלה, יציה אהבתך, בנאף ולגונוב, או שהוא מוציאכם, שבאי מי המבעל, או שברא הדמים והארץ בשנאה, ביל' מחשבת, לא נבקש מטענו אותן, מפני שקראנן מטה שלאי יישירחן השבל, או הגדר נאמנת. וכבר הופף קצחים על המאמר הזה ואמר: אס' לא ישגיח אלינו ייראנן האות והמודעתים ונראת בחרחה, מה נאמר בעיה דהיא? עני היין. כי נאמר בעית ההיא, כאשר נאמר במני במי שיראה לנו לנו אמותות ומופתים על עזיבת מה שיש בשבלנו מטופ הצדק, וגונות הבזבז, והדומת לה. והוזכר לומר, כי גנות הcovב טובות הצדק, אין מדרך השבל, אבל הם מדריך הצעוי והאהורה, וכן מניעת הרציחת והגירוש והגנבה וההונמה להם. וכיון שיצא אל אלה הדברים הקל טicho מעלי ולא הוצרכתי לדבר עמו. ומזה, מה שמכבאי טענה על ביטול ה兜ורה בפסקות מהמקרא, והונז זוכרים זוכרי בם, ומה שיש תשובה עלי, ומלחמתם (לבריס ק' י' י") ואמר יי' מכני בא זהה: משער למו הופע מהר אהן גו'. אלה השלשה שמות להר סיני. והוא שככל הר היה בתקלה בוגר עירות שמטות, פסוקים אותו בשמות, והארציות אשר בגדר סיון, ושעריך פאך נגשיהם שיעימת, הוא אמת (גמלבר ק' י') וווען-הו גדר סיון, ושעריך פאך למסעיהם מדבר סיני ויהן במדבר פארן, והאראי' על שפארן ושער נגשיהם, אמרו (ברלטום י' י') ואת החוי

²³ צינוי יוכפטע וכו'. ק' י' הקעקע לדרכו קגנון כי יגניל טפומקה נימי יוכפטע מה יונגע בפסקוק טק' נטבנינו (ירמיש מ' ט') וסיגניל רומייה מיה צים קלאנג וכו'. עיין בדף פמנס, רט' עלי, בפסקוק: קה וטפז' קיטפע' כוותם קגנון.

²⁴ ניכער יונמעס געד מוכמס, גטטע עזעג ק' י' קסואן לכת קמלמר טכו. ²⁵ ווילמר

בשבת, אבל הימים הזה שבו היהת²⁶ המלחמה לא היה שבת. והעשרה אמרו שהובנה בתקופה היהת נגיד המשכן, ואחר כך העתקה והפנה אותה אל בית המקדש. וזה גם כן איננו ביטול, כי המכונה הדרלה הדרלה מזותה הדרלה לנגד ארוןך, וב證וד ש היה הארון במדבר, היהת הובנה שם, ובאשר נסע אל הגליל ושילה ונוב וגדרון וב'ה, הדרלה הובנה אמרין. וזהו מאמר האומר: שילך העולך אחר העלה.

ונางשים מהם דקדוקן במלת עולם, ואמרו ראיינה בלשון עברית מהחלה של הקלים. ואמרנו כן יש לה שלשה עניות, אחד מכם המשים שנה. והשניה²⁷ ימי הנזכר ההוא. והשלישי כל ימי עולם. ובאשר גדרה את זה על מזות השבת, יטלו השני עניות, ויתקין הארון. כי ראיינו את ירמיהו והוא אחר דור משה, קרוב לשמונה מאות וחמשים שנה, ואחר דורות ובטים וכחות רבות מבני ישראל, מוחזר על שמירתם יום השבת, ושלאה עשה בו מלאכה, כמו שאמר (י"ז י"ב) ולא תוציאו משא מבריכם בימי השבת. וכל מלאכה לא העשו וקידשתם את יום השבת כאשר צויתם ביום השבת. וכן שבטל ומון החמשים, ומון האנשים ההם, לא נשאר את אבותיהם. וכיון שבטל ומון החמשים, ומון האנשים ההם, לא נשאר מן החלקים; כי אם מויד העולם. וקצתם שאללים אוותן, על מלות הקבלת אשר שעמונם בהתקורת מזות התורה כל ימי עולם, והוא חישוב, כי מאמר שנאמר לו יסביר סברא אחרת לשונו לעלינו. ומנהגנו שנאמר לנו, והימצא בעולם דבר אמיתי מבואר הסתלק אמו כל סברא וכל ספק? ואם יאמר לא, יבטל אמתות הדבר וישמוו כל ספק. ואם יאמר כן, נאמר לנו בדברו ההוא האמתי, שמענץ הדברו לשר מזות התורה. וויאתי מדם מי שאמר: אם יאמרו לנו כ' ברהמ' י"ס אנתנו בטלן מאדם הראשון, שנלבש שעטנו, ושנחרוש בשור ובחמור יהודין, אין לכם לקבל דבר נבייא שיארסם, כי אדם אמר לנו שלא יבטל. ואלה, ישיך האלהים! טענות אין להם עקר, אבל הם טוענים אותם לברהמ' י"ס. אבל טוענים הברהמ' י"ס שהם מותדים בלבד, ואנתנו גם כן מודים שהיו מותדים בלבד, ואנחנו גם כן מודים שהיו מותדים בעת השהי. והקרבת מניעת בשכל, מפני שהיא אפשר לאדם להמנע מהם מצד עצמן, להוציאו. שהגענו, ואלו היה בא ברהמ' י"ס לטעון לעציך, מה שטענו להם, לא זו שומען לה, כי המקבל איננו אמר בכל יום אלא מה שאמר באחמולו. ואנחנו כמו החושב²⁹ הנעים, שאפשר לו לומר נגלה לי דיים, מה שלא עמדתי עליו אהמול. וערחה, יرحمך الحال! אחר שסרו אלה הבטולים מעלינו,

לינו מהו (קס' הצעים כל' לנשות טוב ליט', לינו חז'ד) וכך מרעה חז'ד (קס' גוז רעה טל ליט', וקס' נסכת חאנקה, מה צעלך האגודה) וולך נרכות ל' ט'ב.²⁶ לתלתתנה נלה קיס צענה. וכך לרעה חז'ד סול מלמלה רצום (עניזון פ' ג' צ'יק פ' ח') צבעה, וולך נערקה חיקון צחקון יעוצב בס' מלמלה רצום (עניזון פ' ג' צ'יק פ' ח') ועין רמצס קלנוכם מלכיס. ²⁷ ימי אחכר וכו'. ר' ל' מלך טולס מוסכת על פ' מיטס וזמין על קהילך לו לאדרה, חסר עליו ימץק סמלמה. ²⁸ קדרסמייס. קים קמס יומעט זין ספוליס, קמלמיטס גמליגות לטפס. גהאגנאל בראעניא, דצ'ר וועט, האל היונס מלחיים נצעקה, והמגנון לאקומות נצעקי מלס; גהארס כי קדרום חצר קיינו גוף גם יוכל נאכטן לטבען חמר וגכס. וע' צויהי מלך. ב' פ' ג' קמץ ערס ג'ל. וע' בקענטה כתקסס ר' ג' נטערחו קאכלניאת סטמבר סס נחלוילס. ²⁹ גאנען. שטעוט ומיעץ היה עגנו. קויס יינגע זכלנו לא, וממר

המודברים זולחים. וכאשר²⁴ רחוב הזרע, נפסקה אמתלת ההברחה למני שעשזה זה. כמו שייכל ביום הרים בחלי, וכאשר ירפא, הפסיק אמתלה. וכי מי שייכל המטה במדבר, נר וען בלבד, והטר האמתלה. וזה שניתת דין על קין בעבור הרtan הבלתי, נר וען בלבד, וזה אהרין בלהרגינה כל רוזה. וזה ג' ב' איננו ביטול, כי הקב"ה לא צוה להרוג את הרוזה, כי אם בדין עדים, ובין שלא נמצא נמצאו זה בעית הדhog קין את הכל, לא נתחייב ההברחה לאך ענסו בזולחו, הלא הראה שאמר לנו (צ'רלט' ע' ו') שפקם דם האדם באלם, חוץ מהארון ובני. וזה ג' ב' איננו ביטול, כי אין הכתוב אומר של בני אדם העטמי להקריב, אבל היה מקריב קודם אהרון, כי שהיה מעמד בכם מזמו, אבל וולת המפעם לא היה לו להקריב קודם בחירות אהרון, ולא אחר בחירות, והרביעית קרבת הקרכן בשתת, אהר אedor אedor המעשה בו. וזה גם כן איננו ביטול, אבל הוא ממה שמאמץ מצות השבת, והוא היה הקרכן היה קודם מצות השבת, ולא יתכן שתמנענה מצות השבת, והוא היה זה ביטול, ואסדרה שאר המעשים חוץ מן הקרכן והמלחיל הקודומים לה. ווחמי שיח מה שאמר הבראה על צחיק (צ'רלט' כ' ג') והעללו שם לעוללה על אחד ההרים ונמר, ואחר כן אמר (קס סס י'ג') אל תשלח ירך אל הנער ועל העש לך מאייה. וזה גם כן איננו ביטול אצלנו ולא אצלם, כי מי שמכשיר הביטול לא, כי שירדו קודם שיקבל המצח פעם אחת, שלא יהיה שוא, אבל צוה לאברהם שיזמן את בנו לקרכן, וכאשר נשלים ממנה הזמן, בהראות העצים והאש ולקחת הסכין, אמר לו: דיריך לא רציתי מפרק לך עלהם, וזה ששית מה שאמר הבראה לבלעם על שלוחי בליך (צ'רלט' כ' ג') לא תלך עלהם, ואחר כן אמר לך עם האנשים. וזה גם איננו ביטול, כי האנשים אשר מנגעו ללבת עלם, איןם האנשים אשר צוחו בלבת עלם; כי אמר (קס סס ט'ו') וווקף עור בלק שלוח שרדים ובטים וכבדים מלאה, ומנגעו ללבת עם הפההיהם וצוחו ללבת עם הגדיילים, להוציאם בגיהולו, עד שייאמר הצליל הבווע בני ישראל מיד פלוני האדם הגדל. והשביעית מה שאמר הבראה לחוקינו (צ'רלט' ס' ח' ל') כי מה אתה ולא תהיה, אחר כן אמר לו (קס סס ס') הנני יוסוף על ימיך חמיש עשרה שנה. וזה גם כן איננו ביטול מפני שהבראה מצה' צווי أيام או גערה אל עבד, וכאשר ישמעו העבד וחתת בו הגרעה יסור ממנה מה שאימנו בו, וכן שידענו מענן נינה, וכל בעל השובה ונכנע. והשם ניתנת ענן (צ'רלט' ח' י'ח) ואכח את הלויים תחת כל בכור בבני ישראל. וזה גם כן איננו ביטול, כי ממנהנו להגדייל מעלה עבדו, והביא אבותינו לארכן בגען, וכאשר חטאו הגלם עזן, וכאשר חטא גרשו, והביא אבותינו לארכן בגען, וכאשר חטאו הגלם פזרים, וכל מה שהוא על דרכ העונשן בן. והתחשייעת אמרו (יוטקע ו') כי יהושע נלחם בשבה. ואין הדבר בן, כי לא זכר בכל יום מלחתה, אבל היה בכל יום נושאים הארון ותוקעים בשופרות, ואלו המעשים מוחדים להחר יקוטט ע' ס' בחקר דעתה.²⁴ רחוב הזרע וכו'. נמוך נמרעה ונטרכט זרע מין קמלען, לו מ' פס' ועד כרכרת לחתת ליט' למוחו, וצעלה קהמלה. (קמלה), קול' ליטון מהמי, וטרכטו מלע, וטרכטו בטען, וולך חמוץ ו' פ' ו''). ²⁵ ג'ו' הויס וט'י. כן קול' ג' ב' דעתה ח' ל' צהניאל ומדודיס מטוטב

ובטלו הדמה הגדולה עלינו, שלא נקיים אלה המצוות אשר יגענו זהה תרולנו להעמידם, הלא השוב הגינה על רקך, כי שאמור עליה (לוי' ל' ט' ע' ז') הקשה בניה לא לה לrisk גינה ונומר. גינה או כמו שאין לו דעת ולא תבנה, כמו שאמור (קס סס י' ז') כי השה אלה הכהנה ולא חלק לה ביבנה. וצריך להשמר מזה.

ואחריו אשר דברתי בעניין הבטול במה שזכרתי, וכברת הערכובים הדולים על הלכבות; בעבור מות הנכאים ואביהם ושותיהם ומשגולם והחמס העובר עליהם, להבר את הלכבות אשר כמעט כמעט שיפסח בעבורם. וכברת עוד מהפסורים הנפוצים על הבורא, ושער החכמה והיכלה והתראים, אשר אם היהי סובלם, היהי ירא שיכפה בני אדם. אני ראה שאחדר אליהם שננים עשר ענינים, אני חושב, שאם לא אדריך על א' מהם, יחבבל בנות בני האדם, והפסד אומנתם. וכבר נבארם, יכול שלטען ספקותם, ויבורו הלכבות מהם, כאשר ההבררו מן הרשונים. ואומר: אלו קצת בני אדם מקרים לחייב בספר הדות, בעבור שאין פרוש המצוות מן הטעון בו. ואומר: כי איןנו לבוז המשך לטורינו, אך יש לנו זלחו שני משבים אחרים. אחד מהם לפני, והוא מבוע העבל. והשנין אחריו, שהוא מזאננו בהם והשלימו בה המצוות בכםות מזאצחים הקבלה. ומה שלא מזאננו בהם וחשנו בה המצוות בכםות ואילו אמרנו בזו. והשנינו אליו אחר מCKER מהחזק בינו, בעבור שהשכש שיש בו חתירה, כאמור בשמואל (ס"ג כ"ל ט'). וכי ישראל שמנה מאות אלף איש. ובברבי הימים (ל' כ"מ י' ז') והי כל ישראל אלף אלפי אלפים ומאה אלף. ואמר כי כרוב לשלש מאות אלף הי בתוכים בספר המלך האבעה ונשרים אלה לכל חדש, כמו שאמור (קס כ"י ח') לכל חדש השנה חמלהקת האחת: ארבעה ועשרים אלף, והפלוי מן הנבואה האחת הכתובים, ונכתבו באחרות. השלישי אולי יכראה לו מה שמצוין בו: הגדה שענין שקה, שהיה הבן ג חול מן האב נשאים, כי יהודים בן יושפט מת והוא לא ארבעים שנה, ועמד אחווה בנו החתי, ונכתב בטלבים (ב' ל"ג ז') שנה לו. שנים ועשרים שנה, ובברבי הימים (ב' ל"ג ז') שנים וארבעים שנה. ואמר כי מונן שנים ועשרים שנה לחוי, ומונן השנים וארבעים שנה לחוי, וזה היה בזוהי בעבורו מה. ואם ייבגנו טובע: איך יחכו הבן ונדר נדר קידם שיזון אותו בשנים, ושיהה אחד מבני ישאל מבקש הבן ונדר נדר קידם שיזון אותו בשנים, וככאשר יוחנן אותו יקאהו בן נדרי, כמו שאמור (מגלי ז' ט' ז') מה ברי וזה, והיה העללה בזוהי בעבורו מה. וכן מעתיקון מבקשי תאות על העניות עד שיפברר להסurdן³¹. והרביעי, אולי ימהר בעבור מצאות הקברנות, אם לשחונם הבלתי. או לתקורתם הבלתי. ואקרוב הצעיר היה ואמר: כי הבורא גור על בל בעלי חיים במות, ואם לכל אדם ימי חיין, ושם מרת תהי. הבהירות לעת שחיטה, ושם השחיטה במקום המתות. ואם יש שחיטה צער יותר על צער המת, הוא היוציא זה, וראו: אז לחת להם שער תבורה הצער הזה. ונאמר זה, אם תברר החותמת בשבל לא בזואה. אבל הקטרת הרם והחלב בבר באלה ההוראה, שושם זה,

שיותבן [האדם] בו, כי נפשותינו משכנם הרם, ובמו שאמור (יקרל י' ז') כי נפש הבשר בدم דהוא. ובאשר נהאה זה נשוב אל נפשו לאמר: לא גוסף לחטא, שלא ישבו דמננו וישרפו תלבונו, כאשר אנחנו דואים. זהה מיishi, אול-חויב יחשב: אין השין הכרוא אורו בין בני אדם והנית המלאכים הטהරותם. ונאמרומי והודיע שנתינה המלאכים דטהරותם בלבד או? כי אפשר, שבבר השبن הכרוא ביןיהם מאורו כפלים ממה ששמו בין בני אדם, כל-申ן שענין שדבבות אמר (מקלי פ' ט' ח') אל נעזר בסוד קדושים רבה ונואה על כל סביבה, והצה לומר: מ' שהוא כביב לא-אור-זהו. והששי, אולי יהמה ממעשה המשכן ויאמר: מה לבורא לא-האל ולמך, ולנרות מודלקות, ולקול שמען לנגן, וללהום אפיו, ולליה צוב, ולמנחת סולת יין ושמן ופרוט, והדומה-זה? ואמר ובאלחים-אעור, כי אלה כלם מדרכי העבדה, לא מחדך-ڌזרן. כי בבר דין לו. השבל שאיננו צרך אל דבר, אבל צרך הכל אליו. אך כוון שיעבורו עבדיו מן הטוב שיש להם; וחותם מה שיש להם, והבר והין והסתה והקטרה המשמן והדברים הערכובים, ויבאו מהם ברבר-מושע, כפי-יכלתם, ו-יגמלם הוא בדבר רב כפי-יכלו, כמו שאמור (מגלי ב' ט') פבד את י' ז' מהונך גנו' זימלאו אסמיין שבע וגומר. ויצלים מרעות שלא יצילם-אתה מלהם זילוג, בעבור העבודותיהם, כמו שאמור (מקלי י' ז') זבח לאלהים תודה ושלם ואילו אמרנו בזו. והשנינו אליו אחר מCKER מהחזק בינו, בעבור שהשכש שיש בו חתירה, כאמור בשמואל (ס"ג כ"ל ט'). וכי ישראל שמנה מאות אלף איש. ובברבי הימים (ל' כ"מ י' ז') והי כל ישראל אלף אלפי אלפים ומאה אלף. ואמר כי כרוב לשלש מאות אלף הי בתוכים בספר המלך האבעה ונשרים אלה לכל חדש, כמו שאמור (קס כ"י ח') לכל חדש השנה חמלהקת האחת: ארבעה ועשרים שנה, ובברבי הימים (ב' ל"ג ז') שנים וארבעים שנה. ואמר כי מונן שנים ועשרים שנה, ומונן השנים וארבעים שנה לחוי, וזה היה בזוהי בעבורו מה. ואם ייבגנו טובע: איך יחכו הבן ונדר נדר קידם שיזון אותו בשנים, ושיהה אחד מבני ישאל מבקש הבן ונדר נדר קידם שיזון אותו בשנים, וככאשר יוחנן אותו יקאהו בן נדרי, כמו שאמור (מגלי ז' ט' ז') מה ברי וזה, ובבר בטוני ומה בר נדרי. וכן מעטיקון מבקשי תאות על העניות עד שיפברר להסurdן³¹. והרביעי, אולי ימהר בעבור מצאות הקברנות, אם לשחונם הבלתי. או לתקורתם הבלתי. ואקרוב הצעיר היה ואמר: כי הבורא גור על בל בעלי חיים במות, ואם לכל אדם ימי חיין, ושם מרת תהי. הבהירות לעת שחיטה, ושם השחיטה במקום המתות. ואם יש שחיטה צער יותר על צער המת, הוא היוציא זה, וראו: אז לחת להם שער תבורה הצער הזה. ונאמר זה, אם תברר החותמת בשבל לא בזואה. אבל הקטרת הרם והחלב בבר באלה ההוראה, שושם זה,

³² בגרמנית סיקרים. ב' ז' לכני לcker, וכל לכין מי הכרוי לך? ³³ קלמיין!
מלגה מרכזית (El-Gummeis) ונטן יונת נקרל סעץ זה (סוקס אומאנס) יוכן פול נצלה נקודות (סיקטמיטר), ובס נצלו נס ק מה (מליס ז'. ז'). ³⁴ קיס金陵 ומי. רלה לכין טרול (יקרל ט' מ') ומתין כייעט.

רומ פזנאו ירטס מה. מאר נגה מהמו, מכך' מקובל גדר ז' ק.ק.כל.
³⁵ כי גנדורה מות. כי למ.קה.יה נועטנו לתקורין, כמו שמנור גדרני טים (ב' כ' ז'). ³¹ סלק. ב' ז' סלק סלמאם.

המאמר הרבייעי

בעבודה והבראי, והזכך והכרכרה:

אמר יהודה בן שאול, אמר המחבר: אני פוחת למאמר הזה הקדמה שאומר, שauf על פ' שריאינו הבראים רביים¹, אין ראי שנהיה נובכים במכוון מהם; רצוני לומר: יי' הוא. כי אנה שעדר טבעי יתבאהר לנו בו מי הוא המכoon בכל הבראים. ובאשר נחקר בשער הדוא נמצאו המכoon הוא האדם. והוא, כי המנהג והבניה, משיטים כל דבר נכבד, באמצע הדרבים אשר אין נבדקים כמותו, וגთהיל מהקתן שבדברים ונאמר: כי הרגורט ממוצע בתרוך כל העלון, והוא שהגיגור יתרכ נכבד מהם, כי צמה הצמח והכנתנו ממנה. וכן מה שצומחים ממנה האילנות, אם יהיה הוא המאכל, יהיה בחוק דפרי כמו השק, ואם יהיה בגדעינו, יהיה הגרעין ממוצע בהיך דפרי, ולא יפנו אל המאכל ויזובבו חזזה לשמרו. וכן חלמון הביצה היא הממושעת בה, כי ממנה יהיה האפרוח. וכן לב האדם הוא ממוצע בתרוך חזונו, מפני שהוא משוכן דנפש והחומר הטבוי. וכן הרוח הרואה באמצעות עיניו, מפני שהראות בנו, וכאשר ראיינו הדבר הזה נהוג ברוב הדברים, וראיה הארץ באמצעות השמים, והגלגלים סובבים אותה מכל צדידה; ההקאים אצלנו, כי המכון בבריאות הוא בארץ. ואה"ב הסתכבלנו בכל חלקית, והואינו העפר והחומר שניהם וינם, ומצתנו דבஹות בלתי מודברים; ולא נשאר כי אם האדם. והתברר לנו כי הוא העניין המכון בלי ספק. ודרשנו הספרים ומצתנו בהם מאמר הבראה (ימעיס מ"ק י"ב) אנכי עשייתי ארץ ואדם עליה בראות. אבל מתחלה דתורה ספר כל הבראים, וכאשר השלים אמר: (ברוך ק"י י"ג) עתה עשה אדם, כמו שבונה ארמן ומוציאו ומחקנו, ואה"ב מביא אליו בעלי. ובין שקדמתי הדברים האלה אוחילה עתה ואומר.

הודיעען אלהינו על ידי נבאיינו, שהוא שם לאדם יתרון על כל ברואי, כאמור (פס צס ל"ה) ויררו ברגת הים וגופר. ובאשר אמר במוור (מלילים ח') יי' אדוננו מה אדר שמק בכל הארץ, מחהלו ועד סופו. ושהוא נתן לו יכולת לעבור, שם אותה לפניו והשלטו עליה. שם הבחירה ברשותו, וזכה שיבחר בתוב, כאשר אמר (לזריס ט' י"ט) ראה נתהי לפניך היום אתה החיים וגופר. ואמר אחריו בן (פס צס) ובחרת בחיים וגופר. והעמידו לנו על המאמר זהה האותות והמופחים וקובלונו. ואחר כן עייננו במלאת העין; במה נתן לנו יתרון, ומצאנו יתרון בחכמה אשר נתנה לו ולמהו אותה, כאשר אמר (מלילים ז' י"ז) המלמד אדם דעת. והוא בה שומר כל דבר שחלף מהפעלים. ובה דואת

¹ אין רמי וכי. סלט מע מי קוֹם קמְלִית וקמְכוּן כָּל קְמְלָאִים. לי קמְכוּנוּ

מרקיבות אותו על הכהנים במקדש, והאחר מקרים אותו על הכהן חוץ מהך, על דרך הירדן. אבל עין הפלת הגורלות אשר הוא יותר זו מה ששה בענן. אבא: כי אין זה לשני המקורב לו, אך הם שניים קרבן לאלה אחד. אך הפלת הגורלות בעבור שני המקורב בעדים, והמ כהנים וישראל. וראי שיפלו גורלות החלה, וכאשר היה לבן אחד של, או יקריב אותו بعد נפשו בבירור שהוא קניין לו. והעשרו אמר: כמו שראי העניין (לזריס כ"ה ל') כי ימצא חלל לא נועז מי הבהיר? ואומר: כמו שראי לסר האדם על עשו, מה שאין ראוי לעשו, בן ראיו לסרו על עיבו וסובבים בעיר, היה נודע מי הבהיר, ובאשר לא עשו כן, ההחיבר בעונש, ולא בשיעור דמי הבהיר היה בלבד, אך במניעותם מן הזורייה בקט שודות. וזה אחד עשר שהו רואה האומה המחוקת בחוריה הותה דלה ונקללה? נאמר: אלו שם לאנשי החורה המלוכות הרמידה, היו אמורים עליהם היכרים, כי אין יעדים אלהיהם כי עם לשמרת האותם, ובאשר ידעת שאמרו על איוב. והוא עד אמורים על נפשם, כי לא עבדו בעבור שהשפירם והזילם, ולא נתן להם מלכות, והגדיל הבורא אלה ולא האמין, ונתקיימה עליהם הטענה, והשפיל אלה ונבר בם, והתחייב הדון להם, וכמו שאמרו (מכל מ"ב י"ט) ולא נסог אחר לבנו וחת אשורנו מני ארץ. והשנים עשר כי לא מצא בהורה גמול ולא עונש בעולם הבא, אבל מצא בה הגמול העולמי בלבד? ואומר כבר ייחדי לזה העניין אמר בפני עצמו הוא הם אמר התשיעי, אבא בר בו כל מה שצורך אליו בעניין זהה, בעוזה דבואה יתברך.

הצעור. ושםו מרגניש בערים האלה לבערו יקרים והוא לו לדמיין, כמו אמר בחום הגול (מלחכי ב' י"ג) כי הנה ים בא בער בתנור. ואמר בדמות העונש בארץ (לבריס ל"ג י"ג) חמת התנינים ים. והשבר באלה הזרבים המורכבים בון, והאות אשר הרבה מהם לרע לו. והתבואר לוי כי הackets לא הרכיבים בון, כי אם לשם כל אחת מהנה במקומה בשל אשר חנו האלהים. התאות המזון להעמידה נזרה, והאות המשגלה העמידה המוראה. והעתק בבל כפי שבואר לו והתיו. ואם הדוא מהעתק בו מצד הדתר, יהיה משובח, ומתרעך בו מן האיסור, יהיה מגנה, כמו אמר (מקלי י"מ ל"ג) התאות צדיקים אך טוב ותוקות רשותם עברה, ואמר (מקלי י' ג') כי הכל רשות על התאות נפשו. והשבתי: אין יעדתו לו הצער המוחה והחטמה באש. וראיתי כי לעממת זה הנעמות ההתמידה והחטמה המכואב והחטמה באש. לא יקוה תקווה גמורה, ולא יירא יראה בגמולו, ואם לא יהיה שניהם כן, לא יקוה תקווה גמורה ואלה לחדרות לדראן גמורה, ובמו שאמיר (לילך י"ג ב') אלה לח"י העולם ומה שדראות באפני עולם. והשבתי שהוא קודם זה צוה עליו בעולם הזה להמות אוטו באפני ארבעה מיתות. וההבראר לו כי זה לתקנתו, ואינה יוצאה החוץ בשלב; כי השכל כשהוא רואה כי אדם האחד בשיפסה אחר מנתחו, בחלי או בארס, שכירתו תקנה בעבור הצלת שאר גופו, בן רואה מן המדברים, כי חמתה מי שנשחת מהם והשחית הארץ תקנה בעבור שניצל שאר המין, כמו שאמיר (לנוכס י"ע ל') והנשדים. ישמעך ויראו. ואחר אשר ספרתי אלה השבעה שבעים משער הצד בזכי האדם דזה, אמר, וכן כל מה שנדרה למאמין מה שומרה להם, ראוי שישחוב בו הטעוב, כי בלי ספק ימצא לו פנים מן החכמה, כמו שאמיר (קהליס ל"ה י') כל ארותה י"י חסר ואמת וג'. — ואחר שבאוותיו: אין תהיה העמידה על השעריהם האלה מאופני נזרק, יאמר, וממה שהוא נאות לזרק, הבורא וחמלתו על האדם הזה, שנתקן לו כה וככלתו לעשוות מה שצוזו בון, ולהמנע ממה שההוריינו ממנה. וזה מבואר בשלב, ובכחותו: בשלב, שבחכם לא צוח אדם מה שאינו ביכולתו, ולא מה שיאלה מעשווה ובכחותו: כמו שאמיר (מיכח מ' ל"ה) וכי מה שעשתי לך ומה הלאיהיך ענשה בך. ועוד אמר (יקנעם מ' ל"ה) כי ייחלפו בה: ומה הלאיהיך ענשה בך. והריווש אלוי וראיתו כי הימולת ראייה שתהיה קודם הפעלה, היה כל אחד מהם בכח לאחר, החטמורה. כי אם ראייה שעת עם הפעלה, ואלו היהת אחר הפעלה, היה אדם או לא: יהיה אחר מהם סבה. לאחר: ואלו היהת אחר הפעלה. וכבר יכול להשיב, מה שעשה קודם³ וזה הבלתי, ואשר לפניו הבלתי. וכבר התחייב שתהיה ביכולת האדם: קודם: פעולו, כדי שישלם לך בה להגעה אל מנות אלהו. ואראה לבאר כי כאשר עשות האדם את הדבר הוא פועל, עז עזותו אותו הוא פועל גם כן. כי לא עזב אותו כי אם עשות הפעלה, ואנינה בעוביות הבוואר. יתרבו לברא הדברים אשר ברא, שאינה פעולה; כי הבורא כשבועב לברא הגשימות ומזה שיש בהם, לא היה הפרק לגשים ההם. אבל זאדים: בין שפעלו המקור, הוא עזב דבר; שיבטה לפועל

³ ז' ינסוכו, ר"ל כלה ימו ונגע גופו מעulos קז. ³ ז' ס' ג' ו' לפניו, ר"ל זו כל קלמן מצומע קילולו למורי גמנסיה, וכן כל קלמן סיכולו נלה נס ספנולו, כי גם יכל לנפנולו עד פדר יוקס לו פיכולו.

רוב הנולות אשר חבנה. ובה הגע להעיבד הבהמות לעבוד לו הארץ, ייבאו לו הבאותה. ובה הגע להוציא המים ממעםקי הארץ, עד שייהו הולכים [על] (עד פניה. ועוד עשה לו הגללים השואבים ממנה מעצם). ובה הגע לבנות הבתים הגבידים, וללבוש הבגדים החמדות, והשלטן, עד שנבקטו בני אדם. ובה הגע אל רדיות תכונת הגלגל, והליקת המכובדים, נשער גרכחים ומרחחים ישאר עניינם. ואם יחשוב השיב, כי אשר נתן לו היהון לו לא ימצאו. ובדין אם כן, שהיה המזוהו המוחה והגמול הענש, כי הוא קרב העולם ומקומו, כמו שאמיר (ק' ג' י' ח') כי ל"י מצוקי ארץ וששת עליות הבל. ואמר (מקלי י' כ"ס) וצדיק ייחד עולם. ובאשר התבונתי אלה השרשם ומה שמשהעף מהם, ידעתי כי מוחה האדים, איןנו טעות שנטלה בלבנו עליו ולא נטות אל הותרינו, ולא שחבאתנו גואה, ולא עוזה שנטען אורו לנפנשו; כי אם אמת ברורה צרך מבואר, ולא הווינו החכם אל הדברים, כי אם בעבור ששמתו מוקם למצחו והזהרין, כאשר אמר (ליהו' ל' כ"ה) ייאמר לאדם הן יואת י"י היא חכחה וסור מרע בינה. וצריך שאזכיר מה שדרקתי בשער הזה ממשה שהוחרך אלין.

וזומר השבתי ואmortה: אין תהיה הבונה מכל אשר בעולם על האדם, והנה אנחנו נזאים נטפו קטן ונבזה? והחישבתי בו ומצאתי, שאף על פי שנטפו קטן, נשע רוחה מרטחים והארץ, כי מזעו כלל כל אשר רוחת לומר: הבורא יתברך, ובמו שאמיר (קהליס ק"ט י"ל) נפלאים מעשיך ונשי עוזה מארך. והשבתי בענן ימי חייו ואmortה: למה לא היה תמיד? והחבראר לי שהBORAO לא נתן לו החיים האליה הקזרים בעולם הזה, אשר הוא עולם הטרה, אך כאשר² כי יוציאו היו לו החיים החמדים, כאשר אמר חכמתוב (ק' ג' י' ס') חיים של טמן נתה לו גומן. וכאשר אבאר במאמץ התשיעי. והשבתי אין היה עם מוחה זאדים, בנין גנוב חלוש, מרכיב מחרם ולהליחת זאתה ואmortה: אם נרצה זה, אנו רציז שיברא מכוב והשבתו המתחבב זאתה ואmortה: אם נרצה זה, והזאת רציז תרעריך או מלאן; כי גוף האדים הוא זה הנברא מלאה העזרות, והוא אוחז בחלקם האלהי הארץים, ומה שהוא יותר זו ממן, חזא אחד משרותים, מכל הרבדים האלהי הארץים, ומה שגורף לשם נגף האדם מחלקים, איןץ תלקו, אס מלאך, או מכוב. וכי שחפץ לשם שרצה לא היו שמים, כי אם מערף, ושלאלת תחיה ארץ כי אם משא, שצונו הבלתי ומה שאיננו חכמה. וכבר אמר (קס ק"ל ל"ל) מה רבו מעשיך י"י כלם בחכמה עשית וגמר. והשבתי עוד בחילום הבאים עליו ואmortה: הלוואי נצל מהם, או נדרחו טעלי. ומצחחים פובים לו; בעבור ששוב מחתאו יובען לאלהיו ויתקנו ענייני, כמו שאמיר (ליהו' ל' י"ט) והוכח במקאב על משגבו. והשבתי עוזר במשובל החום והקור, והרגשו בארם זוחלי העפר, והחיות המזוקות. ודועתי כי הרגשו בזה מהקהנו, כי אם לא היה מהגש בצער, לא היה ידע מה הוא נל העבען, ומלה מי הלאים כל בוגריה נמלם. ² יס"יעוינו.

ברשותו דבר שלא ירצהו, הוא באדם. כי האדם הוא מושם הדבר אשר זיקתו, ואלהינו יבהיר לא מושם הדברים האלה בעבור עצמו, כי לא יתכן שישיגו מקרה מהמרקמים, אבל מושם בעבורנו מפני שהם מוקים אותנו. כ"א נחתה בו ולא נודה במה שהוא חביב לנו נסכל, ואם נחתה קצתנו על קצתנו נאכיד נפשותינו והוננו. וכך שדבר גליין, כי איננו רוחק שיהיה בעולמו מה שנטאשנו אנחנו, ומה שبار לנו שהוא נטאם אזלו, לנו על דרכ החרמה. ובבר באר זה בכתוב באמרו והסבה בזה, לא בעבור שאיןנו רואים התורה שאינה מחייבת בענש מי שאננו בוחר. וזה שאנו נוראים בחרה שאלא ידע העלה השפה בשגגה, אבל שבר באREL בעבור של אהן בחרה שאלא אורים וגמור. ואלו (ירמיה י' י"ט) האותם הם ממעיים נאם י"י הללו אורים וגמור. ואלו אמר עוד כשחוא ידע מה שיחיה קודם הדיוון, כבר ידע שהארם עיר למלמותו⁴, וכי אפשר שלא מדרהו האדם כדי שתשלם יודיעו. גளות הספק הזה יותר באור מן הראישון. והוא שאמור, אין לו ראייה שידעת הבורא את הדברים הם⁵ סבת היותם, אבל זה אמר שסבירו אותו או חזיר בו. ובאור הפסד זה, שאם היה ידעת הבורא את הדבר סבה להיותו, הי' הדברים קדמוניים, מפני שיידעתו אותם קדמוניית לא סרו, מפני שלא סר ידע אותם. אבל נחשוב שהוא ידע הדברים על אמתה היותם, ומה שיש מהם ממה שיתרשו הוא. כבר ידע שיחדשו, ומה שיש מהם מה שיבחרו האדם, כבר ידע שהארם יבחרו. ואם יאמר, וכאשר ידע הבורא שהארם עיר לדבר, תיתכן שיחריש או ישחנק? נאמר בלשון צח, כי הארם אל היה שיטוק המורה שידבר, הינו משים בעקב המתאר, כי הבורא ידע שהארם עיר לשתחוק, ולא היה נבען נשניות שהוא ידע שהארם עיר לדבר, כי הוא ידע העולה מפעל האדם הנופל אחר כל מחשבה ודקמתה ואיתורו, וזהו בעצם אשר ידע. ובמו שאמור (צמ"ל י' י"ז) י"י ידע מחשבות אדם. (לירב' ג' י"ה) כי ידעתי את יצרו. ומצאהי בני נוי שאלים בשער הזה, מה אפנוי החכמה שצוחה וויהיר הצדריך אשר ידע מטנו כי לא יסור מעבדתו? ומצאהי לזה ארבעה פנים. מהם לזרועו מה שהוא חוץ מטנו, ומהם לשלים לו הגמול, כי אם יעבד אותנו והוא בלתי מצוחה, לא יהיה לו גמול. וטהם שאם יגמלחו על מה שלא צוחו בו, או יענישו על מה שללא זה יהיה וזה עול. ומהם שינוי עלי' הצדי עם הנביא עם הצעוי אשר יחויה יחויה וזה עול. ובמה שישראל עלי' הצדי ידע מהם כי הזרהו צדריך בשכל, בעבור שימסר וויהר, כמ"ש (צמ"ל ג') ואחה כי הזרהו צדריך לבתיו החטא צדריך והוא לא החטא היה יחיה כי נזהר. ושותאים עוד ומה שיבאר שבליה בדבורי ובוחינו, הכל בדים טמיים וחומריאת שמטים, שנאמר לפניו הכהר שאיננו יכול להאמין בו, מן הרין שהזיה צדריך במאמרו, והתנצלו מתקבלת. ומן הבהיר כמו שהקדמוני תחולת ובחרת בחיים (לירב' י' י"ט). ומה שבב חחותאים (מלכי ל' נ') מידכם היה זה ואה השא כלב פנים ונומר. ומה שיבאר שהוא נקי מחטאיהם, באמרו (ס"ע ל' ק') הוא בנימס סוררים נאם י"י לעשות עזה ולא מנ. ומה שיבאר מהנקוטו ממעשה ההורבים, באמרו (ירמ' כ"ג ל' י"ה) לא שלתהי את הנבאים והם רצו ונומר. ומה שיש בקהלת בדבורי ובוחינו, הכל בדים טמיים וחומריאת שמטים, שנאמר (לירב' י' י"ג) ועתה ישראלה מה י"י אלהיך שואל מעטך כי אם ליראה ונומר (ברכו י' י"ג). ואף על פי שלא נשאר אחר אלה הבאים דבר שיכוך, הבהיר הבורא הבהיר בשלהše שרשימים. דראשון בהמה, שםם בני אדם לתמה על רענין ההור, באמרו (ירמ' י' י"ג) החפץ אחפוץ במות דרשע נאם י"י אלהים הלה ואנומר. והשוני בקיומו שהוא דבר לא יהיה. והשלישי שנשבע על זה, באמרו (ס"ס י' י"ה) אמרו אלהים כי אני נאם י"י אלהים אם אחפוץ במו הרשע גו' ושבב הערין מכל זו זו עלי'. ואחר הבהיר הזה אביה אחריו שלש שאלות, ואמר, אולי, אמר אמר: כשהBORAO נקי מרצותו בחטא החוטא, איך תחנן להיות בעולמו מה שאינו רצה בו? והתשובה בזה קרובה, והוא, שהמורחק אצלנו شيئا דחכם

הפהו, ואם לא יאהב, ישנא, ואם לא ירצה, יכע, ולא המצא לו מעלה בינוים. וכן הבהיר אמר (ירמ' י' י"ג) ושמורתה את משמרתי לבתיו עשות מהקמת התעבות אשר נעשו לפניכם. ואמר עוד (הכלים קי' ט' ג') אף לא פעלו עלה ברוכי הלבן. וזה שאנו נוראים בחרה, מה שאין לו בחירה, ולא עד שיחיה בוחר לעשונו, כי לא יתכן לעשות, מה שאנו רואים התורה שאינה מחייבת בענש מי שאננו בוחר. וזה שאנו נוראים בחרה שאלא ידע העלה השפה בשגגה, לא בעבור שאיןנו בוחר אבל בעבור של אהן בחרה העלה והסבה בזה, כאמור בהרג נש בשגגה, שהוא מוזיד בברות העץ ובוחר; אבל שג להשר. ובמחלל שבת שהוא מוזיד לקוש עזים, אבל שכח שהוא יוס שבת.

ואומר אהרי הדברים האלה, כי הבורא אין לו שם הנגגה בمعنى בני אדם, ואני מבריחם לעובדה ולא למרי. ויש לי אל' זה ראיות מודרך המוחש ומודרך השכל וממה שבכחוב ושבקבלה. מודרך המוחש, שמצותי האדם שודר בנספו, שייכל לדבר, ויכול לשתק, יכול לחפש, ווכל להניח, ואני שודר בכח אחר שימנענו מהפכו כלל. אין הדבר כי אם שהוא מבาง טבעו בשכל, ואם יעשה כן יהיה משביל, ואם לא יהיה סבל. ומן המושכל כי הראיות כבר התקיימה במה שקדם על הפסד היהות פעיל אחד משני פועלם.ומי שהשכש שהBORAO מבירתה את עבדו על דבר, כבר שם הפעל האחד לשינויים ייחד. ועוד שאם היה מבריחו לא היה ענין לzechot והזהרתו אותו. ועוד אם יהיה מבריחו על פעול לא היה נבען לעשוו עלי'. והוא שאם היה בני אדם מוכרים, היה הגמול ראוי למאמן ולכופר ייחד. מפני שבכל אחד מהם עשה מה שזכה לו לעשונו. כמו שאם היה חכם ממשים, אחד משני אומנים לבנות, והשוו להרוכ, חיב לחתה שבר שניהם. ועוד שאם היה האדם מוכרת הימה לו טענה, כי ידע כי האדם לא יוכל לנצח בילה בORAON, ובאשר תחנzel לפניו הכהר שאיננו יכול להאמין בו, מן הרין שהזיה צדריך במאמרו, והתנצלו מתקבלת. ומן הבהיר כמו שהקדמוני תחולת ובחרת בחיים (לירב' י' י"ט). ומה שבב חחותאים (מלכי ל' נ') מידכם היה זה ואה השא כלב פנים ונומר. ומה שיבאר שהוא נקי מחטאיהם, באמרו (ס"ע ל' ק') הוא בנימס סוררים נאם י"י לעשות עזה ולא מנ. ומה שיבאר מהנקוטו ממעשה ההורבים, באמרו (ירמ' כ"ג ל' י"ה) לא שלתהי את הנבאים והם רצו ונומר. ומה שיש בקהלת בדבורי ובוחינו, הכל בדים טמיים וחומריאת שמטים, שנאמר (לירב' י' י"ג) ועתה ישראלה מה י"י אלהיך שואל מעטך כי אם ליראה ונומר (ברכו י' י"ג). ואף על פי שלא נשאר אחר אלה הבאים דבר שיכוך, הבהיר הבורא הבהיר בשלהše שרשימים. דראשון בהמה, שםם בני אדם לתמה על רענין ההור, באמרו (ירמ' י' י"ג) החפץ אחפוץ במות דרשע נאם י"י אלהים הלה ואנומר. והשוני בקיומו שהוא דבר לא יהיה. והשלישי שנשבע על זה, באמרו (ס"ס י' י"ה) אמרו אלהים כי אני נאם י"י אלהים אם אחפוץ במו הרשע גו' ושבב הערין מכל זו זו עלי'. ואחר הבהיר הזה אביה אחריו שלש שאלות, ואמר, אולי, אמר אמר אמר: כשהBORAO נקי מרצותו בחטא החוטא, איך תחנן להיות בעולמו מה שאינו רצה בו? והתשובה בזה קרובה, והוא, שהמורחק אצלנו شيئا דחכם

⁴ ומי מפכער וכו'. מלול נטה סנדלה סוללה ע"ל קליעת וונצ'ר, קריעת מה עולס המקה, נטה פלטוףיס זmiss פלהירט טמלה, ועלול למ' מה פלטוףיס קמנקיס. רלה קרמאנס מלך רלמן ג' מדע. וע' מקר לעמ' למ' קראט' מה פלטוףיס סס לעומ' מדעומ' צונומ'. ⁵ סס סכת קיומס. עיין צען פקומה עקריס מלמד ל' פ' מ' מה קצציג עט' פלטוףיס צו'.

ההגדה על דרך העברת הלשון, הוא אומר אמת, ואין (עליו) מוכרת הועל בדבריו. וזה כמו שאמר ארברם על שרה אהותיה היא, והוא רוזה קרובתי, כאשר מזענו לוט שוקרא איה מדרך הלשון. והם סבור שהיא אהותה באמתה, וכן היה חטא עליו בזה, אבל החטא עלייהם, כי הם עולו, כי דרך בני אדם לשאלו הגור על עניינו ועל תועלתו, ועל מה שהוא טוב לו, ועל מה שהוא לא, וכן רוך לשאלו אותו על מי שיש עמו ומה הוא טפנונו, וכל שכן שכבר נטה בזולתו, בט"ש (דרכותים ל' י"ה) כי אמרתך אין יראת אלים במקומם זהה והרגוני.⁶ ובין שדברתי בשאלות האלה במה שיש בו די, מתחייב המעניין בקשר להשיבות בתשובותם בכל מה שיימצא בהן דומה להם. ואחר כן אחבר אל הדברים האלה כל הפסוקים אשר יש בהם ספקות ושבושים בעין החברה, ומפני וחובם בעבור רוחב הלשון כאשר כרתי במאמר הדיוח, כי הלשון אם לא תרחב, לא ימצא בה כי אם הדבר בלבד, ראוי לנו מני הוצאות עד שהיינו גאים למה שיש בשכל, וכאשר אספורה כמה טנים הוא, זכרו מכך מין מהם קצת, והמעיין בספר הזה ייחד כל מין וכל איש אל מינו בשכלו ובתבונתו. ואומר שדם שמנה מינים, הראשון מהם שער ההזהרה, נדרה לבני אדים דמנעה באזהרה במינעה המשעה, ושבעיניהם הפרש גדול, וזה כאמור לאיברלך (קס י') ואחנן גם אנחנו אוטר מחתה לי, סבורו שהוא מעשה, ולא מגענו כי אם בהזהרה וכחוודה שהוא אשת איש ובפהחרה, כמו שאמר לו (קס ג') הנה מה על האשה אשר לקחת, והוא בעלות בעל, ואמר לו עוז (קס י') וגם אין משיב דעת כי מות המתות. ומינעה איברלך מהאהה ההייא שלא אליה, היא במינעה המגורש שלא ישא גורשו אחר שנשנתה לאחר, בט"ש (זכריס כ"ל ל') לא יוכל בעלה הראשן אשר שלחה לשוב לקחתה ונור, והוא יוכל בבחירותו ואני יוכל במצותו. ובאמתו (קס י' ל') לא יוכל לזכות את הפסקה באחד שעריך והזהטה לזו. והשניה המניעה מתקנות העולם וטובייה, וחשובה והכברת, והוא כאמור (יטני י') השמן לב העם הזה ואוני הכבד עניינו השע וג', הכהב רוזה שיתחרש עליהם סבה שלא יסתכל בעבורה בעניינו עולם, ממה שמת:redף להם מלחמה או רעה והרומה להם. וייחיו נובים בהקון המשעה ההוא, בט"ש (זכריס כ"ח כ"ט) הייתה ממשב בצדדים כאשר ימשש הדור באפליה, וכמ"ש (לווג ס' י"ג) לובד חכמים בעדרם וג', יומם יפגשו חיש וג'. ואמר (קס י"ב כ"ל) מסיר לב דashi עם הארץ גו': ימששו חיש ולא אור וג'. ואלה סבורו שהוא בעין התורה, ויהיה עניין שב ורופא לך, ישבו מהלהם באוביים ויונחו טמן, כאשר אמר במלחמה, (ኮצע ק' י"ב) והוא לא יוכל לרפא לכם ולא יגיה מכם מזור. והשלישי בחזק הנפש, בא פגע מרעה ומשמעה שלא יאבד מהם, שמעה בספרים וכברו שהוא חזק הלב שלא יכול העבודה, וכ"ש שיחסטו הכתוב אל הלב בעבור שהגופש בו, והוא אמרו (קמוץ ז' ג') ואני אקשה את לב פרעה, וזוקתי את לב פרעה (קס י"ל ל') כי אני הכבדי את לבן, (קס י' ל') ואמר על סיכון כי הקשה "אלחיך את רוחך ואמץ את לבבו (זכריס ב' ג'). ונצטרך פרעה להזוק נפשו שלא יאבך במכות ההם עד

⁶ וכן וכו'. ר"ל מהרי לבר נבר פטני ע"ל סכל, מה טקלות סמלאות גנד מקומות סלדים, וסילומוי כי קולדס קו צען נתרה, מונס על כל מעין לאתנק על פסוקי הפל"כ המורים לנו לאפקפה רלטוו גנד פטנורא, ולטנורא חקוב לעולט.

כ"י טי שמצויה ברע למי שלא עשהו מריע לו ונקרה סכל, כן טי שמצויה בטוב, כאשר יעוז המצויה לקבל מצויה, השוב מצויה סכלות, בעבור שלא קיבל, והוא גם בן מי שמצויה ברע שהשוב מצויה בהמה, כאשר יקבלנה המצווה בה, ותתהביבנה אמתות הטוב והרע וההייה כמי הקובל וזה הבול. ומהם כי באשר השוה בינוים בשבל והכח והכלה, בן ראי ישאה בינוים במצויה ובליחות. ואחר כן אומה, כי העשה לשוא, הוא עשה דבר שאין לו תועלת לבשיותו. אבל שליחות הבודה, אבל מהברושים, אבל המברושים, אפילו מחדת לא עשו אותה, ולא עיילו בה ולא יסרו, המאמינים אף"י שהם בחו שום לא עשו אותה, ושהר שום נספור והתבוננו, ובאשר אתה זהה כי נבניהם, וזה עוזר בני אדם בכוב נספור והתבוננו, וזה עוזר אתה וזה עוזר עתה ועד עולם הם מספרים ענן המכוב ואנשי סודות ופרעת, והרומה להם, ושואלים עוד: בשתייה מוסריות האדם לא הרבה, אחד ממעשה הבודה, אם לעונש על חטא או לנסיך, כאשר יורגו עול, כאיבול לכתה הנבניות, מה נאמר בזה המעשה, ולמי נחם אותו? נאמר כי המות מעשה אליהם, וההרוג מעשה העול, ואם היכבה חייה המות, אלו לא היה העול, היה מות בסבה אחרת. וכן נשאלת על הנגב כשהוא אבידת מניון בני אדם גורת הבודה, אם לעונש או לנסיך, איך נאמר בגנבה היהיא ממעשה הבודה? והתשובה בזה, שהאבוד מעשה הבודה, והגנבה מעשה האדם, וכאשר חייה היכבה חייה המות, אלו לא היה גנבו דגון, והוא אבד בפנים אחרים. וכן נשאלת על השלה עלי הנגב כשהוא אבידת מלי"ד ואמרו, ואנו מהרבי מיתה לשבויים, אם אין אלה הווגן, הרבה מוחקים יש לנו לפגעו בנו. ושאליהם עוד: איך נענש דו"ר על העבריה, בהביא אבשלום לעשות כמותו, יותר גודלה ממנה? כאמור (טמול ב' י"ג) כי אתה עשית בסחר ואנבי עשאה את הדבר הזה ננד כל ישראל ונו. נאמר כי אלה הדברים אשר ספר נון הנגיא על שני חלקיים, אחד מהם מעשה הבודה והוא הגבהת אבשלום וחשילתו על כל אשר לדה. ועל זה אמר (קס) הנני מקרים עליך רעה מבתיך ולחקחי את נשך לעיניך ונתמי לרעד. והשני מעשה אבשלום בבחירותו, והוא מה שאומר ושכבה את נשיך לעיני המשמש זאת, (קס) ורצח בהקדמו לזרועך לדוד בחורת אבשלום, להבאות את לבו. ושואלים על ענן סנהרכוב ובונדרנץ ומה, שעשו בועלם מן הרוג והחרבן, ושאר ענייני החםם, ואיך אמר על האחד שהוא מטהו כשאמור (יטני י' ב' כ"ל) וכי אישור שבט אפי' ג', ועל כן אמר (יטני י') אפרק על פרוי גול לבב מלך אישור וג', ואמרה (וילמי י' ג' כ"ל) וחזקהו ווועיטה מלך בבל ולכד יוшиб כהדים. ושואלים עוד, כיון שבול המקרים מהחדשים במאיזו, הוא נתינת היכלה והאמץ כאשר מי מקום פעול הבודה לשנייהם וועלם, והוא כל זה כל אשר עשו דם וחלים היה בבחורה נשלה בחרב ובמטל, ועם כל זה אמר על האחד שהוא מטהו מטהו, שיחסטו מלך אישור וג', ואמרה (וילמי י' ג' כ"ל) ושלהתי לבב ולכד יוшиб כהדים. למאיזו, שיכוב, בעבור דבר שמצירנו אל הכלוב, והוא אם כן הביבאו, אל הביב? יש בזה شيء גשובה, אמרתך האדם בהנגהון, כי המיעין בשיעין דיטיב באיז' יצטרך האדם ללבב, ימצא לו סבה מחתא האדם בהנגהון, ושיבב הבודר על בוראות, בט"ש (אילין י' ע' ג') אולח אדם חסלא' דרמו ועל י' יעוף לבו. והאתה שעם השבל אשר הרכיבו גון, איןנו צריך אל חקוב לעולט, כי באשר יאמר מאשר שאפשר שמכירם אותו על אמתות

יננו רוצה בזה דבר, כי אם הראות האותות והמופתים. ואחר אלה השמנה שרשים לא נשאר כי אם מה שהתעויות בו מפניהם מעדן הפקוק¹ באמרו (מליל' ט' ו') לך לבודך חטאתי והרע בעיניך עשי' מען הצדק בדורבן תזכה בשפטך חשב החשע כי זה² השב אמרו: כי הוא בעקבות ישותיקים עלוי מה שנור בו אלהי, ואינו שב אמרו: למן הצדק³ על חטאנו, אך הוא שב על אמרתו, מחתאתו יתחרוני. הוא אמרו כבר לעוננו שיתקיים מAMDRC אשר אמרת נורת, כי מי שישוב אליך תכפר לנו, וזה מטה שנחוג בלשון זומה, באמרו (פס ל' י"ה) צעקנו ווי' שמע. אשר איןנו שב על פני יי' העוש רע, אבל הוא שב על עיני יי' אל צדיקים. ועם אלה הבארוים סתלקו כל הספקות אשר הם מדמים הכהרכ, וטעות ברואנו שלמה על ברוחאי⁴ בעבדותנו והמורות, אין להם טענה עלוי וכמו שאמר הבהיר (לוי' ג' י"ג) האונש מלאלו יזרק אם מעשונו טהר גבר. ובאשר התרקיימם בארכונה דמלאות ושליות הנבייאים.

בז' ענינה, וסמרומו אין וכו'. לי טענתה פ' בורלה נלעימן גאנבלטערו ולע' ממרה, כהה' נדליך, וווען כי לאחמי גאנלי זמירות. ותהיין אין לנו טענתה כנגדי. כן ישעתייך סקסטון ר' י. ותהיין מלך וווערמוו' נסכמה דומטא על מותה אין דאס טענה. דראיל' טענתה צווארלאן צלמה בעזובומו. וסמרומו אין וכו' קהעןן לאויס פאכטן.

שיישלמו לו שאר המכות, וכבר באර לו זה באמרו (סמות ט' ט'') כי עתה שלחתוי את ידי ואך אויך ווין, ואולם בעבור זאת העמדתיך (פס ט' ט'') יונן. אבל סחון נצטרך לחזוק לנו שלא יאבך מפחד שמע בני ישראל, במ"ש (לכרים ז' לילך) אשר ישמען שמעך ווינו והלו פנין, וכן אני אוץ בגען האצטרכו לחזון שלא יימיתך פחד הדשומות, כט' ש' (ויקסע ב' י' ח') ומשם עונשנו וגוו, ועל כן אמר כי מאתי⁸ היה לך תחזק את לבך לקראות המלחמה הענין הזה במקרא, ובברור כי הוא דפיעלה והשמה. וזהו שדמיהו במלואה ממשמתה האמת ממנה ומבלתי השקיר, כאשר נאמר כי השופט הצדיק אה דראובן והחביב את שמעון, וששהוא הצדיק לו והרשע יהודה, ולא נרצה בזה שטר פלני, לא זיויט בבעל, אבל הוא באדר. והוגען שאמורים על שני דינרי הוהב, כי המוצה הדיבר זה, ופתח זה, ואינם רצים שאחחות בידיו, אבל רוצים שהגדי שהוא מפוחה. וכך אשר יתמודו דמהשיבות בהעבותה הזאת ויתישבו בה, יהיו על הדרך הזה מה שאמרו הספרים מפעול הבורא (מעלין ב' ל'') אם לצלמים הוא ילין ולענינים יוןן חן. ואמרעויד (ימצקלל י' ט') והגביאי כי יפתחו ונדר דבר אני י' פתרית את הנבואה ההוא, ר' לא: באמרי עללו שהוא מפוחה. וכן אמרו (ירמיי ל' י') נשא השאות לעם הזה וליהודים לאדר שלום יהיה לכם, בטל דברי המתגביםיהם להם בגלוותיהם. וכן שאלהם (טענין ק' ג' י'') למה התענו י' מדריכין, אל המשימנו התועים, שתודון עלינו שאחוננו תועים, אבל כבד לנו ווחם עליינו. ⁷ ומי שלא יבין ענן אלה והזרמה להם ישםם הכרה. והחמייש שעוד הכרה, רואים אנו שהאדם אומר חמיין אליך ועל חטני מעליין, כט' ש' (קהליס ק' ט' ט'') הטע לבי אל עדותך ואל אל בצע, אל חט לבי לדבר רע (פס קמ' ט' ר'), ויושוב שצחה בשתי הטעאות עניין החקרת, ולא ראה כי אם הכרה. רואה לומר כשתהכפר לי כבר הטעני של לא שוב לחטא לך, ואם לא תכפר לי כבר הפלת בנפש היוש, והביאני הכרה לננות לעובתך, כט' ש' (פס קמ' ט' י') אל מודה פושע'ך רדיך ונו. והחשי ספרו פעול הוא בבניו השוריה, חושבים בו שהוא השמה ולמוד, כט' ש' (טכלי י' ט' ח') לאדם מערכי לב ומeye' מענה לשון, רוחה בו הביאיה הרשיה, כט' ש' (פס ל' י') און שומעת בעון רואה וגוו. והשביעי ההפלה במאמר, יסבר החטנו כי הוא דבר מיחיד, כאמור (פס ל' ט' ח') פלאי מים לב מלך ביד י' וגוו. סובר שיש למלאים דבר מיחיד שפלי בכלם מה שייחפץ, אבל זה הפלגה הוא אומדה, אפילו המלך בעבודה הבורא, כמו הדברים ביד.

עכדי, כאשר עוזרנו בפזמון, מושגנו יתאפשר לחשוף את הטענה
השミニית חortho שסבה, מהיה עם חדשנה בחירות האדם במעשהתו
המעשים, וזה בא על שלשה עניינים, אחד מהם הצללה מן האויבים,
עד שיפנה האדם בעבור זה למעשהתו המעשים, ויאמרו כי המצליח או
איבין גורם לו זה על דרכו העבריה, כאשר אמר (ל"ט ט' כ"ז) ועוד

הדרי בזאת, ואמר עוד כי הוא חם כאשר תחיק היבב והבלב בבר או תזקק אותו, כט"ש (פס י"ג) מזרך לבסף וכור לוחב ובוחן לבות י". אמרתי מה נפלא הדבר הזה, כי האדם הוא אובלathy שחי בעילות מותר ואסור; ורואה אותן שניין אותן, ובעול שחי בעילות מותר ואסור, וימצאם ערבות, ותשבל אותן על דרך אחת, ³ והרמזה דוא מרצה מה שבעליהם ברוח כאשר בארכו, וכט"ש (פס ל"ה ג') כל דרך איש ישר עבוני. ואחר בן התברא לי כי הוכחות נשירבו לנפש, תוך והאריך, כט"ש (ל"ו י"ג ל"ה) חיותו באור תורה. לאיר באור החיים (פס כ"ע). ובאשר ירבו עליה העונות העבריות והחשן. וכן אשר אמרimenti בימי שהוא בן אלה הוכחות והחובות על ירא או ר. ואחר בן הדועינו כי דוא שומר כל אלה הוכחות והחובות על בני ע"ז, וכותבת ספר ובורן לפניו לאריה י' ולהושבי שמן. ובאשר השבאות בזאת המשל מדבר החכם, מצאהי בתחלת החkon והונגה, והוא שאנחנו דמון הברואים, מפני שמצאננו ביכלתו אשר שמה החכם בנו שנבני ⁴ האותיות אשר נזכר בס, ונולד לבל את טין מן מהמתה, עד שנשمر בהז השבונות, וכל החוזרים אשר נצטך לעתע. ודמה לנו זה בכתב, שהוא שיטהור עלינו הכל בלי כתוב ולא ספר. והודיענו בעבור שהרגלו בו החשון, לקרב אל הבנתנו כאשר באורי. והודיענו עוז, כי בעוד שאנחנו עומדים בעולם המעשה, הוא שומר על כל אחד מעשיהם, וכבר מזמן בגובל עליו לעולם האחד אשר הוא עולם הגמול, והעלומים ההואו ביראו נישלים כל מספר המדברים אשר חיויה הכתמו שביראים, שם יגמול הכל כפי מעשיהם, כט"ש החכם (קסלה ג' י"ז) ואמרתי אני בלבי את הבדיקה ואת הרשות ישות האלים, ואמר עוד (פס כ"ז) כי אתה כל מעשה האלים ביא במשפט וגנו. ואני עיד לבדוד דעת הגמול במאמר החשייעי מהספר הזה במטה שיבר. ועם זה לא הינה עברוי בעולם הזה בבלתי גםול על הטעוב, יעונש על האשם, מה שייהיה לאות זליטמן לכל המונה לעת הקבחן מעשה הברואים. ועל כן אנחנו רואים שהוא זכר בתרזה הברוכה אשר בפרשיות אם בחקוקו (יקרל ל"ז ג' גיג), אמר בכמה (קסלה ס' י"ז) עשה עמי אותן לטובה. וכבר הדלקות אשר בזה אס לא תשמע (לקריס כ' ג' י"ז) והוא אומר עליהם (פס מ"ע), וזה בז לאות ולופת. ומעניינים בעולם הזה, וכל הזכיות שמותר לזרים חחותמות כט"ש (פס י"ג ל"ה) הלא הוא כמות עמדיו הרים באוצרות. וכיוון שהקדמות אלה הדרבים, אמי רואה לספר מדרגות הברואים באפני זכויות וחובות כמה הם, מה שידענו מן הכתוב ומן המקובל, זאתים כל אחד מהם במקומו כאשר ידעתו, לבכורו יתשרו בו ריבים מבני צ"ז נחוק למתקיך. לפ' למסטי למתקיך. ³ וטරטה טו ווי. ר' ג' בס החקס כיימר בקי ימליף ומיר מקוס פירוי. צלער צלעיקס נאלדריס קומוריס וסלקומוריס מסלנא הלח. וכמחרחח פפס פה לח סמפל "סמרלא" (געלוועעקסלען) כדרומי למומה מה קתכלס למולע. וויה קהמי לאיננו זיך חמץ מטבונט, וויה רע צפוץ וטוב דראע. ⁴ פלומוט. כט"ל ולג' קהנותו כלהוב זקו' כי נבר כסמיין צעלן קלדרוק לעסום קריזיס מס' קה' (זונטעלען) הוות. לאכלי מארזיס. קהנותו (וילנדערלעיכען).

המאמר החמישי

זכויות וחובות:

אמר יהודה בן שאול. אמר המחבר, והודיעו אלהינו יתברך, כי עבירות האדם אותן נשדים דבטים נקראו זכויות, ושהרמאותו בשירבו נקראו חובות, וכי הכל שמור אצלם על כל עבידי, כט"ש (ירמיה ל"ב י"ג) גודל העצה ורב העיליה אשר עיניך פקוחות על דרכי בני אדם. ונאמר עוד (ל"ו ל"ל ל"ה) כי עיניו על דרכי איש וגנו. וכי הם פעולים בנפשות וישימים זכות או מיטנוות, כאשר הוא אומר מונגה, ונשא עגון נשא החטא, ואל עונם ישאו נפשם, (קוטע ב' ח') הנפש היהיא עוגנה בה (כמגדער ט"ו י"ה). ואם יעלט זה מבני אדם ולא תחבור אצלם, הוא גלו' אצל' היבריך, כמו שאמר (ירמיה י"ז י') אמי ז' הוקר בז' בחון בלילה וגנו, והביה על כל העניות האלה האותות והופכים וקבינטם. ובאשר החקים לנו זה, העתקתי בעין בעין הנה כאשר קדמתי, וראיתי בנמצאות מלאות דקוט געלומות טרכיט מבני אדם, וידמו טוביהם לעיזים, עדר שניגשו אל החכם מהם, וויר מה שיש בזינותם, ומهم מלאתה הרוצי, רוחה הפתיה אשר איננו בקי בה, מדרה הרינר היטוב לרע, עד שיבידלים הגדים, ומם מלאתה הרפהאַת, תרואה הפתאים מבקשים דפיקת הגדים, ולא ידע מה מהפחים והקבצם, מה האיכות הנוברת על הגון, וידעם הרופה הבקיא. זמהה חכמתה הקייפה, אשר הם מביטים בקי' דפניהם והרגלים, ומבדילים בין איש לאיש, بما שהוא געלם מזולח, מפני שאין זאת מלאכה. וכן במלאתה הפנימית מאודם ומפרטה ובכח וולחט, לא כירם כי אם הבקי. והכלל כל מלאתה דקה, הרבה ממומיה עילמו מן הפתאים ייראו להכמים. ובאשר מצאי אלה הדברים המלאכותיים כאשר ספרתי, ² הופתוי להזקן במומי הנפשות העונות והאשימים, אף על פי שאיןם גראים לבני אדם, מפני שאין חושם משערם. והם געלם לעושיהם, כי הוא בראם, והחל אותם, והוא שותנש עצם שכלי ד' יותר זך הובשנו, ואיך יתברך לנו הובבם ותגלגלים, ואנחנו אין אנו רואים אותה בחושנו, מה שפועל בעצמה ומעביר אותה? אך הוא מבואר לבוראה ובורה הגלל, ועל כן שים השמים ודומים לה בעין הנה כשראה אמר (ל"ו כ"כ ס') וכובכים לא זכו בעיני, ושמים לא זכו בעיני (פס ט"ו י"ז). ואומר כי היה לו כאור הנר אשר יהופש לו כל המהבאים והחדרים ווראה כל מה שהוא נסתה בס, כט"ש (מכל' ל' ל"ה) נר ז' נשמת אדם חופש כל

¹ חכמת קיילפה, סיג' מל' ערדים (גילס גל' קיילפה) והוא ולחס מלכת סי' וטפלוף (געגעלעךיג). גאנעטה ברכז' ספורי קלמנוי. ² כספמי לאזזיך.

מן בעולם הזה, במה שאנו אפשר; בלעדיו מעונש עליומי, כאשר אני עתיד לבאר. וראו אוטו בני אדם, כאשר החל לשוב מחתהתי, אז באו עליו הרעות, ויתמחו ולא ייוו כי זה שמצוינו איננו בעצם מה שהחל בנו, אך משארית מה שרד ממנו, וכאשר יתבוננו בני אדם במניגים האלה, גלו מועליהם הספקות, ויזהו לובותם לעובודה, כמ"ש (ליע"ט פ"ט) ויאו צדיק דרכו ומזהר ידים יסוף אמר. ואם יאמר שבחה אהת הספק נכונות רבתה, איננה עשויה זה, אלא שיש עמה חרתה, בעבור עלת החרטה לא בעבור עצמה. ושובות אתה החקן חבות רבות, איננה עשויה זה כי אם עם התשובה, בעבור התשובה לא בעבור עצמה. — והזרכתי לביאור הזה מפני שרائيי אנשים מוייפים הרכבים, ואומרים אם יש בשער כפירה אחת, לאבד הדרכה מן האמונה, לא יתכן להיות בשער אמונה אחת, מה שייאבד הרבה בפירות, ואם יש בכח אמונה אחת, מה שסיר הרבה בפירות, לא יתכן להיות כפירה אחת, מה שסיר הרבה מן האמונה, וזהי המאמינים נבולים בדברים האלה.

ואחר כן אומר, כי אני מוצא יסורי הצדיקים בעולם הזה על שני דרכים, אחד מהם על חטאיהם מעיטים, כאשר הקדמתי לבאר. והשני התחלה רעה יביאה הבורא עליהם, כשייעוד מהם שהם כובלים אותה, ואחר כן יגמלם עליה טובה, כמ"ש (מקליס פ"ה ס"ג) י"י צדק יתקון. ולא נהג לעשות כן עם מי שאינו סובל, מפני שאין בו תועלת. אבל התועלת בסכל הצדיקים, כדי שייעו בני האדם, כי לא בחרם האלוהים לחנס. ובאשר ידעת מעין איוב וכפלו. אלא אם היה adam nunesh ביסורי, וישאל מאלהיי להודיעו על מה הבאים עליו? נהג להודיעו, כאשר אמר (ירמיה ס' י"ט) והוא כי האמור תחת מה עשה י"י אלהינו לנו את כל אלה וננו. ובזה תקון מפני שבמיאו לנו מהחתאי. וכאשר היה adam גנחןabisori, וישאל מאלהיי להודיעו למה הבאים עליו? נהג שלא להודיעו. כאשר אמר משה רבינו (מקלדר פ"ה י"ה) למה הרעות לעברך? ולא בא לך אמר איוב, (ליע"ט פ"ג) והודיעני על מה תריבני? ולא בא לך זו. ובזה עוד תקון כדי שלא יהיה סבל הצדיק נקל אצל בני אדם, ויאמר לא סבל כי אם בעבור שידע כי גמולו יהיה גדול. ואומר עוד כי אפילו השלים יתכן שמריעין לו לגמול אותו, כי אני מוצא ⁵ העולמים מודעים להם, ואין ספק אצלם. ויהיה היסוריין שבמיאו עליהם הבורא לטוב להם, כמו מօוד אביהם להם להכחות ולאסרם, כדי למןעו מהם ההזק, וכאשר יشكם הרופאות הנמות הנטות לאסיד מחלותם. וכמי שאמיר (לנירוס פ' ס' כי כאשר יסדר איש את בנו י"י אלהיך מיסך. ואומר עוד בכתמו זה, (מקל' ב' י"ג) כי את אשר יאהב י"י זכיה וגומר. ואם יאמיר אמר הוא יכול להוציאם להם בשער הגמול הזה מבטלוי יסוריין נשיבתו בהשובתינו הראשונה אשר אמרנו, כי נתה בנ אל החלק הגובל כי

החשבה על דרך הגמול יותר גhalb ממה שעלה דורך החדר. ואחר כן אומר, כי טובות הרכפים לעולם הזה והארכמת, היא על שבעה דרכים. יש מהם מי שידע הבורא ממנה שעמיד לשוב, והוא מאריך לו כדי שתשלם השובתו, כאשר מצאנוו שהאריך למונש כ"ב שנה עד שחור בתשובה ל"ג שנה אף"י שהשובתו לא נשלהמה לו. ומהם מי

⁵ בטענו מרייש למס. ר"ג גס קענויליס מאר ל"ג עטנו סוכוליס רעומ ויסומיס

אדם. ואומר שמדרוגה בני אדם בשער הזכות והחובות עשרה מעלה; צדיק ורשע, ועובד ומורה, ושלם ומקרר, וחוטא ומורה, ושבר וכופר. ושנה הנה השוה ממופרש לבך, כדי שאדרב על עלי. וראוי שאבל כל שעדר מהם ומה שיש בו. ואומר נקרא צדיק ט"י שרוב מעשי זכיות, והוא שהחכמים שרוב מעשי זכיות. והענין הזה דומה לדברים הטבעיים. והוא שבחכמים קורין לדבר חם, כאשר יהיה החום בו יותר מן הקור, וקורין לדבר קר, כאשר יהיה הקור יותר מן החום. וקורין לגוף בריא שהבריאות בו יותר, וחולה, כשהחוליה בו יותר. ועל הדרך הזה באו השמות הנbowים, שקורין האדם צדיק בשינויו רוח מעשי צדק. כאשר קראו יהושפט והזקיה צדיקים אע"פ שהיה רוח במקצת מעשייהם חטא, כאשר נאמר נאמר להושפט (ל"ס ב' י"ט פ"ד) הילרשע לעזר ולשונאי י"י תאהב ובזאת עליך קצף. ונאמר השם הוקיזו ולא בגמול עלי השם הוקיזו (קס ל"ג כ"ה) וכמו שקרוין יהוא רשות, והוא בטל את הדבעל, וקרוין צדקה רשות, וכבר הדיל ירמיזו. וממה שבר אוו החקם בשער הזה, למול בעולם הזה עבדיו על המעת ממעשייהם, עד שיישאר להם הרוב לעולם الآخر, כי לא יתבן להעתיקם בעולם ההוא טמודגה אל מרגזה, כי כל אחד מהגמלים עומדת תמיד במא שஹוא בגין אשר אמר (לילל י"ב' כ"ג) לחמי עולם ולדראון עולם. שם הגמול על המעת בעולם הזה, כאשר בכל הזכויות שהם לזמן הרחוק, והמעט מן הזכויות לעולם הזה, כאשר אמר (דרי ז' ע' י"ג) ידעת כי י"י אלהיך הוא האליהם שמר הברית והחדר וגוי ומשלים לעלי בעולם הזה, כי משה ואהרן חטא אחד, וענש אותם בעולם הזה, כי מטה (גמבר ל' י"ג) יען לא האמנתם כי להקדישנו וכו' וכן הגמול בעולם הזה, ושאביה בן ירבעם עשה טוביה אחת, ומיל אותו עליה בעולם הזה כמי' (מלים ל' י"ב') כי זה לבבו יבא לירבעם אל קבר עין נמצאו בו דבר טוב. ועל הרשות הזה אפשר שייהי לצדק חתאים רבים, חזיב שיחיה בעוכרים כל ימי חייו נשג ונענת, ואפשר שייהי לחותא זכיה ראי שיחיה בעוכרים רוב ימי בטוב. ובזה כמי' שערך את ההורת כל שכיוותיו מרובין לו מעונתו מיטיבן לו, והמה כמי' שקיים את כללה, וכבל שעונותיו מרובין מזכיותו מיטיבן לו, ובעת שעונתה הזכות ההורת כללה. וזה המאמר במי שעושה זכיה וחותא, ובעת שעונתה ההורת לא התחרת על החובה. ובעת שעונתה החובה לא התחרת על הזכות, אבל מי שעושה זכיה מטורין מיטיבן לו, והמה כמי' שערך את ההורת כל פשעי אשר עשה לא יכיבו לו ואזר'ל (יונול ס' ב') בביואר זה כמי' שחייבי הראשנות. ועל הרשות הזה גם כן, אפשר שייהי איש צדיק זכייה מוכנתה לו לעולם הבא, ויתחרת עליהם, ויפלו מלהבנה לעולם הבא, ויגמלו הבורא عليهم בעולם הזה על קצוב, ויקיים حق ההשובה, בעודם לבם לחטא, והטובה הדיא איניה הצל לבופו, והחל טבוחה, ומלאם לבם לחטא, אבל היא חובה מה שורה מוקן לו, והכו בו על פניו. ואפשר שייהי אדם רשות מוכנתה חובהיו לעולם הבא, זיתחרת עליהם וישוב, ויפלו מעונש אותו עליהם לעולם הבא, ויפורען

הגדילו ענסם בעול' הזה, והוא נקר' עופר על מצות לא תעשה, והוא כמו שמקל בנבלת וטרפה ושתנו ובעננות ובכחש, והדור מה לה שעניינו במעלה הזאת מן החטא. אבל דמיון הוא שוער על החטאות, והם שיש בו כרת ביזי טמים, ומיתה ביר' טמים, וארבע מיתות בית דין, ובזה דעת כי הם חמורות, כמו העירות, והל' שבת האיכלה ביום הכהנים, וחטף בפסח, זההו לזר, הוא במע' ההוא מן הדחטא. אבל המכפר הוא העובד העקר, ר' ל' בורא הכל יברך יות', והוא עופר על שלשה דרכים, אב שיחיה עופר זולתו מדמיין עשו, או אדם או שמש או ירח, וכן שיש בלא היה לך אלה' אחרים, או שלא עבד זולתו ולא עבדו, והוא איןנו עופר דבר, לא אמרת ולא שקר, וכן שיש בפסח (ל' י"ג ל' י"ז) ואימנו לאל סור ממנה זדעתךך לא חצצנו. או שייחית בספק באמונתך והוא נקרא בשם מאמן, ואפיש שיחפהלו וויתחנן ואין לנו שלם ומאמן, והוא מטה במאמתו ובאמונתו, ובאשר אם (קהלת ט"ח ל' י"ז) יופתחו בפדים ובלשונם יכובדו לו ולכם לא נבן עמו. והוא נקרא מי שנחחלה, בו שם שמים, והוא בטמלה הזאת מן החטא. ואלה כלם באשר ישובי, יכופר להם בעולם הזה, חוץ מהה שכתב בו הבודא לא ינקה, כי אי אפשר שלא האב עלי ועד עולמות. והעשיריו הוא השב, המקיים ענייני החשובה. ועוניינו הדחוב ארבעה, העזיבה, וחחרטה, ובקשה הבפירה, ושיקבל על עצמו שלא ישנה. וארבעתם מקובציים במקרא במקום החשובה, באמר' (סוטה י"ל ג-ה) שובה ישראל עד י' אלחיך כי בשלות בעונך קחו עמכם דברים ושבו אל י' ואמרו אליו כל אשא עון וכח טוב ונשלמה פריס שפטינו אישור לא ישיעו על סוס לא נרכב ולא נאם' עוד אלהים למשעה ידינו. ואמרו שבת, שוב מהה שהיה בו, והוא שער עייבת החטאים. ואמרו כי בשלת, רוצח בו החדרת, רוצח לו' כי החטאים הדם דעים ומבשילים. ואמרו קחו עטבים, רוצח בו קשתת הברה. ויש הנה מלחה נברית, כל האשא עון וכח טוב, בגדר מה שתכבר לנו, וזה לך' גונא מס' טוב וישראל י', וכמו המלה הזאת (יטני ל' ט) כל טובש על עם לא יוציאו למוקר גורתו מן כל קבל אשר בלבו בשפהו הדרוגו, וכבר הרחבר עם העברי באמרו (קהלת ס' פ' י') כל עמת שבא כן יין. וכן נשלמה פרים שפתינו, יתמן להיות בפרים, ויהכן שיש בו הסתר, ונשלמה פרים אשר פצו שפתינו. ואמרו אישור לא ישיעו, ועל סוס לא נרכב, ולא נאמר עוד אלהינו למשעה ידינו. שער עייבת החשונה. וסדר הנה אלה ה' דברים, על אישור כסוס וע' י', מפני שהם הנראים וודר במנין החטאים שחטאנו, כאשר הוא כהוב בתחלת הספר, (סוטה ח' י') כי מהה על אשר פרא בודד לו. ועוד (ס' י"ה) כי הרבה אפרים מזבוחות לחטא. וכן אם היו דוגלים שבחתאי העם גנבו וצוחו ונגף, היה אומר דם נקי לא נשפק, גאנף לא גנאנף, וגבנה לא גנוב. ובאשר ישלו' אלה הארכעה, הם גנדי החשובה, ואני ירא על רב עמיינו שפייל' מגדרי החשובה כי אם זה השער הרבעי, רוצח לו מר' ההשנתה, כי אני בושת כי בשעת החזון והתפלל, יעבוז ויתחרטו ויבקש הבפירה, אך אני חושב שהם מסקימים לשונת, ואחר כן אומר מה תהיה התchapלה להסיד הלחשובה לשונת מולבבות, ואמר להבר דברים בפרשיות מן העולם, ויבור האדם ענין חלשותו ועוני ויגענותו ומותו והפרד החלקי, והמולעתה והרמה, והחסובן, והיטריון, והחמה לה, ומה שהוא מתחבר למה שיש בה, עד שיטמאם בעולם הזה, וכאשר ימאם

טוב. וכי שהזיה שם רע על חבריו. כי אי אפשר לו להשיבו, ובו אומר פן יחסך שומע ורבתך לא תשוב (פס ל"ק י'). וכי שיש בידו גולה ואינו מшибה אל בעלה, במ"ש (יקרל כ"ג) והוא כי יחתא ואשם והшиб את הנглаה אשר גול. ואומר (יקקלל ל"ג ט') חובל שב רשות גולה ישלה בדקות החיים הלק. ואם ימותה הנגלה ישב לירשוי, במ"ש (פס יkerל ט' כ"ל) לאשר הוא לו יתנתנו ביהם אשמו. ואם לא ידען, פקינה ותהייה הפקר.

وابאר עוד מה שעדרתי לבאר מון העונת, אשר אי אפשר שלא יענש עליהם בעולם הזה, אף עשה תשובה, ואומר שהם ארבעה. ההלום שבועת שוא, אמר בה (צמום כ' ז) כי לא ינקה יי' את אשר ישא שם לשוא. והשני שפיכוה דם נקי, אמר בו (ילל כ' ג) וגינויו דם לא נקיagi. והשלישי הבא על אשה איש, אמר בו (מעני י' כ' ט) בן הבא אל איש רעדן לא ינקה כל הנגע בה. והרביעייה עוזרת שקר, אמר בה (פס י"ט ס') עד שקרית לא ינקה ויפיח נזבים לא ימלט. וווחבר אליהם מי שנחמת עלי גור דין כמו, רב לך (לבריס פ' כ') באשר בארנו. ותשובה עם אלה החמשה מקובלת, אלא שאיןנו נמלט מועלתה עלי בעולם הזה עלייהם. וכי השער להברתו שלآل בפמוני, אבל בגדר או בהכאה, הדבר תלו במלחיהם. ואם ימחל לו, יסור ענשו, כמו שאמר (גרלטיכ ל' י") כי התאמרו לישוף אנא שא נא פשע אחיך וגור. וצריך שישאל ג' פטעמ', כמו שאמר, (פס) אנא שא נא. ואם ימותה המגורף או המוכה, יאמר במעטם עשרה אנשים, מטהתי לפניו ג' פטעמ', כי אם היה הי ישאל ממנה כן, ולא היה עונחו היה נמחל לו. וואבאר עוד הזכות אשר אי אפשר שלא יבא עליהם גמול בעולם הזה, אפילו אם יכפר אדם. ואומר להם שלשה, לבדוק אם ואם, כמו שאמר (צמום כ' ז) כבד את אביך ואת אמך למן עמי' יאריבין ימיך. וורחמים על בעלי חיים, כמו שאמר (לבריס כ"ב ז') שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך למן יטב לך והארכת ימים. ושיהיה משאו ומנתנו באמונה, כמו שאמר (פס ל"ק ט') אכן שלמה וצדקה יהיה לך. וווחבר אל זה הדעה בטובה בשתהיה בוגר דין, כמו שאמר ליהוא (מיל' ט' י' ב') בני רבעים ישבו לך על כסא ישראל בוגר דין. וחתא הוא ובנו, ולא היה אפשר שלא להשלים מה שייעדו בו. ואל חשוב חושב שאמור והיה בך חטא בקטת העונות, שאי אפשר מבלתי ענן בעולם הזה, כי המאמר הוה איננו כי אם בשלשה דברים, באחרון הנדרים והם לאליהם, תבן למחול החתרם, ובהמנע מחלות לעני, והוא נמחל עם התשובה, והארכת שבר שכיר והוא נכם בשער הגולות.

وابאר עוד שיש לתשובה המש מעלה מהם גמולת מהמתהרת. הרשונה שישוב האדם בשנים אשר חטא בהם, ובעיר ההייא אשר חטא בה, ושיהיו ענייני חטא מיוציאים לו, ובזה הוא אומר (יקקלל י"מ ל"ה) השילמו מעליכם את כל פשעיכם אשר פשעתם בהם ועשו לכם לב חדש ורות חדש. והשנית שיעבורו השנים. הם ויצא מן העיר ההייא יוסרו ממנה ענייני חטאינו, ובו אומר (יעני ל' ה') שבו לאשר העמיקו סרה בני ישראל. והשלישית שלא ישוב עד שיפחוironו ברעה שתבא עלי, כמו שאמר לאנשי נינה (ווכ' ב' ל') עד ארבעים יום ונגונה נהפטה. והרביעית מי שלא שב עד שבאה עלי קצת הרעה אשר הפחדויה בה, כמו שאמר

אותו כלו יכנסו חטאוי בכלל המאוסים, ויטיב את דעתו לעזובם. ואומר כי על כן מצאי החטאים הראשוניים, הנהו לוטר ביום המכפור במו אלה החטאים אחד מבין שרעפי לבן, ואל הבא עמו בתמימות, אוון כל פעול והזהמה להם⁶. ולאלה הארץעה סמכים שלשה, והם החוספת בהפלגה ובצדק, ולהשיב בני אדם לмотב, אמר (מקני י"ו ז') בתפללה וזרקה בתהדר ואמת ינפר עון ובידאת יי' סור מרע. ובhashiv בני יכבים בעת אשר ישא חטאות השבתו בלבד שלם שלא ישנה, היה השבתו מקובלת. ואם השיאו חטא אחר בן לשנות, אין השבתו נסודה, אך מוחלן לו העונשה שהיו קודם התשובה, וכוכב עליו מה שייתה לאחריה. וכן אם ירגג המנהג הזה פעמים רבות, ישוב ואחר בן ישנה לחטא, אין כותבון עליו כי אם מה שהחר התשובה, שיבוב ואחר בן ישנה לחטא. וזה אשר מצא הנטה בכל פעם דעתו שלמה ולבו טוב שלא ישנה. וזה אשר אתה מוצא הנטה או מושך עליו שלשה שיבוב אמר (עמום ז') על שלשה שפעי ישאל ועל ארבעה לא אשיבנו, איננו בקבוק ההשובה, אבל הוא ברכות העשן מהם השליית, לא יביא עליהם מה שאמר להביא, ואם יגוזר עליהם מה שאמר להביא, ואם יגוזר עליהם מה שאמר, אפילו אם ישובו אחר בן לא ישובו, אבל היה שולח אל עם ישובו, ואם ישובו אחר השבתו הרשונה או השניה או עליהם החרב והרعب, ואם ישובו אחר השבתו הרשונה או השניה או השליית, לא יביא עליהם מה שאמר להביא, ואם לא, יגוזר עליהם מה שאמר להביא, ואם יגוזר עליהם מה שאמר, אפילו אם ישובו אחר בן לא יועיל להם השבთם בדרכו, לדוחות מהם העשן הזה הוא בעולם הזה, אבל הוא מועיל להם להאנצל בעילם הבא.

וכן שבארתי המאמר הזה, לחבר אליו שאר הדברים אשר לא תקובל עמם החפה, ואומר כי הם שבעה. התלמים, כשיתפלל אדם אחר שנגזר דין עליו בדבר, כאשר ידרעת מעין משה רבינו. ע"ה (לבריס ג' כ') ואחתנן אל יי', ועננה אהו (צמום כ"ו) רב לך אל הווסף דבר אליל עוז בדבר הזה. והשני החפה מבורי כונגה הלב, וכמו שאמר (תקליס ש' ח' ל' ג') ויזכרו כי אלהים צורם גו' וופתחו בפיהם גו' ולבם לא נבן עמו גו'. והשלישי מי שאינו רצחה לשמעו דברי תורה, כמו שאמר (מיל' ל' ח' ט') אוטם אונז משמעו הווה גם תפלתו והועבה. והרביעי מי שמחוללים מזעקה העני, כמו שאמר (פס ל' ק' י') אוטם אונז מזעקה דל גם הוא יקרא ולא יענה. וה חמישי מי שמתיר לעצמו ממון שאסור לו, כמו שאמר (מיל' ב' ב' ל') ואשר אבל שאור עמי וערום מעלהם הפשטו גו' אז יצעקן אל יי' ולא יענה אותו. והשישי בשווא מתפלל בלא טהרה, כמו שאמר (יקני ל' ט' ט' ז') גם כי תרבו חפה לאני שמעו ידיכם מלאו רחצו הוו גו'. והשביעי מי שרבו עונותיו ואני מתפלל בהשובה, כמו שאמר (זכריה ז' י' ג') קראתי ולא שמעו כן יקראו ולא אשמע. וצריך שאברא במקום הזה, שבל העונות ימחלו עם התשובה, חוץ משלשה, המהעה עם בדעת רע שמראה להם, או בחוראה רעה שמורה להם, כי לא יתכן לו להשיב את מה שעשה, וכן אמר (מיל' ל' ט') משגה ישרים בדרך רע בשחוון הוא יפל ותמים יתחל

⁶ עילו קרותה מזא, כי כל נכל בימי גמלון ר'יס, כי לא גס גס צימי גמלונייס, מכר קו' ימיס ר'יס לפניו, פנקלריס פס "מכמים קראטוניס" נזכר סי' פיווניס קבושים מממגדרים קדמונייס, נכל ר'סם כל קנס מל' נמען. נכל נמי פנקלריס לג' פיו עד פיפויים סלה נכל מוקבלייס נכל כל קנס מל' נמען, כי לא "כתמים"

המשש, כי אלה דברים יקרים אצלנו, כמ"ש (דברים י"ג י"ג) ומ"ל מבחן נדריכם אשר תדר ל"י.

וכיוון שכורתי הענינים האלה, אני צריך לדבר בשער המהשבות, ואומר כי המהשבות שיעלו על לב בני אדם יודם אותן, יש להם על זה גמול רב, כמ"ש (סעיף ל"א ז') יubar רשות דרכו ואיש און מחשבותיו. ומי שיטה אליהם, אחר בן יחשב בטעשה ולא יעשה, יש לעלי אשמה ההכסחה, לא אשמה העשה, כמ"ש (מכל"ע י"ז כ") מועבת י"ז מהשבות רע. ואין בכל הדברים מה שעינש האדם עלי ועל מחשבתו ועל מצפונו, חוץ מהכפירה בבורא, כי הוא דבר לא ייע Adams אליו כי אם במחשבה בלבד, וכן נאמר כי היברך ותצללה, מפני שאית אפשר שישיחו עליו גמור מעלי בגוליהם (ימוקל ל"ל ס') למען התפש את בית ישראל בלבם אשר נזרו מעלי בגוליהם כלם. ואומר בסוגרים הסוברים בפסוקים על ארבעה דרכים, מי שסביר להפיק בין פסקוק ובין מה שיש בנהרא, או בשכל, או מה שיש בכחוב אחר, או מה שיש בקבלה, ושלים לו זה היה לו עלי גמול, וכן אומר (מכל"ע ב' ס') אם התקשנה בכף וכמתומות ההפנסה אז תבין יראת י"ז וכו'. ואם לא ישלים לו זה, אין לו גמול כי אם ענן. והסביר במאות והוליד ספק, והוא מושג את נבייא השקר, אשר נאם בהם (ימוקל י"ג ב') אשר הולכי אחר רוחם ולבתי ראו. והסביר בעניין הבורא והדש, והוא משיג את הוכפרים, כאשר סוברים בפרק נעשה אדם בצלמו, והסביר כי מלאך ברא אדם וכל העולמות. וביהם אמר (מכל"ע ט') אשר יומוך לモימות נשוא לשוא עדר. ואומר, וחדרין אשר מיסר ועונש מעצמו, אם בונתו שמירת התורה ותקנחת, יש לו גמול, כמו שאמרו רבוינו ז"ל, ביה דין מלך וונשין שלא מן התורה, ולא לעבור על דברי תורה, אלא כדי לעשות סייג תורה. ואם מכין בזה לנוטות או לבצע, הוא מאבד את עצמו, כמ"ש (מכל"ע ז' כ') גם עונש לצדיק לא טוב. ואומר בעמי הארץ רוצח לממר אשר לא למת, והם שאלים הוכח אשר באנשי דורם והטוב שבם, וועושים על פיהם, תורה שלמה כמ"ש (פס י' כ"ג) שפטין צדיק ירע רבים וכו'. ואם לא יעשה כן אין להם אמתלא, וביהם הוא אמר (פס ט' י"ג) לא יאהב לך ודוחת לו אל חכמים לאiley. ואומר בענינים אשר ישיגם הקוצר בחפלתם ועborותם, כל מי שמקודם מהם בעבור המזון יש להם עוני וונשין וילך בחוץ איזון. ואומר בחולמים שאין להם אמתלא במתה שמעולמים בו או את הדין בחלים, כמ"ש (פונע ז' י"ל) ולא זעקה אליו בלבד כי ייללו על משכבותם. ואומר בשקרים שאין להם אמתלא על מה שהותאים בעית שכורותם, כי הדין, שכור מקחו מכך וממכרו ממכר, עבר עברה שיש בה מיתה, מותהן אותן, מליקות, מליקין אוחו. ואומר בנוגשים מישראל בורי גוים שאין להם אמתלא על קצם, אבל יסבלו כמ"ש (לינה ב' ל"ז) לתמכו לחפה. ואומר בשנים בעבורות, כי תשובתם יותר קשה, כמ"ש (מכל"ע י"ג ס') ככלב שב על קיאו בסל שונה באולמות. ואמרו רשותינו האומרacha ואשב אין מספיקין בירדו לעשות תשובה. ואומר בסוגרים על כפרת ים כפר, שלא יועל להם ביל השובה, וכן אמרו דבויינו זכרם לברכה ימל לכפר על השבים ועל שאין שבם, תלמודו לומר אך בעשר, הוא אכן מכפר אלא על השבים בלבד. ואומר במפקדי בני אדם, שהשובתם לא השלם בהרגל, כמו שאמר (ירמי ז' ל"ג) מה הייטיבי דרכך

(ל"ס ז' ל') בני ישראל שבו אל י"ז אלהי אברחים יצחק וישראל וישראל אל הפלטה. והחמשית אם ישב שעת צאת נפשו, הוא גם בן נקרא שב, כאשר אמר (לון י"ג כ"ל—כ"ז) והקרב לשנת נשפו והיו למתיות וגוי, יערת אל אלה ורצתו ירא פניו בתרעעה. ועל כן מרגנו לאמר לחולה קרוב לפני מותנו, אמרו, הטהתי ועויתיوضעה, ההא מיתתי בפורה לכל עונתי.

וכיוון שהשלטתי ביינוי העשרה ההם אשר הקדמתי שמותם, אומר עתה באדם השוה. והוא אשר שעור עונתי בשערו ובכיתוי, האדם הזה אם מצא מרוחם, ונחשב עם הצדיקים. והוא שהרוחמים הנזכרים לבודאי י汇报ך ותצללה, מפני שאית אפשר שישיחו עליו ויבאו בו, מפני שאין בו מקרה כאשר הקדמוני, ראיishiיה מושב אל הנבראי, והוא מושתת הפעל. ועליה בידינו מרם שלשה עניות האחד קובל התשובה, כאשר אמר (סעיף ז' ב' ז') ישב אל י"ז ורחתמו. ושםו הפלת מי שהוא בצרה, כמו שאמר (חבק נ' ג' ז') ברגע רוחה התזoor. והשנת השוה בצדיקים, כמו שאמר (קהליט קע"ז ס') חנון י"ז צדיק ואלהינו מוחמד. ואמרו רובתו ווב חדס מטה כל'חדר, שאם היתה שколה מרכעתה, ועל כן לא יהיה בני אדם בעת הגמול כי אם שווי בתה, אין בהם שלישית אלא צדיקים ורישעים בלבד כאשר אמר (מלכי ב' י"ח) ושבתם ודריתם בין צדיק לרישע.

וזני זהה לשום במאמר זהה הדברים האלה, ואומר כי העבודה מן החשובים יותר השובה כמו שאמר (קהליט י"ג ח') רגנו צדיקים ב"י. והחטא מהו יותר גדול, כמו שאמר (ירמי י"ג י"ח) כי אם בנא גם בדן חנו. והעבורה במקומות הנבחר היפה, יותר השובה, כאשר אמר (ימוקל ל' מ') כי בהר קדשי בהר מרים ישראל שם עיבודני כל בית ישראל. והחטא במקומות הנבחר יותר גמול, כמו שאמר (ירמי י"ג י"ח) גם בבתיו מצחתי רעהם אם י"ז. והפרישות בבחירות יותר השובה, כמו שאמר (עמוס ב' י"ה) ואקיטים מבניכם לבניים ומבדורייכם לנירויים. וההפקר בזקן יותר מגונה, שאמר (זקע ט' ט') גם שיביה זרקה בו והוא לא יעד. וההאמן בראש יטור גודלה, כמו שאמר (מלכי י"ט ט' ט') טוב רוש הולך בתומו מעקש דרכים. והעשות מן העשיר יותר גדול, כמ"ש (סמוולן ז' י"ב ה') ווקח את כבשת הדושה השולש ואחר העני. וועזר האויב יותר גדול, כמ"ש (סמוולן מ' ל"ל ל') וכי ימצא איש את אייבו ושלחו בדרך טובה. והזהקה לאותב יטור קשה, כמ"ש (הליים ז' ל"ב ג') שלח יטיו בשלומי חל בירטו. והענוה מהגדול יותר גודלה, כמ"ש (צמלה י"ב ג') והאייש משה עז מאד מכל האדים. והגואה מן השולש יטור קשה, כמ"ש (הסילים י"ג ס') ברום ולות לבני אדם. וחותם העני יטור קשה, כמ"ש (מכל"ע ז' י"ל) לאכלי עניים מארץ ואביזרים מבני אדם. והזוקת החכם זמי שמועיל לבני אדם יותר קשה, כמ"ש (עמוס ס' י"ג) כי ידעת רביים פשעיכם ועצמים הטהרכיכם צורדי צדיק לוקחי כפדי. והוב דעישוקים יותר קשה, כי עישוק אלף או אש באקל או יותר קשה משיעشك בהם חמיש מאות איש, כמ"ש (לון י"ס ט') מרב עשוים ייעקו יועשו מרווח ריבים. והחטא ביום הנכבד יותר קשה, כמ"ש (סעיף ז' י"ח ל') הבזים צמכת המזא צחף. והצדקה מן העני יותר השובה, כמ"ש (מכל"ע ט' ט') טוב מעט ביראת י"ז. והזאת מן המוענג יותר השוב, כמ"ש (ויל ב' ט' ז') יצא חתן מתרוד וכללה מהופטה. כאשר צנו להקדיש הבכורים והבכורות, ולהתפלל בברך כורות

לבקש אהבה לנשך גם את הדעות למותה את דרכך. ואומר במצדי כי אדם, כי חטאיהם לא ישלו בהרגל, במתוך (ל'ג' ג' י"ד) באשותוacha רגלי דרכו שמרתי ולא את מצות שפחי ולא אמריש מהקי צפנתי אמר פיו. ואני יודע כי אלו קבצתי עניינים הרבה, לא הייתי משלים מה שזרק אליהם מהערת בני אדם על תורתם, אך אלה הכללים קרובים יהיו מעילים להם בעור בורה.

המאמר השישי

בעצם הנפש ובמותה וכמה שסמכו לנו:

אמר יהודה בן שאול. אמר המחבר, יהודינו אלהינו יתריך והעלתך כי התחלת נפש האדם בלבו, עם שלמות צורת גופו, כאמור (চ'ר'ק' י'ב' ה') משא דבר י"י על ישראל נאם י"י נתה שמים וויסד ארץ ויזכר רוח אדם בקרבו. והוא שם חלקיים לעמידה מוקבצים. וכך אשר ישלם יפריד ביניהם, עד שהותם מסוף התפשׁוֹ אשר הייבָה חכמוֹן לבראות אותם, ונאשר יתום אותם, יחבר ביןם ובין גופותם וחלקיהם, וועמיהו לנו נבייאו האותות והופתים על זה, וקבלנות מלה. ואחר כן התעטנו להתקיים לנו זה בדרך העיון, על הדורך אשר הלבנו בה בשאר המאמרים הקודמים.

וחוללת מה שרואין לחזור עליו עצם הנפש מה הוא? וזה שמצוות בני אדם חולקים בעצמה, מחלוקת נפאלות משוריות הלבבות, אני רואה לעזוב זכרון ובם, ואביה מהם שבעה דעות, ולולט הארבעה דראשונים אשר קדם זכרם, ויהיו אחר עשר. כי הארבעה הדם, כבר בחננים וקדוקתים וגסחו ארבעעתם ביטול. והם הזרחותניים, ודעת שהדבירים מעסם הבירוא, ודעת שהם ממנה ומרבר אחר דעתם בעלי הדשניים. ובין שנחנש אחד מהדברים היוזעים, כאשר הכניטה בכל הדברים הדם, כבר נבנשה גם כן בכל חחשבה על המאמרים הדם, ואין אנו ארים לשונות, אבל אזכיר אלה דลบעה, ואומר תחלה, מצאותי אנשים חושבים, כי הנפש מקירה מהמקרי, ובמהומה לי כי אשר הביאם אל המאמץ הזה, בעבור שלא ראו אותה, אבל ראו פעללה, וחשבו בעבור דקותה מהרגיש אותה בתחש, שהיא טקרה מפני דקות המקרים, ועם זה נחלקו חמיש מחלוקת, קצתם חשבוה טקרה מנייע עצמו, וקצתם שאבשו שלמות לגשם טבעי, וקצתם חשבוה כבוד הארבעה טבעים, וקצתם השבזה החיקש דחוישים, וקצתם סברו שהיא טקרה נולד מן הדם. ובאשר התישבתי להתבונן במאמרים האלה, אשר מקבץ אותן בלם דמאמר שהיה טקרה, שהמקירה והשלמות והחיבור וההתקשרות וההתלדות מקרים, מצאותם כלם שקר מכמה צדדים. אחד מהם, כי הדבר המקרי לא תבא ממן החכמה הגדולה הזאת, ואלה התבונן הנקודות אשר בס תקון העולש, כאשר נזכר במאמר הקודם לזה. ועוד כי המקירה לא יהיה נקירה במקרים מה שיש בזוּה מן הփסר. והנה אנחנו מוצאים הנפש נקירת במקרים רבים, האמר נפש היכמה, ונפש סכליה, ואומר נפש זכה, ינפש רעה, ותאמיר שיש לה אהבה ושנאה ורצן וקצף, ושאר המדרות הנודעות, ולא

יתכן על העניינים האלה שהחיה מקרה, אבל נראה אותה בעין הות מקבילה ההפכים, יותר ראוי שתהיה עצם. והשני ראויים חשבוה רוח. והשלישי אנשים חשבוה אש, ומצתאי אלה השני מאמורים עוד נפחים, מפני שאלה היה טבעה חם ולח, ואלו היה אש, והוא יתגלו שמי אמר שהוא שמי טבעה חם יבש, וכן אנו מוצאים אותה כן. והריבועי מי אמר שהוא שמי חלקיים, והאל מתרפשת בשאר הגוף והוא כליה. והאמתת לי עד כי זה טעות, היוני, והוא מתרפשת החלק המהפהש בוגן, לא היה אפשר שימוגן, מפני שהוא קדמון וזה חדש, וזה כליה וזה איןנו כליה. ועוד אלו היה החלק הדורי וולת החלק המהפהש בוגן לא ישמע ולא יראה ולא יחש שאר הדוריים. ואין בתשובה הזאת אשר הראשון במאמר השביעי, אבל אומר כי אין חכם אמר זה, והוא רואה שמדובר נכבר מן הבהמות, בעניינים רבים דעת לא יאמר זה, והוא רואה עצמו נכבר מן הבהמות, גורר בדורו על כלם, כאשר פרשו במאמר הראשון שככל חlek לבד. הנראה מן המאמר הזה הוא, שננה שמי נפשות מפני שככל חlek בו בלבד. כאשר מנפחות על האש להריח העשן ממנה רזהה לזרם והחמשי מי אמר שהוא שמי אויריים, האחד מהם בפנים, והשני בחוץ. והצרכינו. למאמר הזה, שמצוות לא תחקים כי אם במשיכת האoir מהז, וכבר שוה בחזיה, ואננו כי אם להריח לוום הטבעי אשר הוגש שבנותו בו בלבד. כאשר תחשים על האש להריח השיא דם גמור והוא ענן בלבד, כאשר כתוב מהasher. והטענו בזה מאמר התורה (יקלקל י"י י"ט) כי הדם הוא בנפש. ולא זכר מה שאמרה קורט (עס) כי נפש הבשר ברם הוא, אבל זה נראה כי הדם הוא משנה ומרבה, ובכך יראה לנו בטה, ובחילשונו יראה לנו חלשתה, וכשהיא שמהה ותראה שמתהה בדבר שתריא ממנו, תקחוה עמה הרם עמה, ובאשר תנש מיראת דבר שתריא ממנו, הוא על מנת הגעמה לפנים. ומה שאמרה התורה כי הדם היא בנטש, כאשר קוראה הדבר בשם משכון, כאשר קוראה הדכמה לב, הלשון, שחיא קוראה הדבר בשם קוראה הלשון, קוראה הלשון באמורו (מקל"ז ז') נעד חסר לב. מפני שלב משכונה, וקוראה הלשון שפה אחת. כי בשפה באמרה (קליקל י"ט ח') וחיה כל הארץ שפה אחת.

והודעת השביעי הוא הדעת האמת, ואני אבהיר אותו בעורת האל והקדמותי לפני אלה הששה דעתות הנכבי, כדי שיתרבר למי שקרא בספר הזה, כי המחבר בידיעת הנפש, הוא מחקר בדבר עמק ודק, כמו שספרתו על מחקר אמת דבר לא מדבר, ובגעין ברא הנמצאים, כן דיא זה גם כן בעינה מן הדקota, מה שיחיי בו נוברים הרבה מבני אדם. ואומר ובבעור זה התמצא החכם מוקיר, מי שיעמוד על אמתה עני הנפש הדברית אשר באדם, באמורו (קליקל ג' כ"ה) מי ידע רוח בני האדם העול היא למעל וכו'. וראו שאבל, כי אמרו מי ידע. אין ספק כי קצת הנפשות עלינו נקבעו, וקצתם שלפויות נקבעו, אך הוא קיים לפחות שן כך, אבל אמרו מי ידע, הוא להזכיר מי שידענה כן, ואומר לשמעו זה, כאמור, מי ידע רaben החכם, וממי ידע שמעון העוזב? כי באمرך זה, תחקים החכמה לדובן, והעובדת לשמעון בעלי ספק, ואני שאלתך על מי יידע, כי אם להזכיר אותך ולכברם והזומה לה. כן אמר החכם, מי ידע הנפש הנכבדה העולה, והנפש הפהווה הירודת, הוא אמת לשתי הנפשות שן בין ספק, ומקום אמרו מי ידע, רזהה בו כי מי שיעמוד

על זה כבר הגיעו וניצל. ואומר עוד, כי מאמר זה, רזהה לומר מי יידע, הוא להפליא ולהזכיר על החיבור שתי הנפשות אל עניין השני גופים, והוא אומר, כי עניין שני הגוף, כבר מזמנים שום בחוש גשמי ומקדים, ואין ספק אכן כי יש בין שתי הרוחות הפרש, וכי ידעו והעמד עלי, הוא אמר קודם זה, (פס ג' י"ג) כי מקרה בני האדם ומרקם הבחירה מקרה אחד להם וזה כן מותה וזה אחד הכל. ואחר כן אמר, מי ידע רוח בני האדם. ומזהוק המאמר הזה שהוא אכן יכלה אמרנו, החספינו בו (פס) ומזהוק המאמר הנה שהוא אכן יכול הבלתי. ולא יתכן שרצת הבחירה בזיה מבטל הבחירה, ועוד כי עם הארץ שיש למעט דעת לא יאמר זה, והוא רואה עצמו נכבר מן הבהמות, עניינים אשר יאריך באולם, מהעבידי אותם וכובו עליהם, והשחמו בהם כאשר רזהה אבל רזהה בזיה מהampler, כי גוף האדם אין לו יתרון על גוף הבהמות במאמנה, כי הוא מרכיב מרבית יסודות בהם, וכאשר אמר אחורי (פס כ') הכל הולך אל מקום אחד הכל היה מן העפר והכל שב אל העפר. אבל הירון מי יידע רוח בני האדם. וזה עוד במאמר האמור, כי האדם והבן החל משיש, שום בעין ההחבות, אין בינהם הפרש, כי זה ابن וזה בן, וכי יידע האור המוחיר אשר באדם והגביה אשר בצד החולמיש נבר הגיע. ויכשר שיותה עניין מי יודיע קיים, כאמור (ויל' ג' י"ג) מי יודיע ישוב ונחם, אשר ידע שהוא חוטא חוטא ישוב, כן אומר הגות אשר ייע בין שיאת עליה והאת יורדת:

וכיוון שהקדמותי אלה המאמרים, ראיו שאביה המאמר השביעי, ואומר, כי אשר התאמת כי הנפש ברוחה, בעבור מה שקדמותי מהחדש בלילה, והפוך שהייתה דבר קדמון זולתי הבורא, ומאמיר הבורא (זכריה י"ג ז') יוצר רוח אדם בקרבו. אבל הבורא בזיה אותה עם שלמות צורת האדם כאמור בקרבו. ובאשר לא סרו אבותינו נשבעים חי' "אשר עשה לנו את הנפש הזאת (ירמיהו ל' ט' י"ט). ושעטמה עצם נקי בנקיות הגללים. והשיה מתקבלת האור כאשר קיבל הגלל והיה בו מAIRה, אבל יותר דק מן הגללים, ועל בן היותה מדברת ועמדו על המשני חרשיהם הגולים, אחד מהם המשובל, והוא כאשר ראיי מעשה החכמה והנוגה מבלתי הנפש, וואיתו הנפש ערום מכל זה בהפרדה ממנה, ואלו היהת כמו החלקים הארציים, לא היה לה דבר אשר אין למאותה מן הגלל, ויתחייב שתחיה עצם דק יותר זו ונקי ופושט מעצם הגללים. והשניה מדברי הספרים, כי הנפשות הזוכות בהאור הגללים מהcabבים, והוא אמרו (ליקל י"ג ג') והמשכילים והירוי כזוהר הרקיע. והנפשות הרעות לא תזרוגה אך הן יותר פחותות מעין הגלל הסתום, כמו (ליהו ט' ט' י"ט) אך בקדושי לא יאמין ושים לא זכו בעיניו אף כי נתבע ונאלח איש שותה בימים עוליה. וידעתי כי הספרים לא דמו אלה בגללים המהורים, ואלה בפחות מהגללי סתום, אלא שהוא מכמו זה העצם. ואלה שנדיינים מהחיקם מה שאמר החכם, העוללה הוא למלعلا הירודת היא למטה. אחר כן אומר על דרך דקדוק החקירה, כי אמר החכם באחרית ספרו (קליקל י"ג ז') והrhoה תשוב אל האלהים אשר נתנו. קיים ואמות מורה על אמותה

הפריש אשר פרשתי בנו, מי יודע רוח בני האדם. אך יתבקש מהעקב שהוא ספק מן הוכח כי מאמרי עוז, כבר שב התוכם מספקו בראשונה לאמת באחרונה, ואמר והורת תשוב אל האלים אשר נתנה (פס "ז" ז') (ובברר בהות האדם, ואמרו בפרש זה כי על כל אלה יביאך האלים לעצמה מבמה פנים. פס "ט" ט') ואחר כן התבואר לי כי הנפש הזאת חכמה מן הנוף, כי אין זה מעניין. אחד מהם כי לא יתכן שקנחת החכמה ממנה פנים. עוזו בעבור מה שהתאמת, כי הסומא רואה בתלומו באלה הוא רואה, ובו שלושה מה השג'ה והחומרה. ואחר כן התבואר לי שהוא לא בנו, כי פעל כלב נברא ציריך אל כל מה הכללים וכאשר התהבר לנו יראו לה ג' בחותם. •

כח הבהיר, וכח הכאב, ועל בן קראה אותה לשוננו בשלשה שמות, נפש, רוח, ונשמה. ורומה באמורה נפש אל שיש לה כח מתאות, אמריך (רבנן י"ט ל') כי האור נפשך (ליהו"ב ל') ונפש מאכל הארץ. ורומה בשם רוח אל שיש לה כח כועס, אמריך (קסל י"ט כ') מצרף לבסק ומכור להבד ואיש לביעום, (קסל י"ט ה') כל רוחו יציא כossil. ורומה בשם נשמה אל שיש לה כח מרדי, כאמור (ליהו"ב כ' מ') ונשמה שדי הבינים, ונשמה מי יצאה ממד (קס כ"ו ל'). ובענין אלה הבהיר טעה מי ששמה שני חלקים. אחד מהם בלב דוחר בשאר הנוף, אך השלשה לנפש אחת, וחברה הלשון לויה שני שמות אחרים, חייה, וחייה, וקראה אותה חייה, בעבור שהיא עומדת בחומרה בוראה לה, אבל חייה, מפני שאין לה דומה בארץ. ואחר מן התבואר לי כי משכנתה בלב מבני אדם, וכאשר הוא גלי כי הגדים אשר גותנים לנוף החוש והתנוועה, צמידתם כלם מן הלב. ועם שאין מוצאתה הגדלים אין מוצאים מן הלב, אך צמידתם מן המית, וידעת כי הסעיפים ההם אינם לנפש, אמריך (רבנן י"ט י"ט) בכל לבכם ולהז מהבר הכרוב תמיד הלב והנפש, כאמור (רבנן י"ט י"ט) ובכל לבכם ובכל גופכם, בכל לבך ובכל נפשך (פס י' ס'), והרומה לזה.

וכיוון שהקדמי אלה המאמרים, אמר כי מצאי קצת בני אדם אמורים, מה אופני התרבות שם הבודוא תברך זאת הנפש הנבגדת, אשר הוא יותר זכה מן הגמל, בגין דוחות הזה? ואבאוו בלבם, כי הרע אליה. והחביבתי שאתעכט במקומות הזה, ואבאוו באדר היטב. ואקרים בתקלת מامي, כי הבודוא תברך אשר ספרנו עניינו בפה שקדם, מתכליות השקר שאמר עליו שהוא מריע על פועלם כלם: שישים וטוביים, ועוד כל המקדים מסתלקים מעלי. וזה כי פועלם כלם: שישים וטוביים, וכי לא ברא הבריות כי אם לזרעים, לא להזיקם. אלה המאמרים מכלל שכמו ספר, ואחר בן אחים אלה מן המאמרים החלקיים הפטדיים, ואמר כי העול אין לו כי אם שלש סבות אין להם רביעית, שלשות מרוחקות מן הבודוא תברך. ותחלום שיעול המלו מראתו ממי שייעול עלי, והשניות מהוועדו דבר שיגיעו ממן, והשלישת מסכלתו בענין האמת, והבודוא אשר לא יאמר עלי שירא, ולא שיחומו, ולא שascal מאומה מן המודעים, כבר הסחלה עלי הסבירות כלם. ואחר בן הפטדיי

בספרים ומצתיהם טועין לזכרו באלה השלש, והוא מה שאמր החדר (ל'ו"ז י"ל י"ט) אשר לא נשא פניו שרדים ולא נבר שען לפני עצמו ידיו כלם. אשר לא נשא פניו שרדים. רומו בו אל שער תורה, ולא נבר שען לפני כלם, רומו בו אל שער הדמע, מפני שהוא יודע את ברואו, וכיוון כי מעשה ייזה כלם, רומו בו אל שער החמה. ואUCHO כי מעשה ייזה כלם, מעשיהם ומה שיחייב להם וועליהם. וכיוון שמותי הדזק הזה שרש לה, כל שאלה ישאלתו בה בני אדם בענין הנפש, ראי שאשכון, אל זה השרש ואשינח עליו. ואומר בעבו' שהיה' בלתי פועלה לבדה בבניין, התחיב חבורה אל רבר הגע בו אל הפועל, והגע אל הנעם המתהיר, אצל ההצלחה הגמורה, כאשר בארטן במאמ' החמשי. כי העבודות יוסיפו בעצמה או, והעתות מקידמים עצמה ומלהיים אותן, כאשר מספרים הספרים (קסל י"ט י"ט) או רודע לצדיק ולישר לבי' שםמה. ועוד או רודע לצדיקים ישמה (קסל י"ט י"ט). ותבחן זה הוא צור הועלמים, והוא שהוא ייזע כל מעשיהם, וממו זה הספרים לצריפת האש דוחב וחכף, ותבהיר בה אמתה עצמה, והזבב והבקף הדרשימים יעמדו. ותבהיר בה אמתה המתבהת, קצחים ישרא וקצחים עוקף, כמו' (קסל י"ט כ') מצרף לבסק וכור להבד ואיש דפי מהללו. ועוד (זכריך י"ג מ') וצרפחים יצירוף את הדבוק ובהנחים בבחון את הזבב. והנפשות הוכחות המוקקות אשר נצל, תוקנה ותוכננה, כמו' (קסל י"ט י"ט) כי ידע דרך עמודי בהנגי בזבב אצא. ותבהיר לתמונות וליפויים בהם תרדגה ותפחתה, כמו' שנאמר (ירמיה י' ל') לשוא צרכ צרכו ורעים לא נתקו בספק נמאם קראו להם. ועם זה אומר כי המונואל' מהם בעודם בוגר, אשר לחם השבונה והזבנה והנקון, ועל כן התשובה מוקבתת بعدו adam חיל, ובאשר תצא ממנה לא ייבין לח להנקות מטה שנטקרב בה, ולא תקוה לה מאומה מה, באשר אמר (קסל י"ט ז') במו אדר רשות התבדר תקוה. וכי שיאמר כי הטעות לה היה אל הינה נפרדת ותנוועה מן האשםות והאגולים והיסורים, אני אברך לך ואגלה לך כי הפרידה אלו היהת מוכבה לא דיה עשה זה לה בזבב, ואחר כן ממש שיעוננו, כי אלו היהת מיניה נפרדת, לא הינה מגעת אל גען ולא אל הדזחה ולא אל חיים מחמדים, כי הצעה אל כל אלה איננה כי אם בעבודה בזבב, ואוי אפשר לה על רק הבניה אל העבודה כי אם בגוף, מפני שעמו פעולת כל فعل, כמו' שהראש אי אפשר לה להראות כי אם בהחלתה בברבר, ודברים אחרים מן החלקיים לא יתום פועל אחד מהם כי אם על الآخر, ואלו נשארה הנפש לבדה, לא הינה פועלה דבר כל שכן שהגופ לא היה פועל דבר. ואם יהי שניהם ערומים מן המעשים, לא היה לביראתם עין, ואם לא יודה בבריאות עין, יבטל עם בטולו בבריאות השמים והארץ ומה שיש בינויהם, כי הכל לא נברא כי אם בעבור האדם, כאשר אמרנו בטהלה המאמר ה'ג' באשר קדם הנה, נotta שמיים וויסד ארץ, בעבור ויצר רוח אדם בקרבו (זכריך י"ט מ') ובאשר יש במעשה בראשית, כי הכל בעבור נעשה אדם. ואם יאמ' ינήוה על ענינה נפרדת, יותר לה כח לעשו עד שתגע בו אל מה שרצה לה, נאמר כי השתלוו בזבב בה כהשדר' הראשונה אשר זכרנו ברגש האדם, שיהיה כמו עצם הכבבים והמלחאים, וגשיב כי הוא השתדל שתהיה הנפש לא נפש, והאדם *

שי הוא לא אמר זה על הדרך הזאת בעבור מיעוט ידיעתו, כי למלאהה בינה, ודרך וולת דרך מלאכה אחרת. ואין מלאתה התורה ממלאתה החתוך בשום פנים, אבל לא החבון, כי אמר "מי כמך, לא יהיה בעצמות". ולא יי' לה, עד שחבר אליו כי גופת שאול ובוניו שרופט אنسוי ביש גלעד, כמו אמר (ע"ק ל"ק י"ג) זיבאו יבשה וישראלו אותם שם. ושבעימותם לבדים נקברו, כמו אמר (קס י"ג) זיקחו את עצמותיהם ויקברו אותם תהה האשל ביבשה. והנה אמרה רוחה בשאמר (עמו י"ג י"ג) ויקח משה את עצמות יוסף. מי שף גיטו? וזה מי שף גיטו איש האלים אשר בא מידודיה? בשוואו אומר אצל עצותיו דגניתו את עצמותי (מ"ק י"ג י"ה). אך אמרו יושבו אותם שם במו וישראל עלייה, באשר אמר לשם (ירמיה ל"ד ס') ובஸרנות אבותיך המליכים הראשונים שרפו לך, וכלשוניך אorts אבוי (זכריה ל"ז ל"ס), במקומות ייבך עלי. והכלל שלא ידע מי שהחט העשויים אל הנפש בלבד,ומי שיחסם אל הגאנך לבור, ומישיחסת אל העצמות בלבד חק הלשון ומנגנה, והוא כי מנהגה, בשתייה פעיל מוחם אל שלשה דברים או ארבעה או חמישה, תחימ אותו פעם על חראשון לבה, באשר אנחנו יודעים כי הדברו חושב חטעה כלים, פה ושפה ולשון וחיך וגורן, והלשון אמרת פ' יספר צדקהך (קהלים ט"ה ט"ו). ולשוני התגה צדקה (קס ל"כ י"ה). שפתינו ישבחונך (קס ס"ג ל'). אל חבן שופר (טומע מ' ל'). קרא בגירין (ישעיה כ"ה). ואיז זה מן החמתה זברה הארכעה האחרים עמו, בן הנה יש פעמים שתובייר הנפש בלבד או הגאנך או העצמות או העור והוא רזה הכל, אפשר שתיחס פעול מן הפעלים, לא יהיה כי אם לנפוך ולעפש, אלابر אחד, כאמור (מכל' ז' י"ה) בבייתה לא ישבע גליה, ותעש בתחפץ בפה (קס ל"ט י"ג) ובהתורתם תלן עני (ח"ו י"ב). אם חבי לא בין הות (קס י' ל'). והודמה לה. וכבר ארנו מצד השבל ומצד הכתוב שם פועל אחד, זנחים אל זה מצד הקבלה מה שאמרו רבותינו, אם בא אדם לטרם יובילן גוף ונשתח לפטור עצם מן הרין, משל למה הדברomatה, למלך שהיה לו פרטם, וחוшиб בו שני שומרים, אחד חגר ואחד סומה, ושאר העניין:

ואחר כן אדבר בעניין קץ ימי החיים, ואמר כי בוראות שם להתחברות מרות ימים מנוניים. כמו את מסדר ימיך מלאה (עמו כ"ג כ"ה). ואמר לקצת הנבאים (זכריה ל"ה י"ל) אז קרבו ימיך למות. ולקצתם אמר (מכל' ז' י"ג) זה היה כי ימלאו ימיך והדמתה זהה. ואחר כן אמר כי יש פעמים שבמושג ¹ בmouth ההיא, בדעתו כי הנפש תשאר בהגאנך, כי יוציאו אותה שונת אמתת הדבר, אבל הדמה ההיא אצלי, אשר הסובל התוועת והחכרון, מרות הכת אשר נתקן לנו. והוא שמהתהלך שבראו אין ספק כי בנה אותו על כה מן הכהונה אם רב אם מעט, ומורה עמידה דביה ההוא היא הנកנתה זאת, זה הוא יכול להוציאו בו ולא מצאו, והעמד עם השבעים ² שלשים אהרים, יוכל להחלשו לרבים אותו ימס בארבעים. ועל הבואר הזה יסבירו התוכסת

¹ גמל נקיון, ר"ל גמלת קיימים קגוזים מל' בטבע. ² גלטיים מהרים.

לא ארום, מפני שהנפש המשכלה אשר לא הפעלת כי אם עם גוף האדם אם היה פועל לא בגורם האדם, היה כובל או גלגל או מלך, ועל אי זה דבר שחיות, כבר במליה אמהה, והוא אם בן בקש לבטה לבלה בלתי לשון הבטול, והוא כמו שבקש שהחייה האש ירודה למטה, והמים עלולים למעלה בטבע, אשר זה בטל עניינים, או בקש שתהייה האש מקרות, והשיג מח眉ם, אשר הוא בטל עצותם. ובמבחן זה, חומר הכמה, כי החכמה דיוית הדברים על אמותם הירועה, וכן אמר הכתוב שחיי הדברי' כאשר ייחמוד החומר ויתראות המטהה, והוא אמר המר לייצרו מה תעשה וגוז (יקענ' מ' ק' ע') דיו רבת יוצרו ונגו. אבל הדבק העונת בה אשר דרייך, והוא היה ברוע בחורה בשחיא מורה מה שצין בה ברואה, וכאשר אמר (קהל' ז' ל"ט) לדב ראה זו מזאתו אשר עשה האלים את הדבר, ישר ומה בקשו חשבונות רבים. וטה שהחיקם מן דגאולים והטומא, נאמר כי כל גוף מה שיעשה גוז טמא אך הוא תזר, כי הטעמאות איננה דבר מוחש ולא מה שיחייברו השכל, אבל התחייב בהו, וההו' לא טמא קצת לחות בני אדם, כי אם אהרי הפלך מדם לא טמאתם והם בדם. אלא אם ישיב לנו גוז אמר הדבר הוה תורות נגידוי' מעצמו, והחיבו בהם ואנחנו לא נקלם ממנה והיסורים אשר זכרם, אין נמלטים מחתה משלמות, שייהו היסורים קינהו אוניהם דיא בצעת החומר ובצעת החום ובצעת הדקון, והחטא לה, לא לאלים, כי הוא כבר נהן בה של שמצוותו אותה להשבר מאלל המקרים והמרות, כאשר אמר (מכל' ז' י"ג) ערום ראה רעה ונכח ופְּתָא' עברו ונענשו. ואם היסור הדשן עליה אלהים, הוא זדקון ולחמי, לא הביאם עלה אלהים על דרכ מוסר, למלה תמרות טביה, כאשר אמר (לנינ' מ' ט' י"ג) ולמען נסoxic להתייך באחריתך. ואמר עוד אשורי הנבר (לנינ' מ' ט' י"ג):

ואחר בן אבאר, כי הנפש והגוף יתדו פעל א', כאשר קדם בתהלה היזירה, (קהל' ז' ז') וייצר ³ אליהם את האדם עפר מן האדמה ויפת באפיו נשמה חיים. וכן מה שוניהם גמול אחד וענס' א' והוא אשר נמצא רוב בני אדם נובונים בשער הזה, קצחים הוועש כו הוגמל וווענס' כו הימצא והוא בנימין. והיטה את כלם מיעוט ידיעת' בלשון, והוא העצמות בלבד, והוא בנימין. והיטה את כלם מיעוט ידיעת' בלשון, והוא המעל מעיל, והוא בנימין. והיטה את כלם מיעוט ידיעת' בלשון, והוא בי מי שימצא מדם הלשון אמרת (יקר' ט' י"ז) הנפש החותאת היא המות (יחזק'ל י"ח ל'), חשב כי המעל מעיל בלבד, ולא התבונן שהיא אמרת ונפש כי הגע בכל דבר טמא (יקר' ז' ל"ט), והנפש אשר האכל בשער (קס ל'), ואנינו כי אם דגונך. ואחר ראה הלשון אמרת, והוא מדי חדש בהחישו וגוז בא כלبشر להשחוחה לפני (יקנ' ס' ס' י"ג). ויבורך כלبشر שם קדשו (קהל' קמ' כ"ה) וזהו מה שונתם מה שונתם, כי המעשיהם לטפות, ולא התבונן מה שונעם, כי הדבר והמליצה הם לנפש, ובנימין מצא, והיעונתם על עצותם (יחזק'ל ז' י"ג). ועוד כל עצותם תאמרנו וגוז (קהל' ז' י"ג), ווחשב כי הסמייכ על העצותם. ואני אומר שבספר החותן, כי גוית האדם הם העצמות והבשר והגידין והמיתרים, ממשמשים ושומרים. אלא שאני ידע,

(מפניו כ"ד, י"ג) ונוצר נפשך הוא ידע. ויהיה הוך מKNOWN שמיorth לIALIZED, והעכו'ר לIMAL, כאשר הקדמיyi מאמור, וזהו רוחקיע (לעילן י"ב). ומאמורו הועלם היא לIMAL (קהלת ג' כ"ה). וכמו שאמרו רבותינו ז"ל, נשמן של ציקים וגווה תחת כסא הבוד, ושל רשעים מושטת בעולם ואין לה מנוחה, זהה והודומה לו הבהיר שביבניהם. ובתחלתו אף הדפודו, העמד הנפש נון מביל מנוחה, עד שיכלה הגוף. וענן זה שהתרפה חקלין, יקשה עליה בזמן התואם, מה שתಡענו ממה שיüber על הגוף מן הדתולעת ודרמה והדרמה להם, אשר יקשה לאדם בשחוא ראה ביטן אשר היה שוכן בו חרב וועליה בו שמיorth ושית. ווקשי' הו' יש שית'ה לנפש מעט ווב, ויקשה עליה כפי' שחוא ראיי' לה, כמו שמעלה בירידה והדריה במעט ווב. והוא אמרו רוז'ל, קשה רמה למלה, במחט לבשר החוץ, יומולדין זה אל פאמור הבהיר אך בשחו' עלי' נבא' ונפשו עלי' תאבל (אלאו י"ל, י"ג). וזהו שקרים אוטו'ן הקבר או חבות הקבר. ואחר כן אמר שומן עמידות נפרדים יהיה, עד שיתקבעו שאור הנשות אשר חיבבה הבחמת הברוא בריאות, והוא אהרתי עמידה הועלם, וכנאסר שלם מוספרה יהי'הקבוץ, החברונה, הנפשות עם גופיהם, כאשר אבאר במאמר הסיכון לה ייגרם אותם במה שרואו להם, וזה עם מה שבאו'נו במה שקדם מן המאמר, יתבאו עוד מה שאמר הבהיר, כי אחר שאמר (קהלת י"ב, ז') והארוחה השוב אל האלהים אשר נתנה. והודיענו שכוף עינם אל הגמול באמריו אחר נן, (פס' ג' י"ל) סוף דבר הכל נשמע כי אלה כל מעשה האלהים יביא במישפט. ואמרו את כל מעשה, רוצח בו הגוף והנפש ייחזין. ואמרו על כל געלם, רוצח בו מה שחוא ענלים ממינו מעין הנפש הדוא גלי' אצל הברוא, ואו' יביא אותה מן השמים יוביא להן מן הארץ יוניגמלם, כמו שאמרה (האלים ל' י) יקרה אל השמים מעל ועל הארץ לדין עמו. ישתחה הבהיר! ונשאלו ממן שירירינו בדרך הטובה, אך מה שוויה מן הגמול וחענש? אני עיד לבא'ו במאמר החשועי יוניגמלם ר' בילע.

ואני מסכימים לסתורם לדברים האלה צבר מה שנחלהקו בו החולקים בעצם
הנפש מה הוא... ואמרנו, יהר רואי שתוושם שם, וממצאי אשר אמרו שהויה
מקורה, הכל הושבם שהיה תם ותפס ותמק. אבל אשר אמרו שהויה
מן הרוחותנים, הם הושבם כלם שהשוב אל מזאה אשר ממנה נחצבה, וכבר
קדמוניים, הם הושבם כלם שהשוב אל מזאה אשר ממנה נחצבה, ואבל אומר שאנשים ממי
ברוחתי הפסד כל אלה המאמרים ובטלם. אבל אומר שאנשים ממי
שנתקראים יהודים, מצאחים אמרוים בחשנות, וקוראים אותו הטעתקה,
ענינו אז שוויה ראנן תשב אל שמעון, ואחר בן בליך, ואחד בן
ביזודה, יש מהם רבים שאומרים, יש פעמים שתהיה רוח האדם בבחמות,
רווחה בהמה באדם, ודוברים רבים מוה השגונ והעverbוב, והסתכלתי במא
שהושבם שהביאם אל המאמר הזה, וממצאים ארבעה שבועים, ואני
דרדעת לזרם, ולהшиб עלייהם, וחחלה זו שהוא מחזק ברעת הרוחותנים,
והשלשה דעתו האתרים, וכי שאינו ידע כי אנשי דעת ההשנות, לקחו
מדעת השנינים והרוחותנים, וכבר גלית מה שיש על כלם מן התשובות
ונוכרני אותן. והשנין, שראו מנות ובטים מבני אדם, וממצאים דומות למדות

בקץ הימים, והחרון אשר היה מן הדתים לאדם, אחר הוספתו והחרון הוא אשר ידע בוראו שיעמיד על האמת. ובאזור זה שהוא ידוע שרש כה הגז היה על שבעים, והוא מושך בו שלשים או מחר ששים. ומאי זה מקום התהיהה החדרון? מאמריו (עמ' י' ל"ג) יראה כי הוסיף ימים. ואמר בקצת הדזקים, (מ"ג ל') והופתע על ימיך המש עשרה שנה. ואמר ברוב הגולים למן יאריכון ימיך והזומה לו, ואמר ברשעים וויי דכא כל בדור בארץ מזרדים (קומו י"ב כ"ע), וזהו המתים במגפה (גד沥ר כ"כ ט') והזומה לו. ואלו דו מותים כפי בח קצט, לא הייתה מגפה בעבור חטאיהם, ולא היה דבר נוצר בעבור מעשה פגניהם. וכבר שב הנביא המגפה ולות קץ הימים, באמריו (ק"ה כ"ו י') כי אם ייגנו או יומו יבא ומלה. ואני נאמר שככל צדיק מושיפין לו, ולא כל רשע מהברין לו, אך כפי בחדות הכרוא וכפי הtout, וכי שלא דומינו לו מן הדזקים, גמול העולם הבא לפניו, וכי שלא קצטו ימי מן הרשעים ענש השולח בברא לפניו. כמו שאמר (פרק ג' ה') ועת לכל חפץ:

ובינו שבארתי אלה הענינים, צרך שאבادر איך יהיה עניין הנפש בעת הפלדה מון הגוף? ואומר כי רבוינו הודיעונו, שהמלך אשר ישלחן חבירו לאחורי בינויהם, יתראה לאדם בצורת אש יירקוח מלאה עינים טאש געין חשלל, ובויה חרב שלופה, מכובן אלוי בה, וככאש יראחו, יחרד למראהו, והחפץ נפשו מונטו. ובאשר הסתכלתי בבהוב, מצחאי דענין בו כמו שווודיעו, באמרו בעת המגפה ("כ' ל' לי' ע'") ויש א דה את עינויו וראו את מלך י"ז עומד בין הארץ ובין השמים וחרבו שליפה ביה, וכאשר הפלל והקריב, אמר אחר כן, (קס לי' כ'') ויאמר יי' למלך וישב חרבו אל נדנה. ולמהתי שנגע המלך משא יירקוח, מאמור (ימזקל ל' י'') ומות החיות מרadian בגחליל אש. וכל מלך עינם, באמרו (קס ז' י'') וכל בשרם וגביהם וידיהם וכונפיהם והאונפים מלאם עננים סביב. ושאש הענינים בעין חשלל, כי אם היה יירקוח כמו הנוף, לא דיו' גדרים שהם עינים, אבל הם נברים בהשתנות מראיתן, והוא עין החשמל הנורב. ובבר יועת כי ראות האש הגורלה, כמעט שלא מתו אבונוינו ממנה. כמו שנאמר (לכיס י' כ'') ועתה למה נמות כי האבלן האש הגדול הזהה. וכל שכן כשבוגין אל האדם בה עם הרב שלופה. ובבר יועת עוד שדור מפני שראה את המלך אעפ' שלא כוון אליהם שם חזק, אך הבהילו והרועו כמו שאמר (ל' ב' לי' כ'') כי בעת מפני הרב מלך יי'. ולאvrן מן היום הה' מרעד בלבוי מתחכם עד ים מותו... כאשר אמר (מ' ה' לי') ייכסחו בברג'ו ולא יחם לך. כל שכן מי שמנונין אלוו בה. ואם יאמר אומה, למה לא נראה הנפש בשהייא ייזאה מן הגוף? בעבור זכותה והדמותה לאיר בזוכתו, אשר לא נראתה הגלגולים בעבור נקיות גרים והבותם, וכאשר מנגן להמשיל, כי אם היה לוקה אדם עשרה עשוויות זוכות זו, ושם כל אחת מהן בתוך חברותה, ושם בהוכם נר דולק, לא היה מי שרואו מරוחק שהוא תוך עשר עשוויות, בעבור עבור האש בגרמיים, ובעור הראות באור, וזה דבר גולי. אדר כן מה היה מעוניינה אחר יציאתת מן הגוף? ואшиб בפה שבדמי זכרו. שהוא תהיה שמורה אל עת הגמול, כאשר אמר

מאמר ו' מהות הנפש

(צמולן לו י' י"ג). ואטח על הציר נאמן, ציר נאמן לשולחן ונפש אדרוני ישיב (מכל' לכ' י"ג). ואטחו בחכמתה, תורה י' תמת' משכית נפש (הקליס י"ט ח'). ואני מנשא דברי מקלות דעתם, ואטומם מפוחותם, לול, יראתי מן ההשאה. ובסוף דבריהם אמרם, מארכע רוחות בא' הרוח ומוחי בחרוגים האלה ייחוץ (יחזקאל ל"ז ט'). ואמר ווי ז' דבר נכרי יש בזה? כי לא אמר זה כי אם מפני שהחותם להם שקט לטעלת ולטעה, יבאי' זה מקום שתהיה משני הצדין ומארכע רוחות תא', שבראה קרא לה, כמו שאמר החסיד (ליעוב י"ג כ"ג) וקרא ואנבי עננה:

דבכמהות, כי שוראות אותו ענו במדת הד зан, ורע במדת החיים, ורעבן כלבב, וקל בעוף, והחומה ליה. והסכימו בעבר אלה העניים, שאלה המהות לא היו בני אדם, עד שהיה בהם מרווחת הבמהות. וזה ירחקם האלים מורה על רוב סבלתם, כי הם הושבעו שנוף האדם מהפרק הנפש עצמאו, עד שישיטנה נפש אדם אדר שהיתה נפש בהמה. ועוד שהוא מחהפה אותו מעצמו, עד שתשים מורתו בבהמות, אף על פי שצורתו בני אדם. ולא דע להם ששמו עצם הנפש מהפרק, ולא קיימו לה עצם אמר', עד שתרו דבריהם שמו מהפה הגוף ומשנה אותה, והגוף מהפרק אותה ומשנה אותה, וזאת היא הייאת מן המשבל.

והשלישי שבמיאים דבריהם על דרך הטענה, ואטומים כיון שהברוא שופט צדק, לא היה מביא יסורי על העולמים, כי אם על חטא שחטאנו נשופתם, בעיה שענין יסורי על העולמים, והוא על זו השובות רבות החלות שם שכחו שער הגמול אשר וכברנו. ועוד כי אנחנו נשאל אותם על ענין הראשון, וזכה לומר תחולת בריאות הנפש, אם צוחה אתה בראה בעבודה מן העבודות, אם לא? ואם יאמרו לא צוחה אתה, בטל העשיות כלם, מפני שלא היהת מצוחה מתחילה. ואם ייוו במצוות, הנפש בעית היהיא לא קיבל ולא מרתה, וכבר הוו שהאדם צוחה לעהיד לא לחולף בלבד, וישבו אל מאטמיינו בתמורה יעוזו הסכמתם, על שאין יסורי אלא על מה שלילך. והרביעי שם נתלים בספקות מן המקרא, ראייה לבוד מכם קצטם ואומר שמהם דברי משה (לביבס י"ט י"ל) כי את אשר ישנו פה עמננו עומדים חיים. ואטורי זה מורה על שרונות האחיהנים הם רוחות הראשונים ועל כן הם הנמצאים והם שאננו נמצאים. ופשת הפסוק מבטל מה שסבירו, כי הוא אומר שהנמצא זולת שאיננו נמצא, ופירושו איןנו כי אם שחייב מי שיוציא אלו דברי משה, שקבלים בקבול הנמצאים איתו. ומהם (הקליס י' ג') אשרי האיש אשר לא הלק בעצת רשעים, ואטורי כי מפני שאמר לא הלק ולא אמר לא ילק, למדנו שהענש על דבר שעשתה נפש בוגר הראשן. וזה מהם חכלות התועות, כי הכהוב לא חייב לנכבר אשראי כי אם אחורי שלא הלק, ולא חייבו לו קודם שלא הלק. והנראה מהבתוכך תשובה עליהם, ואלו היה כמו שאטורי היה הגמול על הזכויות הבאות, לא על החולפות, מפני אמרו אחורי בתרותיהם יהגה, ולא אמר הגה, כאשר חייבו הענש על העונות החולפות ולא על הבאות באטורי לא הלק ולא אמר לא ילק. ומהם אמרו (לביבס י"ט י"ל) החابر בתבר חותם ויתציבו כמו לבוש, וסבירו כי אטורי תחתפרק על הנפש, ואטורי זה מורה שהיא מחהפה אתם ובכחמה המדיר, ולא הבינו חפתאים שהוא לא אמר כי אם על הארץ, מפני שהקדים לפניו לאחיזה בכנותות הארץ, ועליה אמר שיא מחהפה בתрушים בחמר זוחם, והם שקדים כאלו דיא לבושים, לא יוכלו להעתיק ממנה עד שהשלם גורא האל בהם. ומהם דברי הנביא (הקליס י"ג ב') נפשי ישובב. וסבירו את השבה מגוף אל גוף, ולא הבינו חפתאים כי היא מנוחה ומרגוע והשקט מצער שהותה בון, ואני הראה השבה אחורי יציאה, וזה בלשון אכוטינו מבואר גלי, שאמרו על שמשון בעית שצמא והש��תו בוראו מים, והשב וחוץ ויחי (זופטוס נ"ו י"ע) ולא יצאה כבר. ואטורי על המצרי כאשר רעב והאכilo דוד, והשב רחמו

זהאות הנוחשנה, מצאהיה שאין נחלים בה כי אם האומרו בקדמות או בענין, מפני שלא יתכן אצלה שיחיו הדברים אלא על דרך המונחים הנחוגים הנוראים, אבל המהדים שמאימים שהבראה משנה מנהגי הטענו, ושיטם בכל עת שירצה נשאלה, אי אפשר להם להמען מהותם בהתייחס המהדים מצד הטענו, שבלם מודים שלחה אליהם נבייאו ובידם אוותם מלואות, וזאת מזה בראותו היסודות הראשוני לא מרבר, ויהיה באור המאמר זהה, שמי שומריך החיה המתים בעת היושעה מפני שהטבע לא עשה זה, יתחייב לדרחיק לעטתו הפקד המתה הגנין, והמים דם, ועודמו מי חיים והקפאם, ועקבות התנועה הנזוללה המוראה עד שארך ובה עמידה המשמש על הארץ, ושאר האותות דביהו אשר זכרו הספרים שהבראה עשה על ידי נבייאו, עד שיכחש האומר זה בכל הנסים, ויהחיב עוד להרחק בראית דבר לא מדבר, עד שכיפר בברואו ויצא מכלל המאמני. והחיה המתים אצל הדעתן שלם, יותר קל ויואר קרוב מבריאת דבר לא מדבר. וכבר חתבאר כי מי שירדה שהבראה התהילה הנמצאות לא מדבר, ואמצץ נבייאו באחותם מלואות, לא יכול להרחק החיה המתים, ולא להתלה לטען בטבע, כל שכן עם הודהו שהיא השגנית החיה הברוא בנה בעולות הזה, כמו שאין ספק בה אצל עטנו. ועוד שנייה התקירה הזאת ואמרתי, אולי יהיה השער הזה אשר אנחנו מדברים בו מן הדברים הבעלי, אשר לא יכול להאמני שהפול היכלה עליהם, כמו שהשבד אמר לו שום חומר שומר מון העשרה, וזה אפני העברת זה על ידי שאמרתי כשהגfon הזה אחר מותו כבר נמקו החלקים אשר היו בו מן היסודות הארבעה אשר הגיע כל חלק מהם לסתורו הרשי וنمוג בו, ואחר כן התהברו חלקים מן תוכנותם והתרכוב מהם גוף שני, ואחר כן נמקו במוחו ושבו אל מוצאייהם, ואחר כן התהברו פעמי שלישית והתרכוב מהם גוף אחר, ואחר כן נמקו במוחו. אך היה הראשון על שלפטו והשנוי על שלפטו, והשלישי על שלפטו, והלקי כל אחד מהם כבר נכנסו לאחר מכן בעת שתרכוב, כאשר זקקי חריעון והעלותי מץ ההבראה, מצאוו זאת הזכרא המתעה שאיננה אמת. והוא שיסודות הגוף כאשר נמקו, והגיע כל אחד מדם אל מוצאו מחם וקר לחם ויבש. אלו לא היה במצוות המשעי מה שירכוב ממנה גוף שני כי אם מה שנטק מן הגוף הראשון, לא היה אפשר שירבരא שני אלא על אחד ממשני פניו. אם שיזו תלקי תלקי הראשון, או שברא בריאה. ועל שני הפנים ייחיד, יבטל שנות הגופים אשר דן שנסכו. אך מפני שהי המוצאים יותר גודלים מחלקי כל המרכבים נפלים ריבים, אשר לא יספרו מרב, כי ה奇怪ים יודיעים שהויר אשר בין הארץ ובין החולת תלקן מן השמים, כמו כל הארץ כליה ועפרה והריה ומיה נצמיחה ובעלי חיות שבה, אלף פעם והשעה ושםוניהם פעם, מפני שהוא מוכחה שלשה ושלשים בשלשה ושלשים. וכיון שהדבר כך, על הרחוב הזה יוכל בוראו הגוף השני לשום תלקי תלקי מן היסודות אשר לא שימוש בסמך הרាជון, וכן ירכיב השלייש מחלקים לא היו נמנומים בשני, וכן יתרה הרביעי מחלקים לא הטענו בשלשים, מפני הרבה עולמי היסודות ומוצאים, ויעוז נמקי הגוף הראשון והשני מוכך. כירום מוככל, וככונה כי ל"ג בעמיס ל"ג עולם קלף פ"ט.

המאמר השביעי

בתחיית המתים והוא הנכבד שבמושיעי בני ישראל אשר יעדם הבורא בם בעת היושעה:

אמר יודהה בן שאול, אמר המחבר. יברוך ויהעלה האל אלהי ישראל. המאמנת דבריו, הצדיק במועדו. ואחריו בן אמר שמצאת המן בני ישראל מאmins, כי הבורא יתברך ויהעלה, יהיה מיהלים בעת הגאולה, וממצאים שמשפישים כל פרשה שיש בספרים, שנראה ממנה תחיית המתים בעת היושעה נפשותה, ועוורים זה בדברים מקובלם בוללים פרושי המין ההוא, וממצאי אנשים מעטים מן האומה, שאינם מודים שהוא היה בעת הגאולה, ואמרם שזה יהיה בעת היוצאה אל העולם הבא, וסמכים בזה על שבוש חלש, קצטו שמעוני מהם, קצטו ואיתוי להם באפשרות ומפני שהיה חובה לכל צדק שעיללה בלבו תחולת הדבר הנרצח, וידחה מעלי הדברים החשובים, באשר אמר הקותב (משלוי י' ל'ג) שפתוי צדק ידעת רצון, ועלוי עיר להודיע לאומה ולהר��ו להבנהו, ושישיבנה מדבריו הפתאים, כמו שאמר עוד, (קס כ' ל') שפטוי צדק ירעו רבים ואילם בחסר לב ימותה, היה ראוי בעבור בקשתי הצדיק, אעפ"ג שלא הונעת אליו, שאשגיח על הספר הזה ווקחקו השגחה רבה, עד שעיללה תחולת הדבר המבויר בחכליות מה שאפשר. ואחר כן אכתבהו לאומתינו להיות לה משך העוד בו על עלבודה אלהינו, על סבל מה שהוא בו מן הגלות, ונגהגתי בו בדרך אשר צוה בו הברוא לזוותה בסבל, באמרו (יעמיס ל'ס ג' ל') חזק ידים ורפות וברכים כושלים אמר צואר לנו מהרי לב חזק אל תיראו הנה אלהיכם וגוי. ואחר שסתכלתי בו, כרוי שיחתבאר לי היש על מה שסבירים הינם מתחיה המתים בעת הגאולה טעונה, ועינית בענין וממצאי, שהמוצאים אשר צואר מהם משכי הטענה על זה, ארבעה אין להם ממשי. וראייה כל שבוש שםעה או שבחטי בו שיזהה טעונה על האמונה הזאת, ועמדו על שבך הכל וביטולו והפסדו, וזה החקיונה האמונה הזאת בריאות, מן שלשה עניים אשר מהם ימשכו המאמינים ראייהם. והמוצאים הארכעה אשר חקרתי עליהם לראות דיש על האמונה הזאת בדם תשובה, הם מוצאי הטענו וחשל והכחוב והקל". והחלותי מן הטענו, מפני שקדימות עצמית. ואמרתי אולי יתחייב המגע החודש תחיית המתים מפני המגע הטבע לעשות זה, מפני שאין כמו שגדלים בעלי חיים בטבע, ושבים קצחים בטבע, יחי גם כן אחרי המתים בטבע, וכך ש התבונתי במחשבת

בזה כי אם שלשה דרכם. האחת מהם שתהיה היכולת על ההיות המתים בין דשקר, יכבר עמדתי על שאיננה כן כאשר באורתי. והשנייה שתיהיה הכלול על זה לא הבטיחם בו, וממצאיו שהבטיחה בו במקומם רבים מן המקרא, אעפ"י שהן לסביר בהם סברות רבות עד שיעתקן מעין הזהר מהם, המהים אל ענינים אחרים, לא ראייה העין מחיב ודויה הנראת מהם, בעבור שיתכן שהסבלו הפסברא, והוא שאנו נון כל בני ישראל מאמינים, כי בל אשר בספר הנקיאים, הוא כאשר גואה ממשמעו והידוע ממלותין, אלא מה שנראת והידוע ממשמעו, מביא אל אחד בארכעה דבריהם, אם להבחיש מוחש כמו שנאמר על הזה, (גיטשית נ' ל') כי היא היהת אם כל חי, או להסביר מה שיש בשכל, כמו שאמיר (דעריס ל' ל"ז) כי "אליהיך אש אוכלה". או לפחות דבר אחד בתוב, כמו שנאמר (מללני נ' י') ובחוני נא, אחר שאמיר (דעריס ו' ט"ז) לא תננו אה"י אלהיכם. או להבחיש מה שקבלו קדמוננו, כמו שאמיר (פס ל"ח ג') ארבעים יכנו לא יוסף, ואמרו רבותינו שהם שלשים והשע מכבה. והזרק בכל אלה שיבוקש להם שעדר עבר בלשון, ממה שמנגן הלשון לשמש במלותיהם בו, עד שישיכם לעניין הדוא ולא יחולק עלי, כי הימצא בלי ספק, במצאננו לאמורן, אם כל חי, מדבר מבני אדם, וכמצאננו (דעריס ל' ל"ז) לאמור, כי "אליהיך אש אוכלה על דרך הדמיון והקורבן אמר", כי ענשוakash אוכלה שהיא שורפה מהרה, כמו שאמיר (קס ל' ב' כ"ב) כי אש קדחה באפי וגנו. ובמצאננו לאמורו (מללני נ' י') ובחוני נא בזאת, אחר אמרו (דעריס ו' ט"ז) לא הנסו אה"י הפרש, והוא שהבחינה על שני פנים, אחד מהם יכולת הבורא היוכל על הדבר אם לא, וזה הוא האסור כאשר אמר (הכללי ע"ט י"ח י"ט) יונסו אל בלכם וגוי היוכל אל לעך שלhn במדבר, והשני בחינה האדם עניינו אצל הבורא, הייש לו אצל מעלה יתרה אם לא, אחר שהוא מודה שהוא יכול על המעשה הדוא, וזה מותר כאשר אמר בגדעון (פוטיפוס ו' ל') והוא אמר גدعון אל האלים אם שך משיע בידיו את ישראאל אנסה נא רק הפעם בגונה וגנו והוא כמו שאמרו בחוני נא בזאת. וממצאן לאמורו ארבעים יכנו הוא שוה לתמה למה שהעהיקן רבו הינו זל"ש שהוא לא"ט והוא שאמר שהשלים היל"ט ושמט אדבעים כמו שהשלים היל"ט שנה שהלכו במדבר ושםם ארבעים, כמו שאמיר (גמדר י"ל ל"ז) במספר הימים אשר תורתם את הארץ ארבעים ים. ים לשנה תשוא אה עונתיכם ארבעים שנה. והשנה הרשונה כבר עברה ללא הענש הדוא. ואלה התוצאות אנו נהוגים בהם וככל המעינים, כאשר בירחון דבר מאלה הארץ הארבעה אשר זכרנו, אבל בשאין צרך וחוק כל דבר בתוב ומוקובל ונשמע מכל אחד מאלה הארבעה אשר זכרנו, לא יתכן לקש הוצאות והעבות אשר בהם מועדר תחיה

כן יה' הקומלט בכנוכה, וסקונה לי לך מילתי כל לטעתה מה שcoil לטעתה ספר גמלווה זלה, כי הס צלפק דרישים. יה' קולם לדפוס קומט', לספר קומט' מכך לפוטוי הטענו רטנולדס, דרלון וליפטיג, מדור ענטה קומט' "ה' ל' ק' ס" למלה לסתה, וגס קומלטוי סה ק' צל', וקי' מלטס צלקה קומט' קולט למלה "בקנילס", וקי' מלטה קדר להן לה שחר במקום זו, ויגעו כל קמפרץיס מהס עטיל לנעוז. — ⁴ למ' מלתוי מה סמספק זה כי ה' ס' צלפק דרישים.

והשלישי, ומה שאחריהם בעצםם, לא ישמש להחזרות העתידים, עד שרדי מובנים לחבר מהם חלקו כל גוף וישבבו בעת שיריצה. ומזה שמקל את זה עוד ומקרוב, כי החותמים ² בחמשת אלפים שנה, אין על דרך הקירוב כי אט חמישים כת מבני אדם, וזאת שיעורם בכל חלק אחד מחלקי הארץ. ואם ישאל שואל על מי שאלחו החותם איך היה היה והוא כבר נשנה אל גוףם של חבראות חמישים כת מבני אדם זהה אוטר, כי הגופים הנאכלים הם כלם ומשתנים אלו אונחנו קחל המתדים וראו נשבשו ונעהו, כי אין לנו מן חבראות כללות גוף אחד בשום עניין אפילו אם שראו באש לא יכול לבולו עלולים, כי לא יכול לבולו הדברים עד ששובו לא דבר, כי אם מי שבראים לא מודבר, ושםם נמצאים; אבל כל חבראות אינם יכולים כי אם להפריד חלקו הנוך בלבד, עד שהاش בשחיה בעורת בעורת בעורת מגוף מן הגופים אין דרכה כי אם להפריד אברי, ושוב החום אשר בו אל מזא האש, והלחות והקור אל מזאים, ותשאר העפרות אפר, מבליה שכלה מחלקי היסודות. ובאשר העשה האש אשר בבעל חיים בדרכו הנאכל. ובאשר חנראית לעין, בן העשה האש אשר בבעל חיים בדרכו הנאכל. ייכל חיי הפתוח על דרך הדמיון יפרוח חלקו, וינגב האיר מחלקי מה שדרומו לנגב מחלקי הפתוח המתדר, ומה שאלו לא מזא לנגב מחלקי הפתוח, היה מנגב במותו מגוף החי ההוא תמיד, עד שלא ישאר בו כי אם העפרות בלבד. וכן מהאמיר בחתחה הנאכל, בן המאמיד באדם הנאכל, כי האיר מנגב החלקים אשר משלשה דיסודות מגוף החי אשר אבלו, ושאר החלק העפרי ווירד למטה, ואין הפרש ביניהם, אלא שהחלקים אשר שבו אל האיר מן הפתוח הנאכל בבר, ההרעבו ביטות הרשיים, והחלקים אשר עליו אל האיר מנגב האיד גנאכל, הם שמורות בלתי-מהדרבים ביטות הדשושים להיוות מוכנים לעת הפקידה כאשר הקדמוני. וכן אשר העברתי הדרבים האלה על לבי, סה מעלי הפקודה הרטה, והתאמצה אמונתי בעיטה הזה והחזקתי בו, ואמרתי ישתחבב היכול על כל דבר: ואחר בן חקרתי במצואו השני מה המשב בשכל, ודשתי אט אמתא לאו מזא היזה מה שיבטל אותה, ⁴ ולא מזא היזה מה שמספק

² חמימות ר' ל' סעיפים נעמול חמימות סקמיס. ³ חמיסים כת מתני לוטס. לפי חקנון חמיס כת מצעי כס לחתם לוטיס סנא כיינע לכל כת מלך כסיס. יה' לוטס מקר' זען כל דור אוול פמות ברנש מלחה ציס, ככל' טרלה חמיס. מטה שפטנו חז"ל נערלה דורות מלוטס ועל מטה, ועשרה דורות מטה ועל חרבסט, ומלהרסט על צלמה נטפיז ט' דורות, כמו כן מצלמה נט' יוליכו ט' דורות, ולו טה כל דור וויר מלחה ציס, כי עטס נבר נטס. מספר חמיסים דורות גימי ומקיאו! וגהמת נבר קימה מהליקה בין קלקומיים גניין כדורי. כי יט' לבר מצעו הווע' לא' ציס, יט' מצעו צלטס ציס, מצע' לוטס ציס, מצע' קירוב סדרה מל'ה, נט' מהמת' לספר בגבילא לה קדרה למלה ציס, ולען קירוב סדרה מל'ה, כי נט' מהמת' לה כוון פה כבמלה וכמ' על פה, כי לה עט' כל מה קלאסיק קעליטיס קמבר ג' למ' כוון פה כל דור וויר' לא' ציס קלעת סלמת' מלעת' נעמול בגמ' כ' ; ווילוי חט' כל' דור וויר' לא' ציס קלעת סלמת' מלעת' קקלומיס בלהון צגיינו לממת' לוטיס צה' מליחס דורות, ונאלק קרביני' מהס עטיל לנעוז. — ⁴ למ' מלתוי מה סמספק זה כי ה' ס' צלפק דרישים.

המתים, עד שנוציאם מפשוטה. אך ראוי שוניהם באשר הן, כי האומר אותם, הוא יכול וויעד ייחד. והשלישי, שיינו סעיפים מטהufsים מהושך הוה מפסיריהם אותו, בשיעולם אוד על לכו ובאשר אי אפשר לשרש בלתי הסעיפים ההם, ואיל אפשר לדם, יתרהיב בהכרה בשולש המביא אליהם והמצידם להם. ותקראתי ולא מצאתי עפיק אשר אחד המתים כה

ואבאר איך הולכת ווישר אפניהם בעוזת האל:

ואחר בן קורתני במווא השלישי, והוא הכתוב במקרא. והסתכלתי אולי יש בה מה שמנוע תחיית המתים בעולם הזה, וממצאי ספקות שאפשר שתתלום בה המרתקים את זה, וראיתי לוברט הנה ולבטלם. מהם ויזוכר כי בשור המה רוח הולך ולא ישוב (קהלת ט' י"ט). ואמר עד (קס ק"ג ט") אונוש בחזרה יטנו וגוי. (קהלת כ"ג ט"). ואמר עוד (��) זוגה, כי רוח עברה בו ואיננו וגוי. (קהלת כ"ג ט"). י' י' בלה ענן וילך וגוי לא ישוב עיד לבתו וגוי ואמר עוד (קס י"ל י"ג) ואיש שכב ולא יקם ומה שרומה זה. וההובנותי כל זה היה טוב ולא מצאי אחד מהם שהחפץ בו שהבORA אמר שלא היה את המתים אבל כל זה ספורה שאין אדם יכול לקום מן הקבר אחר דרכו אליו, ושאינו יכול להגען מן העפר ולשוב אל ביתו. ומה שהיה מהמאמרים האלה דברי בני אדם הוא, שמהחננים בו לפניו בוראות ושאליהם ממן לרחים עליהם מפני שהם בעיןן הזה, ומה שיש בוראו הוא ספור אתה מן החובות אשר בה ירחתם עליהם וחינם, והוא שהם בעיןן הثلש הזה ממוצע היכולת. וכל אשר יסיפו הספירים לזכור שהמת לא יכול להחיה את עצמו ולא יקם ממשכבו, חסיף יכולת הבORA אצלנו גחה, כי הוא יכול לפחות את בני האדים ולהחיוותם. ומה היה זאת הפליאה הגדולה, כמו שאמר על מעמד הדר טני (לנרטס ל' י' ל'), כי שלל נא לימי ראשונים אשר היו לפניך וגוי הנאהה בדבר הגדול הזה או הנשטע כמהו. וכן אשר האוות והופחות אשר הם נפלאים בעיניהם בני אדם אין כי הועדר העתרדים נפלאים בעיניהם איקי יהי, כמו שאמר (יקעס ט' ח') מי שמע כיאת מי ראה באלה, ומהם מה שאמר הכתוב, (קהלת ט' ל' ו') כי מי אשר יחויר אל כל החיים יש בטחון וגוי כי החיים יודיעים שימותו והמתים איגם יודיעים מואמה וגוי גם אהבתם גם שנאתם גם קנאתם כבר אבהה וגוי. ווינו כי בפרש הפסוקים האלה, והם כאשר אין מיטר כי מי שיחויר אל החיים יש לו בטחון, ולכלב החי טוב מן הארץ המת, והוא שהחובות יודיעים שםותן, והמתים אינם יודיעים מואמה, ולא נשאר להם שבר כי נשכח זכרם, עד שאהבתם ושנאתם וקנאתם כבר אבדו להם, והולך אין להם עד לעלם בדבר שיעשה תהה הגלגל. ואמרתי שאות הפסיקה חוקה, אפשר שתתלום בה עד מזמןיק הדעת הזה, והסתכלתי במה שיש לפני זה, וממצאי הוכח שחקרים, שהמאמרים האלה אינם דבריו על עצמוני, אבל הם ספור דברי הכסילים ומה שעולה בלבכם, כאשר אמר לפניו מאמר מפורסם (קס ג') וגם לך בני האדם מלא רע וחולות לבכם בחיותם ואחריו אל המתים. ופרקשו שלבות בני האדם מלאים רע והרהורים, ואמר מי אשר יחויר, כי החיים יודיעים שםותו, גם אהבתם גם שנאתם גם קנאתם כבר אבדה. וזה כמו שאמרה התורה (צמום ט' ז')

צי אמר פרעה מי יי' אשר اسمע בקולו. והוא דברי הבודא ספור מה שאמר פרעה, בן אלה המתים דבורי הוכח כפוף דברי הבודאים. ואחד שקרה הוכח המתים האלה רע וחוללה, היה עין כי שהחיקם בסרי של לא קובל פני שבינת בוראו, כי בבר באר כי אנשי רע והחוללה לא היציבו לנו גוזו ולא יגורו אצל, כמו שאמר (פסלים כ' ז') לא יגורך ע לא יתיצבו חולדות לנו גוזעך. והוא עין הנכרת בפרעה אשר אמר בו ויאמר פרעה מי יי' ושאר הפסוק. המוקם ציינו מכל אלו. ואחר בן מצאי הוכח במורה שידענו בוראגן, אמרו כי כאשר בנין ישראל אומרים יבשו עצמותינו ובאהדה התקותנו (קהלת ל' י"ה) אמר להם יזעקה, כי אני יי' (קס י' ז'). ר' ל' יעדתי אחכם, והקימתי מה שעודרטי אחכם והוא אמר (קס י' ז') והוא אמר אילו בן ארם העצמות האלה כל בית ישראל הוכח הנה אומרו יבשו עצמותינו וגוי, لكن הנה ואמרתם אליהם הנה אני פוחת את קברותיכם וגוי. והיה הקדמתה הנה אומרים ייש עצמותינו, על מה שידע שיעלה לבכט ונחשב בו ונאמר, איך היה העצמות אחר יבשם, וшиб הלחות אחר סורם ויחבר בינויהם ובין הנפש אחר הפרדה. והוא אמרו והעלתי אחכם מקריםיכם, מבאר שזה מועד לבני ישראל לברם. והוא אמרו והבאתי אחכם אל אדמה ישראלי, לאמת אצלו שזה המועד בעולם הזה, שלא נחשב שרוא בעולם הבא. והוא אמר יודעך כי אני יי' בפהחית את קברותיכם ובהעלוות אחכם מקריםיכם עמי, אשר הוא כמו שני, שכל אחד מהם בשתייה תיבר לו כי הוא אשר היה חי, והוא אשר מת, והוא בעצמו אשר חי. והוא אמרו ונחתי רוחם בכם ותיהם וגוי. וודעתם כי אני יי' דברי ועשה נאם יי', להבהיר אצלו שמי הושעה יהיה להם אריכות בעולם הזה. וממצאי היה אומרים, ייחיו מתיך נבלתי יקוםון גוי (יקעס ל' י' י"ג) מפסיכם להו וגונאות לן, והוא שפרשו יתוי מתק יקוםון גוינו, כשהתאמר הקצז ורבנו שוכני עperf, כי טל אורות טל, ועל הארץ חפיל המתים. והוא מתייח הוודמת לאמоро, הגני פוחת את קברותיכם, אך נבלתי יקוםון הוודמת לממה שאמר שם והעלתי אחכם מקריםיכם. ומה שאמר הקצז ורבנו שוכני עperf. ומה לאמרו ידעתם כי אני יי' בפהחית את קברותיכם. כי המקץ מספדר בהקיינו מה שראה בחלומו וידע כי הוא הוא אשר היה ייש והוא אשר נער. ואמרו כי טל אורות טל. ומה מאור הוא אשר היה ייש והוא אבירה הקותינו גונרנו לנו. וזה הרטבה להם וחויר לחות, אבל אורות רומו בו אל הנפש, ושם אותה אורות רבות ולא אמר אוור אחד, בעבור הבהירות הרבה אשר לה, והם ששה עשר בחותה, כאשר באדרתי במשמעות הראשית. והוא דומה לממה שאמר אבירה התקותינו. וממצאי עוד מאמר דניאל ורבים משיני עperf יקיצו וגוי (לימיל י' ז'). וזה המאמר מההמלאך לדניאל הוא לעולם הזה בפי ספק, והוא שבל העזריות אשר הוועיו המ שבעה וארבעים פסק. הפסוק הראשון מהם במלות פרט, והוא אמרו (קס י' ז') ועתה אתה אגיד לך הנה עוד שלשה מלכים. והפסיק לו פסק אחד מפני שהיתה סוף מלכותם. ואחר בן שלשה עשר פסק במלכות

ין, והוא אמרו (פס ג'—ט) ועמד מלך גבורה עד ריעש הדבא אליו ברצונן ואחר כן עשרים פסוק במלכיה חומי. והם אמרו (פס ט'—ל') ויעש הבה אלו עד ועשה ברצונו המלך. ואחר כן עשרה פסוקים במלכות העדב, והם מן ועשה ברצונו המלך (פס ל'—ט') עד ובעת ההיא יעמוד מיכאל (פס ט'—ט'). ואחר כן שלשה פסוקים בישועה, ובעה ההיא יעמוד מיכאל (פס ל'—ט'). ורבים מישני אדרת עפר קיציו וגוי. והמשבילים יהוו (פס ל'—ט'). וקצר עגניהם דניאל, מפני שכבר השלים באורים בספר ישעיה יודיתו ייחקל. ואלה השבעה וארביעים פסוק נאמנו יחד מאורע אחר מאורע על הסדר. ובמו שמלכי פרס ווין והרומיי והערב בעולם הזה לא בבא, גם כן ורבים מישני אדרת עפר קיציו, בעולם הזה לא בבא. ואחדו ורבים, רזהה בו רבים מרבים מהב. והוא בן בעבור שאמר מישני אדרת עפר, וזה נולל כל בני אום, על כן תרד באמור ורבים, לתדר בו בני ישראל בלבד. ומיכים לאמור מקברותיכם עמי, ואמרו ייחוי מתין. ואמרו עפר, עד שרמה לבשו עצמותינו, וזהו ננד כי תל אורות תלך. ואמרו קיציו לדמות להקיאו ונגנו, ולהדמתו אל וידעתם כי אני יי' בפתח את קברותיכם. אבל אמרו אלה ה' עולם ואלה להרפתה, איןנו רוצח החלק המהוים עד שהיה מהם עס בנן עדן ועם בגיננס, אבל רצתה החלק העם אשר בקברות, וזכרם החם אשר קיציו, הם לח' עולם, והאהרים אשר לא קיציו, הם לדראון עולם. וכאשר מצאת הפסוקים האלה והוואים להם, חשביהם יתשב אחר כן ואמרנו, אולי יתכן לסבור בפסוקים אלה סברות אהרות, עד שישבו מעין התהית המתים אל עניין החיים המלכים והעمرת המלכות, ואדריך להנחות המנהג הזה, והוא שהרבות השפל מעין השפלות אל עניין מהן הגדולה והஹמות, יוזמה להרמה מן העפר. כמו שאמר (קהלס קי'ג ז') מוקמי מעפר דל'. ואמר ענן אשר הרימותך מן העפר (יל' ז'). ודמה מי שהוא בזוק ובצורה למתרים, כמו שאמר (קהלס פ'ח ז') בתרם חפשי כמו הלים שכני קבר וגומר ואמר עוד נשכחתי כמו מלך-בוג' (פס ל'יק' יג'). וידמו תשועתו מהענין ההוא לתחייה, כמו שאמר אשר דראותנו צורות דבאות וועות השב החיננו וגוי (פס ע'ל' כ'). ואמר עוד הלא אתה השב החיננו וגוי (פס פ'ק' ז'). והבתונגה עם העין והחיוב, כי אם יתחיב או ייכר שנסבור שבספרות והבתונגה עם התהית המתים על הדרכם הأهل, עד שנעתקנו האלה אשר יש בהם תהית המתים על הדרכם הأهل, ללבור מפשוטם מבלי דוחק שיbia אל זה, יתחיב ויכשר על הרוך הזה, ללבור במצות השמעויות, וההגות הקדמוניות, והאותות הנזכורות, סברות אהרות, עד שלא ישר מהם דבר בפשותו, אך יעתקו אל עניים אחרים. ואדרת מהם קצת מן המצאות השמעויות. ולא יוכל המץ, (ס'מו יי'ג' ז') אפשר שיסכERO בז' ואלה בז' נזות, מפני שדמה אותו בלחם אשר הוא חמצ, שאי אפשר שלא ללבוק, כאמור (ס'ט ז' ל') כלם מנאים כמו תנור וגוי מלש בזק עד חמוץ. ואמרו לא תבערו אש וגוי (ס'מו ל'ק' ב') אפשר שיסכERO בז' אל האזו למלחמות מפני שכבר דמה אותה לאש, כאמור (מלך' ל'ה ל'ק') כי אש יצאה מחשון להבה מקרית סיכון. ואמרו (לבדים ל'ג' ו') לא תקה האם על הבנים. יicken לסביר בו, כשהתבונגו את אובייכם, לא תהרגו הזקנים עם הבחרים. כמו שאמר (ס'ט יי'ט)

בשוד שלמן בית ארבל ביום מלחהה אס אל בנים רושיה, עד שלא השאר מצהה שמייה. ומחנהו הקדמוניות דברי הבריאה, אמרו בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ, יתכןukan עניין אומה מן האומות אשר אמר בחפסוד ענן אומניה, ראייתו את הארץ והגיה הזה ובהו ואלה השמים ואין אודם (ירמיה ק' יי'). וכן אמר בהשכת תקינה, כי הגני בורה שמים חדשים וארכן חדשה (יטש' ק' יי'). ועוד יסביר בהשכת הארץ דשא עשב, שלם הגופות, כמו שאמר (פס ט' יי') ועצמותיכם ברשא תפרחנה. וכן בפרי עושא פרד, המך הנגול, כמו שאמר (ויקוקל יי'). כי (ג') בהר מרים ישראל אשתלנו ונשא ענק ועשה פרו וגוי. וכן יחי מאורות, תורה ונכאים וחכמה, כמו שאמר (משלוי יי' כ' ב') כי נר מצהה תורה אור, נר לגלוי דברך ואות להריבתי (קהלס קי'ט ק' ז'). ועוד שלא השאר ביראה מעשה בראשית, שלא יצא מפשטו של עניין אשר הוא הריאה והיזירה. ובספר האותות והמופתים, יסבירו גם יבואו בני ישראל בתוך הים ביבשה, והם להם חומה מים מים ומשמאלים, (ס'מו יי' כ' ז') שבאו בתוך חיל פרעה, והם עמודים מים ומשמאלים יבשים. כי היל יודהה למים, כמו שאמר בטהורי (טש' ק' ז') וכן גונה יי' מעלה עליהם את מי הנהר העצומים והרבים את מלך אשוש. אף בפרעה עצמו אמר, בטרם יכה פרעה את עזה, כי אמר יי' הנה מים עולים מצפון והו לנחל שופף (ירמיה מ' ז' ז'). וסבירו ביראות המשמש וירת עמר (יקוקל יי' יב'), בהראות המלכויות ורוממותה, כאשר דמה הסחתה ותולשתה בבא המשמש, כאמור (קהלס ג' יי') ובאה המשמש על הגבאי' וקדר עליהם הימים, ואמר עוד (ירמיה ט' ט'), באה המשמש בעוד יום, ואמר בתקון זה והיה אוור הלבנה באור החמה ונו' (יטש' ק' יי'), עד שלא ישר מופת ולא אותן יצא מפשטו יבטולו. והדע מי שמחיב או מכשר לסכERO בסיפור ההיסטוריה המתים שהם משלים, מפני שיתכן שיסכERO גם דרך אחרת, שמהחיב לחיב ולהכיר לדבור בסיפור מעשה בראשית ובכל האותות והמופתים וכל המצוות השמעויות עד שישים כלם משלים, כי אפשר שיסכERO גם בכורות, ואם יקבל זה על עצמו, יצא מכל תורה ישראל, ואם ימאנן לעשות כן, יבטל מה שהקשה עלינו בכם זה בתחיתת המתים :

ואחר בן התבונגה בתורה בשירה אשר שמה לעד לו על בני ישראל, כאשר אמר (לרכ' ל'ק' יט') למן היה לדי השירה הזאת לעד בבני ישראל. ומצתתי בה זכרון החיה המתים בעת היושעה, והוא מביאת על סדר. ספר תקופה חפה על עצמו, כאמור (פס ל'ג' ז') ולא הוא אביך קן הוא עshan ויכונך, עד ודם ענב התהה חמר (פס יי'). ואחר כן ספר בעיטם ובחלש, וישמן ישרון ובעט (פס ט' יי'), עד מкусם בינו ובנותיו (פס יי'). ואחר בן ספר קצפו עליהם וענשו להם, כאמור (פס ל') ויאמר אסתורה פני מהט וגוי אשביה מהאונש זבורם (פס כ' ז') ואחר בן ספר חמלו עליהם בדור האוב עליים והארחותו, כאמור (פס כ' ז') שלא איבר אגורה, ומה שענדו לאיבר מן הנקמה והשלום, כאמור (פס ל'ז') הלא הוא בום עמדי, ומרוחמי על עמו בעת רוב חלשתו ומעוות יבלתו, כאמור (פס ל'ז') כי ידין יי' עמו, עד ידי עליים טהרה (פס ל'ז'). ואחר בן יעד בהגלותו להצילו ולגאלו אותו, כאמור (פס ל'ט') יאו עתה כי

טאמפר השביש מהיות חמוץ

עליה מהכבוד והשלב והקבלה. השאלת הראשונה, אך ישאל שאל שמי וממי יהיה מן האומה בעת היישועה? אישיב ואומר כל צדיק ובעל תשובה. כי מי שימיות מבעלי תשובה הוא מהערנושים, וכן ראווי בשכל. כי בבר הבטח הבהיר את השם שיקבלו, בברוחם ריבים. וכבר ההחינו בו בל אלה המועדים לכל שב מדבריו זו'ל, אחר שמננו מני החטא שמום ד' מעלה, עבר אדם על מזאות עשה, ואח' ב' עבר על מזות לא העשה, ואח' ב' בידיות ומידות ב' ד', ואח' ב' מי שנחלה לו שם שמי. צאמו אה' ב' או יובל שפהה לו מזחתן, ת' ל' תהא אני פורה אה' קברותיכן. והנה נזהיבת תחיית המתים לכל שב, ואני אומר כי מעתם הם מבני עמנון שמתים מל' תשובה. והב' הימתו אחיך כן? ואישיב כי לא ימותו, אבל מעתיקים אותך מיטות המשיח אל געימות העולמים הבא. וזה המכבל מותם שהקב'ג' ערך להחיות, שוב אין חוויהם לעפין. וזה המכבל אותך הארץ? ואומר שמעה שיצאה אומתינו לבני הדולם אלפים ומאותים שנה ועה, יהיו כמו' שנים ושלשים זר, כל דור ק' רבבה אנשים נזנחים על דרכ הקיורוב. ואס נאמר אם שום וכולם יהיו, אין ממלאים בן הארץ כי אם חלק מטהה וחמש החלק, על ששים לכל אחיך יורח מארה למוקמו ולזרעתו ולדריכיו ולבתמותו. וולת זה כי כל אנשי הזירות יהיו מאה ועשרים רבבה בשנים ושלשים על הקיורוב. יהיה הכל שלשת אלפי רבבה ומנה מאות וארבעים רבבה, וכשהר גנוור להם מן הארץ מנדוד אותך אמות, בכל פרסה שלשה מיליון, וכל מיל ד' אלפיים אתה, כל אתה אשד היה אמרתך וחצי ושלייש, יהוה לכל אדם רחב במקומו רפה'ח אמות, ואיזה דבר יש בהזה שיתבללו בו התבמים? — וזה' אם ייירום אנשי ביתם וקורחים מן החיים? ואומר כי הנביאים והחעים והנסיכים כשמתחייב שכירום בני האדם, יתחייב לעמתו זה שיכיו קצחים את קצחים ושיחבר כל אדם אל שבתו, כאשר הוא מבואר בסדור השבטים בספר יחזקאל וולתו. והה' מי שימות מהם והוא סומא או מבוטל מאברוי או בשאר הפעמים המוטמי מה ידייה מענינו? ואומר, שיחיה תחל במומ הדוא עד שיכירוחו בני אדם שהוא הוא, ואחר כן ירפאו הברוא ותהייה אותן גמורה, כט' ש' ויז'ל זומדין במומן ואחר בן מתרפאן, ועל כן הקדים אני אמרית ואחיה מהצחי ואני אדרפא. וכבר אמרו או תפתקנה עיני עורים ואוני חרדים תפתקנה אז ידלג באיל פכח ותרון לשון אלם (יעש' ל' ק' ס'). והשנית אם יאכלון וישתון ושיאו נשים? ואומר כן,

5. מונח פילון הומחינו לנו כי הגוֹלֶס הַלְּפִיס ומלהוֹס צָה וועוֹר. ר' ל' מנה
הקדיד יולוֹן צי טראָל ממעריך, ס' י"ד צמה ב' הַלְּפִיס חַמֵּת צָה יְמִירָה, עד זאָנָה,
הקדיד רב נכלט בספר פה, ה' י"ד צמה ב' הַלְּפִיס מַרְיָה (ל' חַרְלַב' ג' כה'צ'
נמאקסה הנומתלה קְלֻוּסָם נְעַלְתָּס סּוֹף מַהֲמָר ג'). בס' צוֹן צָה הַלְּפִיס
ומולטייס, ועוד מ' י"ד צמה; ומחס סְגָלָן קְמַמְפָר סְקָנָן צָל מ' י"ה סְלָה צְמָלָה
ו' עַזְוָה". 6. י'כו כטוֹן קְיָס וְפְלִיס דָוָר. י'מו סְדוּר קְהַלָּה קְמַפְיָס צָה
צָמָעָה, י' כי כלער מס' פְּלִיל מְסִיבָּר קְצָנָס זְמַפְרָר ל' י'ב חַמְתָּה צָה הַלְּפִיס
וְהַלְּפִיעָס, כמספר פְּלִיס זְמַפְרָר חַמְתָּה מְלֹרֶס מְלֹרֶס צָה
בחומת חמְתָּה פְּלִיס נְדָל. — 7. כל דור ק' ר' זְבָבָה מְאַיִס וְנִיסָּס וכו'. נְלֹודָר
פְּלִיס צְיוּנָי מְלֹרֶס, טְבָר ק'יוֹ צְבִיס רְבּוֹן זְכִירָס.

אני אין הוא. והшиб בוה על ארבעת מני המכחישים. הראשונים הם מי שאמר כי אין בווא. השיב עליהם באמתו, רוא עתה כי אני אני והוא. ומהם מי שאמיר שהוא ברור אין שחת עמו. השיב עליון ואין אלהים עמי. והשלישי מי שהכחיש תחיית המתים. השיב עליהם באמתו, אני אמת ואחיה. ובעבור שער שהיה מי שיאמר, כי רוצה באמתו אני אמת ואחיה שהוא ממית דוד ומחייב דוד אחר אחורי, חבר אליו מהצטי ואני אדרפא, לבך אצלנו כי באשר הנרפה הוא אשר מוחץ בין המנוחה הוא ואין מידי מיציל. ואחר כן סדר שר ענינו היישעה, באמתו אם שנוי בрок חרביו (פס מ' י), אשכיר חצי מדם (פס מ' ז), הרגינו גוים עמו (פס מ' ג). וכל זה בעולם הזה, כאשר פרשוח וברוריו:

ואחר כן לא נמנענו מהקרוב במושיע הד', אשר הוא העתקת הגבאים זקובלת החכמים. אמרתי אולי אמצא בו השובה על חיית המתים, כי דבריהם ז' מליאות מוכחה וספורה, וראיתי לזרור מהם דברים מעטים, היהית מזכורה לך בעבר מה שרבו, ומשאלו המלכים להם על העניין הזה, והשיב כל מהם כי דעתן, ומה ששאלו אותו עמי ארץ שבעתן, והשיבו אותך מה שרבו. אבל אמר, מפני שאמר החותם (מלחמ' ג' כ' ג) הנה אנחנו שולחים את אלהי הנביא, ואמר עוד (מיכה פ' ל') והקומו עלי שבעה רועים ושםנה נסיכי אדם, שאנו על אלהי דוד רעים כי הם? ואמרו קבלנו, וזה באמצע, שת מותखלה מימיינו, אבריהם ויצחק ויעקב ומשה ממשמאלו. ושאלנו אותם עוד על ה' נסיכם טי הם? ואמרו קבלנו, יש שאל ושות אל עmons צפניה חזקה אליהו ומשיח, והנה אמרת בפי' שהחמים יעמטו בעת היישעה. זמרו עוד קבלנו כי הוא נזורה כי טו' שימות בז' שני גב לא עמדו בתחיית המתים, כי הא נזורה אצל מנהיג הקדושה להתקונה,שמי שאוכל בה האכל בחthonה, וכי אין אוכל בחthonה, וכן אין אוכל בה אין אוכל בחthonה, וכי אין המה בז' שני גב לא יזכה לימות המשיח המשוחררת. ואמרו עוד טו' שכבך בתחיית המתים לא יהיה לימות המשיח המשוחררת. ואמרו טוביים, מפני שהוא מדה בגג' מדה, מי שמכבב בזכר מונען אותו ממן, כמו שהוא מען השליש של יהודו בן אהאב מפני שהכחיש דבר אליעש ומה שבשרם בו מהשוכב אחד הרוב הודיעני שלא יהנה ממנה, אבל יראה אותו בעינוי ומשם לא יאלל, כמו שאמרה משחרתא. והוא כבר בתחיית המתים לפיך לא היה לו חלק בתחיית המתים, שבז' אעפ' שהוא מעתון אוthon ממן, כמו שהוא מען השליש של יהודו בן אהאב בז' שני גב לא יזכה לימות המשיח המשוחררת. והוא כבר בתחיית המתים, שבז' מדרותיו של הקב' ה' מדה בוגר מדה, שנאמר (מלכים ז' ז' ב') וען השלי אשר למלך נשען על יהוד את איש האלים וו' ייאמר (מלכים ז' ז' ב') רואה בעוני וגוי. ואמרו עוד כי המתים יעדמו בהכיניהם, ואמרו עתידים צדיקין לעוטר בלבושיהם, ואין חשבת בניהם יותר קשה אצל השכל מהשביל גופותיהם ורוחותם. וכאשר פשט באומה הפלגון בהכיניהם, עד שהבָּרִיכָה והדברה לידי רעה גוזלה, שכ' מי שלא היה יוז מ شأن הגיט מר' ובכח, עד שחתקן רבנן גמליאל וגזה שילבשוונו שן בגדי' פשחן מונחאי נהגו כל העם אחריו:

ואנו שודך קתי אלו הדוקרים, התעסקתי להוכיח על סעיף האמונה החזאת פאורהיה, וראיתי לבוד ממה שנזכר לנו מהם "שאלה", ואшиб

זראה הבן אבוי, והאה אחוי, והאהות אוחבו, והחכם תלמידו, ושאר הדרובים. והרבה לדברי הנפש אשר הנפשות תלויות בהם, יגלו לנו בשתיו. ויספרו לנו מה שעבור ומה שהיה, מואבות ענין מותם ושברכם קומטך. ושלל דורות בני ישראל אשר הם הרובות אשר הקדמתי זכרם יבוא יחד ויהיו לקבודם ההוד וההדר הגודל. ושהוא סבה מחתבת להאתין בעולם הבא יותר, שנאמר כמו שתקטיים זה המעוד, יתקימם כל מועד העולם הבא, ונקנה אוחט על דרך דבחינתך, כמו שאמר (פס' כ"ט) ביום הוא נא הנה אלהינו זה קיינו לנו ווישענו. ומזה נבדר מועד, יתקבצנו בו כל אלה הטופת הגודלה. ואלה התובות חיינו אוטי לקיים אמתנו, ולஹול לאומה ולרשינה בו. ובקשתנו שאוכבה להיות מן הרוחאים בחיות או בהחיה גמול על היישיר, ויהברך האל הנאמן במצוותיו וישתבח:

כמו שבן הצופיט אשר הדיחו הבורא על ידי אליו, ובן השונמנית על ידי אלשען, אבל ושות, והוא בן שנשאו נשים. והשונית אין עתקו אלא העול' הבא אשר אין בו אכילה ולא בעילה וכבר נהגו בס בעולם הזה וחוי? ואומר, כמו שנבג משיח שלשה פעמים ותיה, כמו שבבבון עופר בילדיהם ארבעים יום בהר סיני שלשה פעמים ותיה, כמו שבבבון בתורה. והשוניין ביןיהם מהו שלושם בימי קישועה הם מונחים לבחרותם בעבודה, שהוא יבחר במררי ולא יהיה בעולם האלילה והשונית והצעדים, שהוא יבחר במררי? ואומר, כי היוזע מה שהיתה קורת שיהיה, לא הבשיך הצדיקים בעולם הבא, כיוון שם בוחרים כל עמנון חמון המתאמינים בעין הצדיקים בעולם הבא, כיוון שם בוחרים שהם בוחרים בעומקה ולא במררי, כן אמר אחר שהוא יודע מה שיהיה, לא הבשיך החיה המתים לצדקי שראל, עד שידע כי בימות המשיח יבחרו בעבודה לא במררי. והתשיעת, אם יש להם על העבודה ההיא אשר בימים המשיח גמול? ואומר כן, כאשר יש לצדיקים בעולם הזה גמול עבדותם, כן יהיה לאנשי ימות המשיח גמול על עבדותם, שלא יתבן שיהיה עבודה שאין עמה גמול. וכך אמר יש שם לצדיקים הוספה על מה שראו לזכותם הקדומים, נן מה שייעשו בימים המשיח הוספה על העם שראו לזכותם הקודמות. והשאלה העשירה על העם אשר בהם ישועה בחיותם, מה היה מענינם? וכן הילודים בום ישועה? ואיש, בעבר שהכובב לא דבר בזה ולא רכובתו לא קיבל בזה קבלה, חלקו בזה על שלשה דרכם. יש מי שאומר שאין מותם כלל, ומתלה באמרו (יקע"מ) כי' פ' בלו' המות לנצח. ויש מי שאומר ימותם רבות ומותם, ולא יהיה עד העולם המתוים להם. ויש מי שאומר חיו שים רבות ומותם, אבל ממי הבא. ולבי (כללים יערוך) נושא אל זה המאמר השלישי, מפני שלא מצאתי תחיה המתים הובטחה בימי הישועה, אלא למי שהיה בגלות. ולא ראיתי להסוף על זה דבר מלבי, כל שכן⁸ שהעללה בתחום המתים אשר فهو בגלות, היא שלא המנע מהם זאת הישועה הגודלה, אבל מי שראה אותה מן החיים וחישרים, כבר הגען לחפכו. אך ימיהם היו ארוכים, כגון ארבע מאות שנה וחמש מאות שנה, עד שהיתה דמת בן מאתים בדור החeo, כמו שמת בדור זה בן עשרים, כמו שאמר (טיעס ק"ק ל') כי הנער בן מאה שנה ימות וחוותא בן מאה יkolל. וכי שחתא על בני אדם והוא בן מאה שנים יkolל, והוא הימם כימי הבניינים והנטעים הגודלים, כמו שאמר (פס' ל"ב) לא יבנו ואחר ישב לא יטעה ואחר יאכל כי בימי העז ימי עמי וגוי. ואחר עמדתי על הדברים האלה, רציתים בלבי לאמונה, וכתבתים על ספר להיות לבני ישראל לבתון, והוא שראיתי שהאומה התחשב בהם בעבור שבעה דברים. מפני שהחיה המתים אותן גודלה מאותות הבודא הנגלות, ובבטחון בהיותם תוכחת בהאמין ביכלו, וכי כל הנבאים מתקצבים בה, והנה אנחנו היום מתחאים לראות אחד מהם, כל שכן כלם, וכל המלכים הצדיקים והחכמים הגודלים מתקצבים בה, עוד אשר אנחנו נכספים לראות אחד בהם, ושקרובי כל אחד מהם אשר החאבל עליהם ודאג להם, יחדרם

⁸ טענה נס"ס וכו'. לעומת טענה מה"מ נס"ס מכר ממו גמלות כיל רך כל מגן מכם נס זמת טענה גגלוּן, אהן וכו'.

שלא יוכל לפניו מחרה, כמו שאמר (דרכיס ל' ס') והשיבן והרבנן מאבתוין. ובעכו' זה שונת לנו וכבר יציאת מצרים במקומית רבים מהחורה, ומוכירנו מה שראינוו. ואם נשאר דבר ממה שעשה לנו בגלות מצרים שלא הזיכרו בפי' בגאולה הווה, הדוא נכסם החתمام (מלחכ' ז' ט' ע'!) כיימי צאתך מארץ ארנהו נפלאות. ועל כן אנחנוך כובלם ומיחלים מה שיעדרנו, לא נקוץ ולא נקצוף, אך נסוק חזק ואומץ, כמו שאמר (חכלים ל' ט' ע'!) חוקיו ואמץ לבבכם כל המהילים לי'. וכי שראהו אותן בענין הזה הוא מהה אמרנו, והוא חשב אותן לבכילים, מפני שלא נסה כאשר נסינו ולא האמין באשר האמננו, והוא כמי שלא ראה זרעת החטה, וכשהוא רואה מי שמשליך אותה בבקעת הארץ לאדמה לזרחות, יתזקן לכיסיל, ואינו מכיר כי הוא הבסיל, אלא בעת דקץ' בשתוב המודעה ערשים או שלשים, וכן דמה הכהוב ואמר (פס קל' ז' ק') הזרעים בדרמה ברנה יקצזו. וכך מישל לא ראה מעולם גדול בנין, והוא לעז למני שהוא רואה שמנגד בן וסובל כל טrhoו, ואומר אי זה דבר יקוה מה? וכאשר יגיד ולמד החמות ויהי מלך ונניהו היללים, ידע האדם החוא, כי לנפשו לעג. ובדמות העין אשר נקזה לבן זכר, הוא מה שאמר (יקנעה ס' ז') בטרם יבא חבל לה הומלטה זכר. ואחר כן אומר, ומני שטעו הרשיטים אצלם בשערו זורת ואל דרך הקירוב, איך יקשה לשלוות הנבואה אלינו מהם? וממי שמדת הימים אצלם בפירושם כפי איך יקשה עלייך פורונג מוחותם? וממי שuper הארץ אצלך בדבר מודה, איך לא יהיה נקל לך לבקש מראפהיה? וממי שההרים אצלך כדבר השקול, איך לא יהיה קרוב אצלך לבנות הדר קדשו? ועל כן קדם בתקלת הנחמות מי מוד בשעלוי מים וגוי (פס מ' י'!). וממי שבל הגוים אצלך נטפי מים מהדרל, וכבאק המאנינים, איך לא ישפillum לפנינו? כמו שאמר (פס ע'!) הן גוים במר מליל וכשחק מאנינים נחשבו. וממי שנעירותם מן הארץ אצלך כאשר נקוץ בנטות האמתה ונגען אתה, כמו שאמר (��ו' ז' י'!) לאחו' בכנפו' הארץ ויונרו רשותים ממנה. ואלו היינו אמר מי שברא דבר לא מדבר היה מספיק לי בהז' אן הצער אללה עזני' מפני שהצעים הוא י'!, ולא יתכן שנעלה על לבנו שאיננו יודע מה שאחננו בו, ולא שאינו פרע לנו, ולא שאנו מרחם. כמו שוכחינו ואמר, (פסיעס ס' כ'!) למה התامر יעקב והדבר ישראל נסתור דרכ' מי' וגוי. ולא שאיננו יכול להשיענו ולשמוע הפלגנו, כמו שאמר (פס ע' ח') הן לא קרצה י' "מחישע" וגוי. ולא שמאסנו ועוזנו, אך כמו שאמר (דרכיס ל' ט'!) כי אל רחם "אללה" לא יפרק ולא יעובך.

אבל (ירחמן האל) הדרבר אשר נאמין, שהוא שם לשעבודנו ב' זמנים, אחד מהם זמן הרשותה, והב' זמן הקץ. ואוי זה בהם שקדם ההחיה' בו הגאולה, ואם תלמים תשובהנו אין מביטן אל הקץ. אבל יוויה כמו שאמר הכהוב בתרורה (פס ל' ח'!) והיה כי יבוא אליך כל הדרבים האלה הברכה והקללה ושבת עד י' אללה' ושמעת בקהל' ושב י' אללה' וגו', ושאר ה' פסקים. ואם הקוצר תשברנו, ונעבור עד השלמת הקץ, יהי קצנתנו ענשו' וקצנתנו מנוט', כאשר הוא יודיע בכל רעה שתבא בכלל כל חלקי הארץ, ברעב והחרב והדרבר, שייהי קצת בני אדם ענושים בהם, וקצתם מנוטים, עד שההמבול לא נמלט שלא

המאמר השמיני

בגאלה האחורונה:

אמר יהודה בן שאול, אמר המחבר. הודיענו אלהינו על פי נביאי שיגאלנו קהל בני ישראל מן העזני אשר אנחנו בו, ויקבץ נפוצותינו טמורה וממעבר מצפון וים, ויבאונו אל עיר קדרון וישכנו, וניהה סגולתו ונחלתו, כאמור (זכריה ח' ז' ח') הנני מושיע את עמי מארץ מורה ומארץ מבוא המשמש והבאתינו אותם ושכנו בתוכן ירושלים. והרחיבו נבייאי בענין זהה, עד שכתבו בו ספרים רבים, ולא הגעתנו הידועה הזאת מהנהניאים האחרונים בלבד, אבל מהגביא הרاشן מרע"ה עמדנו על המועד הזה, שאמר בתורה (דרכיס ל' ג'), ושב י' אלהיך את שבוחך ורחהם, ושאר מה שבתוכו בפרשא עד סופה. והעמידו האותות והמופתים על זה וקובלנוו. והסתבלתי בענין הזה בדרך העין, ולא היה בו דבר שציריך לדורך ולהלך, כי אם עניין אחד אזכור אותו באמצעות המאמר הזה. אבל שרש הגאולה הוא חייב מפניהם רבים, מהם קיומן אותן אשר החל וברש בהם, והאותות אשר יקיימו לשעה, וולתו מהגביאים אשר בשרו בהם, והשולח אותם משלימים בלי ספק, כמו שאמר (יקנעה מ' ל' כ'!) מכיון דבר עבדו ועצת מלאכיו ישלים. ומהם שהוא צדיק לא עוזר, וכבר הביא על האומה הנולדה הגולה הזאת אצלנו באהוכה, ובלי ספק כי קצתה לעגש, וקצתה לנסין, וכלל אחד משני העניות מדה בתכל'י, ולא יתבן שיהיה באן חכלי, ובאשר חכליה, יתחייב שירטו מלאה, ושישלם גמול אלה, כמו שאמר (פס מ' ז') כי נרצה עונגה כי לckerה מד י' בפלים בכל הטאתייה. ומהם שדו' נאמן בכל מוציאו, יקים דבר ועמיד מצוחו, כמו שאמר (פס ט'!) ישב חצר גבל צי' ובבר אלהינו יום לעלם. ומהם שנקיש המועדים האלה למועד הראשון ביחסון במצאים, שעידנו שדין את להחצינו ומעביבינו ושתן לנו רכוש גדול בלבד, והוא אמרו (זרקיטים ט' י'!) וגם את הגוי אשר יעבורי דין אנכי ואחריו כן יצאו ברכוש גדול. וכבר ראו עינינו מה שעשה לנו מקריעת ים סוף והמן והשל, וממועד הדר פניו ועמידת השמש והזומה לה. כל שכן שעידנו בדברים הגדולים העצומים מהטובה והחזרה והגולה והגוזן, אשר שם כל מה שהגענו מן העוני והשפעות, כאמור (טענין ס' ח' ז') תחת בשוגג משנה ובכמה ירונו הלך לנו בארץם משנה ירש. וDMA מה שעיבר עליינו לרוגע קטן, ומה שגמלנו עליו רחמי הגרולים, כמו' ש (פס ל' ז') ברגע קטן עזביך וברחמים גדולים אكبץ. ועל הנסין והבחינה במה שעיבר, הוא עתיד לעשות לנו כפלים על מה שייעדרו, מה

דבל אלף ושלש מאות וחלשים חמש בלבד, הוספה ובלי הפסון. ויהיה אמתו (גיאל ז' י"ה) ומעת הוסר התמיד ולהת שקו"ן שומם ימים אלף מאותים והשיעו, מעת מארען שאירוע² בביה שני בתחלת בנינו, תחיה אחר העת אשר אמר בו המאמר הזה לトינאל,³ חמש וארבעים שנה. ויהיה אמתו (פס ח' י"ל) עד ערב בקר אלפיים ושלש מאות ונצדק חדש, צורך שיקח מטבח החצץ, שהצער הימים ושם לילה וום, ויהיה החצץ אלף וכ'נ'. ויהיה זה מאחר העת אשר נאמר בו לדניאל המאמר הזה קפ'ה, גיג' סוף הג' זמנים⁴ אל שנה א' בעצמה. ואחר כן אמר, ובעה זו הדומות הספק בשלשה החומינים בקץ הזה המשמש לשעבורתו זה, שם אלחינו בשני קצי השמי השעבודים הראשונים הדמות הספק גם כן, שלא נחש' שהספק אירע בקץ הזה לבד, מפני שאנו אמתה. וכאשר נראה שני הקביצים הקודמים אשר כבר יודיעו אמתם, נמצא בהם כמו זה, יסור הספק מלבולינו. ואבאר זה ואומר, שהספק בשבעוד מצידיו הוא, שפעם הוא ארבע מאות שנה גרות ודען בארכן לעברם ועבודותם ועוניים, כמו שאמר (גדילם ז' י"ג) כי נר היה ורעך בארכן לא לך לעת ועבודם ועוני אותם ארבע מאות שנה, וזה מעות שנולד יצחק. ופעם הוא ארבע מאות ושלשים ששה, יגנסו בהם שני גרות אברהם, כי יציאת אברהם מוחן אל ארץ עזען מפורשת, ויציאתו אל חן איינה מפורשת, ויהיה גרות שלשים שנה, כמו שאמר, (סונה י"ג מ') ומושב בני ישראל אשר ישבו בממצדים שלשים שנה וארבע מאות שנה. אבל איך נקרא אברהם בני

היה בו עולמים וטף מונחים ונשברים, וכך שאן אצלינו במצדיהם היה בהם צדיקים ובאים ועמוו בגינוי עד שנשלם הצע הדחא. על כן אל יאמר לנו היי בכיס צדיקים היהת באח לכם הגואלה, כי הנה משה ואחרון ומרים עמדו בשעבור יורה משמנית שנה עד שנשלם הצע, וכמההס מהצדיקים. ואירק שאזובר מורת הצע ואומר, שלאלוינו יתרברך הראה לבגיאו דניאל שלשה מלכים, האחד מהם עומד ממועל למי הడקל (דילל' י' ל'), והשנים האחרים עומדים על שני השפות, ושישראלים את העומד למועלם מהם, מתי תריה הגואלה? והוא אמרו (פס י' ז' כ') ראיינו אני דניאל והנה שניהם אחרים עומדים, אחד הנה לשפט דיאור ואחד הנה לשפט היאור. והחל המלך העומד ממועל למלך היואר, ונשבע על קץ שביעי, אעפ' שלآل ממן להשבע, ואם' דניאל (פס ז'), וגשמע אה הדיש לבוש הבדם אשר ממועל למלך היואר, ועם ימינו ושמאלו אל השמים וישבע בחי העולם כי למועד מועדיהם וחזי, ושני המלכים שמעו ממען מועד מועד, והספיק להם בזה וככלו ידע פירושו, אבל דניאל לא ידע מה פירוש מועד מועדים וחזי, ועל הוא את המלך העומד ממועל למלך היואר על זה, כמו שאמרו (פס ח') ואני שמעתי ולא אבין ואומרה אדני מה אחריות אלה? והחל המלך עוד והקדם לו העלה אשר בעבורה סתם הדבר קודם שיפריש לך המענה, ואמר לו סתמתי הדבר כדי שלא יעמך עלי הפתאים והכסילים ויקוץ, כי אין מתחאים וויאים מה שהחכמים מהאים וזראים, וזה גמול העולם הבאה, חיים המהמידים, אבל הם מתחאים מהורה מלכות העולם וכבודו. אבל החכמים יעמדו עליון, כמו שאמר (פס ט' י') לך דניאל כי סתומים זההומי' הרבים וגוי. יתבררו ויתבלבו ויצטרפו ריבים וגוי. ואחר כן פירוש אותו לו שם לאלה שלוש מאות ושלישי' והמש נשנה. כאמור (פס י' ב') אשרי המחהכה וגיגי לימים אלף שלש מאה' ושלשים והמשה. ומלה ימים, התקופות נשנה, כמו שאמרה ה תורה (יוקרא ל' כ' ע''). ימים היהת גאותה, וכסמן לה, ואם לא יגאל עד מלאת לו מאה' ותשעים ווים (פס ל' ט'). וקבץ לשון שנים ולשון אותו ^ל למלחה מן הממלכות, הם שנים לא מים. ויש שיזכרם השנהים, והיתה מכאן שבעים שנה יפקוד י' את צור י' (יעניך כ' ג' י''). ואמר עוד, מכאן ארבעים שנה אקבץ את מצרים (ימוקל' כ' ג'). ויש שייכרדים בלשון ימים והם שנים כמו שאמר ליחסוקאל ואני נהתי לך את עונם למספר ימים שלש מאות ותשעים ווים (פס ל' ט'). וקבץ לשון שנים ולשון יום, הראה בזה כי ימים הם שנים, וכן במקומות הזה. ודניאל הבין איך היה פירוש מועד מועדים וחזי אלף ושלש מאות ושלשים והמש נשנה, ולא הוסיף לשאול. ואנחנו (ייניך סל' ג') צדיקים לחשתדל ולהקhor על פירוש מועד מועדים וחזי, עד שיזו כמו אלף ושלש מאות ושלשים וחמש נשנה. כי אם למועד איננו כי אם לשמוש הדברים, כאמור (עמוס כ' ג' ט') למועד חדש התבאי. והעקר מועדים וחזי. והקרני ומאותה ה מסכים שנאנין, שהוא רוחה במאמר מועדים, שי מלכות ישראל, והוא הצע בשני מלכותיהם והצים בלי ספק. והוא כל עת המלכות שמנה מאות והשעים נשנה, ה' פ' קודם בנין הבית, ות' ביה, וחיצים תם' ה', היה

כפי מה צכרה מעיין פמלהר ל"ג: לממלכה מִן סמלנות.

למלחמה ונכלהה העיר ונצטו הפתחים, ושהאיש אשר מלך היה מנהרגנים ויבנו לו יוסדר הו, אמר בו (פס י' ג') והבינו אליו את אשר דקרו וספכו עליו בנספר על הימין, ושאר הענין; ושזרה גודלה המזא האומה בעה ההיא, אמר בו (ילול' י' ג' ח') והיתה עה צרה אשר לא נהייה מהיות נgi עד עז החיים הרוא, וששנאה גודלה התהווש בין ריבים מהם ובין האומות, עד שיגרשות אל המרכבות הרכבים, אמר בו (יחזקאל י' ג' ח') והבאותו אhabם אל מדבר העמים ונשפטו אhabם שם, ושיערנו ושבצאו ויתענו כאשר אירע לאבותיהם, אמר אחורי (פס) ונשפטו אhabם שם פנים אל פנים כאשר נשפטה את אבותיהם, ושיטרברורו שם ייבחנו איך סבלם והוווק אמנונת, אמר אחורי (פס י' ג') והעברתו אhabם החת השבט ובהאותו אhabם במפורת הברית, ושאלת הרכבים גורמים למי שאומנו חלשה לאאת מדתו, שיאטר: זה הוא אשר היינו מקרים? וזה הוא אשר הגע אלינו ממן? אמר בו אחורי (פס י' ג') וברותי מבכ המורדים והפשעים בבי, ושהנשאר יראה להם אליהם וישיב את לבבם, אמר בו (מלכי ב' כ' ג' כ' ל') הנה אנשי שלוח לך אטה הנביא וגו', והשיב לך אבוח על בנים. והנה עניין הדברים הדאלה מפורשים במקרא, והסבירו לנו הקדמוניים שסדרם דבר אחורי דבר כאשר נקבעו. ותשבח מי שהగביר חסדו علينا, בהקדמת זכרון הצרות האלה, שלא תפגענה אותנו פתאום והיאשנה אותנו, ובהתהדרש אמר עוד (פסים כ' ל' ט' ע' ז') מכונ הארץ זירות שמענו עד סוף הפרשה. ואומר אחורי זה, כי על שני העניים יחד, ר' ל' אם לא נחוור בתשובה ויהיו המאורעים של בן יוסף, ואם נחוור בתשובה ולא יהו, יראה לנו משיח בן חז' המתואם. ואם ידיה משיח בן יוסף קודם לנו, יהיה בשליח לו, וכמתקן האומה וכמסקל הדורך, כמ' ש' (מלכי ב' ח') הני שלוח מלאכי וננה דרך לפני, וכמצורף באש לבני החטאיהם הגוזלים, וכמכבב בבורית לבני החטאיהם הקלים, כמו שאמר אחורי (פס ב') ומי מכלל את ים בוואו ומיה העותם בהראותו כי הוא כאש מצור וכברית מכביסים. ואם לא יבא, ויבא בן דוד מתואם, כמ' ש' (פס י' ח') ופהאות יבא אל היכל החاذן אשר אתם מבקשים, ויביא עמו עם עד אשר יגיע אל יהושלם. ואם תהיה ביד ארמילים, יירוג אותו ויהפנסה. והוא מה שאמר (יחזקאל כ' י' ג') ונתחי את נקמתי באודם ביד עמי ישראלי. ואם תהיה ביד ולעת, יהיה גם כן מאודם. וכן נשלא בא בן יוסף, יגעה מבן דוד מה שיאמץ לכם וירפא שברם ויגביה נפשם, כמ' ש' (פסים ס' ה' ל' ב') רוח יי' אליהם עלי עין משה יי' אותו לבשר עניים שלחני לחבוש לנשבר ללב לקרוא לשובים ודרור גו' לקרוא שנת רצון לוי'. ופירוש הנה מני הגמול מהגדולה והכבד והתפארת, כאמור אחורי (פס ג') לשום לאבלי ציון לתה להם פאר התה אפר. וישיבו הארץ ושבנו בה, כמו שאמר אחורי (פס ל') ובנו מטן הרכבות עולם. אז ישמעו אנשי גוג את שמען בן דוד ועמם, וטוב ארצם ורוב הונם, ושדם יושבים לבטה בבי' מטבח ובל' חומה והדוחה לה. עלה בלבכם לתפשה, כמו שאמר בגנו (יחזקאל ל' י' ח') ואמרת עלה על ארץ פרחות אבא השקטים ישבו לבטה כלם יושבים בגין חומה ובריח ודלותם אין להם. ויקבוץ אלו עם רב מאותם רוכות, ועbor בארצות רבות עד שיגע אליהם, כמו שאמר (פס ט' ג') ובאת

ישראל? ואיך נקרו חן הארץ בנגע מצרים? יש להם פירושים אין זה מקומו. עם זה כל מה שישבו במצרים ר' טנה, ולא יכול אדם לאמד שישבו שם ארבע מאות שנה, בעבור שמי קחת ועمرם ומשה מונעים, ואין זה מקום באורו. וכבר שבו שלשה זמנים, ארבע מאות, וארכע זמנים וששים, ומאהיסו ועד שניות. אבל שעבוד בבבל יש של שני זמנים, אחד נ' ב' שנה, והוא אמרו (גדילן ט' ז') למלאת שנה אפקוד אhabם, והשני שבעים שנה, והרבן ירושלים למלאת נהרבות ירושלים שבעים שנה, והיה בין מלויות בבבל והרבן ירושלים שמנה עשר שנה, כמו שנאמר, (מ' ג' כ' ח') ובחדש החמשי בעשור החדש היא שנת השע עשרה שנה למלך נובגדנזר, והוא כמו שנים וחמשים עד מלות ברוש, וננתן להם רשות לבנות, וכן בשנה החיא, ושבהה מלאת הבניין י' ז' שנה עד השלמת השבעים, כמו שאמר, (ערוך ל' כ' ל') בטילה עבירה בית אלהי די בירושלם והות בטלא עד שתת תרhn למלות דריש. ובאשר לא חוק בקן הראשון השתנות שלשה זמנים, ארבע מאות, וארבע מאות ושלשים, ר' ז', ולא חוק בקן השני והשנות השינוי זמנים, נ' ב', ו', כן לא יוק בקץ שלושי השתנות השינוי שנתי זמנים, ומאה וחמשים, אלף ור' ז', ואלו ושלש מאות שלשה זמנים את עמו מהחטאה מה שיירוח בה הכל: ול' ה', בעבור שחנן אליהם את עמה ירעדן בקץ השני: וכיון שפירושו הקדים האל וגארלים, אומר עתה, כבר ידענו שאם לא תשלם השובתו נעמדו עד השלמת הקץ, ואם ישם הקץ קודם שנשובה לא יתרנן שהליה היושעת ואנחנו חוטאים, שהוא הכלו מפני חטאינו, ובאשר אריך גלותינו ולא שבנו, ישבינו קודם שנתקן? היה זה בשוא. אבל קדמוננו ז' ל' קובל', שתקאננה אוthon צרות רבות ורעות, שנבחר בעבורו התשובה, ונהייה ראוים להגאל. והוא מה שאמרו, אם ישאל עזען השובה נגןין, ואם לאו, הקדוש ברוך הוא מעמיד עליהם מלך, שגורתו-קסות כהןין, והם עושין גלותם בדור הגליל, ויתקbez אליהם מבני עמן, עמרות אש מבני יוסף בדור הגליל, ויתקbez אליהם מבני עמן, וילך אל בית המקדש אחר שיחיה בראשות אודם, ויעמוד שם עם ומן, ואחר כן יעלה עליהם מלך שמנו ארמילים, וילחט בה זילוב הדvir וירוג ושבה עיניהם, ויהיה האש איש אשר משפט עיניהם עם כל המלויות והហבאות בצרות גלות, והקשה שכברות דפסח עיניהם עם אשר יריעבו ויזמאו. ומתחוק הצרות דמותאות, יצאו רבים מהם מתרותם, וישארו הנשאים המהבורים המזוקקים, ואו יראה להם אליו והבא הגאולה:

ואחר ששמעתי אלה הצרות, החרבנתי בלבוב, ומצאי בו מקום לכל דבר מהם. ותחלתם שאודם יכחשו בית המקדש בעה הגאל, יאמר בו (עוזל' מ' כ' ח') ועל מושיעים בהר ציון לשבוט את הדר עשו, ושילחם בס אחד מבני רחל, אמר בזה, (ירמיה מ' ט' ל') لكن שמע עצת יי' אשר יעץ על אודם ומחשובתו אשר חשב על ישבוי אלוי לא רוכים, צערוי הצען, ושאנשים מעתים מן האומה יחקבזו אלוי לא רוכים, אמר בו, (פס ג' י' ג') ולקחתי אתם אחד מעיר ושנים ממשחה, והשעולה עליהם יפשם ושבם ויהרגם, אמר בו (זכריה י' ז' ז') הנה ים בא לי' ותולק שליך בקרבך ואספתי את כל הנוגים אל ירושלים

מאמר השמיini גאולה אחרונה

במים, לא יבלו הדגיות לעבור בו שלא ישברו, אך ארבות הגנום העשויים בשעה, אם יגעו בהר הכהף ולא התבר, כמו שאמר (פס' י"ק ג') היו ארין צלצל בנהפ' אשר מעבר לנهرיו בוש. ואמור (פס' ג') השולח בים שארכות ממכבים ונסתרים מהרבבה בני אדם. ובעה היה יובל שי' צבאות זירם ובכלי גמא, ואמר בסוף הפרשה, בעה היה יובל שי' צבאות וגנו, ואמר (פesis' ג' י') מעבר לנهرיו כוש עתרי בת פוצי יוביל מנהתי.ומי נשאר במדברות מישראל או במקומות שאין שם מי שיאטן מן האומות, יבאהו אלהינו במהרה, אבל דובים נושאים אותו, כמו שאמר (יעי' ט' ח') מי אלה בעב תעופנה, או אבל הוא עוף, כמו שאמר (פס' ט') וכינים אל ארכומיהם, או אבל הדוחות נושאה אותו. וכאשר יתקבצ' החיטים מישראל הקודם לה, והוא בן יוסף בראשם, כי הוא איש צדיק ומונסה, יוגמלתו הבורא בטוב. אז ייחד הבורא בנין מקרני, כמו שאמר (חכ' ט' ו' ג') אמר לצפן חני ולזמן אל הכלאי וכו'. וכאשר יתקבצ' החיטים במאמר הקודם לה, והוא בן יוסף בראשם, כי היה צדיק ומונסה, יוגמלתו הבורא בטוב. אז ייחד הבורא בנין מקרני, כמו שאמר (חכ' ט' י"ג) כי בנה יי' צין נראת בכבודו, והגורות והיכלוות כאשר פרש חזקאל בורי עשרים והמשנה למלותנו, עד אהדרית הפרשה (זקוקל מ'). ובabenis היקרות כמו שבאר ישעיהו (יעי' ט' י"ג) ושמות כדרכם המשותך ושורקן לאבני אקרח. והתיישב כל הארץ עד שלא ישאר בה מקום הרבה, כמו שאמר (פס' ל"ק ז') וזה השרב לאגם ואצטאנן למבעי מים. או יראה או רשותה וזה על בית המקורש, עד שייהי המאורות נהגו בהם, כי כבר פרשחי במאמר השני שהוא מאיר יותר מכל אור, כמו שאמר (פס' ס' ה') קומי אורי כי בא אורך וכו', עד שייהי מי שאיננו יודיע דרך בית המקדש ילק' דרך האור הזה, כי הוא מן השמים עד הארץ, כמו שאמר (פס' ג') ולהלכו גוים לאורך וכו'. אז תחול הנבואה בחוך עמנון עד שבנינו ועבדינו יתנבאו, כמו שאמר (יול' ב' ה' ז') והוא אחרי כן אשפוק את רוחיו על כלبشر ונבאו בניכם ובנוכיכם וכו'. וגם על העברים ועל השפהות וכו', עד שם ילק' אחד מבני ישראל אל אחת הארץות ויאמר כי אני מישראל, יאמרו לו מה יהיה למלך? או מה היה אמתל? מה מה שהיה סוד אצלה, וכאשר יאמר לדם יתברר להם שהוא מישראל, כמו שאמר (יעי' ט' י"ט) ונודע בגוים זרעם וצאצאיהם בעמים. ועם זה על העניין הזה כל ימי הדורות, לא ישתנן עניינים, כמו שאמר (פס' מ' ק' י"ז) ישראל נשע ביי' השועה עולם. ועלה בלבבי, כי לא אמר המלה הזאת שהיא עד עולם עד במקום הזה כשאדר המקומה, כי לא אמרת אצלונו חוווק היישעה בחוק שמצו' בלשון, ולדהות דברי מי שאומר שיש לה קץ וחכלה. והוא עיננו כי העם יכחחו בעבודה ולא במרי, כאשר הוא מופרש בפרשת ומיל' יאלהיך את לבך (לבריס ל' ו') ובפרשת (זקוקל ל' י"ג) ונחתה לכם לב חדש, ערך סופה. ובחרורים בזה בכמה פנים, האחד מפנייהם שהם רואים או רשותה בלבש, והאחד עליהם, והם במלכותם בתוב ובנעימים, ואין מי שיריחם, ואני מושׁרתו מל' עלייה יסרו כל מקרבונו, וכן כל אבל כל יגון וכל שנאה. אבל היה להם עולם שכלו שמחה וששן, עד כאשר שמייהם וארצם התהדרשו להם, כמו שבאר בפרשת (יעי' ס' י"ט) כי הגני בורא שמים חדשים וארכ' הר שדה

ממקום מרכיבתי צפין אתה ועתם רביבים אתך. ויהיו הגבקציות אלו שני מינים, האחד מהם רושים גודלים מהקרים למות, והשני עז מהקרים להכנס בתורת ישראל. והמוסרים הם אשר אמר בס' (ויל' ל' ז') וocabat' את כל הגוים והורדות אל עמק יהושפט, והוא אמר עז (פס' ט' י"ז) קראו זאת כל הגוים ירושט, והוא אמר עז (פס' ט' י"ז) קראו כל הגוים וגנו, יעוזו יעוזו הגוים וגנו, שלחו מגל כי בשל קזר וגנו, המונס המונס בעמק החזר. והמתקנות הם אשר אמר בהם (פesis' ב' פ') כי או אהפוך אל עזם שפה ברורה לקרה כלם בשם יי' גו, ובאו על הרשעים ביהם ההוא, ארבעה מינים מן המגפות. קצתם ימוטו בטה שימטר עליהם אש וגפריה ואבנים, כמו שאמר (זקוקל ג' ל' ג') וגשם שוטף ואבני אלגביש אש וגפרה וגנו, וקצתם ימוטו בחרב איש ברעהו, כמו שאמר (פס' ל"ה) וקראת עליי לכל הרי' חרב נאם יי' אלהים וגנו, וקצתם ימוטו שומך בשחו ויתפרקו אברוי, כמו שאמר (זכר' י"ל י"ג) זו זאת היהת המגפה אשר יגע יי' וגנו בחמק בשרו והוא עומד על רגלי, עד שאם יבא אחד מהם להחיק ידו ביד רעהו. והשאר יהיה (פס' י"ג) והחיקו איש יד רעהו ועלתה ידו על יד רעהו. וכבריתת בדם סימני מכות שתבאנה עליהם, בנקירת עין, וגדיות אפ', וכבריתת אכבע, ויצא אל קצי הארץות, וספרו מה שרואו, כמו שאמר (יעי' ט' י"ט) ושותי בהם את ושלחתי מהם פלטינס אל הגוים. והמתקנים גם כן על ארבעה מינים, מהם מי שעבורו את בני ישראל בטהיהם, והם הגדולים, כמו שאמר (פס' מ' ט' י"ג) והיו מלכים אומיניך ושורתיהם מניקותך, ומהם מי שעבודו אותם בעבודת המידנות והכפרים, כמו שאמר (פס' י"ל ב') בית ישראל על ארמת ה' לעבדים ולשפחות, ומהם מי שעובדים בשירות ובמדרבות, כמו שאמר (פס' ס' י"ה ס') ועמו זרים ורעו צאנכם ובני נכר אכרים וכורמים, והשאר ישבו אל אדמתם, והם תחת יד ישראל, ויגור עליהם בן דוד לבא בכל שנה לhog את חרג הסכונות, כמו שאמר (זכר' י"ל ט' י"ז) וזה כל הנתר מכל הגוים הבאים על ירושלים ועל מר, שנה בשנה להשתחות למלך יי' צבאות וגנו. וכל אומה שלא תחוג בו לא ירד עליהם מטור, כמו שאמר (פס' י"ז) היה אש לא עללה מכל משפחות הארץ אל ירושלים וגנו. ואם יאמרו המצריים, אנחנו אין אנחנו צדיקים למתה, כי יארוננו משקה את ארצנו, לא יעלה יאורים, כמו שאמר (פס' י"ח) ואם משפחת מצרים לא העלה ולא באה וגנו. ואז יראו האומות כי הדבר הגרול שיכל' להתקrab' אל בן דוד, הוא שיישאו אליו מי שהוא מעמו למנה, כמו שאמר (יעי' י"ד ז') ולכך עםם והביאו אל מוקם. וכל אומה תעשה זהה כפי יבלחה, כי עשיריהם ישאו בני ישראל על הטעים ובפדרים ובצבים ובכפרות דרך גרויה ובבוד, כמ' ש' (פס' ס' י' ל') והביאו את כל אחיכם מכל הגוים מנהה לוי' גנו. והענינים שבhem ישאו על בתפיהם, ובניהם בחצנם כמו שאמר (פס' ט' י"ב) והביאו בני בנד בחוץ גו. ומ' שייהי מהם בינייהם בא' חיים, ישאו אותם בספינות עם כסף זהב, כמו שאמר (פס' ס' ט') כי לי أيام יקו ואניות תרשיש וגנו.ומי שייהי מהם בארץ כוש, ישאו אותם בארכ' של גומא עד שיגיעו למצרים, כי במקום הגבוחה הר יוצאה

(ימוקל ל' י"ג) וקבצתיים מן הארץות והביאות אל אדמתם, ולא שב מהם בביה שני כי אם שנים וארבעים אלף ושלש מאות וחמש, כמו שאמר (כמ"ה ז' ס"ז) כל הקהיל באחד ארבע רבוע אלפים שלש מאות וחמש. והענין שיקובצו מאין היה, כמו שאמר (קע"ה י"ה) מהמת זמאן היה, ולא הלבן בגלות הראושנה אל מוקם מן הארץות, כל שכן שישבו מהם. והשלישי שהעטיטים יבנו חומות בית המקדש, כמו שאמר (קע"ה י' ז') ובו בני נבר המתוין, ולא י' שלא בנו לנו מאמאה בבית שני, אלא עמנינו אותו לבנות והיינו במלחמה הדוריא בבןין, כמ"ש (כמ"ס ז' י"ה) הבונים בחמה באחת ייו' עוזה במלאה ואחת מחמתה השליח. והרביעי שער המדרינה היה פוחחות לילה ויומם מהבתה הנבנאים והיזדים כמ"ש (קע"ס ס' י"ה) ופתח שערן תמיד יומם ולילה לא יסגרת. וממצאים בבית שני בדורים אותן קודם בא המשם, ולא היה פורחיהם אותן עד חצי היום כמ"ש (כמ"ס ז' ג') ואומר להם לא פורתו שער ירושלים וכו'. והחמשי שלא תשר אומה שלא היה ההתקה עבורהם כאמור (קע"ס ס' י"ג) כי הגוי והמלוכה אשר לא יעבדך יאבה, ומה שאין בו סכך שם ושורותיהם היו משעירים למליטים בבדת שני כמ"ש (כמ"ס ע' י"ג) הנה אנחנו חיים עכדים והארץ אשר נתת לאבותינו. ואלה החמשה באורים אשר מן הכהוב. והחמשה אשר מצד הגדה, תחולתם שהעם יעירו אש מן העצים אשר יהוו בכל מלחתם גונ שבע שנים כמ"ש (ימוקל ל' ע' ע') ויצאו ישבו עיר ישראל בערו והישקו בנשך בקשת וחצים ובמקל יד וברכਮ ובערו בהם אש שבע שנים. והשנאי שיאור מצרים יחרב במקום אחד, ונחר פרה בשבועה מקומות, כמ"ש (קע"ס י"ה ט') והחרם י"ה והוא בינו (ק"ר) י"ל) וגבעה הר חזותים וגונ. והרביעי בנין בית המקדש, ככבוד בזרת הבית מהמלחלה ועוד טופה (ימוקל מ' מ-מ). והחמשי שיצא מעין מבית המקדש, ואחר כך ירחב עד שייתה נהר גודל שלא יוכל אדם לעבור בו, כמו שאמר (ק"ר) מ' ט') והנה מים מתחת מפקן הבית עד סוף הפרשה, ועל שתי שפנות הנהר, כל עץ מאכל שפורי טהמיד ועליהם קנים, ממן מון וממן רפואה, כמ"ש (קס י' י"ג) ועל הנהר עיללה על שפונו מוה וגונ. ולא הגד לנו שהייה מאמנה טallee החמשה, אבל הגדה מותבת שלא היה מלהם דבר בשום פנים. והחמשה الآחים אשר ישיגם הראות, המלחלה שהברואים כלם יאמינו ויידו כי הבורא אחד, כמ"ש (ז' ר' י"ה ט') ביום התוא היה י"ה אדרה, והנה אנחנו הוואים אותן בתעתות וכיפורות, והשנוי שמיירת בני ישראל שלא יתנו עוזם ולא נשאים ממון ולא הבאה להולחות, כמ"ש (קע"ס ס' ב' ט') נשבע י"י בימינו ובזועע עוזם אם אתה את דגnek עוד מabal לאיביך גונ, ואנחנו הוואים כל אומה נתותם ממס ועיבדה ושפטעת לאומה אשר היהת יודה. והשלישי תפטלנקה המלחמות עד שלא ישא אדם כל טלהמה, כמ"ש (קס ב' ד') וכחטו קרבנות לאחים. לא ישא גוי אל גוי חרב, ואשר אנחנו רואין רפק זה. והרביעי שבעל חיים ישלמו קצחים את קצחים, עד שירעה הדואב והבבש, ויאכל הארץ התבן, וישחק היינק בפתח ובבעה, כמ"ש (קס י"ה ו') וגר צאב עם

כ' אם שישו זילו עד גולני ירושלים. ומה נגיד עלם כל שמה ושנן, כלו עבדות האל ייראות, כלו גמול ושכר טוב. ובזה אומר (קהלת קמ"ל י' י"ג) אשר בנינו בנטיעות, מזינו מלאים, אלופינו מסובלים:

ואחר הפרושים האלה אדבר על מי שהגענו, כי יש הנשים שנקראות יהודיות, חשבים כי אלה המודעים כלם ואלה הנחותם היו כלם בבית שני וערו, ולא נשאר מהם דבר. והוא ששמו שרשי מופסדי' ובנו עליהם דבריהם, וזה שאמרו שאותה ההפלה שאנתה חאות לישע, כמו לא יבא עוד שמשך וירח לא יאסק (קע"ס ס' ל') ואמר (ירמ"ס ל' מ') לא ינתש ולא יתרס לעולם, הכל הוא בתנאי אם תשלט עבorth העם. אמר זה דומה למה שאמר משה לישראל (דבוריים י"ה כ' מ') למן רבים ימיכם וימי בנים וכו', ובאשר חטאנו גנמו ימיהם ושרה מלוכתם, כן היה קצת המודעים האלה בבית שני וסרג, וקצתם לא היה, בעבור שחטאנו. ולקחו יי'ריך קמ"ט) מונת דברי האנשים האלה אשר היה התנא, והבאתיhem במלאת הדקה, וממצאייה מופסדת בטללה מכמה צדין. אחד מהם שמעוני משה פרש בם שם על הנני, שהוא אמר (קס ל' ג') כי אם שטרו השמרון את כל המוצאה הזאת והודיע' י"י את כל הגוים האלה. ואמר (קמ"ט כ' ג' ק"ג) כי אם שמעון השמעון בקהלו, ואיבתי את אויבך. והיה עקיב השמעון (דבוריים ז' י"ג), והזומה לה. ואלה הנחותם אין בהם מהתנאי הזה מאמנה, אבל הם מועדים פשטים. ועוד כי משה לא י' לו שהנהג על עמו באם שטרו ואם שמעון, ושישים בהפק זה אל כלם, ושאם לא יקימו לא יקיים להם, עד שהפרק להם הענין, כמו שאמר (קס ק' י"ט ל') והוא אם שכח השבח את י' אליהו וגונ, בגון אשר י"י מאבד מפיים כן תאביין. ואמר עוד (קס ל' כ' ק' י"ג) כי חולד בנים, העיתוי בכל הימים. ובalla הנחותם לא התנה בדבר כל שון שיתפס. ומהם שם אלה המודעים כמו מבול נח, ואמר כמו יחתאו הברואים לא אכיה עליהם עוד המבול, בעבור שנשבעתם עליו שלא היה עדר, אבל היהי עונש אותו בולחו, בן אתם לא אסיך מלוכתם, בעבור שנשבעתה על זה. וזה אמרו (קע"ס נ' ג' ע') כי מי נח זאת לי אשר נשבעתי מעדנו מנה עוז. ואלו היה חוטאים היה עונש אותם במה שיריצה, לא בהסתה מלוכתם. ומהם שכבר הדיע כי העם יבחרו בעבורו לא בהרמותו, כאשר פרשנו. והוא יודע כל מה שהיה כאשר הדקמוני, ובטל שיתה שם חטא או עין שלא ידרעה. וכאשר לא היה חטא, אפילו אם היה התנא לא היה מזוק להם, כל שון שאין שם התנא. ועוד שבתורה שמהו כבוי הדרשות אשר גור בהם, כאשר בארנו במאמר הששי, כאשר נשבע גור ואמר, (דבוריים ג' ג' מ-מ) כי אם לא אשא אל שמיים ידי, אם נשוני ברק הרב, אשכיד חי' מדם, הרני נוים עמו. ועם כל אלה הבוראים, יבוטל מה שנדרמה להם ומה שהבהילו מושער התנאי:

וכוין שערתינו יסוד בנים, אשיב עליהם אח"ב בחמשה עשר שעדר. חמשה מהם בראייה מן הכהוב, וחמשה מן הגדה, וחמשה מטה שיויגש בראות. והחמשה אשר מן הכתיב, המלחלה בנחותם האלה, ישראל יקובצו כלם אל בית המקדש, ולא ישאר מהם אחד בגנות, כמ"ש

השביל בן מזאא דבר. ומהם ארבע טאות ול"ד שנה זמן בגין הbhות, היהיה בקצת ביטול והפסק ועקב הבןין, כט"ש (פס) ושבועיים ששים ושניטים השוב ונבנה רחוב ותrix: באזק העתים, והוא מה שיברנו בפרש (ערול ד' ל"ד) באנון במלת עבדת בית אלה. והשבע האחרון קצטו שלוט בין האומה ובין קכת המלכיות, וכקתו מלכמת העם והפטות ברית, כט"ש (דילג ט' ל"ז) והגבר ברוח לרבי שבעו אחד. וויש רביהם מאנושה, כט"ש (פס) ועל בגין שקוויות משומם ועד כליה ונחרצת. וזה הכלל הוא שביעים שביעים מקבצים פזורה והטהה עין, והסרת המלכות והכהונה והגביאס; כי אמר בחלהלה לבלא הפישׁ ובלחאת חטאות ולכבר עין וגוי. וזה במאמר האומר עבדתי בחופה ובחוליו ובסהרה נ' יומ מקבצים טוב ורע, ואח"כ יפרוט אומות. וזה גיד שבסופם יכרת כל דין משיח ולא ימזא, כט"ש (קס כ") ואחריו השבעים ששים ושניות יכרת משיח. ואיננו רוזח במאמר זה איש אחד בעצמו, אבל הוא רוזח כל דין משיח, כט"ש בתורה, (ויקרל לו פ"ג) אם הבןן המשיח, והביא הבחן המשיח, והזומה לה. ונכרת מן חעם גורן גורל אחר הזמן הזה, כמו שהודיעו לנו. החצבו העם הזה שאמרו ברכישת, והוא הזדה איש אחד יוזע, וזה מופסיד מבמה פים, מהם שמלה משיח אין מותח בה איש יוזע, אבל היא נופלת על כל דין ומילך, ועוד שמלה יכרת כשהיא הריגה איננה נאמרת כי אם על מי שיירוג בדין, כט"ש (קס י"ד) כל אבל יכרת. ועוד כי זה המאווע, עם הרבן הbhות, יותר סנדן אלוי (דילג ט' כ") והעיר והקדש ישחית עם נגיד הבה. יי'ויר מבוואר מזוה כלו, שמעה שנאמר זה לרנייל, עד העת אשר אמרה, איננו כי אם רטמ"ה שנה, וחכלל הוא ארבע טאות שנה, מהם ע' קודם בית שני, מהם ארבע טאות ועשרות ישבו. ומצאי העם הזה לא הזיה להט תחבולת, אלא שטען הוספה במספר, ואמותו שמלאה פרום משהה על ישראל קודםין בשלש מאות שנה, ושמספר מלכיהם בימים-האללה הי' שבעה עשר מלך, והשכוי עליהם מההונב בספר דנייל, שלא יתכן שהיה בין מלכות בבל וממלכות יון מלכלי פרום בגין ישראל מארבעה, מפוני שאמר המלך לדנייל, ואני בשנתה אחת לדרישת המדי עמד למחזוק למלכווע לו. ועה אמת אגיד לך הנה עוד שלשה מלכים עומדים לפנים (קס י"ה ה' ז'). אלה החשובות עליהם, מלבד מה שיש עליהם בבטול ההוראה, ומולבד מה שיש עליהם בשער יהוד, חז' מהדברים האחרים אשר לא היה ראויים להריאם בראב' הנ"ז:

בבש וגוי, ואנחנו דואין אותו שעס על טבעם ורעותם, לא נשנה מהם דבר. ואך יסביר עוד סביר ויאמר לנו רוזה אללא שישראלם האנשים הרעים עם התובים ולא יוקט, אין הדבר כי אם בהפן, והם הימים יותר ממה שהוא מוקדם מן החכם והעל מהחזק לחילש. והחמייש ישוב סודם לקדמוהה, במ"ש (יחזקאל ט"ז כ") ובתאי את שבתיהם וגוי, ואחותך השבון לקדמונן. ובברכיה הדרה שימה של פחים היהת מושקן ומושקה והוא משקן ממנה ברגל, באמריו (ברכתם י"ג ו') וישא לות את עיניו יראה את כל בכר הדודן כי בלה משקה, ואמרך (פס) בגין יי' בארץ מצרים, במ"ש (פס ז' י') ונחר יוצא מעדר להשקי את הגן, ואמרה בארץ מצרים במ"ש (זכרוס י"ה י') אשר תורע אתה וזרע והשקי ברגלך בגין הירק, והוא הום הרבה מוצא מלחה, יומה מלוחה באשר הוא. ואלה הענינים כלם מוריים ראייה גמורה, על שהגחות האלה לא הי עדין. ובכל אשר השיבונו בו על אלה, הוא השובה על הנצרים, חוץ מטה שולבונו מבנן בית שני, כי הם אינם אמורים שהמנעדים החלו מן העת ההיא, אבל ישמות קודם חרבן בית שני ^ו קל"ח שנה, ויתהרו הנצרים האלה בתשובה אחרת, והוא מה שזכור הנביא בפרשׁת שביעים שביעים (לטילן ט' כ"ל), והוא שפרושה אצלנו מהם ^ו ארבע מאות וחמשים שנה? בעית שאלנו הטע עד שדחה במבנה הבית השני, במ"ש (פס כ"ג) ותדע

אה כל אלה, והשיגנו שנותה בני ארכ' בשידור ל'קזתס, וכאשר י'זום ויזהירם להבדיל ביןם ובין האותם, ואפשר שיגהפחו וככזה, ונאפשר שימורתו. ולא היה מbiaו אותו אל כל אלה במה שיפחה לשבלו, לו לא שהוא עתיד לנטול עליו גמול גדול. ומה עוד מה שאנו הוציאים מהמוס קצת בני ארכ' אה קזתס, ויתוות החומר והחומר בסיבוי או ברע, ואחר בן ימיהו, ובין שהוא ית' שמו שעטף נזק, מן הדין שיחיה בגין לחם מדור שני, דין בו בין שניהם בצדקה, ושיב' לווה גמולו בפי מה שהגניע אליו מצער החומר, ויביא על זה מן העונש, כפי מה שבסא' מן הערובות בחמסו ועשקן. ומהו עות, כי אנחנו רואים בפורים בענאים בעולם הזה, ומאמינים בצער בון, וכי אפשר שאין לאלו ולאלו עולם אחר, שנמליטים אוון בצדקה והומשפט. ומהו עות, שאנו מודים מי שהרג נפש אחת,ומי שהרג עשרה פעם יימה, ובן כל מי שנרג המנהג הזה. ואס' אמר שנאף עשרים פעם יימה, ובן כל ראייה שברא את האדם הזה בעולם האתר מתחלה, ואמר ולהלא היה שברא את האדם הזה בעולם האתר מתחלה, ויסיר מעליי כל אלה העדרים? נשיב' אותו בכם מה שהקדמתו ביאורו במאמר השלישי. ואזכור מוקם הבוטרים במקומות הוה "ג' ענן, החלמת ענן יתקץ, ראייה אותו שמסר עצמו לשיחיטה ולקרבן לעשות מצוה בוראו, ואלו היה אצלו שגמולינו איןנו כי אם בעולם הזה בלבד, איה דבר היה מקהה שהיה גמולו אחורי מותנו? גם הברוא עוד לא היה מצונו בזה, בין שלא היה לו עלי גמול. ומאתה עות, חנינה משיאל ועד' מסר נפשותם לאש שלא יעכדו הצלם, ואלו היה יודען שהגמול איןנו כי אם בעולם הזה אי זה דבר היה נשאר להם אחר שתשרוף האש שיקורו אותו? וממצאי בדניאל שמסר עצמו לאריה, בעבור התפללה שהה מתחל לברואת, ואס' היה ידע שהגמול איןנו ב'א בעולם זהה מה זה נשאר לו לקות אחר שאכללו הדריות? אלה הדברים (ירמוך קלנסיס) מורים, כי הנבראים מפסלים, כי הגמול איןנו בעולם הזה. ואס' אמר אומר, אין לא נמצא מה שנזכר בהוראה מן הגמול, כי אם בעולם הזה בלבד? והוא מה שבתוכו בפרשא את בחוקיו, ובפרשת וזה אם שמווע השמען, נאמר כי הברוא לא עזב מבליו גמול העולם הבא, כאשר אנו עתידים לבאר, ולא היה המפורש בה בהצלחה העולם הזה ועווע, כי אם לשתי סבות. אחת מהנה, שגמול העולם הבא מפני שאון עזמודין עליי כי אם בשבל אשר באנו, לא כורחונו הדריה כי אם בקדרה, כאשר עשתה בינויע "אלחיהם על האדם לאמר, ולא אמרה יי' אלחיך לא תרצח לא הנאף לא הגנב, כי השבל מורה על כל אלה, אבל הראותה ומען הרעת טוב ורע לא האכל, מפני שאין השבל מורה עליו. וכן לא חוכירה הגמול الآخر, בעבור שטמבה על השבל שירוה עליו. והשנייה כי נבואה ממנהגה להרחב בדברים שהצורך מביא אליהם בקדרה, והקדר בדברים הרחוקים, וכאשר היה צורק העם בעת שנתנה להם הדריה, לדוחעת עניין ארץ כגען אשר הם באים אלה, הרחבה להם בפירוש ובמה שיש בו מפרק עבורה ותורתם, ועל נחתהילה במרת ובמה שברשת ביר הארץ אשר אתה בא שם להשתה לא ארץ מצרים היא (לכריס יי' י), עד סופה, ורמות אל הרחוק במאמר קזר, לא בפירוש רחוב. והטענה הגולה בוה, מצאנן משה ורבינו הגדול שצדיקים ובובדים, לא היה לו מעוני

המאמר התשיש

בגמול ועונש:

אמר יהודה בן שאול. אמר המחבר, הדיענו אלהינו יתרון ויתעללה, כי כבר קבע זמן למלול הצדיקים, וכו' יבדיל ביןיהם ובין הכהרים, כמו שאמר (מלחי' י' י"ק) והו לי אמר יי' צבאות ל'ים אשר אני עשה בגלה וגוו. ושבתם וראיהם בין צדיק לרשות בין אלהים וגוו. והעבידי לנו הנביאים הדאות והופתים וקבלה, וזריך שנקיים שנבראו מוחבות הזמן הזה הנקרא העולם הבא, מן הרבה הראות המשבלות, והמקובלות. ואמר תחלה, כי כאשר חראמתה במאמר השישי והרביעי והששי, כי השמים וארץ ומה שיש בינויהם, לא נבראו כלם כי אם בעבור האדם, ועל כן שמווע באמצע וכל הדברים מקרים, ועל כן נון לנפש יתרון מעליה בשבל ובבחמה, ועל כן חייבה במאזות ובאהרות, הבינה בס' החיים התמדים, ושחחים דאללה, כאשר ישלו איש המדברים אשר חיבת חכמו לברו' אוטע, ושבינגה עולם אחר וגמלנה בו. והבאוי על העניים האלה, מן הראות המשבלות, והתבונת והמקובלות שם, מה שהוא הקדמה והצעה למאמר הזה מה שיש בו די. וראינו להבר אליו מה שעורחו ווסף לו באור מהג', משבים הנברים: ואזכיר ממה שחייב אותו השבל עוז, שהברוא ית' כי מה שנראה לנו מחייבתו ויכלו והטבתו אל ברואי, לא הוכח להיות שיעור הטובה אשר בין בה לנפש הזאת, הוא מה שהוא מוצאה בעולם הזה מטבוחין והנאוטוי. שכל טובי שיש בעולם יש עמה רעה, ועם כל הצלחה עמל, ועם כל הנאה צער, ועם כל שטחה אבל. ובכל חלקי שום, וההברעה לעניים המעניינים על המשבחים. וכךין שהברוא ואין בו ספק, מן השוא שיתה החכם ממשים תלמידה תועלת הנפש הזאת, העניים האלה והנפחים. אבל ראוי שיחיה מזמן לה מדור שיש בו החיים הגמורים והנפחים. ואל ראי שיחיה מזמן לה מדור שיש כל הנפשות אשר וההצלחה המיחודת ימציאות אותה. ועוד כי אני מוצא כל הנפשות אשר ידעתיהם, אין נחות בעולם הזה ולא בותחות, אף' אם הגיעו אל הנבול שבמלכיות, ואל העליונה שבמעולותם. ואין זה בטבעה, כי אם בעבור דעתה, כי יש מדור יותר נכביד מכל מובות המדור, והוא נכסף לו עיניה צופיות אלין, ולולו זה היה נחה ושוקת. ומהו שהוא גנה לשבל האדם דברים שטבעו מתחאה להם, מהונת והגבנה, והעוז והקמלה, והדומת לה. וכאשר ישמר מיה, ימצאנן עצב וצער ודאגה, ויצטער וכואב לבו, ולא היה עושה בו כל זה, לולי שהוא גומל אוון עלי' טובת. וכן שיפחה לשבלו הצדוק והוישר, ולזנות בטוב ולהדרן מן דרע, וכיים

מאמר כולל פורושים רבים. והשרש הרביעי ההתדראה שיש לבורא מעמה, גמול בו על כל מעשה אם טוב ואיך, באמורו (ברולינה ז' ז') הלא אם היטיב שאות ואיך לא היטיב לפחות חטא רוצח, ועוד כי עת לבן חפץ ועל כל המעשה שם (קסלט ב' י"ז), ועוד שם בהוחה חד (קסלט י"ז ט'), ועוד שם נפל פועלין אין (קסלט י"ז ט'), ועוד ערך יצעקו ולא ענה (מיוג' נ' ס' י"ג), ובכלל כל מאמר מהו פושעים ורבים. והשרש החמישי עוד הרחבה הספרים שהבורא שופט צדק ישלם לכל איש במעשונו, וזה אמרו (ברוכס נ' ג', ז') הזר המטה פעלנו כי כל דרכיו משפט אל אמונה ואין עול וגוי, ועוד (קסלט קמ"כ י"ז) צדק י"ז בכל הרבייה, ועוד (קסט ט', ט') כי ט') וכו' לעולס ישב בון למשפט בסאו, והוא ישפטם הבעל בצדך. למשפטיך עמדו הרים (קסט קי"ע ט' ה' ה'), ועוד יון לו לבטה ושבען עניינו על דרכיהם (מיוג' כ' ג' כ"ה), כי עניינו על דרכי אש (קסט ז' ז' כ"ה), כי נכח עני י"ז דברכי איש (מגנ'י ס' י"ג), כי את כל מעשה האלהים יביא במשפט (קסלט י' ג' י"ד). וכן פסקו בולל פירוש גדול. והשרש השישי ורבנן שיש לבורא יוס מוכן לנמלל, אמר בו (ציטטס ה' י"ג—ה' ג') כי קרוב יוס י"ז הגודל קרוב ומחר מאה, יום עברה היום ההוא, והצרותי לאדם והלכו בעורי, יום בספס גם והבב. התוקשוו וקשו בטוטם לדת החק ולכל פסק מלאה פירשיש' אגני זורם הנה שלא יארך הדיבור. והשרש השביעי קרייתם הגדמול בוט, ושובענעם אותו מן החשעים, כאמור (ברוכס ס' כ"ע) למפען יטב להם ולפניהם לעולם, ועוד (קסלט ג' ט' ט') מה רב מזבך אשר צפנת לריאיך, ועוד (קסלט ה' י"ג י"ג) כי גם יידע אני אשר יהוה טוב ליראי האלהים וטוב לא יודה לרשות. ולכל פסק מלאה פרשיט. ואם יסבורה סבר שאלה הפסוקים טובליים סברות אחרות מפסוקיהם הטעה בהם לעולם הבא, נברא שהדבר איןנו כמו שסביר, כי השבל חיב הגדמול בעולם אחר, וכל פירוש מסוקים למה שיש בשבל הוא האמה, וכל מה שambilיא אל מה שהוא חולק בשבל, הוא הבטל. ואלה ראיות מן הכהב בדורותם קדרום, אבל הקבלה הדברים בה יותר רחבים משיכל אדם לכתבם בלב. אך אוכור ממה שבאו בה ראי דברים, ואומר, קבלו קדמוננו מן הנבאים, כי העולם הזה דומה לפני העולם הבא כפזרוזור לפני ארומון המלכים, אשר צרי שיתקן אדם עצמו בו, ומה שהוא אויל להתקין קודם שבינס אל האידן לפני המלך. זה מפואר בדורותם, העולם הבא, טוב מכל ח' העולמים הבא, התקן עצמן בפזרוזור כדי שתוכנס לטרקלין. ואחמו עוד שעה בתשובה בעולם הזה יותר מועילה מכל ח' העולמים הבא, שכן בו השובה, כאשר בארנו שמה שנכתב על הנפש בעולם הזה מקרחות ושחרות אי אפשר להנחות; ושעה מנוחה בעולם הבא, טוב מכל ח' העולמים הזה, כי הנחות אלו לא סרו נש��ות עdry ומצאות אליו, כאשר בארנו. והוא אמר, יפה שעיה אחת בתשובה ומיעשים טובים בעולם הזה, מכל ח' העולמים הבא, והוא שעיה אחת של קורת רוח בעולם הבא, מכל ח' דועלם הזה. ובכלו עוד שהעולם הבא, טוב מכל ח' העולמים הזה, משחה ולא פריה ורבייה ולא ממכר ולא דבר מדברי העולם הזה, אבל גמול הצדיקים מכבוד הבודה. הוא אמרם, העולם הבא אין בו לא אכילה ולא שתהה ולא פרייה ורבייה ולא משא ומתן, אלא צדיקים ישבים

גמול העולם הזה דבר, כמו נתתי גשמיც בעותם, והשיג ללב דעת, ונתחי שלום, ונתחי אליכך, ואבלותם ישן, מפני שלא בא אל ארץ בנין; ואלו לא היה למשה אין עוד, כי מורה שרב הגמל בעולם הבא. אך שיחיה המכדו למשה אין עוד, כי אלהו מתחייב בדברים האלה כמי האותות והמידות, באמורו (ברולינה ז' ז') וזה מתחייב שהוגדר לנו, כי אלהו מתפלל שברך הבודה בקמתו ובשםו לו ללו בהפלהו, והוא מבקש חלה לחם ולא ימע אלה. שאלאש והוא מטה החיה הבודה בעבורו האדם אשר השלים אל קבוח, ואלו היה הגדמל העולם הזה בלבד, לא היה יכול מי שאנט ראיו להגיע אליו, להגע ולהלך אל מאומה ממנה. ומה שספר לנו על אנשי ברום, שמעת שהഗזיל ברעה ובחמא, הפך הבודה את הארץ, והחמיר עליה אש וגפרית, ואלו לא היה עונש כי אם בעולם הזה, היה ירד על מי שהגדיל להרע אש וגפרית בין רם לטעט, הכל לפי חטאיהם, ואין אנחנו דואים כן. ומה שבני ישראל בשעבה זולתו, החליט עליהם זולתו מן האומות, ושבו אותם והגלו. והנה אנחנו הוים עמים ובניים עילאים מבוזו, ומהו ולא גולים, ואלו היה העונש בעולם הזה, היה מגע אליוים מטה, ועוד שהוא צדיק כאשר זהה בהרגה טף מדין, והמית טף המבול, וננה אחנין רואים שהוא מצער בצחף ומיטח, מתחייב שייחיה אחר המת עני, שיגיעו בו אל תמורה מה שנצטערו בו, כאשר בארכו:

ובין שונרת אל החשעה עניים, צrif שאסמן להם החשעה להדרים אשר מן הכתוב. ואומר כי הם שבעה עניים, לכל עין רמו מן התורה וראייה, ובשאר ספרי הנבאים פירוש וביואה. הרוש הראשון, קריית מה שמקנה אותו החכמה וההוראה חיים, כאמור (ימוקל ל' כ"ה) אשר יעשה אתם האדם וח' בהם, וקרית מה שמנעים אליו הכסילים, מטה שמקנה אתם סבלות מות, כאמור (קס י' כ') הנפש החותמת היא המת, ועוד (קס ל' ז' ז') כי מזאי מצא חיים, וחותאי ממען נפשו כל משנאי אהבו מות, ועוד (קס ז' ז' ז') דרכי שאל ביתה, ועוד (קסלט כ"ז ט' י"ג) לולא האמנתי לראות בטוב י' בארץ חיים, ועוד (קס ט' ז' י"ג) כי לא העוזב נפשי לשאל, הודיעני אודח חיים; וכון שלא היה אפשר לרמות בחים האלה אל ח' העולם הזה, מפני שהצrik והרשע שווים בון, החחיב לרמות בהם אל ח' העולם הבא. וחתת כל פסק דברים אחרים והרשע השני החוואת כי טוביה צפונה קיימת לפני האלהים לאזכרים, וועה צפונה לרשעים. אמר בהז' (מקל' ז' ז') זכר צדיק לברכה ולצדיקים, ולרשותם אמר, (קס י' י"ל) זכרה אלהי לטוביה ולפנבלט במעשייהם אלה, וזה אחר מה שאמר בתורה, (לבדים י' כ"ק) וצדקה תהיה לנו, ולך תהיה צדקה לפני י' אלהיך (קס כ' י"ג), ועוד (קעט ס' ח') והלשוש השלישי הדורעה והליך לפניך ذAKER. וחתת כל פסק פרושים רבים. והרשע השלישי הדורעה שלאלחים ספרים שמורים יש בהם מעשה הצדיקים והירושעים, כמו שאמר משה (קמ' ז' ז' ז') מהני נא מספרק אשר בתה, ואמר (מקל' ג' ט') יכתב ספר וברון לפניו (קעט ס' י' ז') לך בתובה לפני. וככל

לידאי י' לחתושבי שמו; ואמר (קעט ס' ז') הנה בתובה לפני. וככל

אתם עבדתנו מה יהיה גמולך? ובאשר אפורש⁴ אלה העשרה עניות, ישלט
בל מה שצורך אליו במאמר זהה.
ואחלה בתחליה הודיעת מחרות הגמול והענש, ובכבר זכרתי לפניו מהד
קצתה, אך אוסך בהם הכה באור, ואומר שגדמלו והענש שני עניינים דקים,
בראשם אלדינו בעת השלוות, וגעץ מהר אל כל אדם בפי הארץ לו, והם
שניהם מעדים אחד, ומה לכת האש שרבת מאריה, והוא מאריה לצדיקים
לא לרשעים, ושרפה הרשעים ולא הצדיקים. בזיה אמר החתוב (מנומי' ג'
ל' כ') כי הנה הווים בא בער בתנה, וזהה לכס דיין שמי' טמש צדקה
ומרפא בוניה. ומזה טוב דמותו אותו בנתנו, וזהה לכס דיין שמי' טמש צדקה
חומר הווים, ובזה יהיה האור הבכיר. ואמרו הווים בועז ושמשת הואר
מדבר אחד, לאן הדראן כי הלשון רשות אל השמש במלת זו, באמרתו (סופיטס י' ג') והוים דד מאד, ואמרת עוז (פס ע') הנה נא רפה
הוים לעורב. ושרש נזאת אשר יחרשנה הבורא מהזמה ואורה מתעדבים ומשתהפים,
בינה ובין השימוש הפרש; כי השימוש ההמה ואורה מתעדבים ומשתהפים,
לא נגמר אחד מהם מן האחר; והוים הזה ביזמתה הבורא, תקבע אורחה
לצדיקים, ותקבען הזמה לדשעים, אך בבח שמויה אותה בז, אם במרקחה,
שישמרו בו אלה מן התהום, וסיהיר בו האור מלאה. והסבירה השניה יותר
קרובה, וכבר ראינו שעישן כן במצדרים שקבץ האור ליישראל, וההשנ
לטזרים במקורה במאזוטו. בין שמותיו זה הדרש, אמר עזה עה אש, כבוי
זה קוראים הפסטרן ביל גמול הצדיקים או, וכל ענש הרשעים אש, כבוי
שם אמורים בגמול (מקליס ל' י') כי עמק מקור חיים באור נדראה אור
יעוד אור זרוע לצדיק (פס ל' ג'), אורצדיקים ישם (מקליס י' ג' ט'). ובמו
להשיב נפשו מני שחית לאור באור החיים (זיווג ל' ג'). ובמו אמורים
בגופש הרשע (זענ' ל' ג'), והיה הח Franken לנערות ופעולו לנצח' ובעד
שניהם וגוי, ועוד (פס ל' ג') כי ערוך מתමול הפחה, ועוד (זיווג ל' ג')
כי עדת חנה גלמוד ואש אבלה אהלי שחד, ועוד (פס ל' ג') אם לא
בכח קימנו ויתרכ אבלה אש, ועוד (פס כ' כ') כל חשק טמן לצפוני
האבלחו אש לא נפה, ועוד הדרו החש תלדו קש רוחכם אש האכלבליט
(זענ' ג' ג'). ועוד (פס כ' ג' י') אף אש צדיק התאבליט, ועוד ימתו
על רשיים בחיים אש ונפריה (מקליס י' ק'), ימטו עליהם גחלים באע

תמיין.⁴ ה' נגה עצורה טענויות. מ[Test]ר שסְכִינָה קאכירות פה קו צמהה תמיין. ה' נגה פְּמַדְבִּים ווְמַעֲמִיקִים, מ[Test]ר ג' נגה ילוウ וגה בְּשִׁימֵי שיטט המכ דלְמַלְמָת ה' נגה, מ[Test]ר ג' מדרגה לחתם עס שסְכִינָה קטנית סמוכות מהן חצוזה מ[Test]ר עטן סְכִינָה קרטיזנות ה' נגה, על יי' בעבור זה צו וויאו לס' קערת פלטה עצור, כ[Test]ר חרלה לְמַנְחָה, ווע' י' מולדה לאס מזוכך גוילא, על צמיה עטן, ה' הייז צ'טעל מוסכט ה' חצוזה שולחה, וה' הייז צ'טעל סתאנס סתולרת. נג' בעבור סדר כ' ה' נגב נגע וויאו מוכטל מ' סטמוקס זא, נמא פה ה' ס' ס' חצוזה מ' מאות נג' מומת מנגנון, ווילט זא: (ה) מאות סטמונל, (ג) מאות סטטוט, (ד) מאות סטטוט, (e) מאות רזמן, (f) מ' גומול וענדס סייס, (i) מ' ט-ט-יינו-זאס פְּרָקָה, (z) מ' יתקנ' צ'טעלויים ווינוציס, (ח) מ' ט' עילס עזולס צ'טעלויים, (ט) מ' יתקן צ'טעלויים צ'טעלויים (ט) מ' יעדלווא, מ' ייטה גומולס. —
כל חלק מעוראה סטטוט יתקנ' בפרענות לי' מ' ניג' עטן מוקנו גראן. ב[Test]ר צ'טעלויים.

עוטרתו היה בראשו, והם נហים מוש השבינה. ואין עיר לשוב לבאר
איכות גמול הדzikרים בפרוש ובבאור. ומרב החוקם בעין הנה הנבר,
קיבלו שלבי מי שיוציא מאמן בוגרל העלים הבא, ובטמן הורה, ואיננו
מאמין בקבלה, אין לו חלק לעילם הבא, אפיו אם מעשי מונבים.
וזהו אמר, אלו שאין להם חלק לעילם הבא, האומר אין תורת המתים,
אין תורה מן השמים, ואפיקורום. ומנו שבעה שהתקדים אצלן שאן להם
חלק לעילם הבא, מפני שהחמיין בה בני אדם, והזדיאים מעובדה הבודא,
ולא יכלו לזכין מה שהפכו. וזה אמר, שלשה מלכים ארבעה הרים,
אין לחם חלק לעילם הבא. שלשה מלכים ירביעם אהאב ומנשא,
וארבעה הרים, בלבם דוג' אחיהוף גיהוי. ועוד בשתרגמו לנו
התורה משש הגבאים ובו בדרומה חיה משה רבינו עליל' השלים,
בשתי רגמו וויא ראייה לו (דברים ל"ג ל"ה) יתකבל בקדמ�ו דילוח ארי
חמו באחנהינה וו. נבחו עד חי-העולם בתהנום תהי דראבן ולא ימות
(פס ז), אמרו יחי ראיון חי עלמא ומותא ניניא לא יימית. ובתרגום
גבאים יש מה שלא יכל אדם לספר גמול מפירושי העול' הבא. ואחד
שפרשתי מה שנזכר בשלשה המשכיות, המישבל והבחוב והמקובל, מהගומל
והענש העולם הבא, אומר, שעמני מסכימים כלם על' מהכחה מוקובלין,
מהם בדברים מבוادرם שלא יבלו בברוא ולא שעני, מפורשים יותר מאשר
אמרתי בבלתי התרזה.

אם כן בברורו של היבר, אולם בין שאריו השרשים האלה היבר והקניטים, אומר אחד כן, כי כבר בארכתי ופרשתי שהגמול והענש לנוק ולבנט יתיר, מפניהם שם פעל אחד;
ובכן אין יתירה הבורא המ啧ם, ויתברר הנפש עם נופה, בארכתי ופרשתי.
זה שסבירותי על הדשאלוות הדמיות בעניין, וליתני הספקות אשר אולי יפלו בה זהירותותים. וצריך שנדבר עתה זאת בפירוש מהות הגמול, ומהות הענש,
ובספר המוקם אשר היה אז¹, ובסתוריו החזון אשיד יהיה לך, שמהייב
התמזה נצחית לגמולים ולענושים. וזאת² גמולם ועתשנם שום בעניין, ואם³
יש בינויהם הפרש (ובן) הראוי התמידה? ואם יתקבצו הגמלים והענושים
זה עם זה? ואם יש עליהם עבודה לבורא? ואם יתבן שבחו בחטאות?

בכפרה פטור סמן וכי. אין סכינוס קס רצמן כסות קונה נמי לו חולף, כי מפורש
המר קמחר "סמה" כסמתה נלמה"; אך סכינה, לא טבע כוונת הסכינה, עיריך זכר וויליס ולומה.
כטבון חזון צפוח⁴ מטען סייס וסיגלה קהור וסחףן, עיריך גאנזיג ווילסום צויס זס זא
גומולד ווילס צויס צפין. אין סכינס קזונס, אך סכינס קראלטנה צמיסות
צוויה עניין, כי זה יאנדר לדורי קמחר צמיסות קזונס עלי קאנטה קראלטנה צמיסות
קגמול ווילס; אבל הכוונה צמיסות קזונס היה לא בסוג קאנדר צאי, לא
צוויה עיין למגול פלאיק סאי, ווילס טראש קאנדר נושא פראע צאי, לא
לי מעיחס קזונס. ונפי הכוונה קמחר צמיסות קזונס לא צמיס בעין
טהמיזות. ⁵ זיט ציניקס ספיט (זון) קראלווי הטעמי. לא ממוקם מלה "זון"
האר אין לה מזון, והאר ע"כ קסגרטן לוהה בזני מהלי ענבלן, לא נבון סייב
יעין צמיסות צויה. כי לאחר האר שאל מהלן, לא בסגמול ווילס סלמא
זוס גאנט ווילס הלאר צויה פין, סול צוילן עתה זס זייניס בס ליז
ברשת קראלווי לאס,اهر האר סוף זען כמגול זכייה ארצע גומול זכייה
מען זען צוות עכירות ברכת עותם עדות מען, ואפרת זוס צאלר גס

יב' באשר העשומים (בכ) ופרק אמרו (פס ס"ס ז"ח) כי הנני בדור שמש
נדשים וארץ חזשה; ⁵ כל הפסיק ההוא בעת היישועה, ובאו' חדש להט
עלומם על דרך המשל, כל שכן אמר אחריו (פס י"ק) כי הנני בדור
הה וירושלים נוללה ועמה משוש, ואגננו רוזה שיחדש בראות ירושלים, אבל
חדש לה השמזה, כי השלטתו גוללה ועמה משוש, ובאו' בראת בשמה;
כ' באשר ⁶ השםדים החדשניים, בין שהוד בעולות הבא, הוא מקום ומקיין
אממתו, יברא לבני אדם, וממה? ⁷ המתקע הזה והמקוף הזה, יישמד
אנון, באשר פרוש שם (הבליט ק"ב ל"ע) — לפונס הארץ ישנה ומעשה
כך עמיים, המכ יאבדו ואתה העמוד, ואתה הווא ושנותיך לא יתמו, בני
בדיך ישבונו. — ועוד בעבור האoir אשר בין שני קומות בראות
קומות אחר ישבנו בו. ⁸ והוא שחדו מושך גופרנו, מה שהדרינו אל תמורה התהוו
ברבר הבהיר לנו שהוד גופרנו; ומפני שהוא בני אדים בעולות הבא אינם צורכים מושך, ההחייב
יהו' האoir להם שלא בטבע האoir הזה, עד שלא יצטרכו אל הדמן;
ונאשיד יתי ⁹ שתי הקומות בטבע האלה כוה, שהoir הממציע בינהה
יינו' זה האoir ולא גופרנו.

כל פסוק הבא. ר' יג הפסוק כי קני צורן כמיים מהרים וגוי.⁶ השם מים כיוון דהוּ ווי'. ר' ל' הרג' הפסוק כי כל דבר כמיים מהרים וגוי', חומר טהור טהור מומך על העולש נקי, טהור מורה נקיים על מוקם מהר, אך יערם נלטפס נקי הכלם לטבת זו עצמה נקי, כי השם מים כמיים פנויים בזום עונשו, ואלהן זו לה כל מים וולם מים מעד, ובגדתם יוצרת השם מים לעד, אך בס' יכלו מכך נגמר. ⁷ וממה סמתקה זה ונוי. מושב על מושב נקי, אך הנמננו חייס זו פיס. ⁸ צחי קלקלוות ונוי, אך יותר סממו ענין. ר' ל' לא וכי צמי קלקלוות נטען שלאן, כלומר כמיים וכלהן, כמו צאס יוס, שתמיד צאהויר סממו ענין צמי נוי. ר' יג' ה' לא וכי צמי קלקלוות נטען שלאן, כלומר כמיים וכלהן, כמו צאס יוס, שתמיד צאהויר סממו ענין צמי נוי.

יפילס (פס ק"ט י"ב) והחומה ליה. ואם ידרוש להמשיל לו איק
יהיה נפּה בלו מאכל ובלו משחה המיד? גמישול לו במשחה רביתן עליון
חשלה, אשר החיהו הבורא ארבעים ים שלש פעומים בלבד מאכל ובלו
משחה, כמ"ש (סמות ל' ז"ק) וכייה שם עם י"י ארבעים ים וגין, אך דוח
באור אשר בראו לו ונחתנו על פניו, כמ"ש (פס ל' ז"ע) ומשה לא ידע כי
קxon עוז פניו. שם זה אתו והקרבה אל שבלגנ, שנעמדו על חווית הזריקות
באור לא במוון, וכן אמר לו (פס י') מנד כל עינך אענית נפלאות וגין.
זהו גם אמרו לזריקות, ומיעילו לא השמעין לא האינו עין לא ראתה אלחדות
זולתק ועשה למחרכה לו (יעעי ס"ה ג'). אבל איך היה הבורא העונש
המיד העמד נצח באש? לא מזאנן במה שקדום מי שארוע לו כוה
שנמשיל בו, וכואשר לא נמצא, וכבר הבהיר בפירוש ואמר (יעעי ס"ו ס"ז)
כי הולעתם לא תמות ואשש לא הכאב. וזה המאמר מהייב שהרין ונשותם
שמורות בגופם בעיןן דק חזץ מן החום המבלאי, עד שהיהו החום המבלאי
ענש להם ויסבולו. והוא עוד שישמיה נפשות הזריקות בעיןן, עד שההיה
האור הרגעה אלהים מערבותות מהמדת, חזץ מהענן אשר בו יעמדו. אלא
שהזרק להאמון בזה העין הדק השומר, הוא בשער העונשים יותר אריך,
מה שציריך בשער הגמורים. הלא הראה שהמלככים כשהם רצים לנויש
האדם ומן ארוך נותרnis לו לאכול ולשחת. קודם שישלים בו חפצם מן
הענש, כי הם עומסים וזה מהחת חטבע. אבל הבורא עשה ממעל לטבע,
יעמד ישמור בלא מאכל. ונקרוא הגדול גן עדן, בעבור שלא נמצא בעולם
יותר נבדך מן דגן והוא אשר השcin בואדם. ונקרוא הענש גיהנם, מפני
שהחטוב קרוא הפלגה. והוא שם מקום קרוב לבית המקדש, יאמר עוד
החתפה ויא בון הנם (ירמי ז' ל"ג), ונאמר לו בספר יהושע גיא הנם
(ירטש ע' ה'). ועל גן ששבין בו אדם גנשאים המשל הנכבד, כאמור
בגן עדן הארץ לפניו (וילל ז' ב'), ועל מקום החרפת גנשאים המשל הפלחות,
במ"ש (ירמי י"ט י"ג) והי בתו ירושלים ובתי מלכי יהודה במקום החתפה
החתפאים.

ובין שבארות שתי המנות האלה ציריך (להסביר) על השאלה השלישית, והוא דמאמר במקום אלה הගמלים והענושים, בין שהם אדם גופים ונפשות, וכי אפשר להם להיות מוקם יתנו בו, ומוקף שיקיפם, יברא להם הבורא וישכנים בהם. והמאמר הזה מביא אליו ציריך הנבראים, ועם זה ספרי הקודש זכרו אותה, אך קראווהו שטמים וארץ להקריב אל הבנתו, מפני שאין אנו רואים כי אם שמים ארץ; והוא אמרו (ימע' ס"ז) כי כאשר השם ייחדשים והארץ החדשה אשר אני עושה. ואומר בשער זבורון המקומם, מה לפני החכמה בשמים הארץ וארץ חדשה, ולמה לא גמלם במקום הזה היידען? ובabar ואומר, מפני שהארץ לא הובנה כי אם לזרבי דמן, ועל כן יש בה שdotות לזרע וגנות, ונזהרים ואפיקים לדשאות האילנות והבהמות, והם והנהלים למטר ולשפת, ומדברות לזרעה החיים, ודרכיהם להולכים. והזכרנו למדור הזה לכל אלה המותרים בלם, בעבור צרכנו למן ולקן, אבל מדור העווה^ב אין לו לא מzon ולא קניין, אין ציריך לשdotות ולא לearth, ולא לנחדות ולא להרים ולא לנחלים, ולא לכל מה שומרה ליה, ואין ציריך לבני אדם בעת ההיא, כי אם מתקע ומוקף בלבד, אבראהו להם כפי אשר ירצה, והוא המושב והמקיף אותו. ואין דומה פרוש

בנוסף לשלב אחד, שנקרא "השלב השני", מתקיים תהליך של פירוק היחסים בין המבקרים לבין המבקרים. בפועל, מתקיימת תקופה של נזקנות בין המבקרים, כאשר הם מושכים מכך ומשתנו מכך. בסיום תקופה זו, מתקיימת תקופה של נזקנות בין המבקרים, כאשר הם מושכים מכך ומשתנו מכך.

במה שירשטו הוא, אך במו שמאכין (ט), אם גמלות וונשות שיבן עינן? ¹⁴ אומרת, כמו אבל ¹³ הנטבת התהאלל, אם גמלות וונשות שיבן עינן? חובה יבללה גמלות וננות אחת, ובמו שאלו חובה לא יבללה עונשה, כן חובה אחת לא יבללה עונשה, אלא שמדובר והעניש אעפ"י שהמונח לונחה למשמעות אהה ולאלו במשמעות עונין כל אחד והיהם בפי מעשיהם. וכי שועורה וננות אהה או ענשר או מאה או אלף, יהיה עניינו בוגרמול כמי מה שיעשה, אלא שהוא לנצה, כאשר אז רואים בעולם הזה אנשים, הבלתי מושחת המנוחה בלבד, ואנשים שיש להם עם המנוחה אובליטיות ושתחים, ואנשים אחרים, שהם עם כל זה לנובשת הבוגרים החמדות, ואחרים עם כל זה שיש להם מעלות גוזלות, בן עולם הבא אנשים, אבל כנפיך יחסין (טס ל' ט), ואחרים, יוון מדרשן ביה"ס (טס ט'). ואחרים, והלבש בהצלחתם אף בשרי ישבון לבתו (הכלו' יי' ט'), ואחרים, בצל יתפקיד מלחמות (זנלי ב' ל). ואחרים, ונתרת לך מהלכים בבן העומדים אוthon מלחמות (זנלי ב' ז), רמו בו אל המלאכים אשר נאמר (יפע' י' ז) שריפיב דהאלה (ז), וכן מי שעובר עבירה אחת או עשרה או מאה או אלף, יהיה עוני בעניש מפני מה שעשה, אלא שהוא מותהיד לנצה, כאשר אין לו כלום והוא שגורודים שם זה בחבלים, ואחרים עם כל זה קשורים וכפויים, ואחרים עם כל זה

מהו שהוא קוצב, ימצא בשבל שעיר אחר למלعلا ממנהו; ובאשר ישם גמלולים בל' הפלית: בעלי הפק, ושבוגות לא המונגה, לא נשאר מקום לטבען. ואולי יאמר אומר כי הענין הזה בגמלו יותר נגן, כי הוא מושג והציגת והצגת, אבל ביחסים וההתמודד באש, וזה כי שוה עוזית הרחמים ואכזריות, ומה שאיננו דומה למחרתו יתרבן; ואומר בזה עוד 9 דבר מעין, כי באשר החביב ליחל אהם יהול שאין גדול ממנה, כן ההחביב להחדרה הפהח שאין גדול ממנה; כי אם היה מפחדות ביסורי אלף שנה, היה יכול ואמור לזרם, אלו רוחם משם אותן אלף הוי מפחדות יותר, ואך היה מישים אותן אלףים, היה יכול לזרם, אלו היה משימים אותן דבבה, היו מפחדות יותר, על בן שנ היסורין בגין הפלית, שיזיה מפחד בגודל שבפחד, שלא השדר עמו הوانה לשום אדם. ובאשר יוראת בראה הגורה ולא ישבען, לא היה נבן להميد מה שהפחדות וכובוי מאמריו, אך בעבור הדיקן מאמריו ודבבו, ראי שיטימיד עליהם היסורין, חמסס על נפשם, כי מרו ובחשו, ولو ה吓得 בשגדיל עלייהם בפחד היסורין לרקנס לעובודה. וזה הענין דומה לשלאר הדברים אשר בראם הוא בחכמתו, והכ 10 שבטי לשער בחטא אדים, כמו שיצא בלילה ורד לבור, ואבל המאנבל بلا עון, ושיטפה במה שטוק והדומה לו. ואה"כ אומר בשער מן החטוב שהוא מהמיד לעז. תחלה אלה לה' עולם ואלה להחרפות לדראון עולם (ענייל י"ב ז'), ואומר עוד (הכלס ט"ז), ועוד (ט) נعمות בימיניך נזה, ואבר עוד (פס מ"ט ל') עד נצח לא קרא אוד ובאשר אמר (פס ק"ב כ"ה) אתה הוּא ושנותיך לא יתמו, אמר אחוריי (פס כ"ט) בני עבדיך שבונו וזרעם לפניך יבן. וחיזיב במאמר הזה, שבמוניותו יה' קיים לעד לבל' הפק, בן עמידת הצדיקים מהמדת בlij הפק, ושם יטען טען יאמר, באשר הבהיר עמידת הבהיר עמו באחויריו וזמנן בין הפלית, יקשר גם כן שהחיי הבהיר עמו בהחלתו הזמן בא' תבלית? אני מבאר ההפך אשר שיש בין שני הדברים. ואומר, כי היה מן הושא שיתיה הנברא לא סדר עם בוראו בל' הפלית, כי זו כל עשות בהברת הדברים קודם למשחו; אבל ¹² בשווא פקרים ויעשו אותה, בבל'

בר מלה לך לך נטה מיטיס.⁹ לנד מגיען, כולם נבד מפיר. ¹⁰ צביס
טער צחנה קלה. כוונתו נמי קענין; אסס צזיזס נערעה עי' חענה קלה. ס. נ. כלכך שטנק טמנס צהרכץ: "הונד זיך ווערטען וווש קערעפונגטן לאן
ער זילען דעם מענטקן".¹¹ כללו חמרא: וכש צזיזס נערעה קתטנאלס להאר
צי' צהלה מאה לערער — הוונד מורה ענ' קערעפונגטן, וכש
הוינו מוקב פה ענ' קעניראות וועל האטעליס להאר יקחן קלה. ס. נ. הילוי
על סלנות צני קלה. להאר צמקלאטס ייכבו רעדען הָה להאר בעה
לענאנס. ¹² כל שעט בקרמה לאדריס קולדס למפעטו. ו"ל" גדרה ועגע
לאדריס טוּזֶה:¹³ כל שעט בקרמה לאדריס קולדס למפעטו. וכמנס צמעהיק נאכלנו סל
קן קלרך פצבען זיך צוּוֹת מלומ' ¹⁴ בקרמה לאדריס, וסונמיךן צל'ן: הונטעריעע
אוכולקיס מילמר לדבר דזריס מוכרמיס; ¹⁵ אבל לאו ווועמי מה פיס לו זוס, ודעריס
וינגען, כלומר דזריס מוכרמיס; ¹⁶ אבל לאו ווועמי מה פיס לו זוס, וכל יוס וכו'.

הנמננו בסוגרנו היה המהלך הראשון, לבתמי מיריה ועד ממכוס. ¹⁶ הפעם (ה ח'קיקות |) זי' מכר קס וכו'. הפעם זאת היו לנו מילויים כבירה וכחולים, וכך עליון יסוכן כל לכרי שักษיב ז"ל צור, כי ריח מהם מן חקלנותם קומנייה כמתהכלנותם ממש ממקורן לכרי שקסז'ן ע"ל יוכם; וрок גולדפיסיס, השדר אגנו גראה והויניגן קה' במקומם נושא כבר בקהלות הרכזונות מכר בחריין, כסופיו מה חמוץ על פצען, ובמונופיס מל' "ה קונפֿרְמִיטָה |" בקהל מכר מיריה נס' תקיעות וולם סמייניות ולום צצירותית, לי' גוד הענן, ובמקפר סמלנות ענברא נס' מהתקבצ' ¹⁷. הפעם (ה עכערויז |) סיה' קימקץ וכו'. מחר מכר חנקו כסמליטיס לה' דה סהלה גלעדי וו' לאכיעיטה, ריטינו פה מלה' "ה עכערויז |"; מצל' נכר רהיין, כי מכר נמצעה למכער למכער למכער מיל' ענברא סהלה נס' עניין, וכלה לה' נס' עלייה הצעיב דהלהן ממכפר סהלה נס' עלייה פה סהלה נס' עלייה, כי מה' דהלהן צעיב.

אבודים בזיקום וכבלים, ואחרים עם כל זה מכים אותו במו שטבאי'בּן^ה בן בעולם הבא, אשים שנאמר ביסודות, ואספנו אספה אביר על בור ובכח על מסגר (ישוע כ"ה כ"ג), ואחרים, עונתי ילכזנו את הדשע ובחבלו התאות יתפרק (מ"י ס"כ"ז) ואחרים, ואם אסורים בזיקום (ל"ז כ"ז), ואחרים, וסער מוגדור על ראש רעשים יהול (יד"מ נ' כ"ג).

אבל ¹⁵ השאלת הנטנית היה בעין הדzikרים יתרכן וזה על זה
ובן עני הרשעים, כבר נבנה שיש תושבה במאמר הזה הקודס. אבל
זהה אני להאריש מושער, אשר לחם הירון שבעה טעפים. ואומר כי
במה שבודה שישי לאזיקום מעלה בגופלה, שבל אחת ורתה על חבורת
הכליה מה שמחייב אותו השבל, ואחר בן שמצתנו בספרים שבע מעלות
וז למעלה מהו. הרשותה שקדמת היהה לו אוור בדורותה אוור השם, אבל
בו (^{מלעיל ב'}) וורהה לבם ירא שם שמש זckaה, וכקצתה היהה לו עט
עדותה בוניזציה, כמו שאמר (^ד) ומפה בכניה, וקצתה התקיים לו
האזור בדור הנטיע, כמו (^{ה' י"ח}) אווד זורע לאזריך, וכקצתה יוסוף
לו האור, כמו (^{מ' י"ג ט'}) אויד צדיקים ישמה, וכקצתה היהה אוור
באזור הגולן, אמר בו, (^{ויל' י"ג ג'}) והמשיביהם יהודו כוח רוקע,
וקצתה היהה אוור בדורותם, החזון מן המשם, אמר בו עט המשם,
והרים בוכובים לעולם ועד, וכקצתה היהה אוור עדם המשם,
ובם אמר (^{קוטיס כ' י"ה}) ואהבו בזאת המשם בגבורתו. וכמו שידעת
שמrule"ה היה פניו מלאים הור, ונפי יהושע בחרות ממנה, מפני שאמר בו
(^{מנדר כ"ז}) ונחת מהדור עליי, ולא אמר כל הור, ונפי שעבעם קנים
בפחות מהם, עבור אמר (^{י"ק כ'}) ואיצל מן הדרות אשר עליו ויתן על
שביעים איש קנים, ובאשר היהת על מהדור עליי, למן ישמעו כל
עדות בני ישראל, הקנים בכל הדעת. ומה שיודה על כי העתשים גם כן יש
להם מעלות זו על זו, מצאנן בספרים להם זכרון שבע מעלות בלהב
האש. מהם מושבаш מלהבת פניו עד שיאדים, ובכמוהם אמר (^{יטני י"ג})
(^{ב' ח'}) פני לחדבים פניהם; ומהם מי שיחיו פני בשחרות הקדרה,
ובכמוהם אמר, (^{ויל' ז'}) כל פנים קבצנו פארור; ומהם מי שניעו
מן צליה ובשלל, ובדם הוא אומר, (^{מלעל ב'}) הנה הום
מן בועה בהנור; ומהם מי שניעו במיל שactalחו האש, ובדם הוא
אומר (^{לוין כ' ל"ו}) האכלתו אש לא נפה; ומהם מי שניעו באש
אוכלה בעצם, ובדם הוא אומר (^{קע' ל' ז"ג}) מדורחה אש עזים; ומהם
מי שניעו באכלת העפר והאבנים, ובכמוהם הוא אומר, (^{דריש' ל"ב}
^{כ' ג'}) והאכל ארץ זבוללה; ומהם מי שניעו באכלת אש מעמק
ארץ, כמו שעישים הצעות, ובדם הוא אומר, (^{לוין ל' י"ג}) כי אש היא
עד אבדון תאכל, כאשר ירענו כי מכח מצרים היהת בולת ומניג לכל

חצוגה.¹⁵ ה' קהלה (בכמיהה) פות וכו'. היה זה ה' קהלה כבמיהה, כ' י' כבמיהה כי כוונה הקהלה, וה' י' במעין ה' קדוקים יתרון זה על זה, וה' קהלה כבמיהה עט כוונת הקהלה נארכת לנצח: היה י' בזיניקס קפרם וככו' (ר' ר' קהלה שערתוויות לנצח טוין 3 סמיון 4); ווק' כמדיקיס, וכך קהלה היה הקהלה עצמה זו צבישת כהאר דלינו גומאל (סמיון 13), עשו לה הקהלה קהלה נתקהלה כבמיהה, ולגיטין מנה קהלה מהפכו נזקיפטו בגדורי מהחרב מלך "כמיהה" כל' לדת).

הרבנן, כי קרובות היא ומומנת לצתת אל העולם הבא. ואומר שילען אמר שהגבאה היהת כולה הבל, באמרו (וילך ב' ח') והיה אחורי בכך אשר רוחץ על כלبشر, כי לא יהונבוי כי אם במתה שהוא, אשר הדרה עתיך בעין הרוח, הוא גמול העולם דבאת ונינש. ובאשר ידריעך זהה, יתן לך עליוןאות ומופתים, כמ"ש אחורי (פס נ') וגנאי מופתים בששים ובארן, ואחד בן אמר אחורי, כי הדברים האלה יהיו קודס להחיית המתים, בשאם (פס 7) השם ישיבך להחיש והורתך לדב, ומישעה של לנטש היהן המשבילים ומיש שטנקן בני אדך לעבדות אלהים מה שיגיעו בו אליו, יהיה ממזדקין הרבים, כמ"ש (דילל י"ב' ג') לילידם מה המושביהם יהיריו בהדר הרקע ומציקי הרכבים כובדים לעילם ועוד.

אבל ¹⁸ השאלה הוי לאלה何 עלהם עבדה? ואמר בן, שלא יתכן
שיעשה בדבר זהה שיעוז בעל שוד בלו צו' והזהרה, אמר חת' בבן
לעישתו בעולם הבא היה עשו בועלות חות', אך יש לו בו בהה עליהם
שאמינו באהמתו, ושלא יכולות, לא ספחו עלי המשות המבוגר, ומזה
שודמה לה. אלו מדריך השבליות הגדורותים, וזה דבר שעאי אypes זולתת,
וחזרה הסדרים עבודה אהורה שמעיה, והוא שיבוץ להם מוקם מרוצם,
היביך בו שיבאו אליו בבל פגס, הוא להם כוון השבה וראש חדש
אצלו עתה, ועבזרו שב מה שיזה אהורה, עד שלא יזוכת בלו עבודה
כמ"ש (פס כ"ג) והוא מרי חדש בהדשו ומורי שבת בשבות יבא
בלبشر לדשחחות לפני אמר יי' ובאשר ישלמו, יראו העונשים,
כמ"ש (פס כ"ל) ייזאו וראו בפגר האנשין, ומפני שאמר יבא כל
בשר. ואמרו קדמנין שהדזינים אין עמודים בלו עבודה בעולם הבא,
באשר הם בעולם הזה, אמרו, תלמידי החכמים אין להם מנחה לא
בעולם הזה ולא בעולם הבא. אבל העונשים לא יתבן שיזו עבודה
בעבור הייסורים ובעbor שהוויה מעריקה אותן מענים המתויד באשר
הקדמן. אבל ¹⁹ השבת השית' שאלות האחדות, אשר אחת מהנה,
אם יעבזו מה היה גמולך? והאחרת, אם הם לא יעבזו, מה יהיה
מענים? בכר השיבו עלהם בסוף המאמר השמיינ, ואמרותי שלא ערבית
לهم הגמול הנגיד, כי אם בעבור שידע שהם ייחדו בזבוחו ולא
במרותיו, וכי כאשר יבחור בה, יוסיף להם בירען הטובה כאשר בארכן.
²⁰ ובין יצאו שי' אלה עם הראשונה אשר קדם באורה, נשארו עשר

בלבד. וראו שאחבר אל המאמר דוח מה שאומר. אבל עניין הגמול על כל מצהו וותת והשדרלה מה הוא? ובן עניין העשן על כל מצהו וותת והשדרלה; — כי²¹ לא עבר זה בעולם הזה,nl לכמה פנים מן החכמה. אחד מהם כי שרש הדעת אשר בו הגמול והענש לא רצינdeg, אבל הגעען בדרכ קרוב והבהנה, ואיך נعمוד על סעיפיהם אשר ביבג'יידר דקים? ועוד שלא ייאמו הדברים ירחבו המאמרים וירבה הטrhoה; ועוד שלא נבחר מה שנרצה מן העובdot, בשנדע גמלו כל אחד מהם; ועוד כי הטרדה הגורלה שבלבבותינו, הוא הדבר הקרוב לנו בזוויל לאמר עניין היישעה, ועל כן הרחיבו בו הפסרים ובאו. אבל אני מ庫ה שיפורשו לנו מיים הגמול לכל עובדה, ומדייני דרכי העשן על כל עבירה בזמן דושועה כشيخלה העניין הזה, ויפנו הלבבות לבקש החכמה, ויזדכו התבעים ל渴בל

ולכן ההנְּהָרֶת ה' נְהָרֶת ר' נְהָרֶת עַלְיָה עַמָּה, ר' יְהוָה הַכְּנִיעִינִית. ¹⁸ ההַנְּהָרֶת נְהָרֶת ר' נְהָרֶת כְּנִיעִינִית צָסֵל נְהָרֶת חֲלֹלוֹת. ¹⁹ החֲלֹלוֹת כְּנִיעִינִית כְּנִיעִינִות וּנוּ. ההַנְּהָרֶת הַנְּהָרֶת ר' נְהָרֶת כְּנִיעִינִית צָסֵל נְהָרֶת וּנוּ. זוֹה כְּלֹלוֹת לְלִבְנָה חֲלֹלוֹת, ה' נְהָרֶת עַלְיָה סְפֻכִּים קְוָלִילִים דְּגַםְןִים כְּמַמְרֵר ר' נְהָרֶת, וּסְמִים כְּלֹלוֹת עַדְלָה בְּנָצֶל. כְּלֹמֶר פְּלָמָנוֹ נְהָרֶת — ²⁰ וְכֵן תִּלְמֹזְעִי הַלְּקָה וּנוּ סְמִים עַדְלָה בְּנָצֶל. כְּלֹמֶר נְהָרֶת מִקְדָּשׁ יְהוָה כְּנִיעִינִות סְמִרְמָנוֹת אַלְמָלָה עַס כְּרָמָנָה נְהָרֶת קְדָשָׁה זְיוֹנָה, כְּמַלְלָה מִמְכָר הַכְּנִיעִינִות עַדְלָה בְּנָצֶל, כְּמַפְרֵד נְהָרֶת מִמְלָאָה. ²¹ כְּיֵן נְהָרֶת זוֹה כְּנִיעִינִה, כְּלֹג', וְנֵה כְּמוֹ קְמָנָה דְּלִיפָּים: כְּיֵן נְהָרֶת מִלְּמָדָה, וּכְוּנָה קְדָרִים לְפִי סְמִינָה, כְּיֵן נְהָרֶת זְכָרָה גְּנָעוֹת, וּנְהָרֶת מִלְּלָעָה. ²² וּנְפִי הַכְּנִיעִינִת כְּבָב' חֲמֹרָה עַדְלָה ²³ לְעַתָּה וּמוֹלִי הַכְּנִיעִינִות נְכֻנה.

לא היה נוטע הבורא במצות האדם אהבת שאר דברים; ואלו היה הגרבר בן, היה אפשר לבראו מיסוד אחד, וшибיראנז גוזה אחת, יהיה בורא כן שאר כל הנמצאות ויהיו על הענן הזה. הלא תראה שלילי דבוקלים לא ייכר בהם השתמש דבר אחד לבח, כל שכן כליהם. מזווה אלו בנה בונה בית מבנים בלבד או מעצם בלבד או ממחצאותם בלבד או ממסכים בלבד, לא יהיה תקון כמו שהיה, אם היה בונה מלאה מקובצם; ודומה לזה יאמר בתבשיל ובמאלל ובמשתה ובמלבוש ונשטעו שאור החפצים. ואיך לא יפרק האדם עיניו כשהוא רואה כל אלה החלקים אינם חיים מדבר אחד, והם הוכנו לו לשימוש ולהתקנות, כל שכן עיני נשוא ומדוחה?

ונדר שאבל כמי תודיש הבהיר הוזאת אין רעתה מעטה, אך דיא גודלה, כמו שאנו מודמת ואומר; מהם מי שבחר לשושן בדורים, והוציאו זה השגעון; ומהם מי שבחר הבות האכילה, והוציאו אל התחוויים; ומהם מי שבחר הנקמה, וכן מעצמן, ומה שזרמה לעניינים האלה, ממה שני עיחד לבארו באמצעות המאמר הזה בעוזרת האל:

אבל אקדמי הנה וואמר, כי על כן אריכים להחמה בהנחתת האדם ומhalbיו חמי, כמו שאמור (מקלי' כ'ג') בחתחלך הנחה אותו. והרשך בשער הזה, שהייה האדם מושל במדותיו, ושולט במה שיאבדו וישאנדו; כי לכל אחד ממה שהוא אורוב ושלנא, מקום ואוי ישוחטיש בו, ובאשר יראה המקומות אשר ראוי להשתמש בו במרה הה' ישלחנה בשיעור עד שישלי' המעשה הדיה, וכן אשר יראה המקומות אשר ראוי לעצור הרורה הדיה, יעצרנה עד שעבור מעלי' הרוח הדיה. וכל זה ביישוב וכיקול לפשטוט בעת שריצה, ולהתפוש בעת שרצה, ובמ"ש (פס ט' ל'ג') טוב אך אפס מגבור ונושל ברוחו מלבד עיר. וכבר הקומתי קידם זה כי לנפש שלשה כחות, התאה והכבה וההכבה. וכח התאה הוא אשר יביא האדם לכתוף למאלל ולמשתה ולטשיג, ושיטיבו עניינו המראים הנאים, והשיעורים והזרות והמראים והתגענות מה שלא נובל לספר. וכן הם כמו שאמר (ליהו' ע' ט') עשה עיש בסיל וכטמפלחרדי תימן:

ובאשר דקמתי המאמר הזה, אומר עתה, כי כן באחבות, אהבה לדברים, ושנאה לאנשים, כמו שאמור (מקלי' ע' ל'ג') רבות מחשבות בלבד איש וצעת' היא הקום. ובאשר הגופים אינם קיימיםabis אחד בלבד מר' היסודות, ונוף האילנות אינם קיימיםbach אחד ממתרוגנו, והאדם אינם כי בבשר או עצמות בלבד, גוף השמים אינם מאדים בלבב אהת, כן האדם לא יתנגד כל ימי במרה א'; אבל מותקציות מה שזכרנו, בכל שער על רוב מדבר אחד ומעט מאהר, ישלם כל הנוצר, כן מותקציות מהות האדם באחבה ובשנאה על רב ומעט, ישלם לו תקון עניינו, והוא אילו היבאים לפני הדין רון עליהם, כמ"ש (מקלי' ב' ס') טוב איש חנון ומלה לבכלנו ונו, או בעל שלם במשכלו וחלקים, ובמו שאמר (מקלי' ל' ל'ג') פלס מעגל רגנד. ובאשר חייב שאשים השער הזה התחלה המאמר הזה, הוא שראייתי אנשים חושבים ומאמני', כי חובה שתינתה האדם במדת אחת כל ימי, יגביר אהבת דבר על שאר האהובים, ושנאת דבר על שאר השנאים; והסתבלתי בעצה הזאת, והנה היא מחייבת הטעות מכם פנים. אחד מהם כי שנתת דבר אחד והגברתו, אלו היה יותר תקון,

המאמר העשרי

במה הטוב לארך לעשוות בעולם הזה:

אמר יהורה בן שאול. אמר המתר, הקורת המאמר הזה אשר דברבו בו נשים רבים, ומפעט מי שהגיעו בו אל העצה המשיבת, אומר בפהה דברי כי בורא הכל יה', מפני שהוא אחד בעצמו, החביב שיחיו הבהיר' רבים באשר באחריו. ואומר הנה כי האחד הנוראה, אי זה אחד שיחיו, איןנו אחד כי אם בדרך המספר, אבל כאשר יבחןו הבודח על דורך רזוק, ימצאו עניינים רבים. יותר פשוט מהם, ימצא בו חום וקור ולחות ויבש, שהמנציאות כלן בשיכון כל גוף מהם, וזה שבעל הילה, ובאשר יבחן גוף האילן, ימצא בו עט וה סעיפים ועלים פרוי ומפה שנעלוה אל זה, ובאשר יבחן גוף האדם, ימצא בו עטם בשור ועצלם וגידים ועורקים ומיתרים ומה שנלוי אל זה; וזה מה שאין ספק בירושתו, ולא נדרה במציאותו. אבל גם היה בחיקן הכריא, כי הבורא אחד ומעשי רבים, וגם שאמות הספרים מה רבו מעשיך י' כלם בחכמה עשית לנו' (קהלים ק' ג'), אפי' השמים יש בהם מן החקקים השוניים זה מזה, והשיעורים והזרות והמראים והתגענות מה שלא נובל לספר. וכן הם כמו שאמר (ליהו' ע' ט') עשה עיש בסיל וכטמפלחרדי תימן:

ובאשר דקמתי המאמר הזה, אומר עתה, כי כן באחבות, אהבה לדברים, ושנאה לאנשים, כמו שאמור (מקלי' ע' ל'ג') רבות מחשבות בלבד איש וצעת' היא הקום. ובאשר הגופים אינם קיימיםabis אחד בלבד מר' היסודות, ונוף האילנות אינם קיימיםbach אחד ממתרוגנו, והאדם אינם כי בשר או עצמות בלבד, גוף השמים אינם מאדים בלבב אהת, כן האדם לא יתנגד כל ימי במרה א'; אבל מותקציות מה שזכרנו, בכל שער על רוב מדבר אחד ומעט מאהר, ישלם כל הנוצר, כן מותקציות מהות האדם באחבה ובשנאה על רב ומעט, ישלם לו תקון עניינו, והוא אילו היבאים לפני הדין רון עליהם, כמ"ש (מקלי' ב' ס') טוב איש חנון ומלה לבכלנו ונו, או בעל שלם במשכלו וחלקים, ובמו שאמר (מקלי' ל' ל'ג') פלס מעגל רגנד. ובאשר חייב שאשים השער הזה התחלה המאמר הזה, הוא שראייתי אנשים חושבים ומאמני', כי חובה שתינתה האדם במדת אחת כל ימי, יגביר אהבת דבר על שאר האהובים, ושנאת דבר על שאר השנאים; והסתבלתי בעצה הזאת, והנה היא מחייבת הטעות מכם פנים. אחד מהם כי שנתת דבר אחד והגברתו, אלו היה יותר תקון,

הקבוץ ספר פרישות שלם. ואסטרם מוחילה ואומר, כי מושרש האהבות שלשה עשר; הפרישות, והאכילה, והמשיג, והבנין, והבנין, והישוב, והחיים, והמומן, והשורה, והנקמה, והעבורה, והחכמתה, והמנחה. ואחר כן אראה לשבל אחד אהה, ואזיך לו אפנוי החפשנו, ואצתוב מה שראו'ן מן הפרישות בין, זאייה מקומו הרואין לו. ואומר בראשו:

שעד פרישות. ראו אנשים כי איש דאי לחתנה בו האדם בעולם הזה, הפרישות והחלבה על ההרים ולבקות ולספוד ולהתאבל על העולם הזה. ואטמו חווינו זה מפני שהוא עולם כליה, מותהכפתה באנשיה, איןנה קיימת. בעוד שיתה האדם שמה בו שטחה בחיקט ובשלוח, התהפק עליו והיה שמהתו אבל, גודלותו שפלתו, והצלתו עמל, כמ"ש (לייב ל"ז י"ע—ל"ג) עשיר ישכב ולא יאסק עיניו פקח ואינו. تشיגחו מים מקרן קידם וילך. ואלו היה האדים משחדל בכל בחו להתחכם בלחות. ישאו קידם וילך. והיו היות בריא חילחו מזון, הנצחתו אולחו, או להנוקות גנצהו טנוו, או להלבב יבשלהו לשונו, כמ"ש (פס ע' כ') אם אצדק פי ירושני או להלבב יבשלהו לשונו, כמ"ש (פס ע' כ') אם אצדק פי ירושני תם אני ועקשני. ואין בן אDEM שידע מה שיתהדרש עליון מוחלי וגבע ושובל ודאגה וחסוך ושאר הפגיעם, וכמ"ש (מ"ל כ"ז ה') אל התהلال ביום מחר כי לא חזע מה יلد ים. וכל אשר יוסוף להחיק בו יתק מבטחו, כמ"ש (לייב ס' י"ל ט') אשר יקיט בסלו וביטה עכבי מבטחו, ישען על בירחו ולא עמו יחויק בו ולא יקום. ואין ענינו בו כי אם בזופ ושרק ונוב ביל ימי, וכמ"ש (קהלס ק' י') ורחבם עמל ואון. וכמה גבריהם השה השפיל, וכמו שאמר (פס ע' י') אשתולו אבורי לב. ובמה גודלים הנגע וחלל, כמ"ש (פס ע' ג' ט') לחל גאון כל צבי להקל כל נבכדי אדר. וכמה מחל טובו המירה לו ברע, ופתח עיני לראות באורה החשيبة בפניו כמ"ש (לייב נ' כ") כי טוב קויות ויבא רע. ונשען בדאנתו על האדם הזה, והשליך עליון חולשותו, וכמ"ש (קהלס פ' מ' ח') עלי סמבה חמתק. ואני העונת והחטאיהם והחשבון והיסורין והבדול בינו ובין אלה? עד שישיב לו בטטרוף באפו, וכאכורי אחרי הרחמים, כמ"ש (לייב י' ט') בשחל הצדוני והשבות תחתלא, כי אמר עוד (ימע' י"ג ט') הנה ים "בא אכורי וuberה וחרון אף. ואמרו צrisk למואס בעולם הזה ולא יבנה בית ולא יטע, ולא יקח אשה ולא يولיך, ואל ישכון עם מי שבוחר המעשיות האלה, שלא ירינוי אותו ותדבק בו ממדותם; אבל יתבודד בהרים, ואבל מה שמצוּה מהצטט, עד שומות בדאגה ובאבל:

והסתכלתי במה שאמרו העם הזה וממצאו רוכו אמת, אך טעו בעיבית היישוב ובני אדם; כי עבוז ובורון מה שלא יכול אדם לעמוד בלעדיו מן המונן והבכונות והמתסה; וגם הניחו זבורון נפשם כי עבוז לישא נשים, וכירות הזרע אלו היה טוב, היו מתהגהים בו בני אדם כלם ובטל מן המודברים, ובבטולו התבטל החכמה והתורתה ווים הדין והশמים וודראען; ותהיינה הנפשות בסכנה בין החיים והאריות והנחות והחומות והקור והפוגעים, ואיה עבי התבע והשגעון וטרוף הדעת? עד שצטרמו אל אנשי הקרים, וഫסר הדם, והמית המורה להשוווה? עד שצטרמו אל נשים היישוב לרפוא אותם שייעיל להם, ואפשר שלא ייעיל. והיו מושתומים האנשים מבני אדם עד שיחשבו שירגרן אותם, ושישנואם על היותם

שלא בדין, הוא מוסר אוילים, כאשר אמר (קס מ' ז') ומוסר אוילים בו, ואמר עוד וביעם אל מוסר אויל (קס ז' כ"ג) ובין שהקדמותי המאמר זהה, שהאזור מביא אל חכמת, שמצאתה הhabב שלמה נון דוד שההעסך בזה, להודיעו מה הוא הטוב, ואמר (קס' מ' י") דאיינו את כל המעשים אשר נעשהఈ החת המשמש והנה הכל הבל ורעות ווות איןנו רציה באמרו הכל הבל ורעות רוח, קבוץ המעשים והתהברותם כי הבורא המציגים, ואן חכם אומר לנו מה שהציגיאו בוראו הכל הבל; אבל רציה בזות, כי כל מעשה שיקחוו בני אדם לבז, ככל אחד מן מעשי האדם באשר יעשחו נפר, היה הבל ורעות רוח. ובבחדוד אמר עוד (קס ט' ז') מעוזה לא יכול לתקון, וכל אחד מעוזות מהתקון, מקדץ מהשדים; אבל בהתחברותם לא יהוה מסרין כי אם שלמות והtmpmo. ומתקזח הפרוש הזה שהוא כן, שהראה שלשה שעריות מהאהבות העולמים, נגור על כל אחד שהוא הכל, ופירשו השאה, באמרו (ירמיי כ"ג ט' ז') מרבילם מה אתהם, משיאים אתהם, ואמרו (קהלס ס' ג' י"ה) הדברים מה שהיה במנוחה קודם הגלוותם לה, והוא מה שאמר (קס י"ה) יוסוף דעת יוסוף מכאב. ותhalbת שיתיחד בתכמה לבדה ויעזוב שאר האהבות, אמר בזזה (קס' מ' י") ואחנה לב' לדעת חכמה. ³ זכר העלה בז' כי כל אדם כפי שחרבה חכמו ייבח מכאבו, כאשר יגול לו ממומי הדברים מה שהיה במנוחה קודם הגלוותם לה, והוא מה שאמר (קס י"ה) בזבוב; וחבר העלה בו מה היא, כי האדם בעת ההיא מרגיש מעזמו בעת השחוק והשמהה פחדות גונתו, וכבר נכנס בשמחה ובשחוק בלבד, ואומר אם ישים האדם דעתו לפנות אליה ולהשגת עלה, היה לו זה גם כן הベル, כמ"ש (קס ז' ה') אמרתי אני בלבִי לך נא אנטבה בשמחה ובשחוק בלבד, זכר העלה בו מה היא, כי האדם בעת ההיא מרגיש מעזמו שספר ממעשי עד סוף הפרשה; זכר העלה בשנאותו את כל זה, שנינטו לאדם שידה אחריו, והיה יגעוונו לירק, כמ"ש (קס י"ה) ושנאותי אני את כל עמל שני עמל עמל תחת השמש שנאנחנו לאדם שידה אחריו. ובאשר ספר אלה השלשה שערים, פסק לזכור שאר אהבות העולם, ימנעהו זה ממה שהוא צrisk לדבר ולצדוח; אך רמז בזח השערים האלה, להשות בין אלה השלשה, והוא שונעף במעט מן החכמה ומן התענו, לא ננית לעין ומה שהוא הטוב, כמו שאמר (קס ג') תרתי אני בלב למסוק בין יין את בשרי:

עללה בדעתה (ישיר האלהים) לקבץ מושדי אלה האהבות שלשה עשר; ואזכור מה שידעתי מה שחייבא כל עם לבחור העסך בכל אחד מהם לבדה כל ימיים; ואחר כן אבادر אי זה דבר הניחו ועוזבו מהענין ההוא; ואזכור בכל אחד מהם המקום אשר ראוי להשתמש בה אשר לו נברא והושם, ואקbez כל מה שאניה כל חפצ' בכל שער, היהי נ' גצל גצל מגען, כי קס גס מקומחת, כי זו ילקחו בז' זימר עז. ³ זכר סעלה מה כספה, גצל געוזרס לה טוב גמלס סימונל זמגנעם נצלב וייעזוב סלאר סמגנום, כי כל מילס זמי.

לאוכל שנית מההאחוות לן, ובאלו הוא משפק שפק מטלעה וורד מלמטה וכמ"ש (פסע' כ"ח ח') כי כל שלוחנות מלאו קיא צואה בלי מקומות; ועוד כי בא להקיא מרוב דמאבל כאשר לא תכילנו האצטומבא כב"ש (מכנ' ג"ב ח') אבלת התקאה. ואיה עבי הלב עד שיעזב החורו ושבה אלדי? כמו שאמר (סמע י"ב ו') במרועית' ושבעו זרום לבם עלן בן שבחוני. ושבחו מעשה היה נגב המוח אם ישתחוו חי, והרטבהו אם ישתחוו מות. ואיה הగברות על השבל והפסחו את החכמה? יכמו שאמר (מקל' ל' ג') כל היה הומה שבר כל שעגה בו לא חכם. ואיה דרופתו את הגיריות והרעישת והמית הדם וקדחת הדם והמורשות והסתמות, וכחות שטה האצטומבא והכשת הכלב וגריד' שרוקה המיעיטים והמכאוביים הגדולים? ובמו שאמר (פס' כ"ג כ"ט) למי אמי אבוי למאחרים בענין היהן. ואיה העברות וההעבות, ליפותם כל גנטה והתר בכל אישור, והוא מההך בענין יפריש עינך מעת, וכמו שאמר (פס' ל' י"ג) ואחריוו בנחש ישך וככפטעני. יראו זהות. ואיה הדריגת הנפש והמצות והמסור והבלע והענש, הלא בו? ואיה כל דרכי האונאה וההבחלות והאבלן, כי אם בו? ומ' מה שהריגל את עצמו לסמן על המאכל והמשתה מהתרים ולא געג' אליהם, יקחם מאשר ימצא, כמו שאמר (פס' ל' י"ג) כי לחמו להם רשות יין חמיסים ישות. אבל הם טיבים לאדם לקחת מהם מעט בפי מה שיעמיד גוף, כמו שאמר (מקל' י"ג כ"ט) צדיק אוכל לשבע נפש, וכאשר יראה בשבל מוקם לה, ישלה התאות המכאל והמשתה, כאשר יויה לו מזון יעדרנה.

השלישי שער המשגש. ראו אנשים כי המשגש דראי שיתה נבחר על כל אהבות העולם, וכי יש לו ערכות יותר גדול מכל ערבות שבעוול; כי לכל יש דבר שיעמוד במקומו, וזה אין דבר שעמדו במקומו; והוא מוסף בשמחת הנפש ויזקנה, ומכל' מלאות כל שכן מן הרארש ומן דמותו; והוא מניה בסעם האדם ומעביר מעלי' הדאגות, ומוסיע מחליל' המדה דשתורה הקרא מלאנגוליא; והגדול שבדברים שהוא סבת היהת האדם המדבר החכם, ואין סבת החחברות בני האדם ורווחם כי אם בו; ואלו היה דבר מוננה, היה הבורא מונע ממנו נבייאו ושליחוי, הלא תורה כי קצתם אמר דבה את אשתי (דרשתם כ"ט ל' ג') מאין בשת, ואחר אמר ואקור אל הנבואה (יעע' ה' ב') מאין הכלם. וחקרתי דברי אלה, ומצאתם בהם טעות; עוד כי הניחו נזקי' וגנותו מהם, כי הוא מזוק לעיניים, ומסיר החאל והמשתה, ומפיל הכת, והרבבה פעעים מביא השחתת וכאבת החליצים והכלבים, וכמו שאמר (יטעל' כ"ז י"ג) והכלבים עיי' נפש לא ידע שבעה. גם ישוב במו האש אשר שיובא אלה תאלנו מבלי הרושג כמו שאמר (קס' ט' י"ח) יהי העם מכאלות אש. גם ישוב במו אש אשר יאסק אליל' כל הברית ולא יאמר דבר, כמו שאמר (מקזון ב' כ') אשר הרחיב בשallow נפשו והוא מות ווועקר, כמו שאמר (מקל' ל' ט') לעילקה שתי בנות הב בעהמים והמות ווועקר, גם ישוב ארבע סבות ההסרון והם האש שאלן ווועצර רחם הארץ לא שבעה מיט וואש לא אטראה hon, עד שתהייה עינן רעה بما שייכאל ממון תחת להח אפיקו אם יהיה עשיר, ואם יראה לו זה היה בל' לב, וכמו שאמר (מקל' כ"ג ז') כי במו שער בנפשו בז' הוא אובל ושתה יאמיר לך ולבו בל עמק. ובאשר יראה זה ממותאי, יטמאו הומלכט וודלו בי אדם וטשיילם, ולא ישבו עטן; כי כאשר יאלל ימהר, ואם יראה חתיכה טוביה יקפע עלי', והוא ראשית מי שישילת ייזו לאוכל ואחרית מי שישאננה, ועינו אל מה שבא מן המאכל, מאשר לבו אלין, וכמו שאמר (פס' ל' ז') כי השב ללחום את מושל בין תבין את אשר לפניך. ושם שניין בלעדי; ועוד כי בזען להפנות עד שיוכל

מושוקים אצלם לרעים והתאים עד שיתירו לעצם' שפיקת דםם. ייש שושבו במדות הבהתות ויצאו מן האנושות, כט' ש (מלכ' ל' ג') בת עט לאלוך ביענים במדבר, ואמר (לעוג ל' ו' ז') בערץ נחלים לשובן חורו עperf וכפיהם, בין שיתים נחנק, ויפסיו נפשם לזרמי. אבל הפשיטה מובה לאדם בשנתהgal בה בטכמה, והוא כשיידןן לה המתכל והמשתה האכו הדMSGל האסור והטמן האסור, ישלה המדה הוות עד שהרתיקדו מבל זה, כמו שאמר (קסל' ז' ל' ג') כי מה הוות לאדם בכל עמלו. כי כל ימי מכوابים וכמעט עגוני.

השני שער האכילה והשתיה. ראו קצת בני אדם כי ראוי שיתנהג בו האדם שער האכילה והשתיה. ואמרו כי המזון בו קיימות הגופים הנפשות, עם זה יש בו עדבות גדולה והוא בטבת גיזול הגופים ורביום העמידה הזוע. והנהacha רוחה האדם יום אחד תילש אוור עניין שםנו ומחשבתו וזכרונו ורעיון, 'וכאשר יאלל ישובו כל כהותי בכתלה, יש עת שריעב ויכפר באלהו, ולא יבין מה שיתפלל אליו. והנהacha דזהה שוב הארץ כל איננו מושם כי אם במקום הנחרות בעבור הזוע ושחותם הימים, וכן מס המלכים וכן מתנות החילים; ואלהם ייע' המשל באמור כל אדם זה לחם. ותראה מטבחיהם הפסלים בהם הצדיקים אמרו (קמ' ל' ג' כ"ט) וubarות את "אלחיכם ונברך את לחמך ואת מימך, ובן (ויקרא כ' י"ט) ונתקנה הארץ כל אכלהם לשבע, והחומר' להה הרבה; ושבל אירוסין והחנן, ולידה ומיער וחונך לא ישלם דבר מהם כי אם בו, וכן החברה והרעות בין האותים; ואמרו הין מראות נחמר ורינו טוב וטעמו ער, ישם הדואג שמת, והכלי נידר, ורק הלב גבור. וכבר קבצם הפסוק בשบท, באמרו (מקל' ק' ל' ט') זיין ישמח לבב אנוש להצחי פנים משמן וגוו'. והחbonegti במאמרים זה ומאתמי ריבנו טעות, ועוד כי הם הביטו אל טובותיו ולא הביטו אל רעותיו. והוא שרב האובל גורם הקבשה ומכבייך האבירים, וממלא הראש והעינים, ומביא לדי' גויה בהרבות, וישיב הלב נמהר, וישנה מותה האדם, וויטה אל התאות המאבל ולהבות דמן, עד שלא יזכור השבע, וידמה למותה הבהתות הכלבים, וכמ"ש (יטעל' כ"ז י"ג) והכלבים עיי' נפש לא ידע שבעה. גם ישוב במו האש אשר שיובא אלה תאלנו מבלי הרושג כמו שאמר (קס' ט' י"ח) יהי העם מכאלות אש. גם ישוב במו אש אשר יאסק אליל' כל הברית ולא יאמר דבר, כמו שאמר (מקזון ב' כ') אשר הרחיב בשallow נפשו והוא מות ווועקר, כמו שאמר (מקל' ל' ט') לעילקה שתי בנות הב בעהאים והמות ווועקר, וגם ישוב ארבע סבות ההסרון והם האש שאלן ווועצර רחם הארץ לא שבעה מיט וואש לא אטראה hon, עד שתהייה עינן רעה بما שייכאל ממון תחת להח אפיקו אם יהיה עשיר, ואם יראה לו זה היה בל' לב, וכמו שאמר (מקל' כ"ג ז') כי במו שער בנפשו בז' הוא אובל ושתה יאמיר לך ולבו בל עמק. ובאשר יראה זה ממותאי, יטמאו הומלכט וודלו בי אדם וטשיילם, ולא ישבו עטן; כי כאשר יאלל ימהר, ואם יראה חתיכה טוביה יקפע עלי', והוא ראשית מי שישילת ייזו לאוכל ואחרית מי שישאננה, ועינו אל מה שבא מן המאכל, מאשר לבו אלין, וכמו שאמר (פס' ל' ז') כי השב ללחום את מושל בין תבין את אשר לפניך. ושם שניין בלעדי; ועוד כי בזען להפנות עד שיוכל

ההרגשה והתגונה, ואפשר שיראה חשוך פתאום ויגע וההעלם רוחו ברגע
ארבעה ועשרים שעות, ושם חשבתו למת זיקרתו, ואפשר שיבינו אליו
או שישמעו כבר ויתאנח אנחה שימתה בה באמת, והוא המשל אמרת
במ"ש (מק"ז ז' ל") כי רבים חללים הפליה ועוצמים כל הרוגין רגלה
ירודות מות. ואך היה האדם אסfir הוא ועתו, עד שלא ידע לעצמו
אלוה ולא ענן ולא עולם זה ולא עולם בא זולתו, ובמ"ש (ליוב לו' י"ג)
זהני לב ישמו אף. ואיה הביעעה והעבודה לו ולכל הנלוט אלוי,
והישיבה על הפתחים והשקייה על כל נזה, ובמו שאמור (ירמי' ג' ז')
שי עיניך על שפיהם וראי אופה לא שכבת על דרכיהם שבת להם. ואיה
ההילכה בלילה והעמידה בשחרית, וההסתורות מכל חי, כן יגעו ימות
טויות רבות בכל בלילה ובכלתמה, ובמו שאמור (ליוב כ"ד ט"ו) עין גואף
שומרה נשע לאמר לא השערני ען. ואיה הריגת החישק או החישוק או
אתה מן הכהות הנלוות אליהם, או אותך ואתה הנלוטים אליהם, ושם א
רבים מבני אדם עצם, וכמו שאמור המשל (ימקלל כ"ג מ"ט) כי נאפות
הנה ודם ביריהם. ואם יגע יום מן הימים אל מה שבקש, יגע להולות
טה שעבעבו חיבקה נפשו כל האער תחוא, השוב מהחרת מתחעט מואסת
למי שהיתה אהובתה, יותר מהאהבה אותו, ובמו שאמור (צ"ג י"ב ט"י)
וישנאה אמן שנאה גודלה מאד. וביר האדם כי מכר נפשו והורתו וככל
הרגשותיו ושבלו, אחר נפל החץ אשר אין לו השבען, כמו שאמור (מק"י
ז' כ"ב ג') הולך אחורי פתאום וגון, עד פלחת חץ בכבה. ואין העין הות
טוב כי אם באשרו של אדם שיאהבה ותאהבו לישוב העולם, כמו
שאמור (קס כי י"ט) אילת האחים ועלת חן דודית ירונם בכל עת באבותה
תשגה תמיד, ייראוו והאדם לאשטו בשבל ובכשות, כי אשר תנעם
חברתם בה, ועצרנו מזולת זה בגבורה וכוכלה.

ה חמישי שער קבוע הממן. רואו אנשים כי הפטוב שיתהרג בו האדם
בעולם הזה, הטוות בקבוץ הממן, והשלמת הדברים. מהם מה שאמות
בי המאלל והמשתול אשר בהם תקנת הנפש לא יישנו כי אם בו,
צבן בו היה המקה והומבר והニישואן, וכל עסק שיתה בין בני אדם בו
יהיה, עד שהמלחיכים לא ימליטים כי אם בו, ואין מקבצים החילים וכובשים
המביצים כי אם בעבורו, ולא יתפרק המוצאים המתמנים, כי אם להזיא
אוו מהם, ואין החליכה אל בת הערירים ותולת פניהם כי אם בעבורו,
אין הנבדות והכבד והזקקה והחותות כי אם להם, וכמ"ש (מק"י ט' ז')
דברים יחול פנוי נדרב, ומשלחת בגנים רビים (זכריס ט' ז'), ואות המשלה
במן, וכן שאמור (מק"ז כ' ז') עשיר בראשים ימושל. והסתבלתי
בדבריהם וראיתי, שהטוב ממנו הוא מה שיבא לאדם מבלי טרה ועטל,
אבל מי שישתדל לדרשו, הוא ביגעה ובמהשבה ובקוצר הרוח ובנדורים
בלילה והייעה ביום, עד שאם יגע למה שריצה ממן, לא התשับ שנית
לעתים רבות, ובמו שאמור (פרק ס' י"ה) מתקה שנתה העודב אם מעט
ואם הרבה יאכל והשבע לעישר ארינט מניח לו לשון. וכאשר ישמו
אדם בנותו ימושל בו ויתאותו, כאשר כברתי בשער האכילה והשתיה,
שיהיה כאש וכמota וסעוצר רהם, גם יותר מהם, כמו שאמור בזה (מק"ז
כ' ז') שאל ואבדון לא תשבענה וענין האדם לא תשבענה. ואיה
המריבה והתגרה והשנאה והטלה, כאשר יעשו הוראים והכפרים עד

אדם עיריות וחרשים עד שיחשוב כל גנות בಗלות, ויחשוב שאינן יודעים,
וכמו שאמור (ירמי' י"ג כ"ג) נאפק ומצחצח נזפת זמת ונזון. ואיה שישים
ביזון מען לכל לך ולכל נזף ולהל סטם ומשחת ואננו שער, וכמו
שאמור (פס כ' ז') ואשביע אותם ונאה ובית זונה יתגדרו, גורם לעצמו
ולבינו שלא יהיה לו בן בשאר, כמו שגדר הוא לולתו מעצמו בזה, שהוא
מדה בגנד מדה, וכמו שאמור (ליוב ט' ט' י') אם נפהה לב על אשה,
תשתן לאחר אשתי ועליה יברען אהרון. ואין החאה הזאת טובת לאדם
בי אם להקים בה צער, ובמו שאמור (דרתית ט' ז') וגאטם פרו ורבו,
וישלחנה דעתה בעה שהיא רואייה, ועצרנה מהרבות.

הריביעי שער החשך. השער הזה ואב הוא גאי לזרה, איןנו יותר
בוגנה מדועות הבופרים, אעפ"כ זברנום להшиб עלהם, ויסור הספק
מן הלב, בן נזכיר את זה כי בן להшиб עליין, ייסור ספק מן הלב. יש
אנשים שרואים שהחשך טוב מכל מה שיתהרג בו האדם, ותשבטים כי
הוא מזיך הרוח והנפש, עד שתשוב הנפש זכה צפה על הגוף מזבוחה,
ושהיא עין דק עד מאד, ותשבטים אותו לפועלות הטבע, ואומרם כי הוא
משך נזק אל הלב, תחלתו הבהיר, ואחר בן תוחלת, ואחר בן קביעות,
ואחר בן יעורו משבים אחרים יתתקים. ועלו מזה למללה, עד שהשיבו
אותו לפועלות הוכבבים, ואמרו בשינוי מילوت בני אדם שום, מבאים זה
אל והמשלש או משותה, ומשול על שני חלקי אהובותם בוכב אחד
מחיב ביןיהם האהבה והחברה. גם על מזה עד שאמורו שהוא פעל
הבראה תברך, וטעם שהוא ברא רוחות הנבראים בכבודים עגולים, וחק
אהום לשנים, ומשים כל חלק באדם אחד, ובכבוד זה כשבותם כל הלק
את חלק הווא נטלה בו. גם על מזה עד שםווו כמו חובה, ואמרו כי
גטו בני אדם בשער הזה, כדי שידעו בניות האהבה יוכנע לו ויעבדו.

העס הזה בכל מה שיבור, פהאים אין בהם דעת. וראיתי להшиб עלהם
בשער הזה בתחלת השובה נראתה במה שצובו, ואחר בן אראה להם הפק
מה שנתרלו בו. ואמר כי מה שאמורו על הבראה, לא יתכן שינסה האדם
במה שהזירר ממנה, וכמ"ש (ליוב כ"ד י"ג ז') ואלה לא ישים הפללה, ועוד
כי לא אל הפל רשות אתה (מקליס ס' כ'). אבל עין חילוק הבדורים אשר
נתקל בו, בין שהשיבו על השלהמת הרותניים, ובארנו כי נשפ
כל השער הזה שבר. ומה
שטעמו מצד המכובדים מהפקת שני המזלות ושני החלקים, אלו היה כמו
שאמור, לא היה נמצא ראבן שאהוב את שמעון, שלא היה שמעון אהוב
אוו שום שום, ואין אנחנו מוצאים הדבר בן. ומה שזכרנו כי
ההתקלה הבהיר ונילת ההותה בלב, אומר כי על בן איזו בוראנו
שנשיב לעבדתו העין הלב יחד, וכמו שאמור (מק"ג כ"ג ז') תהה בני
לבד לי, ועיניך דרבי תזרנה, והזירר מהשיבם להמרות, באמרו (גמלנץ
ט' ט' י"ט) ולא תתרו אחריו ללבכם ואחריו עיניכם; ואין זה כי אם עד
שיקבע העין זהה בלב והפשחו ומשול בו, ומקרו האדם הוא מאכלו
וממשתו ומכל קנותיו, עד שימק בשור וידל גפו וישלו בו חלליים
החדים. ואיה הלהב והגעה והיג� וההמיה, ונונדר הלב וההעלפות
והקיצה האנטיניות, וכמ"ש (គוטע ז' ו') כי קרבו חנור לבם בארכן.
ושם שיעלה זה אל המות ומחליש הזרות וההשבה והברון, ושם מובל

צער הנadol והנגנת החלי ותקון הרפואות וטטרת מי השעורים והchnerה המתקשים, כי אם עמהם ברוב. כל שכן שאחרית העין למוות ולשכלו, והוא האוי והאובי, כמו שאמר (כמע ט' י"ג) כי שם יגדל אמת בניה שבשלוחים מארם. ואם היו, הבהיר ממה שיתדשו הגרים מהם איננו מוניה לו לישון, וכמ"ש (מלע' י"ג כ"ג) משדי אב יבריה אם בן מביש נומחפיך; ופחד מטה שיתהדר על הנקבות מהן הוא כלימת עולם וחורת פנינים, כמו שאמרו רבותינו מפcharה לא ישן בלילה. והבלל אם יחי ממרימות האבד הנותלה, כל שכן אם היה מרעים, ועליהם אמר (ס"ב י"ה) דוד אביו יקהל ואת אמו לא יברך. אבל שם האב לאחוב את הבנות להחויק בהם, שנחנו בוואו בהם ולא יקוץ בהם, כמו שאמר (קהלס ק"ג ג') ההנה נחלת י' בנים שכר פרי הבطن.

השביעי שער ישוב העולם. ראו אגנש אהרין, כי ישוב טוב בכל מה שתעסוק בו האדם, ואמרו כי ישוב הביה הוא דבר שצריין, כי לולא הוא לא היה לאדם מקום יהיה לו מחסה מן החום והקור, והוא קבוץ אליו בכל הנלויים אליו; אך ישוב הדשות צרכט למיון, שאי אפשר לעמדות בלבד, ובכל מחדשים לאדם דושמה, ורחב הלב והחריות והגילה, כמו שאמר (קהלת כ' ט) יזהרן ארץ בכל הוא מלך לשדה נعبد; ובישוב ובונינים מתחפרים המלכים והשרים, כמו שאמר (תמוד ג' י"ל) עם מלכים יוציאי ארץ הבוגרים חרבותם למו; ובכmouth זה יעד האמנים, כמו שאמר (ביברין י' י"ט) ובתים מלאים כל טוב אשר לא מלאת. והחכונתי בעצם ומצחאים שטעו, כאשר חיויבו עזיבת כל הדברים והתעסוק בשער הזה, ואיך יוכל אדם לישב מאומה מכל זה, כי אם בחכמה ועוזר ובידיעת המדאות והשערים. ואם לא יהיה באמצע מדע רחוב לא גיע זבר מהמבוקש הזה, ואם יטרח אדם עצמו בשער היישוב, יפול בינוינה ובועל והדאגה וההוגה והזאת הממון משול ומשל אחרים, מתחאות להשלים מטה שחאל ממנו, וכמ"ש (ירמיה כ"ב י"ח) הוי בונה ביתו בלא צדק ועלויתו בלא משפט ברעוזו עבדו חנס. ואם ישלים מה שיחל, יראה בו דבר שלא יישר בעיניו, לא ישוה כל מה שטרח בעיניו מאומה, והוא היה עמל ויגיעתו לריק, וכמ"ש (מלכים מ' ט' י"ג) יצא חירם מצור לאות את הערים אשר נתן לו שלמה ולא ישוו בעיניו. ואיה היגון המתמיד קוצר רוח כי אם עמו. ואיה קנאת בני אדים וכעס המלכים והבאת הפגעים כי אם עמו, וכמ"ש (עמוס ס' י"ה) בה גוית בניהם ולא השבו בס. ואם יהיה היישוב שודות, לא יצמחו נטיעתם בrixzon האדם, אך הם צומחים בrixzon בוראים, והdagגה על זה מתמדת. ואם יעקרם ויעמיד אחרים תחתם הכהל דאגתו וההוגה על העזר המטו יותר גזהלה, וכן בczmanon זבוקצים ובירוקן והארבה והשתף, וכמ"ש (מ' ק' ט' י"ג) רעב כי יהוה בארכץ דבר כי יהיה שדרון ירךן ארבה, וועל המלכים וחמס עבדיהם, עד שיחיה מה שעשו הרשות להם, ולא גיע מהם ליד בעליך מאומה, וכמ"ש (קהלת ס' י') ברבות התובה רבו אוכליה ואין יתרון לבעליה כי אם ראות עניין. ואם יגדל מה שורע ייאסף את התבאות, תהיה בונגו והפכו בזקן השערם וצוק העתים, עד שיקח מה שיש ביד העניים והדלים, כמ"ש (עמוס מ' י') لكنות בכיס דלים ואבין בעבור געלם

שיטרטו טרף, וכט"ש (גמ' ז' יב') אריה טורף בדי גזרתו ומחנק ללבאתו זוגו, ואיה סבל צעקה היתומות והאלמנות והענינים ושאר העשוקים, ואיננו פונה אליהם, כי אם מי שיאהוב קבוע הממון, וכט"ש (קסל' ז' ח') הנה דמעת העשוקים, ואין להם מנהם. ואיה לكيחת הממון והפסד הכלבור ואבוד האסונה וגולות כל מסתור, ובו אמר (סוכן ז' ח') ונגלה עון אפירים ורעות שומרון כי פועל שקר וגנב יבא פשט גדור בחוץ. ואהה העברת המועדים ושבועיות השקך עד שעירך הדzik לאמר, כמו שאמר (ירמי ז' כ'ח') אבדה האסונה ונכרתה מפייהם. וכאשר יבא לו הממון בחפהץ, בותח בו ושובה אלהו ובופר במיל ש handgunו הממון, כמו שאמר (דברים ח' י"ג י"ח) וכט' זהב ירבה לך וזה רום לבך ושבחת את יי' אלחיך. ויש פערומים רבים שידיה הממן סבת הריגות: ואבדו, אם בלסטים או בשלטון חזומה לזה, וישאר הוא ובנו חסרי כל, ובמו שאמר (קסל' ק' י"ב—ט') עשור שמור לבעליו לרעהו, כאשר יצא מבטן אמו, גם זו רעה חולח; ואם ישאר בידו עד עת מותו, ישא האב עון הממן עמו אל הקבר, ויסבול אשמהו, כט"ש (זוחלק י'ח י"ח) אבל כי עשך עשך ונוי, ויניח לבן פנות אשר לא יהיה לו ברכה, כט"ש (טפל' ל' כ'ח') נחלה מבוחלת בראשונה ואחרותה לא חבורך. אבל הווש הנודע לאחוב חממון לשמור מה שנחננו הבוראות ולא יאכלה לוולא יאכלה לוולא, כמו שאמר (פס' ז' כ'ג') ברכת יי' היא תעשיר ולא יזיף עצב עמה.

השי שער הבנים. רואו אנשים אחרים שישיתלו בבקשת הבנים, ואמרו שיש בזה שמה לא נפש ומحمد לעין ושון וגילה, ולולוי הבנים לא היו בני אדם, ולא יתקים העולם, והם הסגלה לאדם לעת הזקנה, והוחזרו אותו בטוב אחר מותו; ושהחניה והרחמים אים כי אם להם, והכברנו ונקר להם. ווי כי כל נכבד מן הנביאים שאל אותן, כאשר התמצא אברהם אומר (בראשית ט' ג') הן לי לא נתת זרע, ואמרה התורה ויעתר יצחק לי' לנוכח אשתו כי עקרה היא (פס כ"ה ל"ה), ואמרה רחל הבת לוי נזק-נאם אין מתח אנבי (פס ל' ל"ה); ופעמים מלמדו האב תורת דאלהיים יחברך ויתעללה וחקיי ומצויאין, יקנה בם שבר, כאשר אמר (יקע"י ל"ט י"ט) אב לבנים יוציא אל אמרתך. והשתבלתי במתה שאמרו, וראיתו נגן בבניים שיחנמ הבוואר לעבדו ברכזון; ומוקם טעות אלה, שמחיבים בוניה זה השער לבני, מבלי שאר הדברים. ואומר מה מועלת יש בהם אם לא יהיה להם חכמה ומדע? ומה היא חינוכתם והחמלת אם לא יהיה להם חכמה ומדע? ומה היא חינוכתם והחמלת עם העדר אלה בדברים? ורק הופת בצעיר האבות; ⁴ ואנה הויא יקרים וכובודם, שיקוה מהם דבר, כשלא היה להםDKותם? ואיה צער ההרין והבליל הלידה ומה שיקורה מן חלה, וכן שאמור (בראשית ב' ט"ו) בעקב תלדי בניים. ושם אמרות בעת לדחה והשוב השמחה לאבל, כמו שאמור (פס ל' י"ה י"ט) ובצאת נפשה כי מתה. ואיה יגיעה האב ועמלו והובנוו בכל סכנה כי אם על מזון בני, כמו שאמור (לימוד ל' ט' י') ואפרחו יעלעו דם. ואיה

בבקשותיהם נרמו נכלת?

ומפל בך נשבר. ולא נחנה אהבת היישוב בלבד האדם כי אם להקן בו צרכו בלבד, כמו שאמר (*מליס קו' ל'*) ווישב שם רעבים ויבנו עיר מושב ווירשו שרות ויטעו כבומים ויעשו פרי הבואה: ראו אחרים כי הטוב שידורש האדם בזמנו שער החיים. אל אשר ימי חי, ואמרו כי ארץ החיים, זו יגיא האדם אל כל אשר יחווץ, מעניין התורה ועניין העולם, ואם לא ישחדל האדם על זה אי זה בבר ישות, ונבה עיוזו יאכין מן (*סמות ל' ז'*, למן תחיו ימים רביים (*ירמי ז' ט'*)). ובפת החיים אצל אלה התמדת האכילה והשתיה, ושלאל רובה במושג, ושישתדל לשמה את נשפו, ושים נמנע מהבנש בסכנות ובפחדים, כל עניין התורה ועניין העולם. ואמתה הוא כי דעוניים האלה מתקנים הגון, אבל איןם סבאות חיים, כי אנחנן מוצאים הרבה מבני אדם הם על העניין הזה, והם קצרים חיים, לאחרים בהפק העניין הזה, וחיהם ארוכים. ותראה גופים שבנינים חזק, יתרשו מהרה, ואחרים בנינם חלש, עמדו ימים רבים. ואם דוחה הענן, כאשר אמרו, כי המלכים באירלים ימים יותר מכל אדם, בעבור שהם יכולות על המונות וההענג. ועוד אזכור כל מה שהניחו בשער הזה, כי האדם כל אשר ארכו ימי, ירכו יגינוי ודאגותיו וצרותיו, ובמו שאמר (*מליס כ' ז'*) צורת לבבי הרחיבו, וירכו עליון העונות והחטאיהם, ואיריך השבטים בבל ים, בת' ש (*כליל ט' ז'*) אבן השבטים על המונות וההענג, וכמו שאמר (*מליס ז' ז'*) אולן דילחת הוא סבל לא דעת מאומה, כמו שאמר (*מליס ז' ט'*) אולן קשורה בלב נער; וכאשר גיע אלימי הנערות יעתק אל ההפסד ואל ההפקר, כמו שאמר (*ס' ז'*) נער משולח מביש אמו; וכאשר ייעש אל החברות, נכנס בעמל וביגעה, ובמו ש ("ס' ז' ז') נרע עמל عمل לה כי אכף עלי פיתוי; וכאשר יגיע אל הקונה כסור כל מה שהתחאה וייתן חייו עלי לטרחת, כמו שאמר (*קסל ז' ז'*) עד אשר לא בדם פלא, וויסר זוז ולחות והרגשנות והגינע מים אשר אין לי בדם המשך והאור אין בו חועלתי, כמו שאמר (*קס' ז' ז'*) עד אשר לא תחש המשך והירח והכוכבים ושבו העבים אחרי הגשם, ושאר הפרשה עד סופה. ואדם הדzik לא יארב חי דעלום הזה, כי אם בעבור שהיה מודגה ייע בה וועלה ממנה אל העולם הבא, לא בעבור עצמה. ולא נחנה אהבתה בלבד האדם כי אם שלא ימיה את עצמה כשתבא עליין צרה, בת' ש (*כללים ט' ס'*) וכן אה דמכם לנשוויכם אדרוש:

ההשייע באהבת השורה. ראו אחרים הגדיל שבחה שמחעסן בו האדם בעולם הזה הגאה והגזהה והשורה, ואמרו שהנפש תהה אהרי הגזלה, ותראה שקשה עליה השפלות אל אדם אחד ולהתודות לו, ותמצא השורה מוחקת אותה ומרוממתה ותוסיפ לה חריצות והתפשטות; וכן הצעוי והאהורה עירבו לה; ולא הרשות לא היה העולם מדור, ולא נשלמו תקנותיו; החלמים מנהיגים המלחמות והשمرة, והשפטים ישבטו בין דצנעים מבני אדם, והשותרים מתקנים העיים שבם; ובזה ברוך קצית צדיקים את קצטם בת' ש (*כללים ז' ז'*) יעדך עימים. אבל מה שוכבונו מפזר העולם בשמייה ובמשפט ובמוני איננו בדחה, אבל הוא

מאמרנו ובוגתנו, אך הם שאלות של געוזו בו על דעתם; כי סhor דעילים לא יהיה כי אם בחכמתו, והם הפלו מעלת החכמתו ושםהו לשורה לעצמה. וצריך שאזכיר מה ששבחו אותו מנקי הגאה והשורה, מדם כי האדם בשיתגאה ותגדל נפש בעניין, יצא משתתו, ויתגאה על הקבובים גורוחקים, וויה עצמו כאלו הוא ייחד בדורו, ויבחו לעצם כל אדם, ויהעקש וידחה כל מאמר, וכט' ש (*מליס ז' ז'*) לתאה יבקש נפרד בכל תושיה יתגלו, וחולק על הוקנים באה שנסתו בארך ימיהם, והבינו אותו ברגליהם, ולא שמע לעצם ולמצותם, וכט' ש (*ס' ז' ט'*) דך אוול ישר בעניין, ופסדו לו עניין עולמו, ומה שתקנו לו מהם, יתחס אל בחו וככלו ונហגנו והברתו, וכמו שאמר (*יקע' ז' ז'*) אפקוד על פרי גדול לבב מלך אשר ועל תפארתו רום עניין כי אמור בכם ידי עשיינו גנו; וועליה מוה להליך עם האומנים באומנותם, ווישבו אותו לפתי וילענו לנו, ולחולק על החכמים במלאותם המדעית, ישחדל לשבור אתם, והבסיל השותק יש לו התקווה ממנה, וכט' ש (*מליס ז' ז'*) ראית איש חכם בעניינו הקהה לבלתי מטען; ויבא מהו לדבר במילאים ובשורם ולא הבשר בעניין עזבם, ולא חישר אצלו הנגהנתם, ובו נארם (*ס' ז' ז'*) חכם עצל בענייני משבעה מшибבי טעם; ווילג חזקה עד שידבר בחכמתו הבורא יתב' וידעתו, וירחיק הרוב בהם ונגןו, וכמו שאמר (*קסל ז' ז'*) זאמנו איביה ידע אל ויש דעה בעילין; ויבאה זהה לה בא הכל עמל זכנית ופה, מבתוון כי עצתו תצלחו, והוא הכשילתו, וכמו שאמר (*ליק' ז' ז'*) מפר מחשבות עזרום ולא תעשינה ידים תושיה. ואם לא תשלם לו השורה ותמלוכת, אז יראו מוקנא וצמתו משנאי, אעפ' שאל ירע להם כי אם החלה, כמו שאמר (*מליס ז' ז'*) ביל עזן ירוזון וגוי. אבל בהתחלת ראותם שמולק עליהם, הפטים להרגו, וכמו שאמר (*דרקמת ז' ז'*) ועתה לבו נהרגהו, והוא תמיד לא יאכל כי אם תחוטם, ולא שתה כי אם שמו, וכאלו ישבח תחת חזה של חבר, ובאמת חייו תלים בשערת, בת' ש (*ס' ז' ז'*) כי בפשע ביני ובין הדמות, ויבדלו אשינו בין ובין הין באמון, ובויהו אל החדרים ואל הספות, וויהקו עליו דברי בני אדם, ותקשה עליי הביעת הבורא אותו, כמו שאמר (*קס' ז' ז'*) ובית המלך האינו כי לך המשפט. ולא נטע הבורא ית' בנפש האדם אהבה השורה והגאה, כי אם בעבור שתקוף בהם הגמול העולם הבא, כמו שאמר (*ליק' ז' ז'*) לא יגרע מצדיק עין ואת מלכים לכטא זושיבם לנצה וגבויו:

העשורי שער הנקמה. ראו אחרים כי הטוב באה שמכין האדם בעולם הזה, שניקם מאכבי. ואמרו שהנקמה מטולה הדאגה מטהפע, יוסטלק מעלה הין אשר היהת באה, ותמציא ערבות באה שהיא רואה באיבה, ותגיה מן הטע ותסיד המחבשה הדעה, ותמנע אובי אחר מעשות מה שעשה הראשון. הלא תראה כי הדבר מה שנאמר למאמינים (*יקע' ז' ז'*) הן יבשו וככלו כל הנחרים בך תבקש ולא תמצאים אנשי מצורך. והתבונני כל מה שברו, והנה הם בו מהבלים, כי כל אשר צרו לא עשה בנפש המעשיה הזה, אלא בעבור שבא לה מלאו, לא עשתה היא בו כלום; אבל בשהייא נופלת בעיטה ו מוחשבה | על האובי, היא גופלה בים השוחר, ובכל ים המתהש לה עיטה אהרי עצה, ובמו

דיבש, ונוהג עצמו בו ויעבה טבעו ויבער, תבטל ובוט התכונה ודקיתה, זכמ"ש (מכל' כ"ק י"ג) הפתוח זהה במשמעות בסוף דבר דבר על אפנין. הלא הראה בני ישראל במדבר, זום הבוא בມונע דק רוזה לומר המן, בדי שילמדו החכמה, כמו שאמר (סמות ט"ז ל') ויצא העם ולקטו דבר יום ביום למן אנגנו הילך בתורתינו אם לא; וראה עוד עד לוי שהיה חלוקם אחד משלש עשרה מן התרבות, מפני שהם שבת משלש עשר שבטים, שם להם המעשר, כדי שישימו מזונם דק. ואלו היו מטבחים בני אדם על מה שאומרים אלה, בטללה חכמת היוצרה בהברת הוועז וביעיבת הנושאן, ואלו הי מטבחקין בחכמת היוצרה לבדה, בטללה חכמת התורה. ולא נטע בלבדם אהבת העולם אלא להיות עוזר לזאת וינגעו יתה, כמו שאמר (מקלי י"ג כ"ה) להודיעך קשת אמרי אמת להסביר אמירות אמת לשולחך.

השנים עשר העבודה. מצאו אנשים רבים שאומרים, כי הטיב בינה שיתעסק בו האדם בעולם הזה, עבדות אליהו בלבד; והוא שיצום בזמן, ויקום בליליה לשבח ולהודות, ויינה כל עסקי העולם כלם, כי אליהו ימלא לו ספקו מטען וופואה ושאר צרכי. והנה אנחנו מוצאים בעובודה חענג גוזל, כמו שאמר (מקלי קמ"ז ל') כי געים גאותה תלהה, ושנון ושםחה, כמו שאמר (פס ק' ב') עבד את יי' בשמה, ומפצפן אצל הבורא לעת הגמול, כמו שאמר (מלכי ג' י"ג) וחלמתי עלייהם כאשר ייחמול איש על בנו העודבר אותו. אלה (ירחמק האלים) כל מה שספרו בעובודה בראאנט אמת ובורור, וכל המדות לא גיעווו, כמ"ש (מקלי קמ"ק ג') גודל יי' ומהול מאד ולגדולתו אין חקר; אך מוקם טוועות הוא התהובות בה לבדה, ואמרם כי לא יתעסק האדים בזולתה. ואם לא יתעסק במזון לא יתקיים הנוף, ואם לא יתעסק בפריה, לא תהיה העבודה כל עיקר. כי אם היי מטבחים על זה אנשי דור מן הזרות כלם, ימתו אחר כן, היהת העבודה מטה עמם; אבל העודבר לאבות ולבנים ולבני בניהם, כמ"ש (לעריס י' ב') למן תירא את יי' אלהיך לשמור את כל הקותוי ומצוותיו אתה ובןך וכן בנך כל ימְחַזֵּיך. ואחר כן נגלה להם מה שנעלם מהם, כי העודבר היה בכל המזאות השכליות והشمיעיות, כמ"ש (פס י' י"ג) ועתה ישראל מה יי' אלהיך שואל עמוק כי אם ליראה את יי' אלהיך לשמור את מציאות יי'. ואוי זה דבר יקיעים התחבוד ממציאות המרות והשקלים, כמ"ש (ויקרל יט' ל') מאזני צדק ו/or? ואוי זה דבר יקיעים ממציאות היינין באממת ובמשפט, כאמור לא תהה משפט לא תכיר פנים (לעריס ט' י"ט)? ואוי זה דבר יקיעים באסור וחתר באכילת הבשר והודמה לה, כאמור (ויקרל יט' ב') זאת החיה אשר תאכל? ואוי זה דבר יקיעים ממציאות טומאה וטהרה, כאמור (פס מ' י') להבדיל בין הטמא ובין הטהור, ועוד להורות ביום הטמא וביום הטהור (פס י"ל י"ג)? וכן בענן הורעה והמעשר והצדקה והחותמה להם. ואם האמר ילמד כל זה יורה בו לאנשים אחרים ויעשווו; אם כן הם הדברים לא הוא, כי בהם נשלהה עבודת הבורא לא בו. אבל מה שזכיר מhabתחון על הבורא בתיקן הגנוג ותיקן המזון, הוא כמו שאמרו, אך נשאר להם דבר; והוא ששםו ית' שם לכל דבר סבה ומנהג ציריך ששובוקש מהפניות ההם. ואם הם אמרים אמת שהבטחן בכלל, יטחו עליו בשער העבודה גם כן, שיגיעם אל גמלו ולא עבודה;

שאמר (מקלי ק"מ ג') אשר חשבו רועה בלב, וימלא האדם לבו שלא ייגע אדם ולא יחולול ולא ייחון ולא יקבל התנה, ובמו שאמור (מקלי ק"מ י') נפש רשותה רע לא ייחן בעינוי רעהו, ועל הזחתה כל מזונו וככל הוט בנקמה ההייא, ובמ"ש (טפי' י"ג י"ג) הני מעיר עליהם את מדי אשר בסוף לא יחשבו זהב לא יחפזו בו. ואעפ"י שלא יגיע להרוג האובי ההוא כי אם בהרגו אלף אהוב או בהרגו עצמו, שלא יגיע להרוג ובמו שאמור (קוטלי י"ו ל') המות נפש עם פלשיות; ואעפ"י (מקלי י"ג י"ג) אל זה כי אם בעזיבת אלהיו ובעודתו, לא יחשוב בה, ובמ"ש (מקלי י"ג י"ג) ועדת עריצים בקשנו נשוי ולא שמן לנוידם. ובאשר ישאלו ייע עם אל מה שהוא מבקש, וכן שאמור (ת"ג ב' כ"ג) להבקע אל מלך אדם ולא יטלו, ואפשר שיחפה עליו הענן ויאבד הוא, וכמ"ש (מקלי כ"ז כ"ז) כורה שתה בה פול וגוי; ואם ינצל וישלם לו מה שבקש, כבר הפל נפשו בענש החוק מאת הרורא, אשר לא יצליחו אדם ממש אלא במחילה מי שהרע אליו, וכן שאמור (פס כ"מ י"ג) אדם עשה בכם נפש עד דעת אנשיו, והתהקה לעמוד נגדר והמלות בדבריהם, והותהלה הנכובה לעמוד נגדר בורא השמים והארץ כברינו אנחנו אנשי האמת? והם חשבים כי הם חוץ להנהגתו, וכן שאמור (מקלי ס' ג' י') חקוק לנו בבר רע. ואיה שנאה בני אדם ואיבת הבוראים, ושפיקור בלב מה שקנו בו על הטעבה וישמחו לאיתו, ובמו שאמור (פס ט') יוכשילו זה עליינו לשונם, ולא ימצא דואג לדאגתו ולא בואב למפלתו אלא הבל שמעחים לשבחו, כמו שאמור (סמוס ג' י"ע) אין כהה לשברך נלה בבל שומע שמעך וכו', ואפשר שזיהה שרש השנהה הזאת מלחם והמתנקש באחרונה, כמו שאמור (מקלי כ"ס י"ע) ושנתה חם שנאוני, אל חתן כל בוגדי אין סלה (פס ט' י' א' א' אבל נטעה בנטש אהבת הנקמה, לקחת דין הבורא מן המשחיתים בארץות, כדי שייקנו בני אדם, כמו שנאמר (פס קי' ג') לברקים אמתה כל רשיין ארץ להברית מעיר יי' כל פועלן און:

חادر עשר שער החכמה. מהלמי החקמים מי שאמור, כי אין ראוי לאדם להתחעס בעולם זהה בדרכו חוץ מן בקשת החכמה; ואמרנו כי ביה יגיא אל ידיעת מה שיש בארץ מטבחים והמנוגים, ואל ידיעת הבורא ממה שבשימים מהocabים והגילדות, ויש לה ערבות ותענווג לנפש, כמו שאמר (מקלי ג' י') ידעת לנפשך געט, ורפהה שהרפה אורה מהסכלות, כמו שאמור (פס ג' ח') פראותה תהי לשוך, וכאלו היא הנאות בזוזן, כמו שאמר (פס) ושקיי לעצמאותך, עינינו בה כבוזה וכפניזים על דמליכת, כמ"ש (מקלי ל' ט') כי לותה חן חן הם לראשן וענקיים לגרוחיך; וכי שיאנו מכון אליה ולא מבינה, כאלו איננו מבני אדם, וכן שאמור (מקלי כ"מ כ') כי לא יבינו אל פעולות יי' ואל מעשה יי'. ומצאתי כל מה שאמר אמת, אבל מקרים הדעתות בו, הוא מה שאמרו שלא יתעסקו בברך זלהה; ואם לא יתעסקו עמה מזון ובמחסה ובמחור הבלתי, כי אין עמידה וולתם; ואם ישליך את עצמו בצריכו אלה על אנשים אחרים, היה נבזה ואין סומך עליו ולא מקבלים דברו, וכן ש (קסלט ט' ט' י') חכמת המסכן בזווה, ודבריו אינם נשמעים; ואם יספיק לך דzonן העב

ואם לא תרצה להמנע בחפכו, ישלח בה מוחות הפרישות, עד שתתאמס בכל עניין. וישומר מה שחננו הבורא מממן ובנים כפי אהבתו בהם, ויעבד האדם כבוי צרכיו, ואם המשול בו תחתה שטיבאותו באיסור, ישלח בה הפרישות עד שיטמע מוחה. ויאחט ח' ח' העולם הזה, בעבור העולם الآخر, כי הוא הטרוקין שלו, לא בעבור עצמו. ואל ייחוץ במאומה מן השרה והנקמה, אם יבא לנו זה מאילו, יקבלנו לקיים בו משפטינו החרורה, יושיר בני אדם. ולא יתנגד במאומה מון העדלה כלל, ומה שייאשר לו מעתווים אחר, מון טונוגוי, ישיב השגחתו בס אל העובדה והחכמה. ובאשר יקבחן אל אלה המעשיות כאשר זכרנו, יהיה מושבנה בשני העולמים, וכמו שאמר (מל' ל' כ'') מכל משמר נזר לבך כי ממנה תוצאות חיים, יושבו המעשיות דומיהם לנוגדים המורכבים מרובעת טבעים, וכלל גוף שהוא שרשים מחוברים, וכברפות אשר הנהגה בהם שיקחה מחד מהם משקל ⁵ שלשה וחמש, והוא בז משקל זו מדבר אחד, ומדבר אחר ד' גרות, ומאחר ב' גרות, ומאחר גרה תעזי, ומאחר איסר, ולא תבן שיקחו אוחם חלקיים שום, בן העיןabella הדמות אשר זכרתי:

וראיות לחתנרב בסוף המאמר הזה בוגר מגוי המוחשיים קתרם עם קתרם, להיותו ווסט בסדר ובבניה למוחה שהקדמו ממוח המודות, ואומר, דירען כי המוחשיים המשא, נטעמים, ונראים מבאים לירוי וממושגים. ואנית השנימש מהם, והם הממושגים, כי אין מבאים לירוי ערבות כי אם בדרך אחד והוא הרק, ואחר כן הטעמים, כי הרכבתם ידועה, כמו הרובה הפלוארג' ⁶ מהנשא והטובר והרכבים וולחים, וכן כל המתעניים מן המזונות והחbillים. ואבון בדבוי אל שלוש המוחשיים האחרים, ואומר, כי המראה הנפרד מלובן או אורק או שחור, מנדגן להחליש החוש כשביטוט אליו, כאשר יכה הראות מן ההבטה אל השלג, ובאשר ייק האודם לעין, ויהלש כה תראות מן השחרות, צוזומה לה, והוא עס זה איזט מבאים לירוי ערבות ושמחה רבה, אבל שםונג קצחים סס קצחים, יהתחדש מהם אפנוי הערכות והנעעה רבת למחות הנפש. ואומר, כי האודם המהערב עם היירוק, ייע המרה האדומה ומוחותיה, ויראה מהנשח חזק העוז; ווירוק המהערב עם השטור, ייע כה הלהת הלבגה, ודראה הנפש כה דשיותות; אך אם יתקבע השחרות ותלונן ווירוק והאודם, ייניעו כה הדם, ויראה מן הנפש כה המלמות והממשלה;

⁵ בלא זוויס וכוי, גרות כי, ליסר ולוי. מכך קוו מקקל פקרת קנט סרופוליס וווקמי סמאנקה נסס דלקטמ'ע; וגראס קויל סמאנקה צלען קמלמול, וויל מל מצעק צויז, ומפקלה קויל מקקל חי גראס'ס לו קלי סקרופע'ן; כי בגרול'ס לו נסנקטע'ן סוכ מל מצעק דלקטמ'ע כל גראפלייס ואורקומייס; קילסר קויל רכינעת קמעס לו גראס, ומפקלה הרצע עורות (למ'ס כפ' קט מקולם פ' ט מצעק' סי' ט' מצעק'), מכמקל פקרת לאל ארופוליס וסוקומייס נסס קילרעל'ע, אך מכך ג' גראס'ן גראל'ן נלמור צעורה. ⁶ מסכת וסcole ווילס. סכט קויל כפי גראלה סס פטלי פקרתם צלען קילמל'ה'ן, וסcole קויל כמייל'ה'ן כמעט כל סלענות נוקער', וכארטס קויל סס גראט רילען במכר נבר זמקרת (ק'ס'ק לי' יי') ווילס גס צלען רומית, וויל סקלר צלען פרבי ווילס לנטונה ליגרוףל נסס זילרפה'ן נלמר צס סקלר ממל'ה'ן כלkar ממל'ה'ן נלמר צס צלען

זאת לא יכול היה, מפני שיש שם העובדה שבה לגמול, לא יהוה אפשר מובל'ה הכנין והמושאן והחשגות, אשר שם סבה לתוךן בני אדם. אלא שפעמים עשה הבוואר קצת מלאה על דרך הדאות והמוסה ולא עסק אדם; אבל ישימו מנגד שישנה התבע אשר התבע? אמרו אנשים, כי המנוח טוב מכל מה שלשה עשר שער המנוחה. אמרו אנשים, כי המנוח טוב לרווחת הנפש, לדעריר שיתנגן בו האדם בעולם הזה; כי היא סבת לרופאות המנוחה, ולען גופה ולשונו חושית, כל אשר ייע' האדם במנוחה עין הלילה אל המנוחה, והיא מובקש. הלא תראה שמדוברים הם במנוחה עין הלילה הקדשה מה הענין הזה הוא טוב לא היו בוחרים בו. ואיה נוח הגוף ועיבת הקדשה וההוריות והויגן והדראה, עד שתורת האמת שבחוברים בה מדמים אותה בה, כאמור (ויל' ו' ט'') ומראו מוגע לפשבם. וזו במנוחה שבתאות ובפערדים. והשפקתי על עצה אלה, ומזהאים כלאים מכל אדם, ואמרו מה שלא ידעו; כי המנוחה לא תלם לא אדם אלא אחר הרגשה הנוללה ותוקן צרכי היבנת כל אדוותיו, ואח' ב' ינוח וישקוות, כמו' ל' כ'') הנהן בחוץ מלঅבן ענין אחר ובוניות בזק, אבל המנוחה לבדה מבלתי דבר מלאה, עיננה כי אם מנוחה בשם, והועל'ה מעניתה הוא העצלה. ואל השאל על העצללה מה היא? כי האדם שישתעל'ה יבואה הריש ויחסר כל טוב, כמו' אמר (קס ו' י') מעת שנותה מעת הימים מעת הבקום ירים לשכט ובאה מהרל' רישך ונמהשור נמי'ן, ונאشر יתעצל' ולא יcin' לו מון ולא כטוט ולא מחסה, היה בזון כל ימי', עד שימותו תאוותיו ומשאותו לבו, כמו' אמר (קס כ' ה' כ'') אותן תאות עצל' המיתנו כי מאנו דין לעשות, עד שהוא מנה מנה הפללה והזעם והעמידה והתנענו מוצחות ובכל חועללה. עלן בז הפוך לעניין בצדקה, בז עניין העצלות עד נעל על הרשעות, ואמר (קס כ'') כל היות התאה תורה וצדיק יתן ולא יחשך. ואיה רפון והכובד והונפה והחלישות והשרפו וכאב התהית והופרגרא וגיד הנשה והבליחות חול' הפל והרבה מן הנגע'ם, כי אם על הבטל'ה? ואפלו מי שפקטו על אהדים אין ראי לו להבטל, ובמ' ש (קס ל' ה' ה' כ'') כופיה הליוכת ביהה ולהם עצות לא תאבל. אבל אנתנו מוצאים הנפש גוטה אל המנוחה, ושבראה שמה לה הנהגה בהASKט ובבטחה אשר בעולם הבא והגילה בה, כמו' אמר (קס'י נ' ג' י'') והימה מעשה הדזקה שלום ועבותה עצות לא תאבל. אבל אנטנו שבלי מישויצה ומה שזעתיו ובארתיו למי שקורא הספר, בטל' עמו זולתו, וההעשות לו מחהזא, וקדר להגיע אל מה שאב, כאשר הגדת כלם, הוא הנבן הגמור.

ואין ראי גם בן שזעקה מכל אחד מהם חלק שלשה עשר בשות', אך יק מבל מין מהם השיעור אשר דוא לאיה לחתת בפי מה שתאייהו החבמה והחורה. ובאשר יקובי צויר פורי אלה השלשה עשר ענן, היהת חמאת המין שיגיע האדם מן המאכל והמשתה והמשול, מה שעמיד בז' ווילו; ובאשר ימצא זה מהחרה, ישלח בו תאותו עד שתתקח ממו בחר, ואם תרצה להרבות או לחתת מזולת התווין, יטמנה ימנעיה

והראח את נפשו טוב, הם שבעה עניינים מפדר עליהם בספרו שהם טובים; והשני (פס ג' י"ג) וגם כל האדם שיאכל ויראה טוב בכל עמלו מתחת אליהם הוא, זהה עוד במלל ארבעה עניינים, המזון, מאמו שיאכל ושתה, והקינן, מאמו בכל עמל, וכן הרהט, באמרו מחת אליהם הוא, ורומו אל השבעה עניינים, באמרו וראה טוב; והשלישי (פס ס' י"ג) הנה אשר ראוינו אני טוב אשר יפה לאכלה ולשותה, יש בו הארבעה עניינים אשר זכרנו, והוסף עלייהם אשר יפה, והוא בזה שתהויה כל אחת מהמדות והאהבות בעית הרואיה לה לא בזולתה, כמו שאמר מפורש בספר הזה (פס ג' י"ג), את הכל עשה יפה בעתו. וענין טוביה הדוכורה בפסקוק הזה יש בו שלשה פנים מן ה指挥ה, כאשר פרושם בספר הזה. ואמר צוביה ה指挥ה מכל קרב (פס ט' י"ט) טוביה חכמה מגבורה (פס ט' י"ט). טוביה ה指挥ה עם נחלה (פס ז' י"ג). ולכל פסקוק מהם מורה מורה. אך טוביה חכמה עם נחלה, הוא מיוחד בחכמת הטבעים יצירתי העולם, מפנוי שפונו וויתר לרווח המשטש (פס); ואמרו טוביה חכמה מגבורה, הוא מייחד בהנהגת המלכות, כי הגדורה ובא אליה מלך גדול ולכבב אותה (פס ט' י"ל); ואמרו טוביה חכמה מכל קרב, הוא מייחד בעבודה וביראה, מפנוי שפונו וחוטא אחד יאביד טוביה הרבה. אבל פרושים השבע ענייני טוב אשר זכרנו שם מן הספר, מהם השם הטוב והזכר הטוב, אמר בו (פס ז' י"ט) טוב שם משמן טוב; ומهم זכרין המות בעית המקרים ולא ישכח, אמר בו (פס ב') טוב לילכת אל בית אבל מלכת אל בית משתה; ומהם הלווע לבדור הבורא, אמר בו (פס ב') טוב כעם משוחק; ומהם ראות אחרית הדברים, אמר בו (פס ח') טוב אהירות דבר מראשיו; ומהם הLEVEL והמתון, אמר בו (פס) טוב ארך אפים מגביה רוח; ומהם חברת החכמים והצדיקים, אמר בו (פס כ') טוב לשמען גערת החם; ומהם שיאמין האדם שאיננו נמלט מחטא, כדי שייכנע בעבור זה לבני אלהי, אמר בו (פס י"מ) טוב אשר תחאו בזה, גם מזה אל תנח ייך. אבל החבר כי החכם בעית שחקר עניini העולם, רמזו אל אלף הי"א דברים, שבעה קראים טוב, ושלשה קראים טוב, והאחד קרוא יפה, והוא עשות כל דבר אהוב ונמאס בעתו. ואלה החחד עשר אמנים יעשה אחר לקיתת המזון מהקינן המותר, ובמקומות אשר נבראו לו כאשר ארנו. ואחרי שקרבי השער הזה ככל מה שיטולתי מודרכי הקירוב אומר, כי כל הספר איננו מעולג כי אם לוות הלב וכונת חוקנו, כמו שאמר (חו"ג י"ג) אם אתה הלינות לך, ואמר החכם: בכל לבי דרשך בלבי צפנתني אמרתך (מל"יס קי"ע). וראו שיצוכנו להקבות ויכנע לשם אלהינו יתברך, וכמו שאמר (מ"ג ל"ג י"ט) יען לך לבך ותבנע יי' בשמעך אשר דברת על המקומות הזה וכו'. הלא תראה כי הנאכל והונשחה והנראת והנסטע עושים עם בונת הלב יותר ממה שעשווים בלבד:

ואשא אל מהאל יתברך ישמענו מן המאמינים, ולא מן התהווים.
ישים לבגנו אהבתו ויראתו, כדי שנוגה לח"י העולם הזה ולה"י העולם
הבא:

ובאשר יתחבר הירוק עם הירקרק, ייעו ביה מטרת השוחרה, ויראה כן מן הנפש כח המורך והאבל; וכן אס יוסוף או יתרה בה מוג המדים, ייחרש לנפש מבהיבות בפיים. וכן דקל הנperf והגעמת הנperf והונגה, לא ינייע ממדות הנפש כי אם דבר אחד בלבד, ופעמים יוקה, אבל המוג יושה מה שיראה ממדותיה וכחותיה, וראו לך לזרע מעשיהם גורדים עד שייהי בפיים. וכן אמר, כי הרגינות שטנה, לכל אחת מהם שיעור מתעניות. הראשון מהם שעורו השלשל עניינות, שתים סמוכות, וاثת עניינה, והשניה שלש עניינות, אחת נחה ואחת ענה, ואלה החשי נגנות, מעניות כח האדם וכח המלכות והטומלה; והשלישית שעורה שני עניינות סמוכות אין ביניהם, ומן עניינה, ובין כל השפל והגבורה והשפלה זמן עניינה, וזאת לבדה טערת המורה האומרה בינוים, ומזה שודמה להם; והרביעית שעורה שלשה עניינות סמכות, לא יהיה בינוים זמן עניינה, וכן כל שלש ושלש זמן עניינה, וזהת לבדה מנעה הלחה הלבנה, ותראה מהנהפש כח השפלות והגביעה והמוראה לה; וה חמוץ שעורה נעימה נסודה נסודה; ושתיים שונות זו מזו אין בינוים זמן עניינה, ובין כל שתיים ושתיים מן שמי עניינות; ואלה האבע כלם, מניינים חמורה השוחרה, ומראות מן הנפש מרות נחלקות, פעם אל השמחה, ופעם אל הראגה. ממנגד המלכים, מזורים קצחים עם קצחים, עד שתשתווינה, וזהיה מה שותגעה ממדות בשעה אותן, כפי שה שיטיב נפשותם להנהגת המלכות, ולא יוציאם אל הבוכו בבחמים או באוצריות, ובגבורות ולא במרק, ולא בתוספת ובחרון בשמחה. ועל זה היה עניין הרית הנperf, לכל מרייח מהם כת, ובאשר ימונו קצחים בקצחים, יקנה ענן כפי רוב המזג ומעוזבו. ומה שהמר דורו חט-יבש, והכפר קד זק, והזעףן חם יבש, והאהלות קרים ולודים, והענבר חם ממוץ, ומימי הורדים קרם ודקים. וכאשר יעורב כל א' מהם באחר, ימונו כחמי ויתקן לתועלות בני אדם. וכן ששהשיה בכל המוחשים יותר מועילה לאדם, כ"ש השוית מדוית ואהבותיו שתהיה מועילה לו יותר. והעליה מן הכלל זהה, שייהי האדם קונה בעולם הזקן והקון, ויאבל ושותה בהחר בפי צרכיו, ויציב השגתו על החכמה והעבורה והשם הטוב, ויקח מכל אחד מהאהבות הנזכרות בפי מה שסדרנו, לכל דבר בעתו. וזאת היא הבחירה המשובחת, והיא חמתה מה שוכנו שלמה בפסרו בכל מקומות; אחד מהם (קהלת ' כ"ה) אין טוב באדם שיאכל ושתה והראח את נפשו טוב בעמל וגו' וזה ראיינו אני כי מיד האלים הוא. ואמרו שיאכל ושתה, שער המזון, ואמרו בעמל, שער הקינן, ואומר מיד האלים, רצחה בו מהתכו מה שחננו בוראו, לא ממה שהוא חומט וגול. ואמר

מכפר ז"ל למת עזין זו. ⁷ ווועגן ער לי' ווועגן ער לי'. כסעפן נמלע ככר גס צדריגס שמילק לויובע ^{ט' ע' ווועגן ער לי' ווועגן ער לי'}, ווועגן ער לי' כסעפני טל פגען ניכרל צעדיות זדרומית לרוכסן, קלער זוכרנו בערער קקדומת; ווועגן ער כסעפני טל פגען ער לי' זילען צלאויטי פלה גס זיוס כסעפן לי' ווועגן ער לי' זילען ער לי' ניכרל ניכרן הצלמוד וצערן זקס זאגביילג.

אל הקוראים.

אחר אשר היה עם לב הר"ר דוד סלצקי לכת למסעיו
טרם כליה אח מלאנת העכורה, אשר לקח על שכמו,
וועוד לא הגיע בהונחווי ופירושיו בספר חזק רוחה בליך
אם עד דף 87. — קמתי אני תחתיו להגיה ולפרש את
השאלה הנמצאה ככל אשר תשיג ידי. ولكن אם המצא
ימצא מן הדף החוא והלאה אויה משגה וחסרון, אם בדבריו
הספר עצמו טשנות הדפוס, ואם בדבריו הטעות מהסר
ההבנה, יזוע תרעון קוראים נכבדים, כי לא על הר"ר דוד
סלצקי, כי אם עלי תלוניכם, כי אני אני הוא, אשר
הגתי ואשר כחבתי את הטעות הקטנות האלה מן הדף
ההוא והלאה; ואני מה כי חלינו עלי, אחריו אשר עני
בשער גם לי, וכראות אנשׁ ימות אראה גם אני? —

"דינעם.